

Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2024ko txostena

**EUSKADIKO
GORROTO-GERTAKARIEI BURUZKO
2024ko TXOSTENA**

Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedra
Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Zuzendaritza eta Koordinazioa:
Jon-Mirena LANDA GOROSTIZA Dk. irak. (Zuz.)
Enara GARRO CARRERA Dk. irak. (Koord.)

Lantaldea:
Mikel ANDEREZ BELATEGI Dk. irak.
Aitor BIKANDI ESKUTZA Dk.
Bertha GAZTELUMENDI CABALLERO
Iñigo GORDON BENITO Dk. irak

Segurtasun Saila
Eusko Jaurlaritza

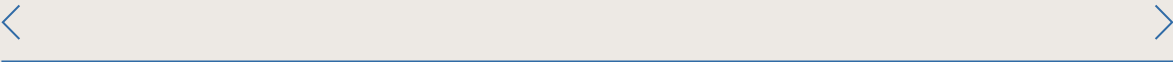
Vitoria-Gasteiz/Leioa,
2025eko maiatza

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

Aurkibidea

LABURDURAK → 6	
SARRERA → 8	
1. GORROTO GERTAKARIAK 2024an → 11	
1.1. GORROTO DELITUEN BANAKETA → 14	
1.1.1.	Gorroto delituen sailkapena, kolektibo babestuaren arabera → 14
1.1.2.	Gorroto delituen sailkapena, delitu tipologiaren arabera → 20
1.1.3.	Gorroto delituen banaketa espaziala → 23
1.1.4.	Gorroto delituen denbora-banaketa → 32
1.2. EGOZPENEN BANAKETA → 40	
1.3. ATXILOKETEN BANAKETA → 49	
1.4. BIKTIMIZAZIOEN BANAKETA → 54	
1.5. ONDORIOAK → 63	
1.5.1.	Gertakerien kopurua, guztira → 63
1.5.2.	Gertakarien jomuga-kolektiboen mapa → 64
1.5.3.	Delitu tipologiak → 65
1.5.4.	Espazio-denboraren banaketa, ikertutako pertsonak, atxilotuak eta gorroto delituen biktimak → 66
1.5.5.	Euskadiren gorroto mapa Estatuaren testuinguruan → 68
2. DATU OFIZIAL EGUNERATUEN ESPARRU KONPARATUA → 71	
2.1. ERRESUMA BATUA → 72	
2.1.1.	Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera → 72
2.1.2.	Datuen eguneratzea: Eskozia → 73
2.1.3.	Beste datu batzuen eguneratzea: Ipar Irlanda → 76
2.1.4.	Beste datu batzuen eguneratzea: Ingalaterra eta Gales → 79
2.2. FRANTZIA → 82	
2.2.1.	Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera → 82
2.2.2.	Errealitate enpirikoara hurbilketa: beste datu batzuk → 83

Aurkibidea

2.3. ALEMANIA → 88

2.3.1. Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera → 88

2.3.2. Errealitate enpirikora hurbilketa: beste datu batzuk → 89

2.4. LABURPENA ETA HAUSNARKETA KONPARATUAK → 91

2.4.1. Erresuma Batua → 91

2.4.1.1. ESLA/OSCE → 91

2.4.1.2. Beste datuak → 91

2.4.2. Frantzia → 94

2.4.2.1. ESLA/OSCE → 94

2.4.2.2. Beste datuak → 94

2.4.3. Alemania → 95

2.4.3.1. ESLA/OSCE → 95

2.4.3.2. Beste datuak → 95

3. ERABEREAN SAREAREN TXOSTENAK → 97

4. LABURPENA ETA AZKEN ONDORIOAK → 101

5. BIBLIOGRAFIA ETA IRUDIEN AURKIBIDEA → 107

6. I. ERANSKINA. Prentsan nabarmendu diren kasuak 2024ean → 115

7. II. ERANSKINA. EAeko Fiskal Nagusiaren eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2024ko (2023ko EKITALDIA) Memorien laburpena → 147

Laburdurak

art.	Artikulu(k)
Bol.	Bolumena
CHS	Criminal History System (Eskozia)
CNCDH	Commission Nationale Consultative des Droits de l'Homme (Frantzia)
COPFS	Crown Office and Procurator Fiscal Service (Eskozia)
CPS	Crown Prosecution Service (Ingalaterra eta Gales)
CRMS	Contact Record Management System (Ipar Irlanda)
CSEW	Crime Survey for England and Wales (Ingalaterra y Gales)
DILCRAH	Arrazakeriaren, antisemitismoaren eta LGTBI kolektiboaren kontrako gorrotoaren aurkako ministerio-arteko ordezkaritza (Frantzia)
Dk.	Doktorea
EAE	Euskal Autonomia Erkidegoa
ECRI	Arrazakeria eta Intolerantziaren aurkako Europako Batzordea
ESLA/OSCE	Europako Segurtasun eta Lankidetzarako Erakundea/Organization for Security and Co operation in Europe
FGE	Espainiako Estatuko Fiskaltza Nagusia / Fiscalía General del Estado
FRA	Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia
Ibid.	Ibidem
INE	Espainiako Estatistika Institutua/Instituto Nacional de Estadística
Irak.	Irakaslea
IVDP	Interim Vulnerable Persons Database (Eskozia)
Koord.	Koordinatzailea(k)
KPMD-PMK	Polizia kriminalaren politikoki motibatutako kriminalitateari buruzko informazio-zerbitzua (Alemania)
LGTB(I)	Lesbiana, Gay, Transexual, Bisexual eta Intersexualak
LO	Lege Organikoa
M	Milioiak

N	Unibertsoaren tamaina (datu multzo osoa)
n	Laginaren tamaina (datu multzoaren hautapena)
OCLCTIC/SDLC	Informazioaren eta komunikazioaren teknologietan oinarritutako kriminalitatearen aurkako bulego nagusia (Frantzia)
ODIHR	Erakunde Demokratiko eta Giza Eskubideetarako Bulegoa (ESLA/OSCE)
ONDRP	Delinkuentziaren eta Erantzun Penalen Behatoki Nazionala (Frantzia)
op. cit.	Goian zitatuta
or.	Orrialdea(k)
OSR	Office for Statistics Regulation (Erresuma Batua)
PHAROS	Salaketak harmonizatzeko, aztertze, berreskuratzeko eta orientatzeko plataforma (Frantzia)
PKL	Prozedura Kriminalako Legea (Espainia)
PPS(NI)	Public Prosecution Service for Northern Ireland (Ipar Irlanda)
PSNI	Police Service of Northern Ireland (Ipar Irlanda)
Rec.	Helegitea
RJ	Aranzadi Jurisprudentzia Biltegia
SCRT	Servicio Central de Información Territorial (Frantzia)
SSMSI	Servicio Estadístico Ministerial de la Seguridad Interior (Frantzia)
THESEE	Tramitación armonizada de las investigaciones e informes sobre estafas electrónicas
Vol.	Volumen
$\bar{x}$	Batez besteko aritmetikoa
$\tilde{x}$	Mediana
zk.	Zenbakia
ZK	1995eko Zigor Kodea (Espainia)
Zlz	Zuzendaria(k)

Sarrera

Txosten hau dagoeneko zortzigarrena da **2018ko ekainaren 4an Eusko Legebiltzarrean** (Erakunde, Segurtasun eta Gobernantza Publikoaren Batzordea) Euskadiko gorroto gertakariei buruzko lehen txosten ofiziala aurkeztu zenetik. Beraz, **segidako 9 urtekoren datuak** aztertu ditugu (**2016-2024**), eta horrek tresna kontsolidatu bihurtzen du txostena, geroko edizioetan ematen diren emaitzen balorazioari buruzko nolabaiteko ikuspegia ere ematen duena.

Txostenak, hau errepikatzea komenigarria da, lehenik eta behin, epe ertain eta luzean gorroto kriminalitatearen ezagutza, prebentzioa eta desagerrarazte eraginkorrena hobetu ahal izatea bilatzen du, arlo horretako barne-gomendioekin bat etorritik¹. Gainera, bigarrenik, eragile juridikoekiko koordinazioa erraztu nahi du, eta txostena elementu lagungarri bihur dadin sustatu, gorroto delituen lan-esperientzia estatuko eta nazioarteko instantzietara eramateko. Nolanahi ere, komeni da berririo aipatzea azterlanaren oinarria polizia-gertakaria dela, eta ez prozedura judizial baten eta epai irmo baten ondoren egiaztatutako delitu bat. Hala ere, txosten osoan zehar, "gertakari" eta "delitu" erabiliko dira baliokide gisa, diskurtso-jarioa errazteko. "Gorroto delitua", ordea, ez da inoiz halakotzat hartu behar zentzu hertsian, ez bait da egiaztatutako prozedura judizialaren ondoren dagokion kondena irmoa gertatu den fasean. Beraz, delitu-fenomeno horri buruzko informazio zehatza eta partziala ematen du, eta horrek ez du baztertzen, aitzitik, beste informazio-iturri batzuetara jotzeko beharra, hala nola estatistika judizialera edo iturri akademikoetara. Nolanahi ere, gure inguruko esperientziagatik, poliziaren estatistika funtsezko informazioa da, eta trakzio-elementu estrategikoa izan da gorroto kriminalitateari seriotasunez eta erabakitasez aurre egitea erabaki den herrialdeetan.

Euskadiko Gorroto Gertakariei buruzko Txosten hau 2024ko **urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra** bitarteko aldiari dagokio, eta Ertzaintzak antzemandako, bere izaera eta inguruabarrak direla-eta, delituak izan daitezkeen gertakariak biltzen ditu. Halaber, komeni da gogoraraztea 2023an Ertzaintzak polaritate-adierazleak berrikusi eta egokitu zituela, bere ustez Euskadin gertatzen diren gorroto gertakarien errealitate zehatzagoa ematen baitute.

2024 Txostenak egitura benetan finkatua du. Lehenik eta behin, azken urteetan egin den bezala, delituak izan daitezkeen 2024ko gorroto gertakarien informazioa eta azterketa jorratzen dira (lehenengo atala). Lehen zati horri amaiera emateko, azken urteko bilakaerari eta Estatuko eremuarekin alderatzeari buruzko ondorioen multzo bat osatu da, eta txostenaren azken ondorioetarako (laugarren atala) laburpen bat eta ondorio egokiagoak utzi dira, konparaziozko ikuspegi europarrarekin alderatuta. Atal honetako berritasun gisa, aurtan, batetik, aberastu egin da espazioaren, denboraren eta atxiloten banaketari buruzko datuen azterketa eta aurkezpena; eta bestetik, Estatuko eta Euskadiko zifren arteko konparaketa sakondu egin da.

1. Ministroen Batzordeak estatu kideei egindako gorroto delituen aurkako borrokari buruzko CM/Rec (2024) 4 Gomendioaren 35. paragrafoaren arabera (Ministroen Batzordeak onartu zuen, 2024ko maiatzaren 7an, ministroen ordezkarien 1498. bileran): "Poliziak ikuspegi komuna garatu beharko luke gorroto

delituak aitortzeko, ezagutarazteko eta ofizialki erregistratzeko, eta gorrotoak eragindako gertakariak, delituak ez badira, behar bezala aitortzen direla bermatu beharko luke, ECRIren Politika Orokorreko 11. gomendioak emandako orientabideekin bat eginez. (...)".

Bigarrenik, Europako eremuarekin konparatutako azterlanaren berri eman da (bigarren puntua). Aurten, aurrekoek bezala, atal honetan gure kultura juridikoko herrialde garrantzitsuenen datuak eguneratu dira (Alemania, Frantzia, Ingalaterra eta Gales), baita Eskoziakoak eta Ipar Irlandakoak ere. Horrela, gai honetan tradizio eta pisu demografiko handia duten herrialdeekin eta gureatik gertuago dagoen esperientzia federala duten herrialdeekin alderatzeko ikuspegia bateratu eta eguneratzen da. Horrela, herrialde horietako datuen bilakaeraren jarraipena egin daiteke, aurreko txostenetan adierazitako ahaleginen argitan.

Hirugarrenik, aurten babestutako kolektiboekin lan egiten duten elkarten txostenak ere aipatzen dira. Eraberean Sareak 2024an egindako jarduerari buruz egindako txostena ere kontuan hartu da, eta dago-kion atalean aztertuko da.

Azkenik, Txostena amaitzeko, laburpenaren eta ondorioen ohiko azken blokea ageri da. Multzo horren ondoren, tresnei buruzko (bibliografia, irudien aurkibidea) eta informazioari buruzko (I. eta II. eranskinak: prentsan nabarmendutako kasuak; EAEko Fiskal Nagusiaren eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Memo-rien laburpena, hurrenez hurren) atalak daude.

1.

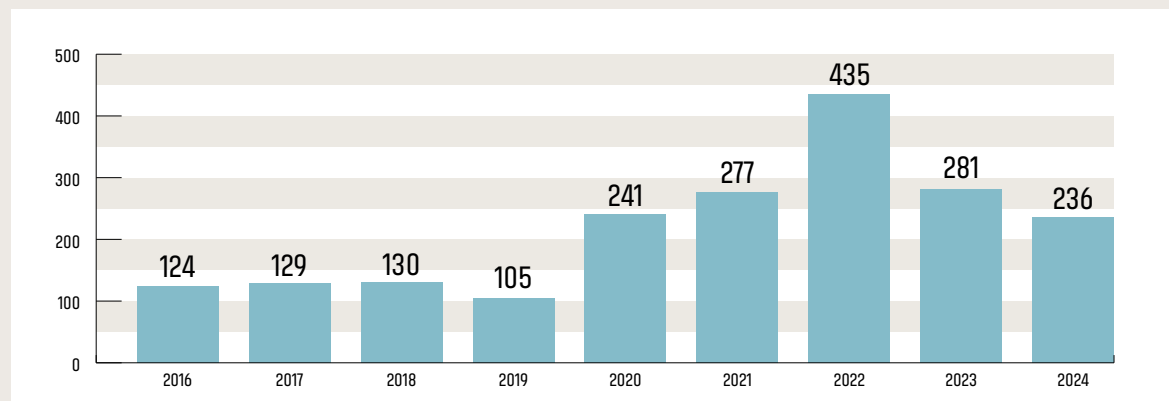
Gorroto gertakariak 2024an

2024an² delituzkoak izan daitezkeen 236 gorroto gertakari erregistratu dira Euskadin³. Arau-hauste administratibo bat erregistratu da⁴. Hurrengo grafikoak gorroto delituek azken 9 urteetan izan duten bilakaera erakusten du. Ikus daitekeenez, 2022ra arteko hazkunde garaia ostean, delituak izan daitezkeen gertakarien kopuruak nabarmen egin zuen behera azken bi urteetan, 2020 eta 2021eko maila-tara itzuliz. 2023ko gertakarien kopuru globala %35 jaisten zen 2022koarekin (N=435) alderatuta, 2021eko maila-tara bueltatu da, 2023koaren konparatuta (N=281) ikusten den %16ko jaitsierak osatzen du simetria, joera egiaztatuz eta 2021eko mailatik (N=241) zertxobait azpitik kokatuz.

Nolanahi ere, gertakari kopurua handia izaten jarraitzen du, pandemiaren aurreko azken urtearekin alderatuta (2019, N=105). Euskadin erregistratutako gertakariak mantentzen duten gutxieneko kopuru zabala azaltzeko kontuan izan behar dira, beste txosten batzuetan adierazi den bezala, datuen bilketan eta erregistroan metatutako eskarmentua, Ertzaintzaren eta Unibertsitatearen arteko baterako lana eta prestakuntzaren areagotzea; azken batean, mota horretako gertakari buruzko informazioaren detekzioa eta zentralizazioa aldatu eta hobetu izana. Bestalde, generoak motibatutako gertakarien kopuruak beheranzko joerari eusten dio, bereziki garrantzitsua izan zen 2022ko mugarrira kontuan izanda (orduan gertakarien %15a izan ziren). 2023an erregistratutako gertakarien %6a izan baziren ziren, 2024an %3,8ra jaitsi ziren.

1. Irudia GORROTO DELITUAK (2016-2024)

2. Txosten honetan jasotako gertakariak 2024an erregistratutako gertakariak dira, urte horretan gertatu diren edo ez kontuan hartu gabe. Izan ere, 9 delitu aurreko urteetan egin ziren, 8 delitu 2023an eta delitu bat 2021ean.

3. Sarreran adierazi dugunez, txosten osoan «delitu izan daitekeen gertakaria» eta «gorroto delitua» terminologia erabiltzen da baliokide gisa, diskurtsoaren arintasuna errazteko. «Gorroto delitua», ordea, ez da inoiz halakotzat hartu behar zentzu hertsian, prozedura judicialaren ondoren dagokion kondena irmoa gertatu den fasean egiaztatuz ez delako.

4. Arau-hauste administratibo hori kiroleko indarkeriaren, arrazakeriaren, xenofobiaren eta intolerantziaren aurkako uztailaren 11ko 19/2007 Legeari lotuta erregistratu zen. Mendizorrotzako Udal Estadioan gertatu zen, 2025eko azaroaren 1ean, Deportivo Alavés eta Real Club Deportivo Mallorca taldeen arteko futbol partida batean. Partida hartan, ikusle batek irain arrazistak egin zizkion barrutiko segurtasun zainzaile bati.

Pandemiaren aurreko garaian dagokionez, gertakari kopurua altu samarra izaten jarraitzen duela alde batera utzita, berritasun garrantzitsu bat aipatu behar da, bereziki, "genero-arrazoiei" buruzko gertakarien murrizketari dagokionez. 2023an beste aldaketa substantibo bat gertatu zen⁵. Harrezkero, Ertzaintzaren Koordinazio eta Lankidetzarako Unitatearen barruan dagoen Koordinazio Operatibo eta Ikerketa Teknikorako Atala (SCOTI) arduratzen da gorroto delituak eta gertakariak aztertzeaz eta kudeatzeaz. Ertzaintzaren Ikerketa Kriminalleko Dibisioaren organigramaren barruan horrelako jokabideak tratatzeko jauzi kualitatibo hori erabaki estrategikoa da, fenomeno kriminal horren aurkako borroka eta prebentzioa indartzeko. SCOTIk zeregin hori bere gain hartzeko, gainera, doikuntza-irizpide batzuk ezarri zituen helburu bikoitza zuten gorroto gertakariak ikertzeko eta erregistratzeko orduan: alde batetik, iraganean detektatzen ziren eta itxuraz gorrotokoak ziren gertakari batzuk aintzat hartu gabe uztea; eta, bestetik, genero-arrazoiei dagokienez bereziki, talde horretako gorroto delituen erregistroaren artean koordinazio-lan bat hastea, zentzu hertsian indarkeria matxista eta genero-indarkeria kasuetara bideratu behar direnentzat. 2022ko txostenak ohartarazten zuen genero-arrazoiengatik gertakariak, biztanleriaren erdiari potentzialki eragiten dioten neurrian eta larritasun-patroi oso zorrotz bati erantzuten dioten heinean, Euskadiko gorroto mapa desitxuratzeko arriskua zutela. Horregatik, emakumeen aurkako indarkeria matxistako gertakarien eta genero-arrazoiengatik beste gorroto gertakari batzuen artean banatzeko irizpideak findu eta sendotu egin dira aurtengo, horrelako jokabide gehienak txosten honen eremutik kanpo birbideratzearen ondorioz.

Nolanahi ere, aurtengo zifrak (N=236), aurreko hamarkadaren amaieran erregistratzen ziren mailen gainetik ($\bar{x}$ =105-130) egonda, goranzko joera globala markatzen du, txosten honen hasierako eta egiturazko helburuarekin bat datorrena, hots, zifra beltza pixkanaka murrizten joatea⁶ ikuspegi orokor batetik⁷ zerra-hortzen forma har dezaketeen arren.

5. Komeni da gogoratzea 2020an erregistro-sistemaren lehen berrantolaketa eta doikuntza bat egin zela, guztizko zifretan goranzko jauzi kualitatibo bat ahalbidetu zuena: txosten hau oinarri berri horren jarraitutasun-lerroan dago, eta 2020aren aurreko urkilatik urrun.

6. LGorroto delituen zifra beltza salatzen ez diren delituek osatzen dute, eta beraz, Segurtasun Indar eta Kidegoek ez dituzte delitu horiek ezagutzen. VOZ-MEDIANO SANZ, L./SAN JUAN GUILLÉN, C., Criminología ambiental: ecología del delito y de la seguridad. UOC argitaletxea: Bartzelona, 2010, passim. Ikerketa batzuek, Oinarritzko Eskubideen Europako Agentziaren datuetan oinarrituta (FRA ingelesezko sigletan), zifra beltz hori %80-90 inguruan kokatzen dute, erreferentziazko kolektiboaren artean aldeak dauden arren. EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, "Encouraging hate crime reporting – The role of law enforcement and other authorities", FRA, Viena, 2021. Online sarbidea: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/hate-crime-reporting>. Zifra beltz handi hori, hainbat txostenetan adierazi den bezala, hainbat arrazoiengatik izan daiteke: biktinek mesfidantzagatik eta salatze beldurragatik, hala nola organo publikoek gorroto delituei buruzko prestakuntzarik ez izateagatik, horiek arduratzen baitira delituak biltzeaz eta sailkatzeaz. Aurrekoari gehitu behar zaizkio poliziaren aurrean salatzen ez diren gertakariak, baina bai beste instantzia batzuen aurrean, hala nola fiskaltzaren edo guardiako epaitegien aurrean. Horregatik, kontuan hartu behar dira zifra beltza pixkanaka argitzea aukera ematen duten beste tresna batzuk, hala nola biktimizazio-inkestak edo GKEek egindako txostenak, hala nola Eraberearen txostena (ikus txosten honen 3. atalaren infra), iturri desberdinetako datuak ematen dituztenak eta polizia-estatistiken osagarri direnak. ACHUTEGUI OTALAURRUCHI, P., "Victimización de los delitos de odio. Aproximación a sus consecuencias y a las res-

puestas institucional y social", Revista de Victimología/Journal of Victimology, 5, 2017, 36. or. eta hurrengoak. Ikus, halaber, LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio.... op. cit., 6. or. eta hurrengoak.

LANDA GOROSTIZA, Jon-Mirena, "Delitos de odio en España: estado de la cuestión", Indret Penal 4/2024, 133-182. or. LANDA GOROSTIZA, Jon-Mirena/GIMÉNEZ-SALINAS FRAMIS, Andrea, "Gorroto delituen erabaki judizialak Espainian: 2018tik 2022ra bitarteko kasuen azterketa", Indret, 2025, 297-330. or.

7. Ezin da alde batera utzi polizia-estatistikek Espainiako kriminalitatearen eza-gutza-iturri gisa duten balio mugatua. Izan ere, azken txostenetan aipatu zen bezala, badirudi gertakarien eta gorroto delituen bilketari dagokionez gaiaren egoeraren eskasia zifra beltz handi baten adierazle dela. Horrenbestez, kausa anitzeko azalpenak bilatu behar dira gorroto gertakarien erregistroko gorabeherei buruz, hala nola jomuga-taldeen Segurtasun Indar eta Kidegoekiko duten konfiantza handitzea edo kolektibo horien salaketak jasotzen dituzten Segurtasun Indar eta Kidegoetako agenteen prestakuntza hobetzea, besteak beste. LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio en el País Vasco. A la vez una reflexión sobre delitos de odio y violencia política en Euskadi, Catalunya e Irlanda del Norte", Indret: Revista para el Análisis del Derecho, 4ena, 2018, 17. or. Polizia-estatistikek kriminalitatearen benetako irismena ezagutzeko iturri bakar gisa duten balio mugatuari buruz, ikus GARCÍA ESPAÑA, E./DÍEZ RIPO-LLÉS, J.M./PÉREZ JIMÉNEZ, F./BENITEZ JIMÉNEZ, M.J./CEREZO DOMÍNGUEZ, A.I./ (2010), "Evolución de la delincuencia en España: Análisis longitudinal con encuestas de victimización", Revista Española de Investigación Criminológica, 8ena, passim.

1.1.

Gorroto delituen banaketa

Epigrafe honetan gorroto delituak aztertuko dira hainbat ataletan. Lehenengo atalean, erregistratutako gertakariak sailkatuko dira, kolektibo babestuaren arabera. Jarraian, delitu-tipologia gertakarien esposizioan kokatzeko faktore gisa jardungo du, gertakariak Zigor Kodearen arabera duten antolamenduaren arabera. Ondoren, parametro espazialen arabera banatuko ditu gertakariak, bai lurralde historikoetan eta udalerriz zehatzetan, bai gertaerak izan ziren kokapen zehatzetan. Azkenik, gertaeren denbora-banaketa gorroto delituekin lotutako gertakarien banaketaren azterketa osatuko du, eguneko denbora-tarteak ulertzeko modu desberdinei arreta eskainiz. Batzuetan arreta berezia merezi izaten dute, eta analisiak zerikusia duten faktoreen inguruabar eta erlazio batzuetan sakonduko du, gertakari edo testuinguru bereziengatik aparteko interesa duten gertakarietan ere arreta jarritz.

1.1.1.

GORROTO DELITUEN SAILKAPENA, KOLEKTIBO BABESTUAREN ARABERA

Kopuru absolutuetan, erregistratutako gorroto gertakariak behera egin dute kategoria guztietan, arrazismo-xenofobia barne, zeinak gorroto maparen ia bi heren hartzen jarraitzen duen (%62). Modu berean, kolektibo babestuen araberrako datuetan murgildu baino lehenago, komeni da gogoraraztea gertakari bera talde zaurgarri batekoa baino gehiagokoa izatea aintzat hartzen dela, diskriminazio anizkoitza edo intersektionalitate⁸ hartzen dena. Beste era batera esanda, kontuan hartu da gertakari bati aurreiritzizko motibazio batek baino gehiagok eragin diezaioketela.

Beraz, gehienetan gorroto gertakaria babestutako ezaugarri bakar batek eragingo duela egia bada ere, hori ez da beti horrela izaten. Izan ere, batzuetan biktimei zaila egiten zaie erasoaren "eragilea" zein ezaugarri izan den aukeratzea, eta, baimentzen zaienean, bat baino gehiago aipatzen dituzte. Hala, ezin da automatikoki onartu erasotzaileek biktimei erasotzen dietela babestutako kolektibo bakar bateko kide izateagatik⁹. Gorrotoagatik biktimizazio-esperientziaren errealitatea ezagutzeko, beraz, kontuan izan behar da gorroto delitua erasotzailearengan hainbat identitate-ezaugarriren aurkako aurreiritziak

8. MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., Policing hate crime. Understanding communities and prejudice, Routledge, Oxon, 2017, 120 or.; PERRY, B./SCRIVENS, R. "The Maturation of Hate Crime Scholarship", en BEAN, P., Hate Crime: Critical Concepts in Criminology, Routledge, Oxon, 2017, passim-ean.

9. CHAKRABORTI, N., "Framing the boundaries of hate crime", en HALL, N./CORB, A./GIANNASI, P./GRIEVE, J., The Routledge International Handbook on Hate Crime, Routledge, Oxon, 2015, pp. 13-23; LEVIN, J./MCDEVITT, J., Hate Crimes. The Rising Tide of Bigotry and Bloodshed, Plenum Press: Nueva York, 1993, passim; PERRY, B./SCRIVENS, R. "The Maturation of Hate....", op. cit., passim.

elkartzetik etor daitekeela¹⁰.

Txosten honetan, 19 kasutan erregistratu da mota horretako gorrotoagatiko biktimizazioa. 236 kasu erregistratu direnez, erreferentzia gisa hartzen den 255 gertakariko zifra arrazoi anizkoitza sartzearen emaitza da. Zehazki, honako kolektibo babestu hauen arteko elkargunea aurkitu da: arrazismoa eta sexu-orientazioa (n=7), arrazakeria eta generoa (n=3), sexu-orientazioa eta generoa (n=3), arrazismoa eta aporofobia (n=2), sinesmen edo praktika erlijiosoak eta arrazakeria (n=2), sinesmen edo praktika erlijiosoak eta sexu-orientazioa (n=1), eta antisemitismoa eta sinesmen edo praktika erlijiosoak (n=1). Beraz, diskriminazio anizkoitzeko kasu gehienak (n=7) arraza-xenofobo motako gertakarietan gertatzen dira, eta motibazio homofobia edo transfobia ere badute. Arrazakeriaren edo xenofobiaren ondoriozko diskriminazio-kasuen prebalentzia orokorrekin bat etorritik, diskriminazio anizkoitzaren kasuek ere (n=14; %70) motibazio hori dute.

2. Irudia MOTIBAZIO ANIZKOITZA (2024, n=19)

	ARRAZISMO / XENOFOBIA	SEXU-ORIENTAZIOA / IDENTITATEA	GENEROA	SINISMEN EDO PRAKTIKA ERLIJIOSOAK	APOROFOBIA	ANTISEMITISMOA
ARRAZISMOA / XENOFOBIA		7	3	2		
SEXU-ORIENTAZIOA / IDENTITATEA				1		
GENEROA		3				
SINISMEN EDO PRAKTIKA ERLIJIOSOAK						1
APOROFOBIA	2					
ANTISEMITISMOA						

Gorrito delituak erasotutako kolektibo babestuaren arabera sailkatzeari dagokionez, izaera arrazista edo xenofobia duten delituek, aurreko urteen ildotik, erregistratutako delitu gehienak biltzen jarraitzen dute (n=146; %62), intzidentzia erlatiboa aurreko urtekoa baino pixka bat txikiagoa da, eta erregistratutako gertakarien ia bi herenera iristen da.

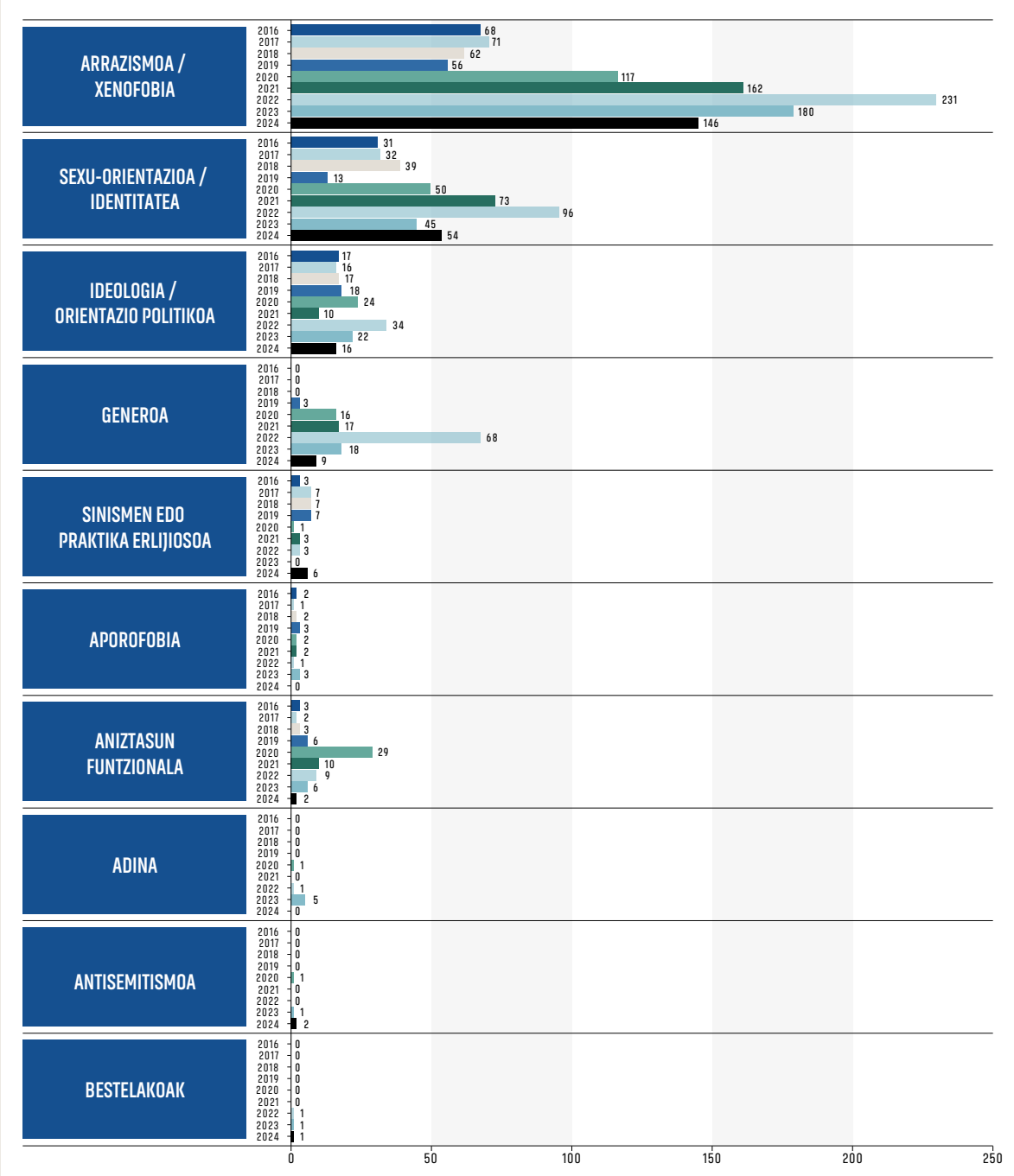
Arrazakeriarekin edo xenofobiarekin lotutako pertsonen atzetik, sexu-orientazioak eta identitateak eragindako delituak daude (n=54; %23), eta bigarren kolektibo biktimizatuagoa izaten jarraitzen dute, aurreko urtean baino kasu gehiago erregistratuz (n=22; %16); gainera, aurreko urteetako pisu erlatiboa berreskuratu dute (2020an n=50, %20).

Hirugarrenik, ideologia dugu (n=16; %6), honen ehunekoa jaitsi da 2022tik, maila ertainetan, serie historiko osoarekin alderatuz gero, nahiz eta haren posizio erlatiboa beste urte batzuetatik urrun egon (2018an n=17, %13; 2019an n=18, %17).

10. CHAKRABORTI, N./GARLAND, J. "Reconceptualising hate crime victimisation through the lens of vulnerability and 'difference'", *Theoretical Criminology*, 16. Bol., 4ena. 2012, 499-514 or.

11. Gertakari bakoitzerako motibazio nagusizat hartu da dagokion polizia-ates-tuan aipatutako lehenengoa.

3. Irudia DELITUAK TALDE BABESTUAREN ARABERA (2016-2024)

Biktimaren sexuan edo generoan oinarritutako gorroto delituek, aurreko urtean bezala, behera egin dute berriro¹², 2023an erregistratutako gertakarien %6tik %4ra (n=9; %4). Horrela, generoak galdu egiten du 2022an lortu zuen hirugarren postu nabarmena, eta erregistro-maila neurrizkoagora itzultzen da, ideologiaren atzetik, laugarren postuan kokatuz.

12. Aldagai hori duela lau urte jasotzen hasi zenetik, kolektibo horren aurkako gorroto delituen gorakada handiena izan zen; izan ere, ordura arte (2022) ez zen ia aldaketarik izan delitu horien kopuruan.

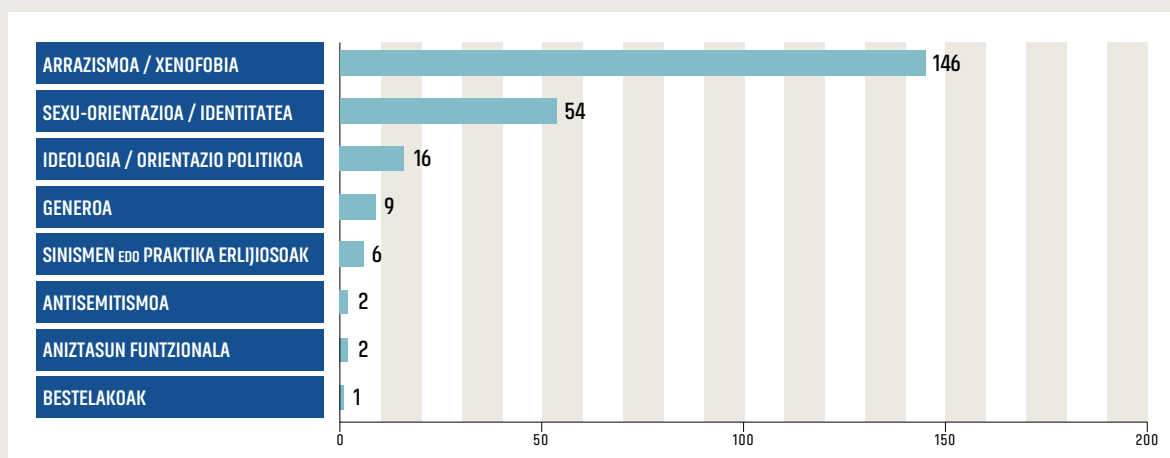
Bestalde, modu marjinalagoan (gutxizkoaren %5), sinesmen edo praktika erlijiosoekin (n=6), aniztasun funtzionalarekin (n=2), antisemitismoarekin (n=2) eta beste kategoria batzuekin (n=1) lotutako gertakariak erregistratu dira. Aporofobia eta adinaren kategoriek ez dute gertakaririk erregistratu. Nabarmen-tzekoa da biktimaren aniztasun funtzionalean oinarritutako gertakari bi baino ez direla erregistratu, 2023an zenbatutako 6 kasuak baino kopuru txikiagoa. Bestalde, aurtan 6 gertakari erregistratu dira aurreko urtean gertakaririk izan ez zuen sinesmen edo praktika erlijiosoei dagokionez.

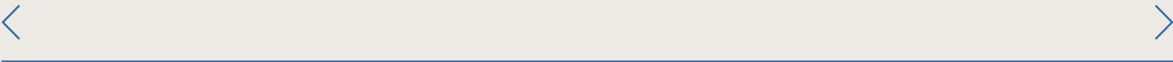
Hemen, txosten hau kokatzen den testuinguru zabalenari erreparatu behar zaio. Indarkeria matxista gorroto delituen modu larrienetako bat da, eta eragin sakona du biktimengan eta haien ingurunean. Gertakari horrek gizartean duen larritasuna eta inpaktua kontuan hartuta, eta kasu horiek ikusarazteko eta salatzeko egindako aurrerapenak gorabehera, badirudi oraindik ere detektatzea eta erregistratzea zailtzen duten oztoporik badagoela. Jatorrian, eremu subjektiboan, detekzioarako hainbat oztopo egon daitezke, hala nola errepresalien beldurra, erakundeekiko konfiantzarik eza (bereziki ahultasun bereziko egoeretan dauden emakumeen kasuan, migratuak edo ekonomikoki menpekoak kasu), indarkeriaren normalizazioa (bereziki egiturazkoa eta sinbolikoa) eta estigmatizazio soziala. Bestetik, eremu objektiboan, eta mota honetako gertakariei garrantzirik kendu gabe, genero-arrazoiengatiko biktimizazioa gertakari bereizitzat hartzeak gorroto delituen maparen irudiaren distorsionatzaile gisa joka dezake.

Euskal Autonomia Erkidegoko gorroto gertakarien gutxiespen orokor hori, funtzionala ez izateaz gain, ez da lerrokatzen emakumeen aurkako indarkeria eta etxeko indarkeria prebenitzeari eta borrokatzeari buruzko Europako Kontseiluaren Hitzarmenaren 11. artikuluekin. Bertan, emakumeen aurkako indarkeria eta etxeko indarkeria mota guztiei buruzko datu bereziak biltzea eskatzen zaie erakundeei. Eskakizun hori ikuspegi integral batetik ulertuta, hau da, gorroto delituei buruzko esparru zabalean, indarkeria matxistarekin lotutako delituen infradetekzioak (jatorrian edo datu-prozesuan) infraestimazioa eragiten du, eta horrek arazoaren gutxiespenean oinarritutako ondorioetara eraman dezake, mota horretako delituen benetako pisua ez islatzeagatik.

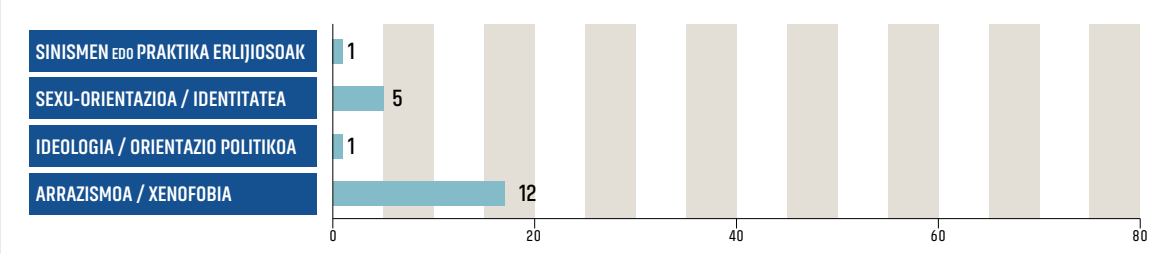
4.1. Irudia DELITUAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024).

EUSKADI (N=236)

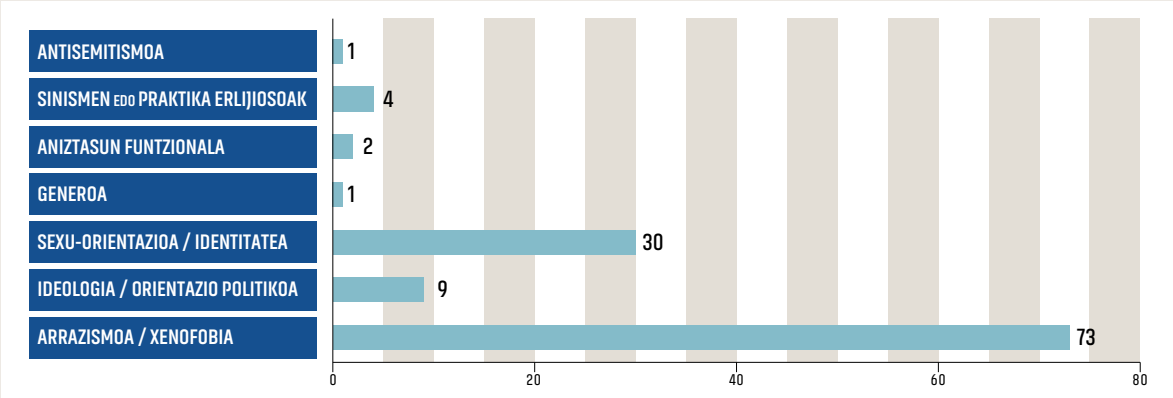

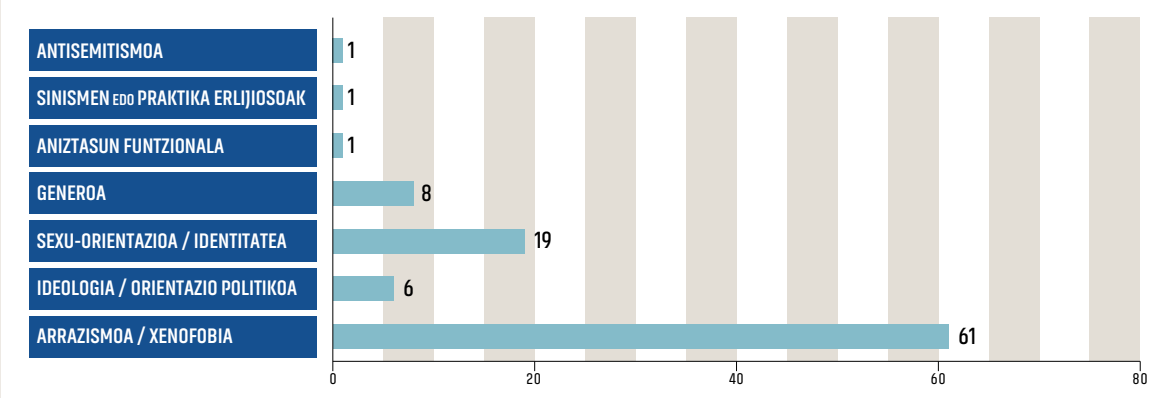
4.2 Irudia ARABA (n=19)

4.3 Irudia BIZKAIA (n=120)

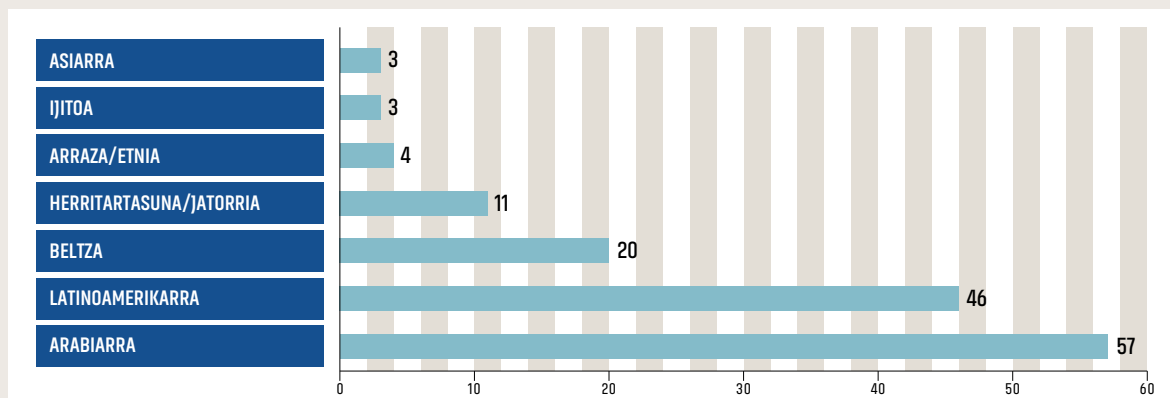
4.4 Irudia GIPUZKOA (n=97)

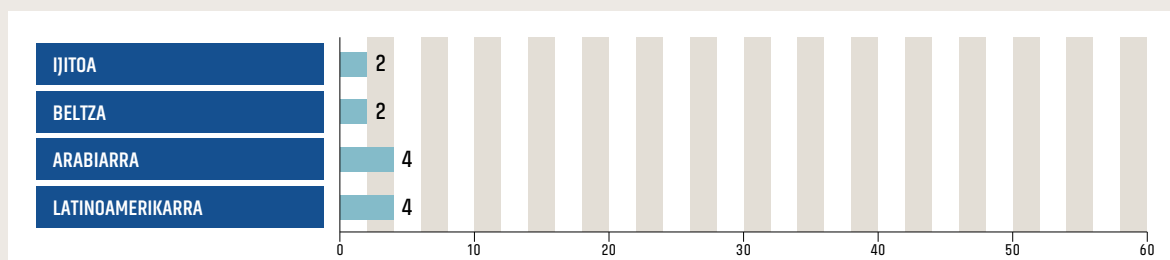
Arrazakeria eta xenofobia gertakariei buruzko datuak aztertuz gero, horien kopuru absolutuak behera egin duela ikus daiteke, zehazki, %20koa izan da jaitsiera (2023an n= 180; 2024an n=147), hala eta guztiz ere, pisu erlatiboari eusten dio ia (2023an %64; 2024an %62). Kolektiboen banaketa ez da aurreko urteetakoaren berdina, baina ijito-komunitatea berriro agertzen da banaketan: arabiarra (n=57; %39), latinoamerikarra (n=46; %32), beltza (n=20; %14), nazionalitatea/jatorria (n=11, %7), arraza/etnia (n=4; %3), ijitoa (n=3; %2) eta asiarrak (n=3, %2). Nabarmentzekoa da arabiarren eta latinoamerikarren kopuruak gora egin duela (ehuneko 11 puntu lehen kasuan eta 4 puntu bigarreanean), gainerakoek gora edo behera egiten dute.

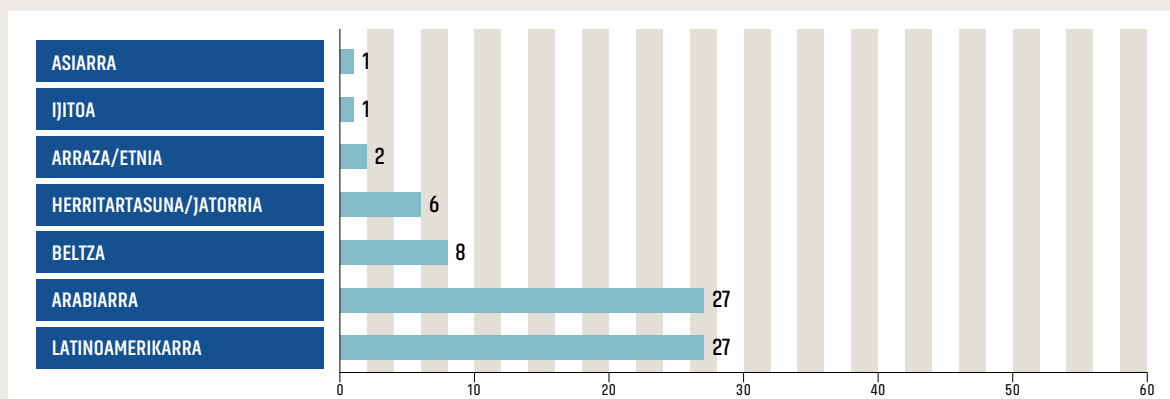
5.1 Irudia DELITOS DE RACISMO - XENOFOBIA POR COLECTIVO (2024, n=144). EUSKADI (N=144)

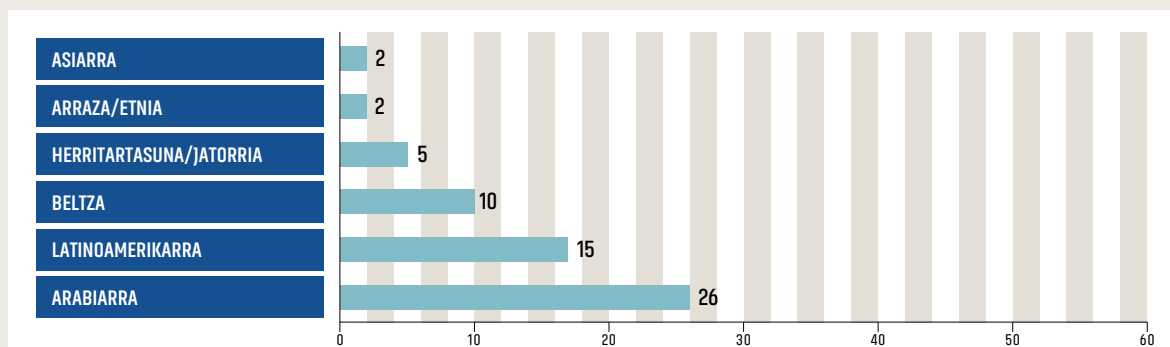
5.2 Irudia ARABA (n=12)

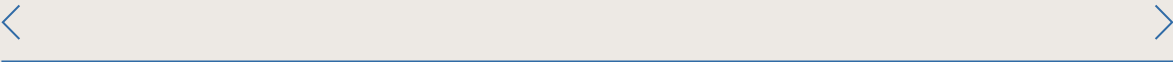

5.3 Irudia BIZKAIA (n=72)

5.4 Irudia GIPUZKOA (n=60)

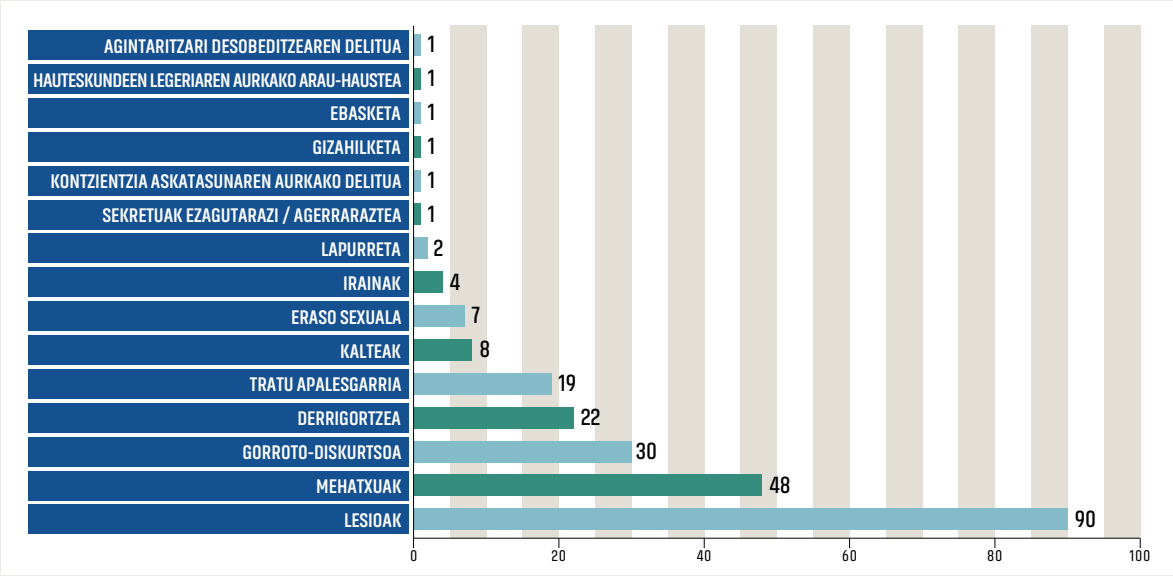

1.1.2.
GORROTO DELITUEN SAILKAPENA,
DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA

Delitu tipologia nagusienei dagokienez, hurrengo grafikoak adierazten du lesioak direla nagusi (n=90, %38), ondoren mehatxuak (n=48, %20), gorroto diskurtsoa (n=30, %12), derrigortzeak (n=22, %9) eta tratu apalesgarria (n=19, %8)¹³. Deigarria da erregistratutako giza hilketa saiakera kasu bat (burutu gabekoa), hauteskunde-legeriaren aurkako arau-hauste bat eta agintaritzari men ez egiteagatik delitu bat.

6. Irudia DELITU TIPOLOGIAK (2024, N=236)

Hurrengo taulak delitu-kategoriak nola taldekatzen diren erakusten du:

SEXU-ERASOA ¹⁴	ZK-ko 179 eta 181 art.	GIZA HILKETA	ZK-ko 138 art.
MEHATXUAK	Zk-ko 169, 170 eta 171 art.	EBASKETA	ZK-ko 234 art.
DERRIGORTZEA	ZK-ko 172 art.	HAUTESKUNDE-LEGERIAREN AURKAKO ARAU-HAUSTEA	LOREG-eko 139-150 art.
KALTEAK	ZK-ko 263 art.	IRAINAK	ZK-ko 209 art.
SEKRETUAK EZAGUTARAZI / AGERRARAZTEA	ZK-ko 197 art.	LESIOAK	ZK-ko 147 art.
GORROTO DISKURTSOA	ZK-ko 510 art.	LAPURRETA	ZK-ko 242 art.
AGINTARITZARI EZ OBEDITZEA	ZK-ko 410 art.	TRATU APALESGARRIA	ZK-ko 173 art.

13. Hala ere, kontuz hartu behar dira lesioak bezalako delitu larriagoen prebalentzia; izan ere, ikerketa batzuen arabera, hain larriak ez diren gorroto delituen biktima askok uste dute poliziak "ezingo duela askorik egin" horrelako delituetan, eta, ondorioz, ez dituzte salatzen. MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., Policing hate crime,.... op. cit., 89. or.

14. Jakina denez, sexu-askatasunaren berme integralari buruzko irailaren 6ko 10/2022 Lege Organikoak ezabatu egin du sexu-erasoaren eta sexu-abusuaren arteko bereizketa, eta sexu-erasotzat hartu ditu sexu-askatasunaren aurka egiten duten jokabide guztiak, beste pertsonaren baimenik gabe. Horrela, Espainiak bere gain hartutako betebeharrak bete ditu 2014an Istanbulgo Hitzarmena berretsi zuenetik.

Nabarmentzekoa da aurreko urtearekin alderatuta kategoria guztiek termino absolutuetan izan duten beherakada, 2020koaren antzeko mailetara iritsiz, nahiz eta 2019an hasitako gorakadak ezarritako mailetatik ez jaitsi, batez ere lesioen eta mehatxuen kasuetan. Bestalde, gorroto diskurtsoak behera egin du, zehazki 16 gertakari gutxiago 2023arekin alderatuta; eta 2016tik erregistratutako batez bestekoaren gainetik mantendu da ($\bar{x}=26$) 30 kasurekin, rankingean hirugarren postua hartuz.

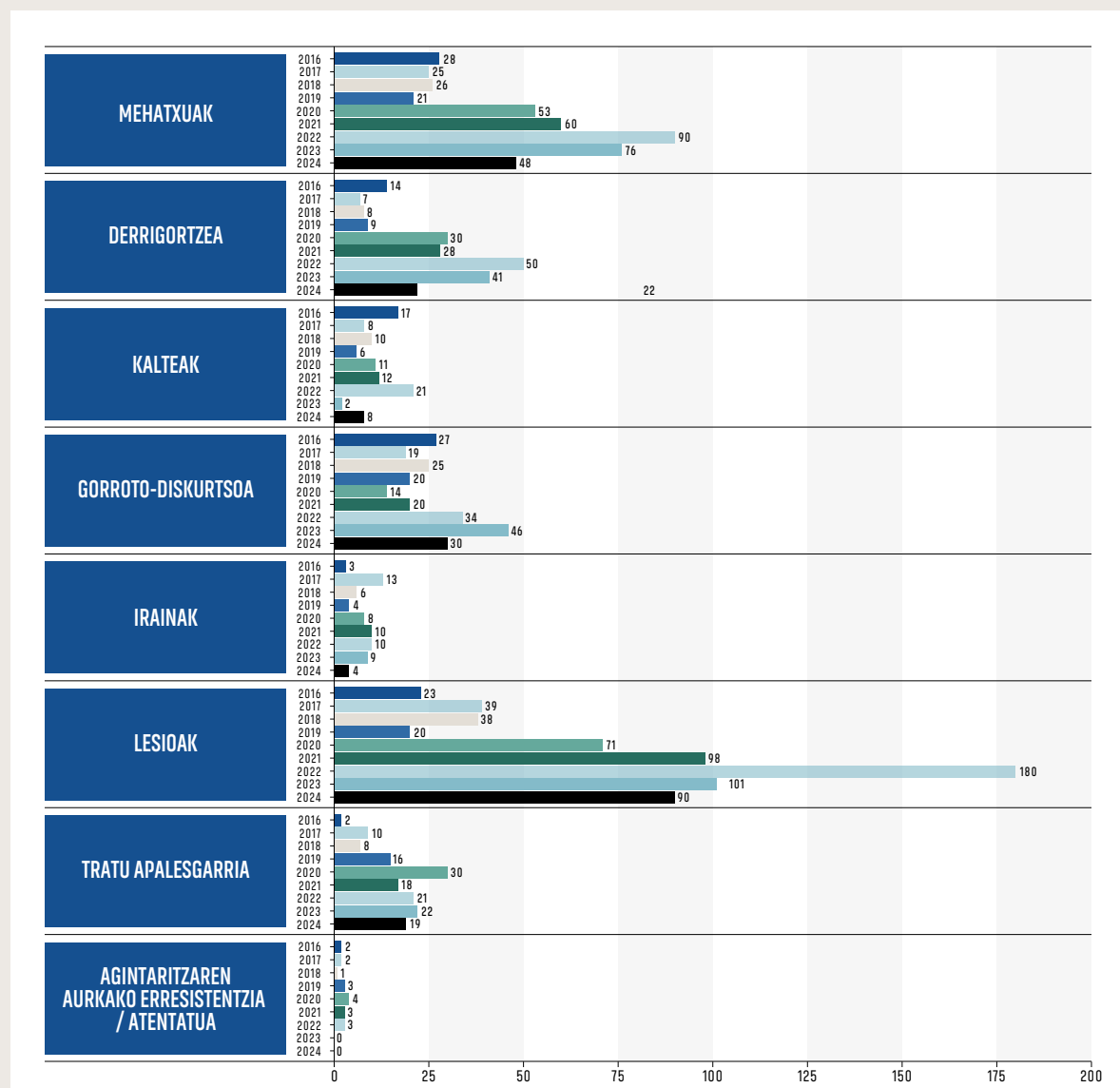
Gainerako delituek 2016tik gaur arte izan duten bilakaerari dagokionez¹⁵, delitu motarik ohikoena lesioena izaten jarraitzen du. Historian aldaketa handiak izan dituen delitu-kategoria izanik, jaitsiera 2022an izandako kasuen erdira jaitsi da ($n=180$, delituen % 41), eta 2024an 90 kasutan kokatu da (%38), 2021ekoa ($n=98$, %39) baino maila txikiagoa ere bada. Ikus daitekenez, termino absolutuetan izandako beherakadak ez da delitu guztiekiko pisu erlatiboan islatu. Murrizketa hain handia izanda, pentsa daiteke prebentzioko hobekuntzengatik edo erasotzaileen portaeraren aldaketagatik izan zitekeela.

Mehatxu delituek bigarren tokian jarraitzen dute ($n=48$, %20), eta termino erlatiboetan nabarmen egin dute behera aurreko urtearekin alderatuta (-%37), 2016 urtetiko batez bestekoaren azpitik ($\bar{x}=47$). Derri-gortze-delituen kopuru absolutua ia erdibitu egiten da 2023koarekin ($n=41$, %14) konparatuta, guztira 22 delitu (%9), azken sei urteetako batez bestekoaren zertxobait azpitik geratuz ($\bar{x}=24$). Tratu apalesgarriaren delituek ($n=19$, %8) 2021az geroztiko mailan jarraitzen dute. Azkenik, termino absolutuetan gora egin duen kategoria bakarra, kalteen delituak, 8 kasura igo dira 2024an.

¹⁵. Grafikoan, urteetan zehar jarraitutasuna izan duten delitu-tipologiak bakarrik islatu dira, hau da, aztertutako urte guztietan agertu diren tipologiak, urte bakar batean edo batzuetan agertzen zirenak alde batera utzita.

7. Irudia DELITU-TIPOLOGIAK (2016-2024)

Jarraian, kolektiboekin lotuta dauden delitu-tipologia nagusiak jasotzen dira – lesioak, mehatxuak, gorroto diskurtsoa, derrigortzeak eta tratu apalesgarria –, zenbait kolektibok delitu-mota jakin batzuk jasateko joera handiagoa duten jakiteko. Horrela, datuek erakusten dutenez, erregistratutako lesio-delitu guztien bi heren baino gehiago (%66) arrazakeria edo xenofobiagatik gertatzen dira, eta sexu-orientazio eta identitateagatik, berriz, lesio-delitua %23koa da. Kontuan hartuta biktimizazioek antzeko proportzioak ematen dituztela¹⁶, esan daiteke lesio-delitua laginaren adierazgarria dela 2024an, neurri batean.

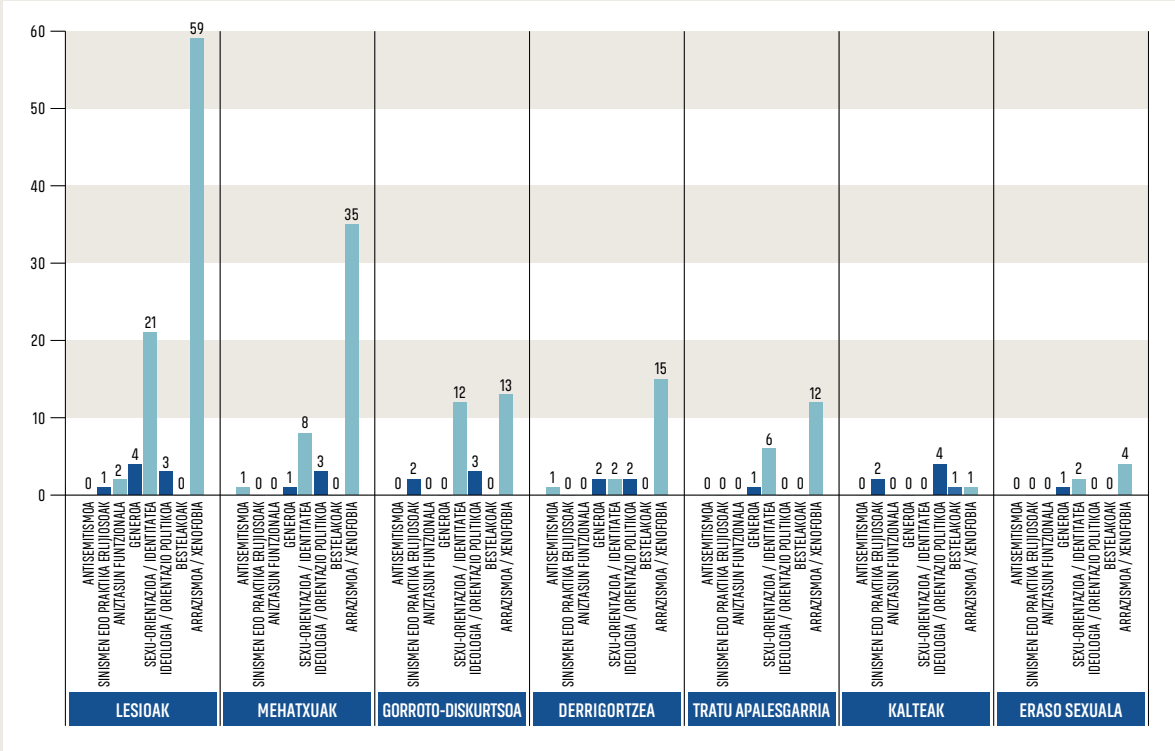
¹⁶. Gogora dezagun delituen % 62ren motibazioa arrazakeria edo xenofobia dela, eta % 22rena, berriz, sexu-orientazioa edo identitatea.

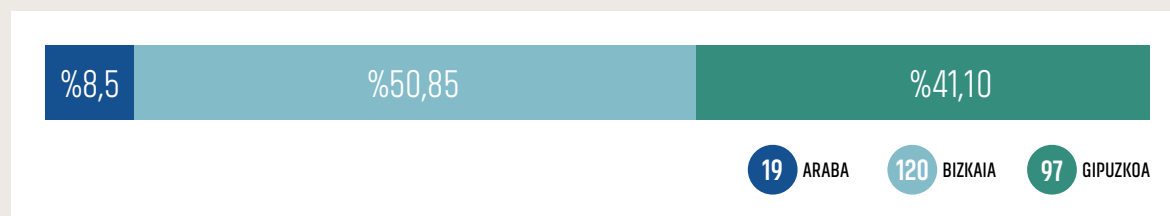
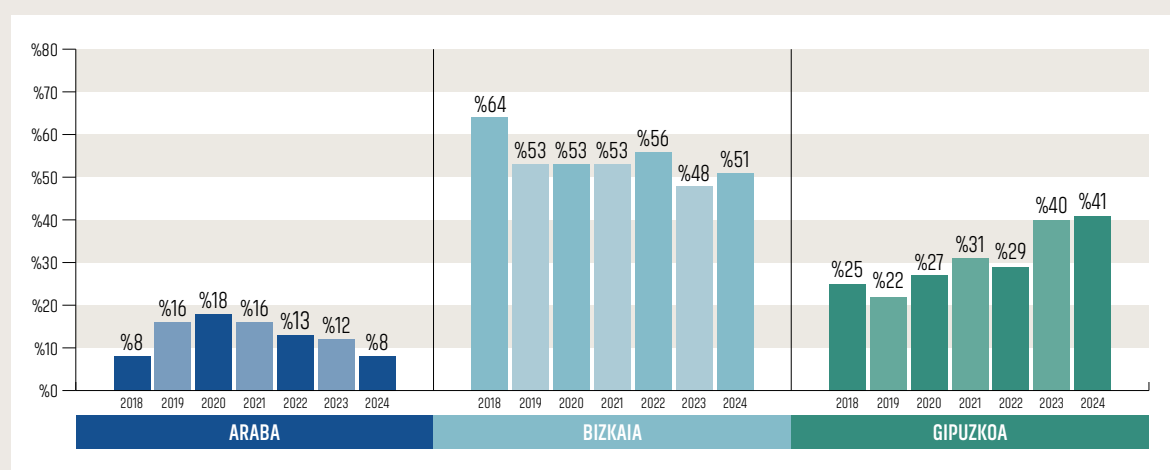
Mehatxu-delituaren antzeko simetria ikus daiteke, motibazio arrazistak delitu horren proportzio handiagoa (%73) pilatzen duen arren, eta sexu-orientazioa proportzioan txikiagoa den bitartean (%17). Egoera hori aldatu egiten da bi kolektibo horiek (arrazakeria eta xenofobia (n=13, %43) eta sexu orientazioa eta identitatea (n=12, %40) ia berdinduta geratzen diren kasuetan. Arrazakeriaren eta xenofobiaren muturreko metaketa 22 erregistrotatik betetzen da oraindik ere, are nabarmenago, derrigortzeen kasuan; 15 erregistro (%68) kolektibo horrentzat dira; gainerakoak, aldiz, modu erregularrean banatzen dira sexu-orientazioaren, orientazio politiko edo ideologikoaren eta generoaren artean (2 erregistro kategoria bakoitzean).

8. Irudia DELITU TIPOLOGIAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOEN ARABERA (2024, N=236)

1.1.3. GORROTO DELITUEN BANAKETA ESPAZIALA

Lurralde historikoetako 236 delituen banaketari dagokionez, hurrengo grafikoak erakusten du Bizkaian biltzen direla gorroto delituen erdia (n=120, %50), Gipuzkoan, berriz, hamar delitutik lau (n=97, %41), eta Araban, berriz, hamarrenera ez da iristen (n=19, %8). Beraz, lurralde historikoen araberako banaketa antzekoa da: egoera txikia izan da Bizkaian eta Gipuzkoan, eta jaitziera nabarmena Araban

9. Irudia DELITUAK LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2024, N=236)**10. Irudia DELITUAK LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2018-2024)**

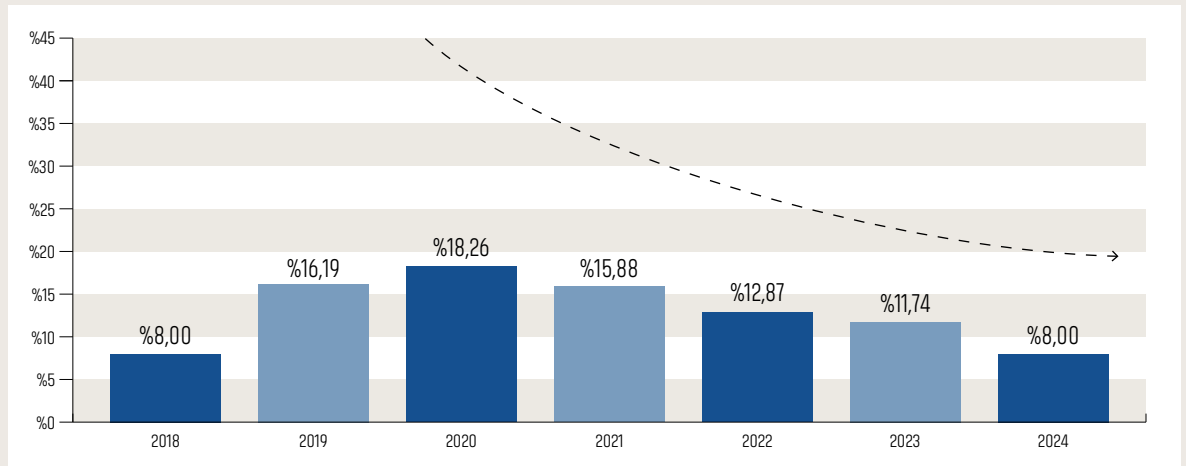
Honi dagokionez, Arabako gertakarien beherakada orokorra deigarria da. Aurreko grafikoan eta hurrengoan ikus daiteken bezala, Bizkaiak serie historikoarekin kohesio-ildoari eusten dion bitartean, Arabak ehuneko 10 puntuko jaitsiera izan du pandemiaren hasierako aldiko mugarritik (2020, n=44, %18) 2024ko gutxieneko punturaino (n=19, %8), 2018ko mailan kokatuz (n=10, %8), nahiz eta 2024an kopuru absolutuetan orduko kasuen bikoitza egon (n=19, %8). Arabako serie historikoaren joera-lerroak erakusten duenez, badirudi jaitsiera denborak aurrera egin ahala ezarri dela, 2022ko mugarrira gorabehera eta horren aurka, urte horretan gertaeren kopuruak goia jo baitzuen (N=435). Banaketa normal¹⁷ baten antzeko forma hartzeak, beharbada, faktore ugarien arteko elkarrekintzaren eredu bat adierazten dezake, horrek azterketa honen irismena gaintzen duen azterketa eremu sakonago baten beharra iradokitzen du. 2018az geroztik seriearen batez bestekoaren ($\bar{x}=33$) erreferentzia hartuta planteatu litezke joera horren arrazoiak aztertzea. Kontuan hartu beharreko aldagaietatik, honako hauek har litezke kontuan: tokiko politiken eraginkortasuna, sistema judizialarena, polizia-indarrek gertakariei aurre egiteko eraginkortasuna, faktore ekonomikoak, historikoak, kulturalak eta mediatikoak.

¹⁷ Banaketa normal edo gaussiar bat (Gausse kanpaitik eratorria) aldagai baten balioak bere batez bestekoaren inguruan modu simetrikoan banatzen dituen da, batez bestekotik hurbil kontzentratuz eta muturretan murriztuz. Horrek esan nahi du muturreko balioak arraroenak izanik, inplikaturako faktoreen aldakortasunak aurreikusteko moduko portaera estatistikoa eta orekatua adieraz dezakeela.

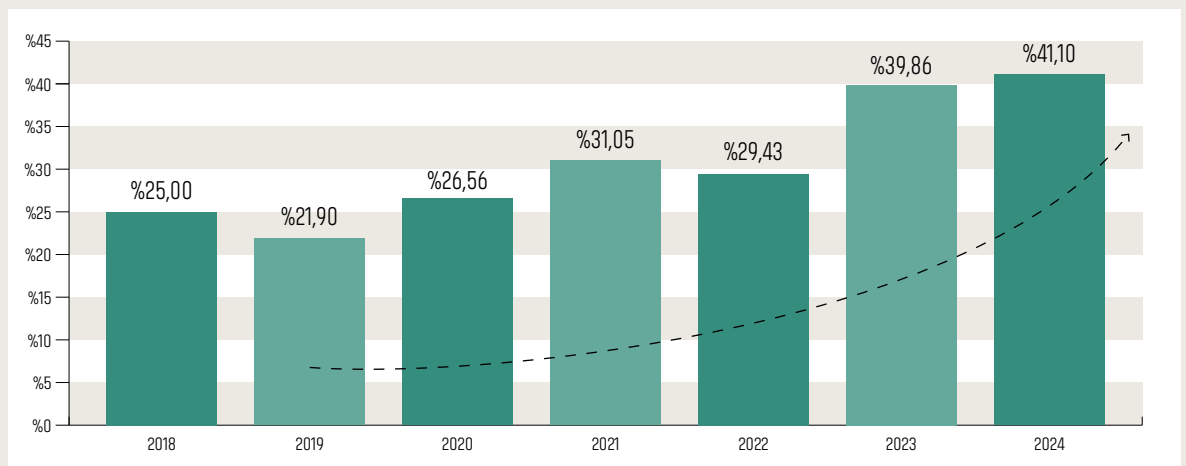

11. Irudia GORROTO DELITUAK, ARABA (2018-2024)

Gipuzkoan kontrako joera ikusten da, gertakarien gorakadak joera argia iradokitzen baitu, joera erabat lineala marrazten ez duen arren. Pandemiaren aurretik (2018, n=33, %25) eta pandemiaren irismen batean (2020, n=64, %27), nolabaiteko antzekotasuna ikus zitekeen, baina ondorengo urteetan gorakada jazo da, 2024an amaitu dena (n=97, %41). Arabaren kasuan planteatutakoaren pareko azterketa planteatu liteke, nahiz eta Gipuzkoaren kasuan jazoera objektiboak kontrako joera markatzen duen, 2018tik serieak izan duen batez bestekoa baino handiagoa, hain zuzen. Hainbat faktorek, hala nola komunikabideen inaktuak, sare sozial digitalek, politika lokalen, polizialen, judizialen, ekonomikoen eta juridikoen eraginkortasunak, eta baita hauen arteko elkarrekintzek ere, ikerketa kuantitatibo eta kualitatibo sakon eta konplexuagoa suposatuko lukete. Gaia bi muturreko batean planteatu daiteke: alde batetik, aldagai sozial objektiboen sare konplexu horren elkarrekintza; bestetik, gorroto delituak detektatzeko mekanismoen eraginkortasuna eta horiek lurralde bakoitzean duten aplikazioaren diferentziala.

12. Irudia GORROTO DELITUAK, GIPUZKOA (2018-2024)

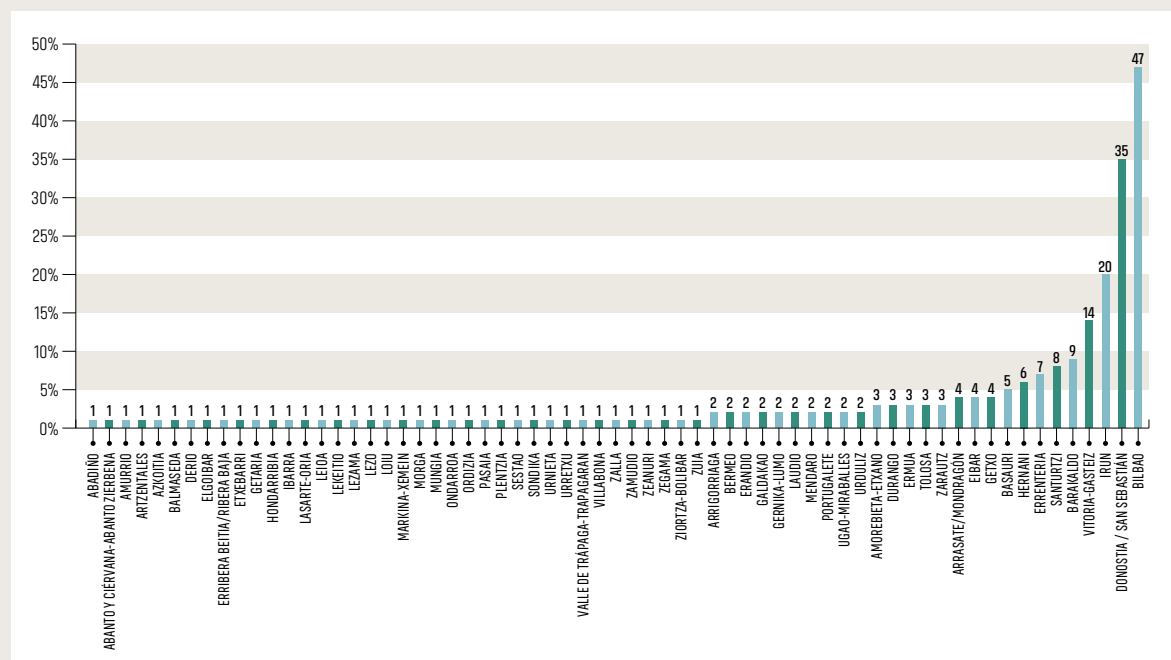

Jarraian, gorroto delituen banaketa aurkezten da Euskal Autonomia Erkidegoan¹⁸. Araban, gorroto delituen erregistroak behera egin zuen 2024an, zazpi urtean lehen aldiz, eta, horri jarraikiz, Gasteiz ez da udalerrien sailkapeneko lehen lekuen artean ageri, Irunek ordezkatu du postu horretan. Horrela, Bilbo (n=47, %20), Donostia (n=35, 15%) eta Irun (n=20, %8) nabarmentzen dira.

Kasuen gorakada neurrigabea ez bada ere, Arabako gorroto delituen jaitsierak eragin erlatibo handia izan du. Horrela, Bilbok jaso du igoerarik nabarmenena, 41 kasu erregistratuz (%15) 2023an, urte horretan jaitsiera nabarmena izan baitzen aurrekoaren aldean (2022an n=83, %19). Donostian bi kasu gutxiago izan dira 2023tik (n=37, %13). Irun, berriz, hirugarren tokian geratu da (n=20, %8), Gasteizen aurretik (n=14, %6), kasuen arteko aldea txiki batengatik; Irunen, 2023an, 17 kasu izan ziren (%6), eta Gasteizen, 25ean (%9). Azken hori izan da aldaketarik nabarmenena.

Bizkaian Barakaldo (n=9, %4) eta Santurtzi (n=8, %3) nabarmentzen dira, eta Gipuzkoan Erretera (n=7, 3%) eta Hernani (n=6, %2). Udalerrri horien prebalentzia ez da harritzekoa, Barakaldo Bizkaiko bigarren udalerrri populatuena baita, Irun Gipuzkoakoa den bezalaxe. Azken kasu horretan, gainera, Irun joan-etorri handiko espazioa da, Frantziako Estatuarekin mugan baitago. Aurreko hori bat dator delitu horiek pertsonen bolumen, dentsitate edo mugimendu handia, edo trafiko handia dagoen lekuetan egiten direla adierazi duten ikerketekin¹⁹.

13. Irudia DELITUAK UDALERRIAREN ARABERA (2024, N=236)

¹⁸. Grafiko honetan, EAEn gertatu diren delituak soilik islatzea erabaki da, eta kanpoan utzi dira, han erregistratu arren, lurralde horretan bakarrik salatu direnak, eta ez dira benetan Euskadin izan.

¹⁹. IGANSKI, P., Hate crime and the city, Policy Press, Bristol, 2008, passim.

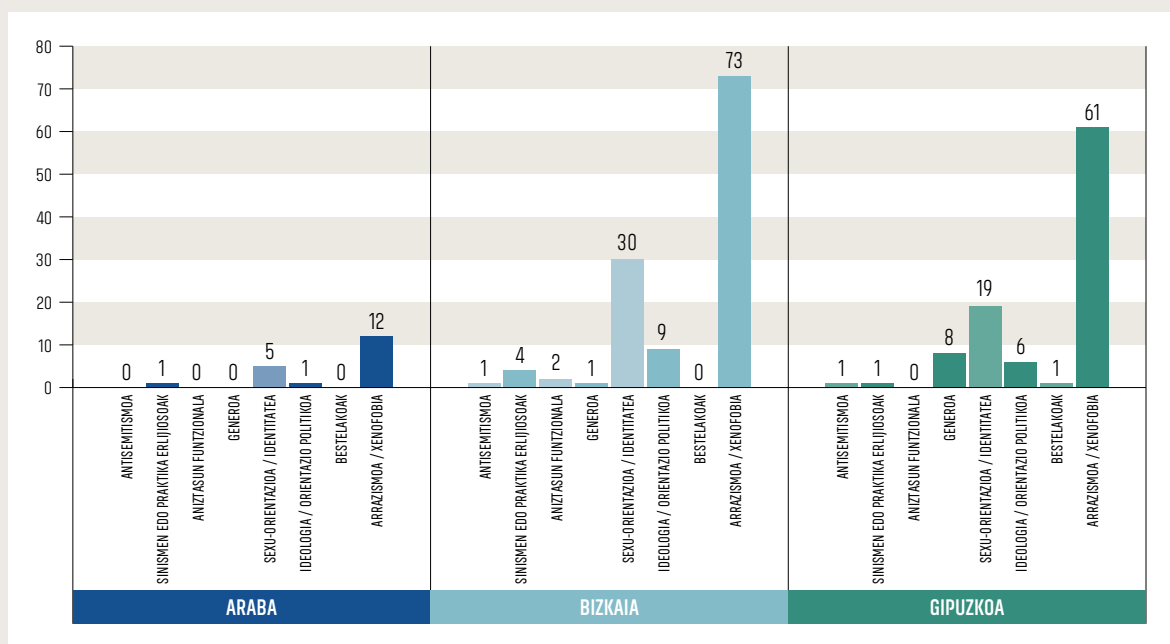

Arrazakeria/xenofobia delituei soilik erreparatzen badiegu, ikus daiteke, zortzigarren urtez jarraian, Bizkaia jarraitzen duela kontzentratzen kasu gehienak, 147 kasuetatik 73 erregistratu bait ditu (%50), aurreko urtean (%47) baino zertxobait gehiago. Gipuzkoan erregistratutako kasuen ehunekoak behera egin du, 61 kasurekin (%41), 2023ko 74 kasuekin alderatuta (%42). Araban, berriz, 13 kasu erregistratu dira (%9), aurreko urtean baino kopuru txikiagoa.

Biktimaren sexu-orientazioan eta identitatean oinarritutako delituei dagokienez (n=54), gehienak (30) Bizkaian erregistratu ziren (%55), 5 Araban (%9) eta 19 Gipuzkoan (%35). Biktimaren sexu edo generoa dela-eta egindako gorroto delituetatik 8 Gipuzkoan gertatu ziren, eta horri Bizkaiko kasu bakarra gehitu behar zaio, 2022an lurraldean erregistratutako mota horretako 47 delituetatik oso urrun.

Ideologia edo joera politikoagatiko 16 delitu erregistratu ditu Ertzaintzak: 9 Bizkaian, 6 Gipuzkoan eta bakararra Araban. Biktimaren aniztasun funtzionalagatiko 6 gertakariei dagokienez, aurreko guztiak Bizkaian kontzentratzen dira.

14. DELITUAK LURRALDE HISTORIKOAREN ETA KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024, N=236)

Hurrengo grafikoak gorroto delituen banaketa espazioaren ikuspegitik ere aztertzen du, baina, kasu honetan, delitu horiek egin diren lekuan jartzen da arreta. Ikus daitekenez, bide publikoek egite-lekuen herena baino gehiago biltzen dute, zehazki, kasuen %38a.

Nolanahi ere, "bide publiko" gisa sailkatutako agertokiaren kokapen zehatzaren inguruan galdetzea dago. Izan ere, nahiz eta, stricto sensu, komisiio-leku batzuk polizia-espazio publiko gisa etiketatu daitezkeen (hala nola kaleak, bidezidorrak, parkeak, etab.), hainbat ikerketek erakutsi dute askotan bi-

ktimaren etxetik oso hurbil daudela²⁰. Gorroto delituen ehuneko handi bat biktimaren etxebizitzan edo inguruetan gertatzea, erabakigarria da, gainera; izan ere, kasu horietan, erasotik eratorritako inpaktu psikologikoa handiagoa izan daiteke²¹, eta biktimaren familiari ere eragin diezaioke²². Hori dela eta, ahal den neurrian eta informazioaren irisgarritasunean oinarrituta, egite-lekuaren kategorien banaketak faktore hori hartu du kontuan, "bizitegi-eremu komuna/inguruak" serie bat gehituz, eta, horrela, bide publikoa izan gabe eta etxebizitza partikularren barrualdea izan gabe, bizilekuaren inguruan kokatuta dauden espazioak jaso dira.

Faktore horrek egite-lekuen banaketan nolabaiteko eragina badu ere, bide publikoan egin dira gorroto delitu gehien 2024an ere (n=91, %38), aurreko urtean baino zertxobait gehiago (n=108, %34).

Bigarrenik, ostalaritza-establezimenduak daude, kafetegiak, tabernak, pubak eta diskotekak barne. Kasu honetan, aurreko urteekin alderatuta, ostalaritza-establezimenduak, aisialdirako leku gisa, merkataritza-establezimenduetatik bereizita (produktuak eta zerbitzuak saltzeko lokalak eta merkataritza-zentroak) bereiztearen ondorioz, irudikapen zehatzagoa lortu da. Horrela, ostalaritza-establezimenduak gorroto delitu gehien egin diren bigarren tokian daude (n=45, 19%). Hirugarren postuan, hain zuzen ere, bizitegi-eremu komunak eta horien inguruak daude (n=19, %8), eta ondoren, orain bai, bizilekua dago (biktima bera bakarrik edo beste pertsona batzuekin partekatuta) laugarren tokian (n=18, %8). Merkataritza-establezimenduak bosgarren dira (n=14, 6).

Etxetan eta horien inguruetan gertatutako delituen baturak (n=37) % 15eko emaitza ematen du, horrek esan nahi du biktimek beren eguneroko bizitzan gehien erabiltzen dituzten tokiek gorroto delituaren agertoki izateko probabilitate handiagoa dutela²³. Kategoría horiei merkataritza-establezimenduei eta ostalaritza-establezimenduei dagokiena gehitzen bazaie (n=96)²⁴, ehuneko % 40ra igotzen da.

Laburbilduz, kokapenen kategoriak aldatzeak hainbat ñabardura dituen plano bat sortu du. Alde batetik, bizitegi-eremuak etxetik gertu egotearen arabera bereizteak ez du aldaketa handirik eragin bi kategorien prebalentzian (etxea bera, %8; haren ingurua, %8), baina zehaztasun handiagoz interpreta daiteke. Bi kasuetan eragina handia bada ere, garrantzitsua da adieraztea ia gertakari kopuru bera dagoela kasu batean eta bestean. Horrek pentsarazi diezaguke, adibidez, ez dela ezinbesteko baldintza egilearen eta biktimaren arteko hurbiltasun-maila nahikoa estua izatea biak batera bizitzeko, edo bizilekua bortxatzea delitu bideratzailea izatea; aitzitik, biktimizazioa espazio publiko batean zirkulatzeak askatasunetik egikaritu daiteke. Gai hori faktore garrantzitsua izan daiteke jazarpen-joerak jardueramota jakin bat adierazten duten delituetan jardutekoan.

Bestalde, ostalaritzako eta merkataritzako lokalen arteko bereizketak ikuspegi bereziagoa eskaintzen du espazioaren ezaugarritzearen arabera. Ostalaritza establezimenduetako gertakariak bigarren postuan daude, eta merkataritzakoak, berriaz, urrun samar, eta horrek hainbat uste sor ditzake.

20. Ikus, zentzu honetan, MASON, G., "Being hated: Stranger or familiar?", *Social & Legal Studies*, 14. Bol. 4ena, 2005, 593-594 or.; MCDEVITT, J./BALBONI, J./GARCIA, L./GU, J., "Consequences for victims: A comparison of bias- and non-bias-motivated assaults", *American Behavioral Scientist*, 4. Bol. 4 ena, 2001, passim.

21. SCHEPPELE, K. L./ BART, P. B., "Through women's eyes: Defining danger in the wake of sexual assault", *Journal of Social Issues*, 39. Bol. 2ena, 1983, passim.

22. CHAKRABORTI, N./GARLAND, J./HARDY, S. J., *The Leicester hate crime project: Findings and conclusions*, University of Leicester, Leicester, 2014, passim.

23. MCNEELEY, S./OVERSTREET, S. M., "Lifestyle-routine activities, neighbourhood context, and ethnic hate crime victimization", *Violence and Victims*, 33. Bol., 2018, 16 or. eta hurrengoak.

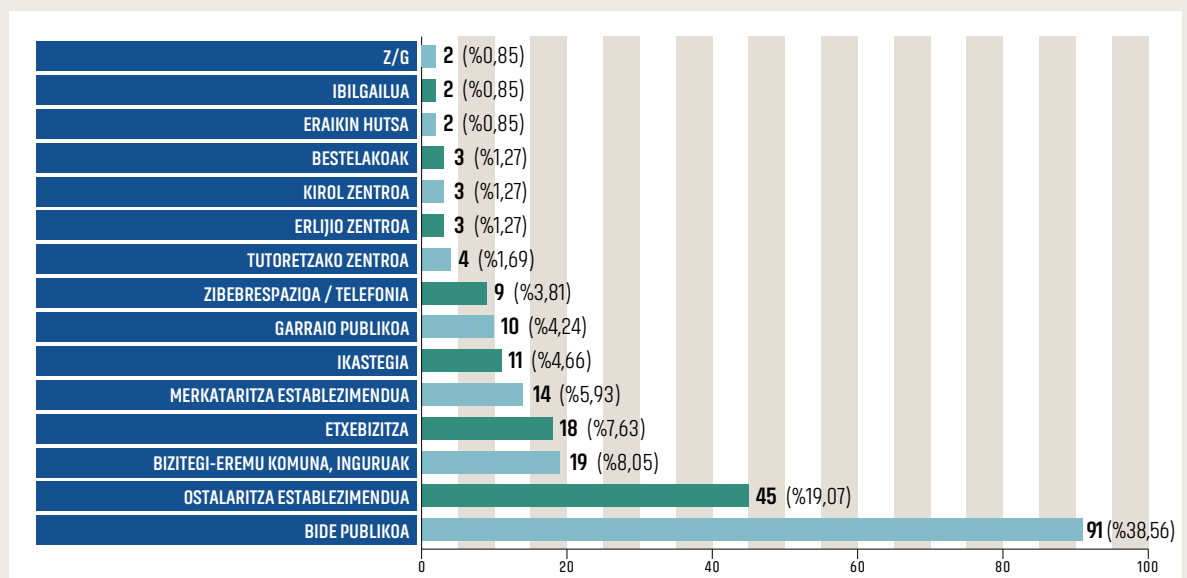
24. Baieztapen hori zuhurtasunez hartu behar da, kategoría honetan noizean behin erabiltzen diren kokapenak sartzen baitira, hala nola diskotekak.

Aisialdikotzat hartzen diren tokiek gorroto delituak sarriago sorraraztea horien funtzionaltasunarekin lotuta egon daiteke. Merkataritza-lokaletan ematen diren harremanak gehienbat erabilgarritasunean oinarrituta egon eta zuzenekoak badira, produktu edo zerbitzu bat lortzera bideratuak; ostalaritza-lokal batean izaten diren elkarrekintzek arreta beste faktore batzuetara gehiago bideratzea eragin dezakete, hala nola fenotipoaren hautematera, xehetasunetara, ohituretara edo bertaratutako pertsonen jardunbideetara. Modu berean, espazio bakoitzan emandako batez besteko denbora asko alda daiteke, baita kasu bakoitzean baimendutako edukiera (batzuetan funtzionala ere izan daitekeena) edo jende kopurua ere. Elikagaiak, zerbitzuak, tresnak eta bestelakoak egunerokotasunean erosteak ez du esan nahi denbora edo pertsona asko behar denik; aldiz, aisialdirako tokietan, hala nola tabernetan, kafetegietan edo diskoteketan, egonaldi luzeagoak ohikoagoak dira, baita aniztasunarekiko esposizio handiagoa ere, eta handiagoa beraz, estereotipazio-prozesuen probabilitatea.

15. Irudia DELITUAK LEKUAREN ARABERA (2024, N=236)

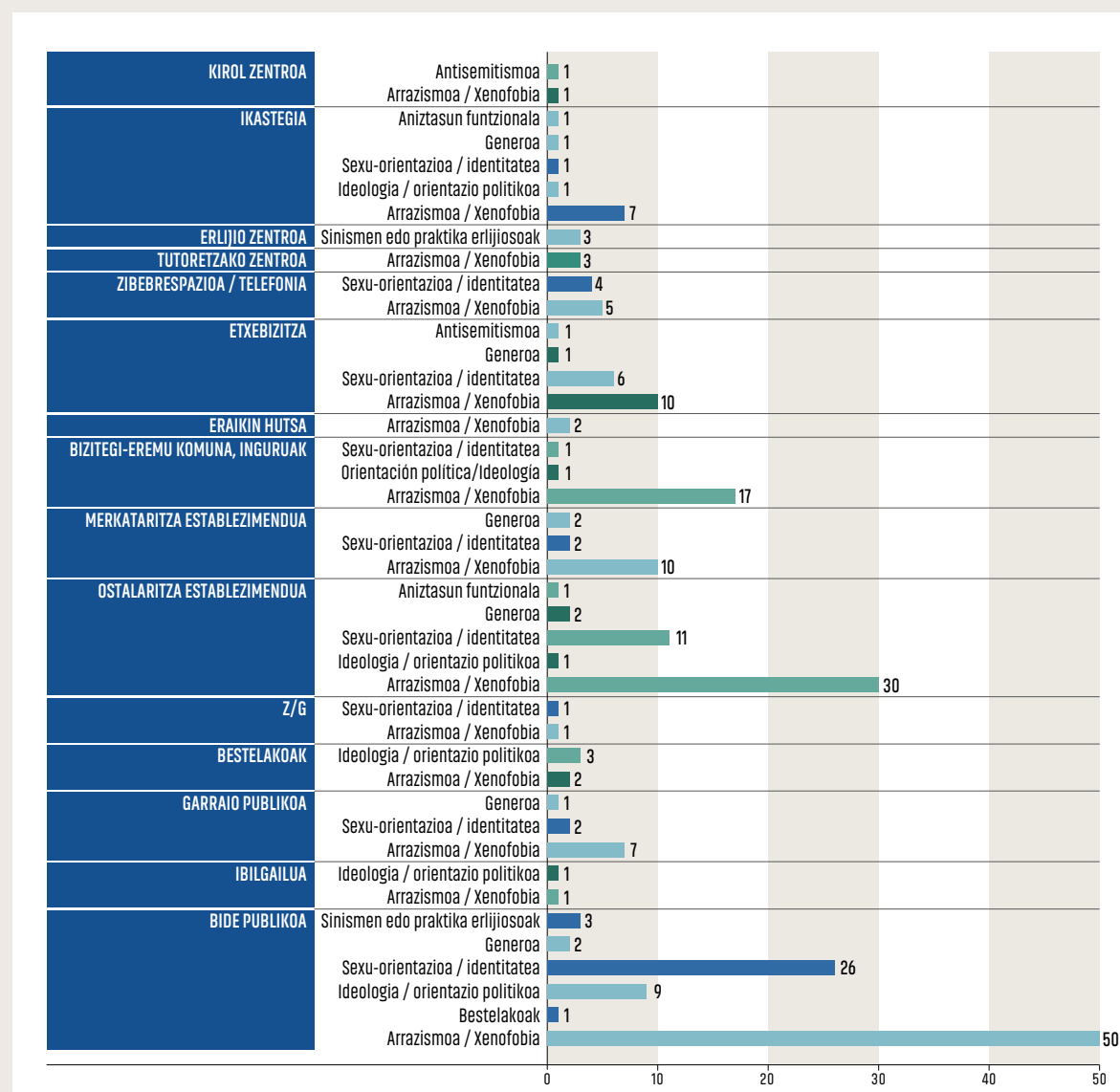

Jarraian, egite-lekuei buruzko datuak aurkezten dira, biktimizatutako kolektiboaren arabera. Horretarako, lehentasunezko lekua eman zaie egite-leku ohikoenei. Leku guztietan gorroto arrazista edo xenofoboaren delituak nagusitzen direla nabarmentzen da. Bide publikoan, delituen erdia baino gehiago (n=50, %55) mota horretakoak dira, ondoren, sexu-orientazio edo identitateagatikoak (n= 26, %29). Orientazio politikoa edo ideologikoa ere bada delitu motibazioa bide publikoan, baina proportzio txikiagoan (n=9, %10). Banaketa hori ostalaritza-establezimenduetan errepikatzen da, nahiz eta joera nabarmenagoa izan; mota horretako tokietan, delituen bi heren arrazistak dira (n=30, %66); bestalde, ostalaritza-lokaletan biktimizatutako lau pertsonatik bat sexu orientazioagatik edo identitateagatikoa da (n=11, %24).

Bizitoki-eremuetan eta inguruetan, arrazakeriarekin eta xenofobiarekin lotutako gorroto delituak dira nagusi, neurri handi batean (n=17, %89). Proportzio horretan gertatzen ez bada ere, delitu arrazistak eta xenofoboak nagusi dira gainerako lekuetan, etxean erdia baino gehiago dira (n=10, %55) sexu orientazio eta identitateak motibatutako delituen aurrean (n=6, %33); merkataritza-establezimenduetan delitu xenofoboak lautik ia hiru dira (n=10, %71); ikastetxeetan hirutik bat (n=7, %63); garraio publikoan ere gehiengoa dira (n=7, %78). Azken ohar gisa, ziberespazioan eta telefonian, kasu kopuru txikiagoarekin (n=9), arrazakeriak edo xenofobiak eragindako delituak eta sexu identitate edo orientazioak motibatutakoak ia berdinduta daude, 5 kasurekin lehenengoan eta 4 kasurekin bigarrenean.

16. Irudia DELITUAK LEKUAK ETA BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024, N=236)

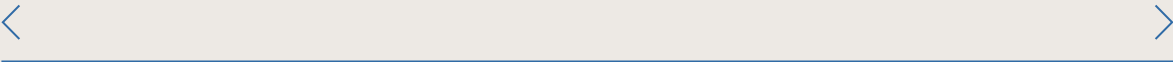
Aipatzekoa da ziberespazioan kokatzen den eta sexu orientazio edo identitateak eragindako gorroto delituen parametroen barruan 2024an polemika gehien sortu zuten gertakarietako bat²⁵. UPV/EHUK eta EBOVIgtbi+ Federazioak (Euskal LGTBI+ Behatokia/Observatorio Vasco LGTBI+) Leioako (Bizkaia) UPV/EHUKo campusean Lan Zuzenbidearen ordezk gisa kontratatutako irakasle baten argitalpenek eragindako salaketak jarri zituzten, gorrotoa bultzatzea egotzita. Iruzkina matxista, arrazista eta xenofoboak zituzten argitalpenek ikasle antolatuen mobilizazioa eragin zuten, eta horrek arreta berezia sortu zuen egileak X (lehen Twitter zena) bezalako sareetan publikoki adierazitako iritzien inguruan. Aipatutako salaketez gain, UPV/EHUK egilea kaleratu zuen kode etikoa ez betetzeagatik. Gainera, iritzia argitaratzen zituen sare sozialak bere kontua eten zuen.

Gertakari honek ziberespazioan gertatutako delituek ordezkapenaren inguruko zalantzak sor ditzake. Azaldu den bezala, 2024an 9 dira soilik kategoriatik horretako gertakariak (%4), eta aurreko urteetan, zifra absolutu handiagoak erregistratu arren, proportzionaltasuna maila berdinetan mantentzen da, ondorengo grafikoak erakusten duen bezala. Galde daiteke ea ziberespazioko gorroto delituen hazkundea gizartearen pertzepzioaren eta haien eragin mediatiko puntualaren ondorio den (gertakari horrekin gertatu zen bezala) edo, aitzitik, hautemateko eta monitorizatzeko bitarteko, mekanismoak edo gaitasun faltagatik den.

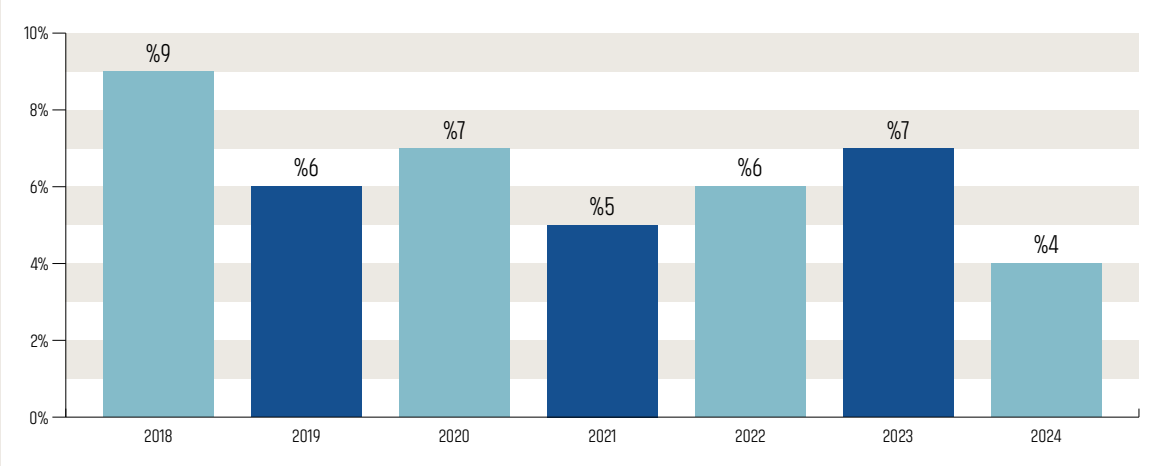
Zentzuzkoa da, halaber, ingurune horren berezko dinamiken ondorioei eta gertakarien hazkunde esponentzialerako aukerari buruz galdetzea, batzuetan erresonantzia-ganbera gisa jarduten baitu. Hainbat plataformatan presentzia daukan "Lo que no te cuentan de Donostia" taldearen kasuan, gorrotoa bultzatzeko baliatua izan da. Gertakaria ez da Internetera mugatzen; haatik, lortutako garrantzi sozialaren ondorioz, agerpen presentzialak eragin zituen²⁶. Eragina ez da hutsala, ez ziberdelinkuentziari dagokionez, ezta espazio fisikora tokiz aldatzeko duen potentzialtasunari dagokionez ere. Txosten honetan jasotako kasuan, egileek fenotipo arabiarreko pertsonen argazkiak ere zabaldu zituzten, "mairuen" aurkako eraso fisikoa sustatuz. Gainera, taldearen errepikak antzeman dira, besteak beste, Gasteizen²⁷. Zalantza jar daiteke problematika horren benetako dimentsioa txosten honetan jasota geratzen den ala ez.

25. Esparru desberdinetako komunikabideek islatu zuten gertakaria: <https://www.diariovasco.com/sociedad/educacion/fiscalia-ert zaintza-comentarios-machistas-homofobos-profesor-upv-20241014111152-nt.html>, <https://www.noticiasdegipuzkoa.eus/sociedad/2024/09/28/profesor-upv-sale-escoltado-protestas-8742391.html>, <https://www.elsaltodiario.com/antifascismo/upv-despide-profesor-ultraderechista-derecho>, https://www.lasexta.com/noticias/sociedad/universidad-pais-vasco-despide-profesor-que-fue-denunciado-insultos-machistas-homofobos-xenofobos_2024100366feafac077ed10001dee449.html.

26. Honen garrantzia hainbat komunikabideetan islatu zen: <https://www.donostitik.com/200-personas-responden-a-la-concentracion-en-egia-de-lo-que-no-te-cuentan-de-donostia/>, <https://www.naiz.eus/es/info/noticia/20241025/un-perfil-que-vincula-solidaridad-con-inseguridad-quien-esta-tras-la-concentracion-de-egia>, <https://www.noticiasdegipuzkoa.eus/sociedad/2024/11/16/incidentes-concentracion-protestaba-inseguridad-san-sebastian-8941610.html>.
27. 2024. urtearen amaieran, Espainiako Estatuko hainbat hiritarako kanalak sortu ziren, besteak beste, Gasteizerako, eta, kasuren batean, norabide bereko mobilizazio-saioak izan dira: <https://www.elsaltodiario.com/racismo/replacan-irunea-gasteiz-canal-telegram-impulsa-movilizaciones-racistas-donostia>.

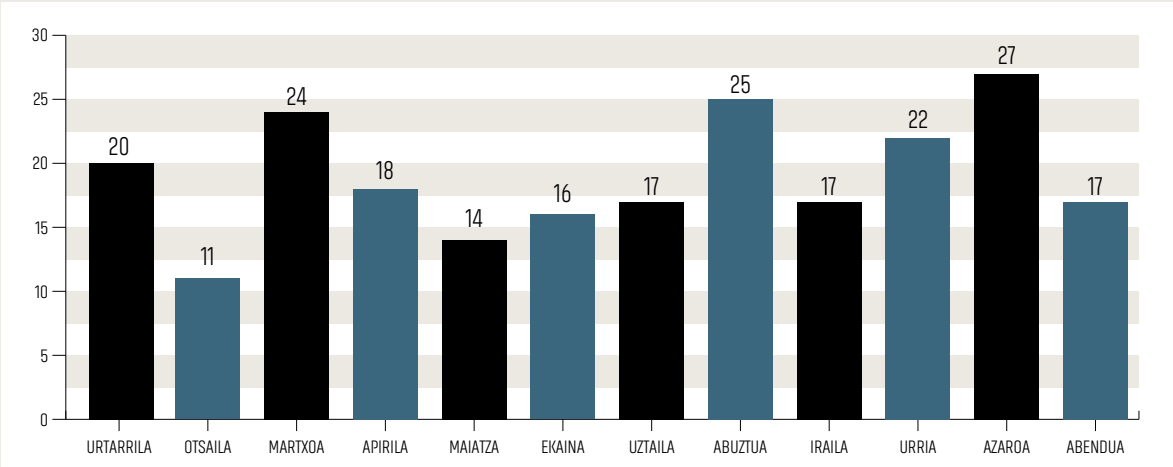
17. DELITUAK ZIBERESPAZIOAN EDO TELEFONIAN (2018-2024)

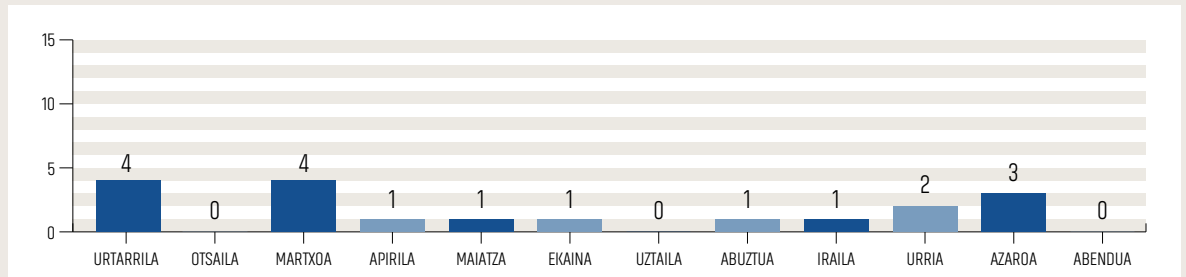
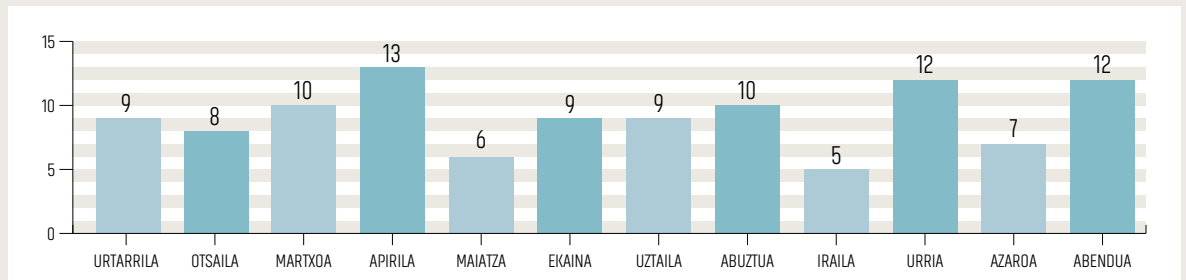
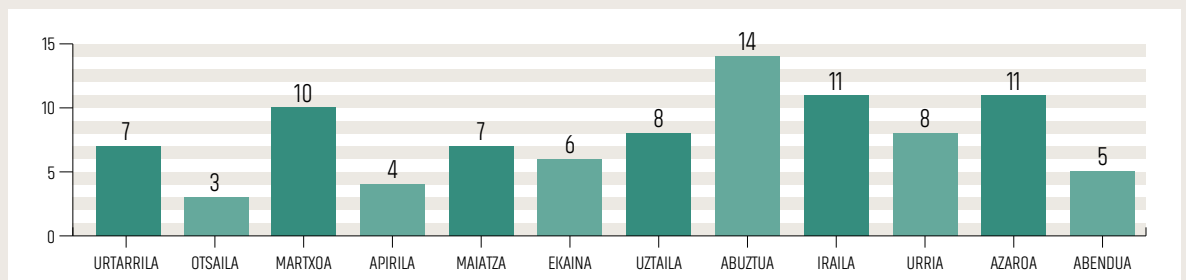
1.1.4. GORROTO DELITUEN DENBORA-BANAKETA

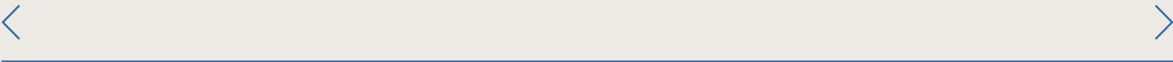
Jarraian, hileroko banaketa aurkezten da, urtaroen, astearen eta ordutegiaren arabera. Gorroto delitu gehien izan diren hilabeteak martxoa (n=24, %11), abuztua (n=25, %11) eta azaroa (n=27, %12) izan dira.

18.1. Irudia DELITUEN HILEROKO BANAKETA (2024)²⁸ EUSKADI (N=228)

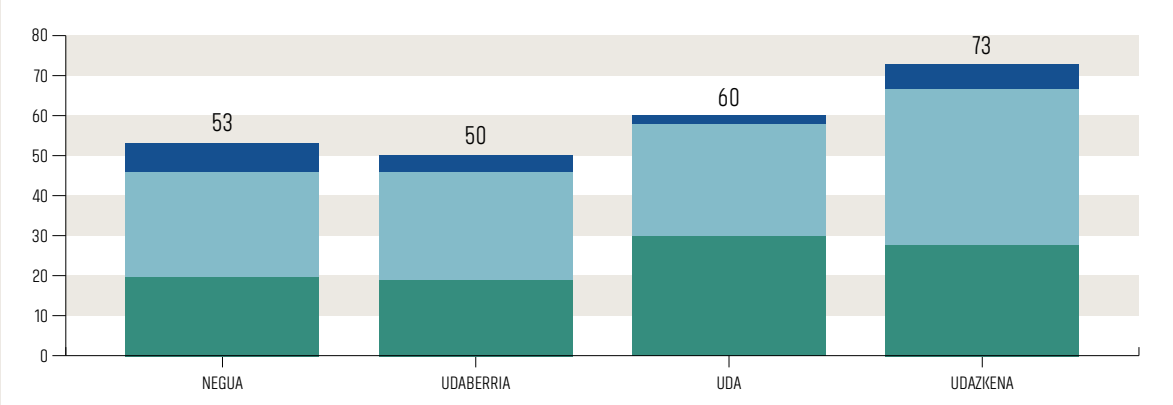
28. 2024ko ekitaldian erregistratutako delitu batzuekin lotutako gertakariak 2024tik kanpo gertatu zirenez, laginak ez ditu delitu guztiak islatzen, urte naturalean gertatutakoak baizik.

18.2. Irudia DELITUEN HILEROKO BANAKETA (2024)**ARABA Araba (n=18)****18.3. Irudia DELITUEN HILEROKO BANAKETA (2024)****BIZKAIA (n=110)****18.4. Irudia DELITUEN HILEROKO BANAKETA (2024)****GIPUZKOA (n=94)**

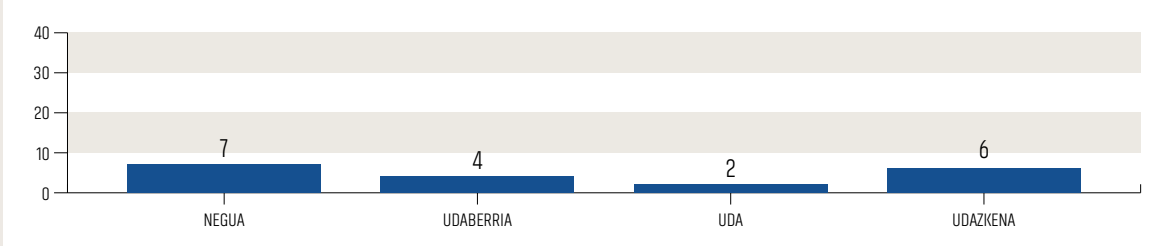
19.1. Irudia DELITUAK URTAROAREN ARABERA (2024)

EUSKADI (N=228)

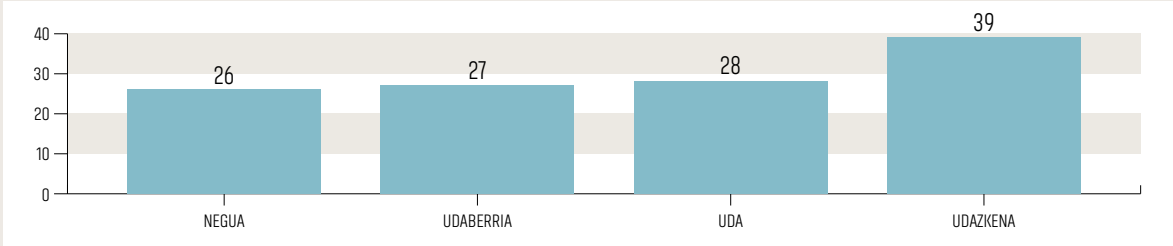
19.2. Irudia DELITUAK URTAROAREN ARABERA (2024)

ARABA Araba (n=18)

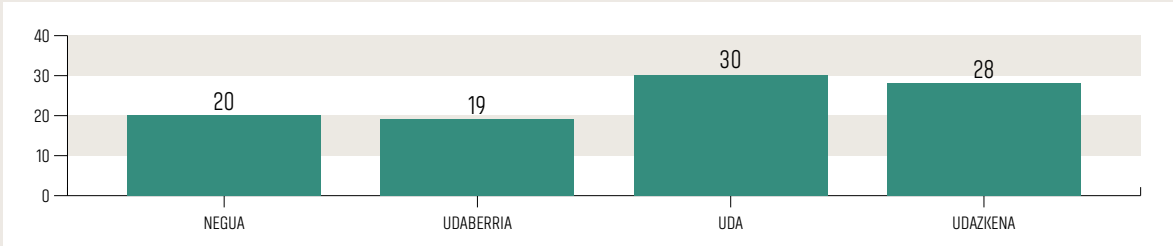
19.3. Irudia DELITUAK URTAROAREN ARABERA (2024)

BIZKAIA (n=110)

19.4. Irudia DELITUAK URTAROAREN ARABERA (2024)

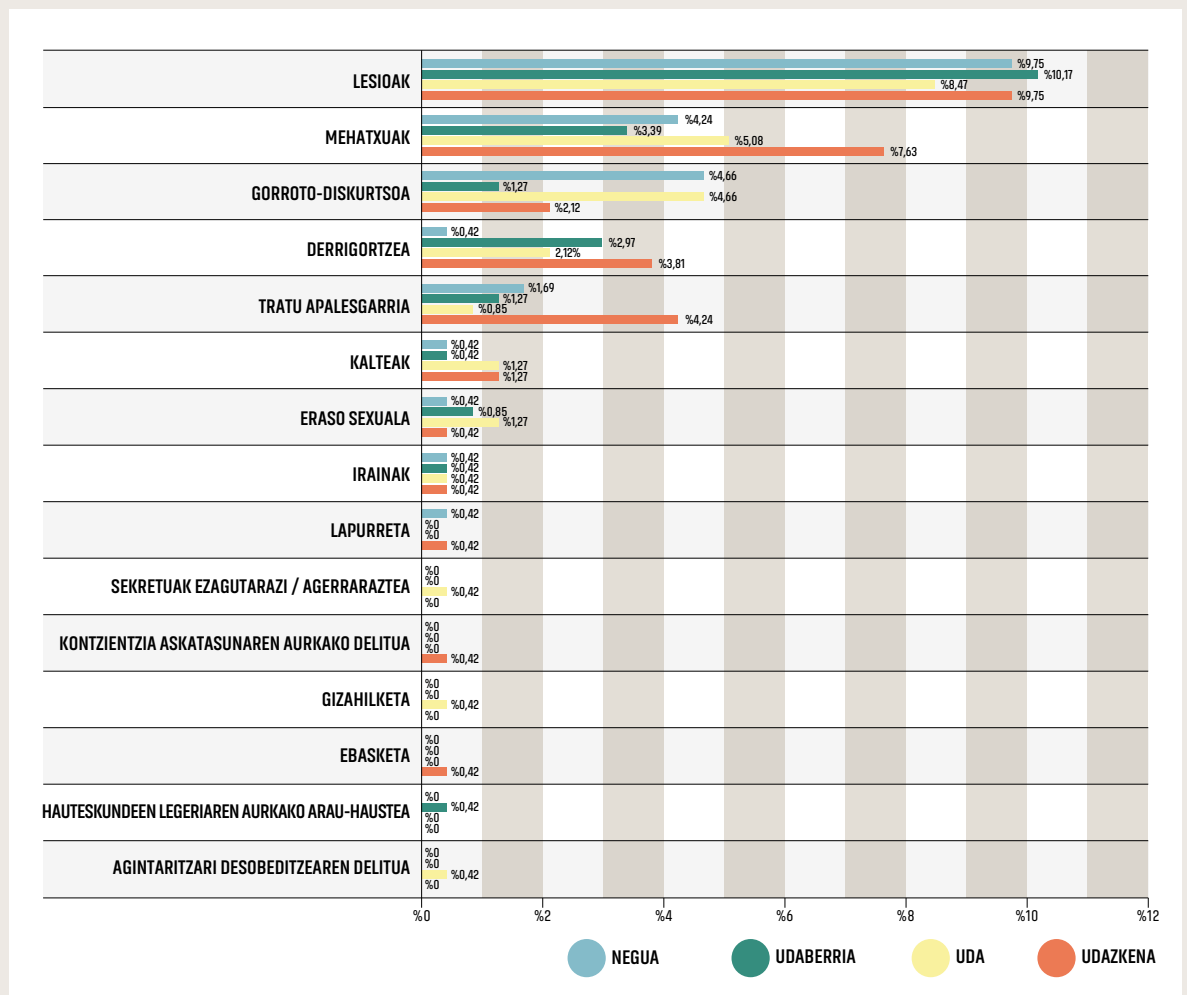
GIPUZKOA (n=94)

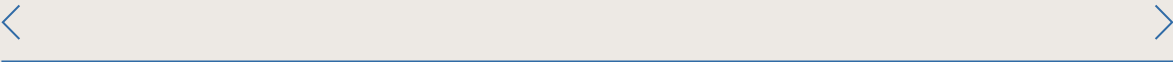

Urtaroaren arabera delitu moten banaketa kontuan hartuta, ikus daiteke mehatxuen delituak urtaro guztietan parametro berean mantentzen direla (uda, n=20; udazkena, n=23). Mehatxuen delituen kasuan, udazkenak gertakari kopuru handiena bildu zuen, gertakari guztien ia %8a. Gorroto-diskurtsoen gertakarien banaketa xelebrea da, neguan eta udan gailurra jotzen, kasu kopuru berarekin (n=11). Azkenik, tratu apalesgarriak udazkenean gehiago kontzentratzen dira, kasuen erdi baino gehiago urtaro honetan bilduz (n=10).

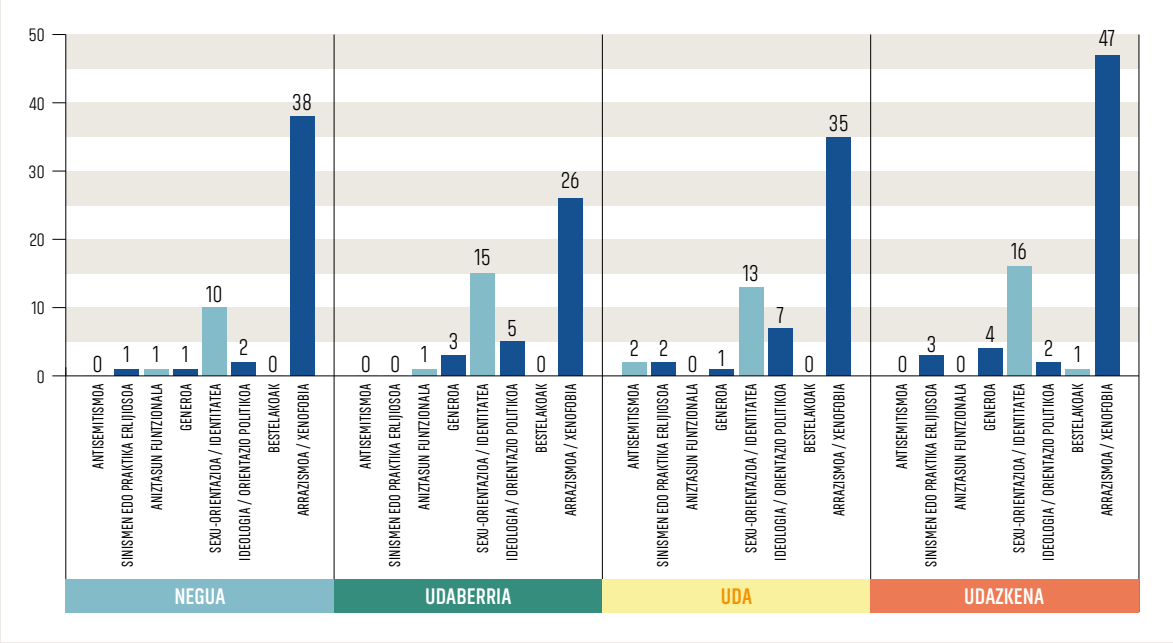
20. Irudia DELITU TIPOLOGIA URTAROAREN ARABERA (2024)

Bigarrenik, delituen banaketa aztertzen da urteko urtaroaren eta erreferentzia-ko kolektiboaren arabera. Ikus daiteke bezala, gorroto delitu arrazista edo xenofoboek ehuneko nahiko homogeneoa dute urtaro guztietan ($\bar{x}$ =%62), eta bereziki neguan, proportzioa %72raino iristen da (n=38). Hala ere, badirudi urtaroa erreferentzia-unitate gisa aztertzeak ez duela eragin handirik, gutxienez salatutako gertakarietan.

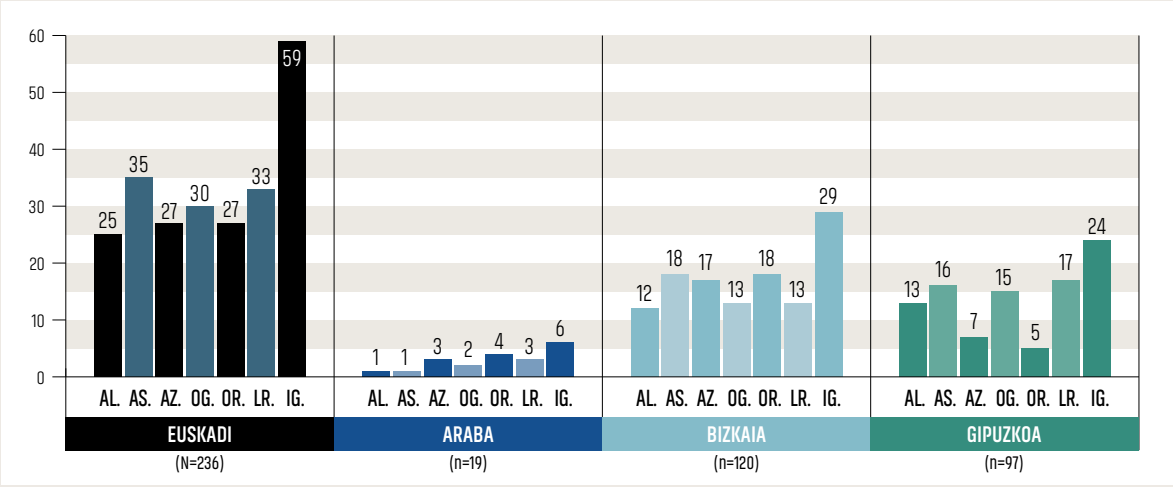

21. Irudia BABESTUTAKO KOLEKTIBOA URTAROAREN ARABERA (2024)

Asteazken zeharrek banaketari buruzko datuek adierazten dute gorroto delituen laurden bat igandean gertatzen dela (n=59, %25). Hori ostirala (n=27, %11) eta larunbata (n=33, %14) gehitzen badizkiogu, ikus daiteke gorroto delituen erdia (n=119, %50) asteburuan (ostiraletik igandera) erregistratu zela. Hori dela eta, egun horietan jendeak denbora gehiago ematen du etxetik kanpo eta merkataritza eta aisialdiko lekuetan ibiltzen da, eta horrek biktimak eta erasotzaile potentzialak elkar topatzeko aurrerak handitzen ditu.

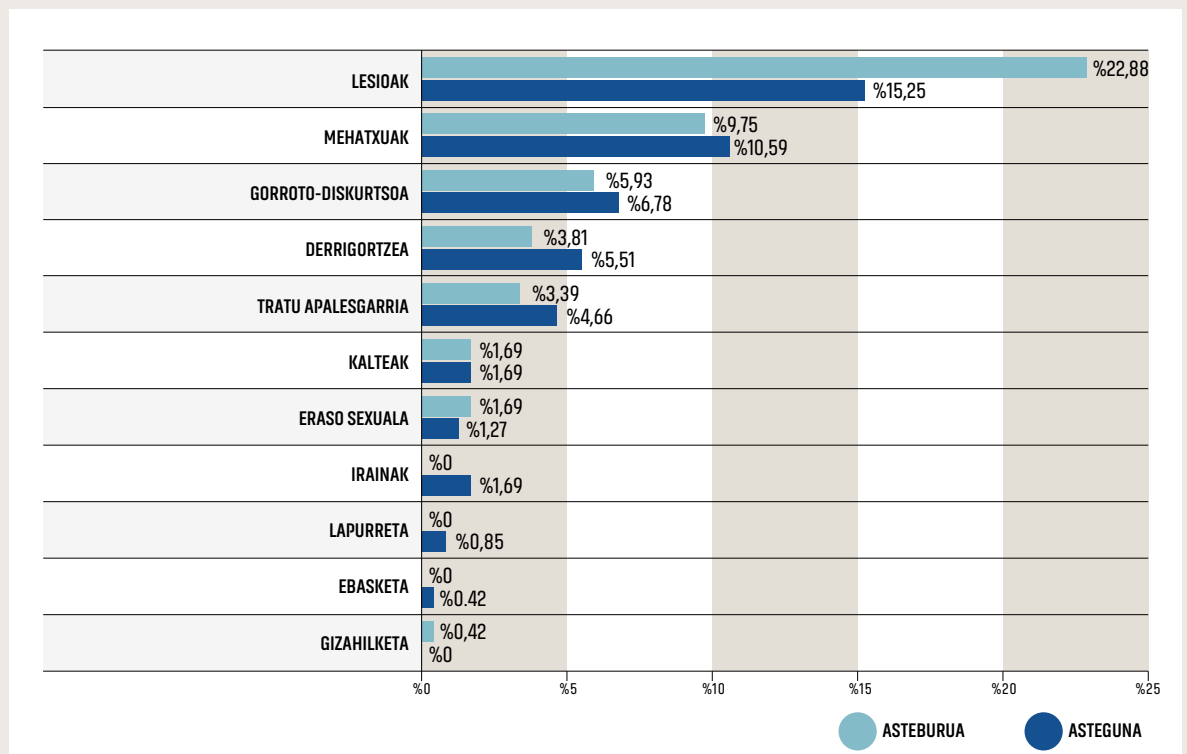
22. Irudia DELITUAK ASTEKO EGUNAREN ARABERA (2024, N=236)

Ondoko grafikoak delitu-motak ehunekoetan banatzen ditu, lanegunetan edo asteburuan gertatu izanaren arabera bereizita. Ikus daitekenez, lesio-delituak da alde nabarmena duen delitu bakarra, asteburuetan nagusitasun handiagoa erakusten baitu lanegunetan baino, ia ehuneko 8 puntutako aldea izanik.

23. Irudia DELITU TIPOLOGIA ASTEGUN EDO ASTEBURUAREN ARABERA (2024)

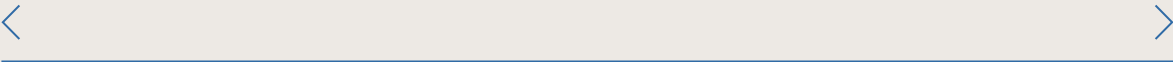

Azkenik, ordutegiaren banaketari dagokionez²⁹, hurrengo grafikoetan ikus daiteken bezala, gorroto delituen proportziorik handiena (n=97) gauean kontzentratzen da (%41a 20:00etatik 5:59rako tartean). Proportzio hau handiagoa da arratsaldeko tartean sartzen bada, delituen %71 (n=168) 14:00etatik 19:59ra bitartean gertatu ziren. Egoera hau hiru lurralde historikoetan errepikatzen da, Araba nabarmentzen da, laginaren tamaina txikiagoa izan eta horrek proportzionaltasun estatistikoarengan daukan eraginagatik.

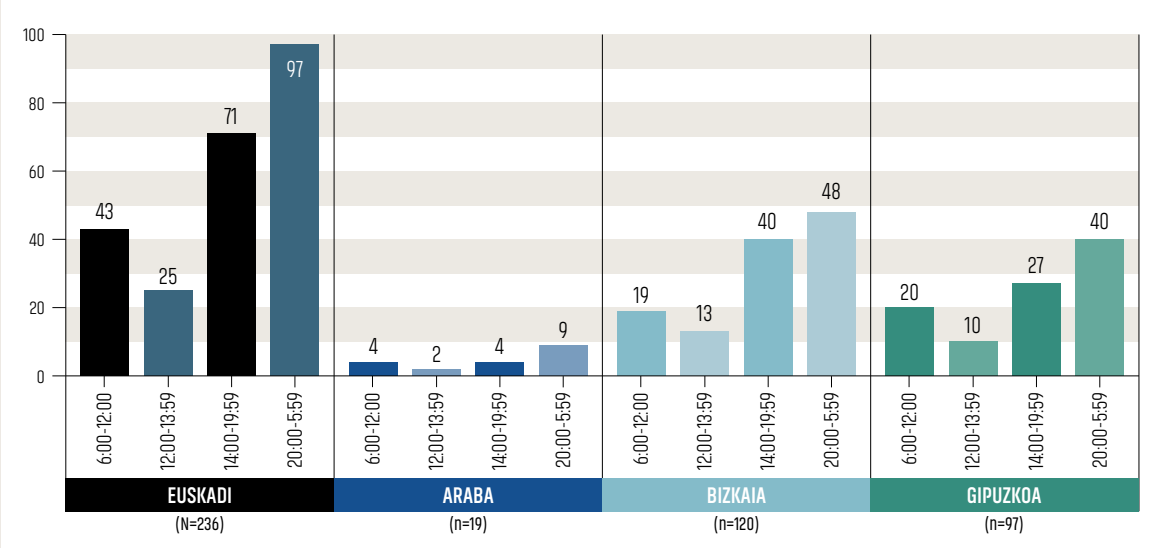
Delituen kontzentrazioa asteburuan eta gauean oso esanguratsua da. Gertakarien %50a ostiraletik igandera gertatzen dira, eta %41 gaueko ordutegian. Era berean, espazioari dagokionez, delituen kontzentrazioa kalean eta ostalaritzako establezimenduetan nabarmendu daiteke. Hau guztia aisialdi gaueko eta alkohol-kontsumoaren ereduarekin bat dator, eta azterketarako arrisku-faktorea izan liteke³⁰.

29. Ordu-tarteen banaketa nominalak honako tarte hauek jarraitzen ditu: goiza, 6:00-11:59; eguerdia, 12:00-13:59; arratsaldea, 14:00-19:59; gaua, 20:00-05:59.

30. SIVARAJASINGAM, V./ READ, S./SVOBODOVA, M./WIGHT, L./SHEPHERD, J., "Injury resulting from targeted violence: an emergency department perspective", *Criminal Behaviour and Mental Health*, Vol. 28, Num. 3, 2018, pp. 295-308.

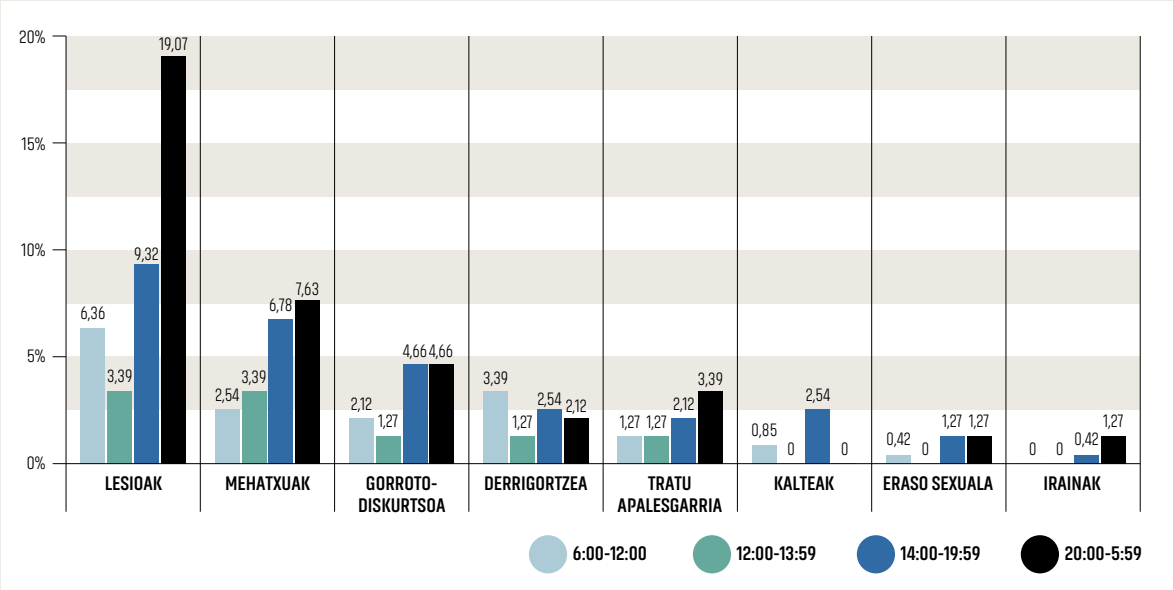

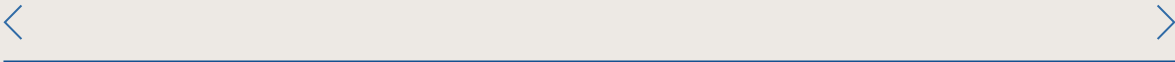
24. Irudia DELITUAK EGUNEKO ALDIAREN ARABERA (2024, N=236)

Hurrengo grafikoak delitu mota bakoitzaren ehunekoak erakusten ditu. Mehatxuak denborarekin handitzen direla dirudi, goizean 6 gertakari daude eta gauean 18ra igotzen dira. Beste kasuetan, arratsaldean zein gauean proportzio handiagoa dago, eta hau bereziki nabarmena da lesioen kasuan. 2024an lesioen delituen erdia gauean gertatu da (n=45), egunean zehar gertatu diren kopuru berdinarekin. Hauek ia 5 delitutatik 1 dira.

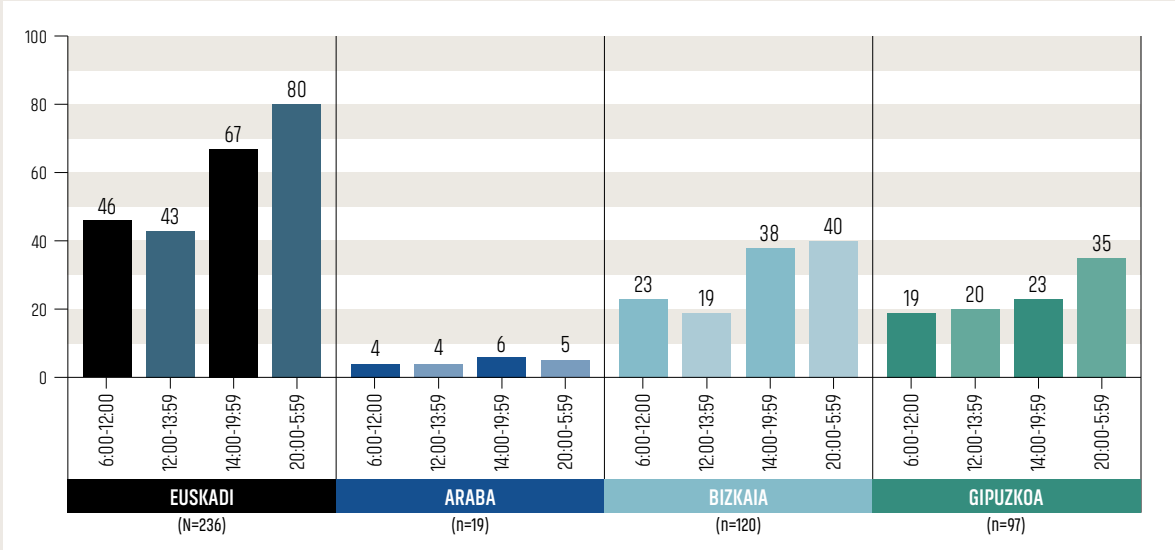
25. Irudia DELITU TIPOLOGIA EGUNAREN ALDIAREN ARABERA (2024)

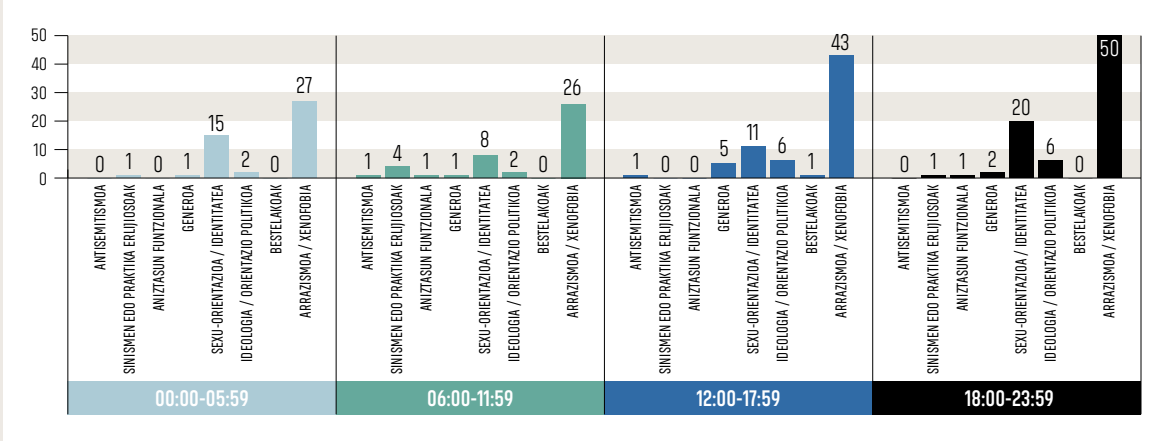
Azkenik, ordutegi banaketari dagokionez, hurrengo grafikoetan ikus daiteken bezala, gorroto delituen gehiengo arratsalde-gauetan pilatzen da (%62 18:00etatik 6:00etara). Kasuen banaketa egonkor mantentzen da 2023 urtearekin alderatuta.

26. Irudia DELITUAK ORDU-TARTEEN ARABERA (2024, N=236)

Ordutegi tartearak erreferentziazko kolektiboaren arabera aztertzen badira, ikus daiteke tarte gehienetan arrazoi arrazistek/xenofoboek eragindako delituak nagusitzen direla, nahiz eta kolektibo horren aurka egindako gertakarien gehiengo handia (n=50, %62) 18:00etatik 23:59etara gertatu. Orientazio eta identitate sexualagatik egindako delituen zati handi bat tarte berean gertatzen dela ikus daiteke, 18:00etatik 23:59etara (n=20, %25), eta neurri txikiagoan baina proportzio handiagoan, 00:00etatik 05:59etara (n=15, %32).

27. Irudia BABESTUTAKO KOLEKTIBOAK ORDU-TARTEEN ARABERA (2024)

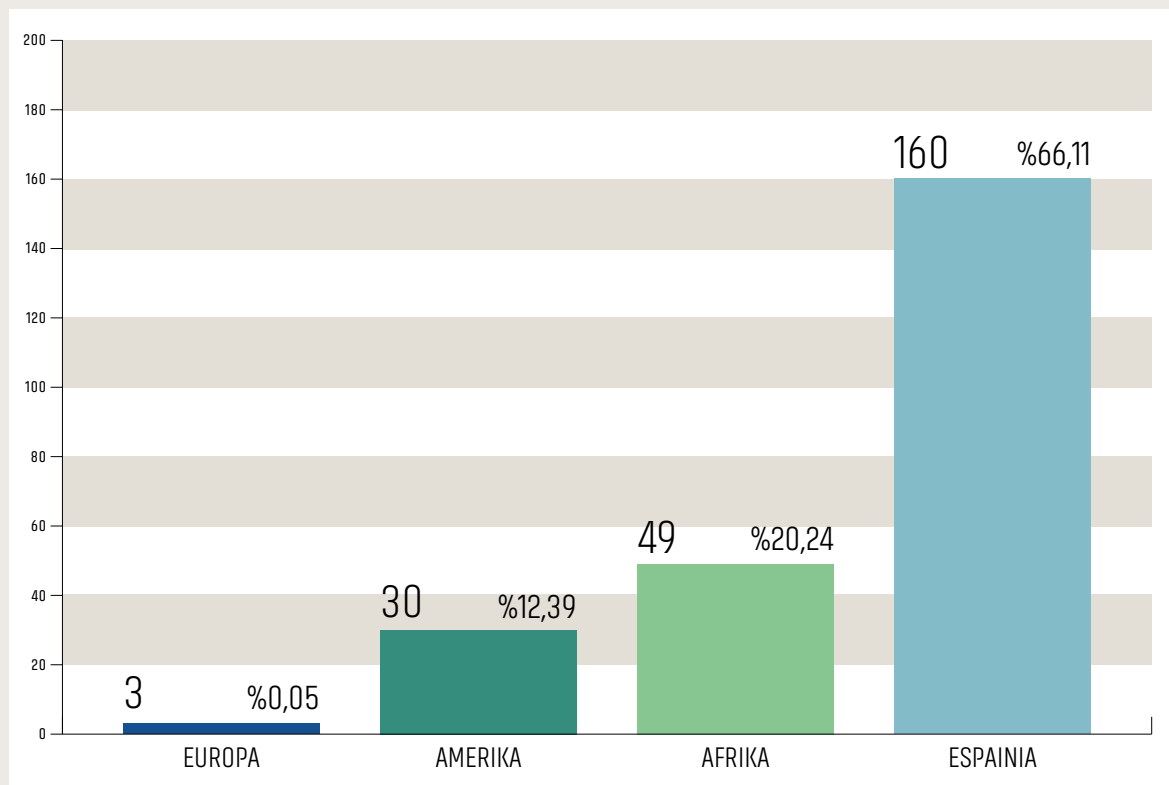

1.2. Egozpenen banaketa³¹

Egotzitako edo ikertutako pertsonen dagokienez³², hurrengo grafikoak erakusten du ia bi herenak espainiarrak direla (%66), aurreko urtearekin alderatuta jaitsiera suposatzen due. Zehazki, 244 egotzitako pertsonetatik 160 espainiar hiritartasunekoak dira, eta horietatik 134 Euskadikoak dira (%84). Gainontzeko egozpenen dagokionez, 83 atzerriar jatorrikoak dira (%34), horien gehiengoa Afrikatik zetorren (%59), eta neurri txikiagoan, Erdialdeko eta Hego Amerikatik (%36).

28. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. JATORRI GEOGRAFIKOAREN ARABERA (2024, N=244)

³¹. Egotzitakoak –edo ikertutakoak, LO 13/2015aren bitartezko LeCrim-en erreformaren ondoren– delitu bat egitea leporatzen zaien pertsonak dira, eta horiek direla eta Ertzaintzak polizia-diligentziak hasi izan dituenen.

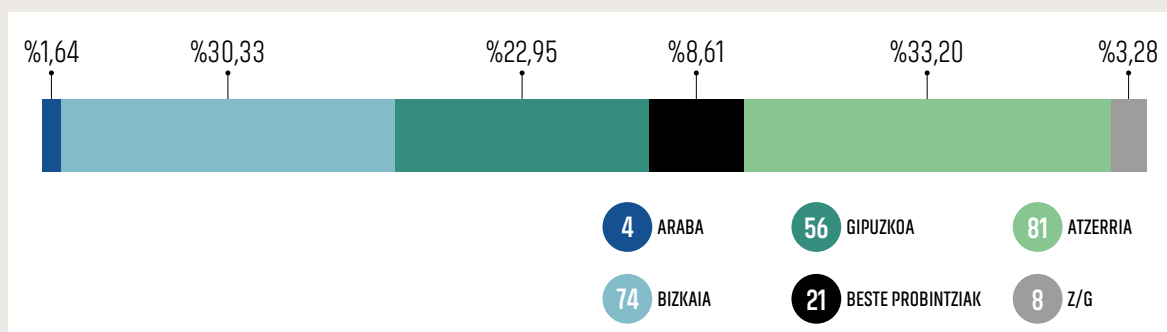
³². Aurkeztutako datuak Ertzaintzak identifikatutako inplikaturako pertsonen dagozkie, jatorria edozein dela ere. Kontuan izan behar da 35 gertakariaren erasotzailea edo erasotzaileak ezin izan direla identifikatu (batzuetan, formalki ez behintzat), eta beraz, ez direla egotzita gisa sailkatu, lehenago aipatutako

sare sozial digitaletan presente dagoen "Lo que no te cuentan de Donostia" taldearen adibidean bezala. Modu berean, badaude hainbat kasu non delitu bakoitzeko pertsona bat baino gehiago egotzi/atxilotu diren. Bestalde, ikerketa honetarako, ez dira kontuan hartuko Euskadin jatorria duten baina EAETik at delitu bat egin duten pertsonak, nahiz eta ustez gorroto delitu bat egin izan.

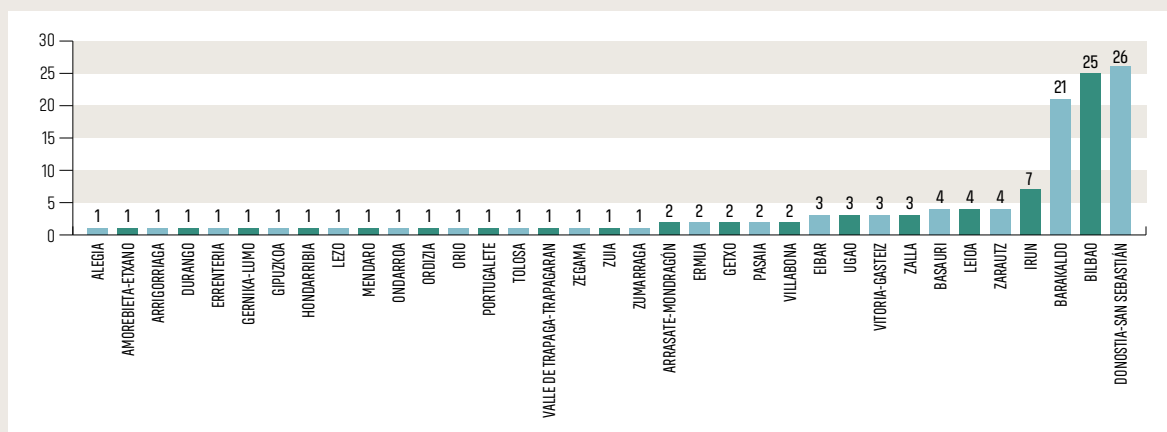
Jatorriko lurralde historikoari dagokionez, egotzitako pertsonen kopurua Bizkaikoa da gehienbat (n=74, %30), ondoren Gipuzkoa (n=56, %30) eta oso urrun Araba, lau egotzitakorekin (%2). 2023an Bizkaiari marjin txiki bategatik gainditu ondoren, Gipuzkoa bigarren postura pasa da egotzitako kopuruan, 2016an erregistroa hasi zenetik ohikoa den egoera errepikatuz. 21 pertsona Espainiako gainerako probintzietakoak dira (n=21, %9), aurreko urtean baino bat gehiago. Azkenik, %3ko kasuetan ez da zehaztu egotzitakoen jatorrizko probintzia, guztira 8 pertsona.

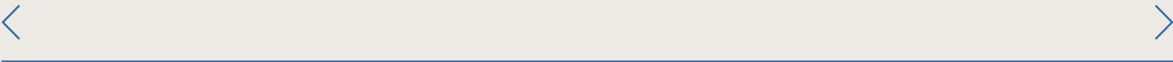
29. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2024, N=244)

Ondoren, udalerrien arabera egotzitakoen banaketa erakusten da. Begia jotzen du Gasteizko ohiko kopurua 2024an are txikiagoa izatea. 2023an 9 egozpen baziren, 2024an 3 dira, euskal udalerrri guztien arteko %2a. Beste bi hiriburuetan, egotzitakoen kopuru bera erregistratzen da, Donostian 26 (%20) eta Bilbon 25 (%19). Aurreko urteetan ohikoa izan den bezala, Barakaldoko kopurua nabarmena da (n=21, %16), zeinak 2023an baino bi kasu gehiago erregistratzen dituen (n=19, %11) eta taularen goiko aldean bere postua mantentzen duen arren, aurreko urteetan baino gutxiago nabarmentzen den. Azkenik, aipagarria da Irunen egotzitakoen kopurua, neurri txikiagoan bada ere (n=7, %5).

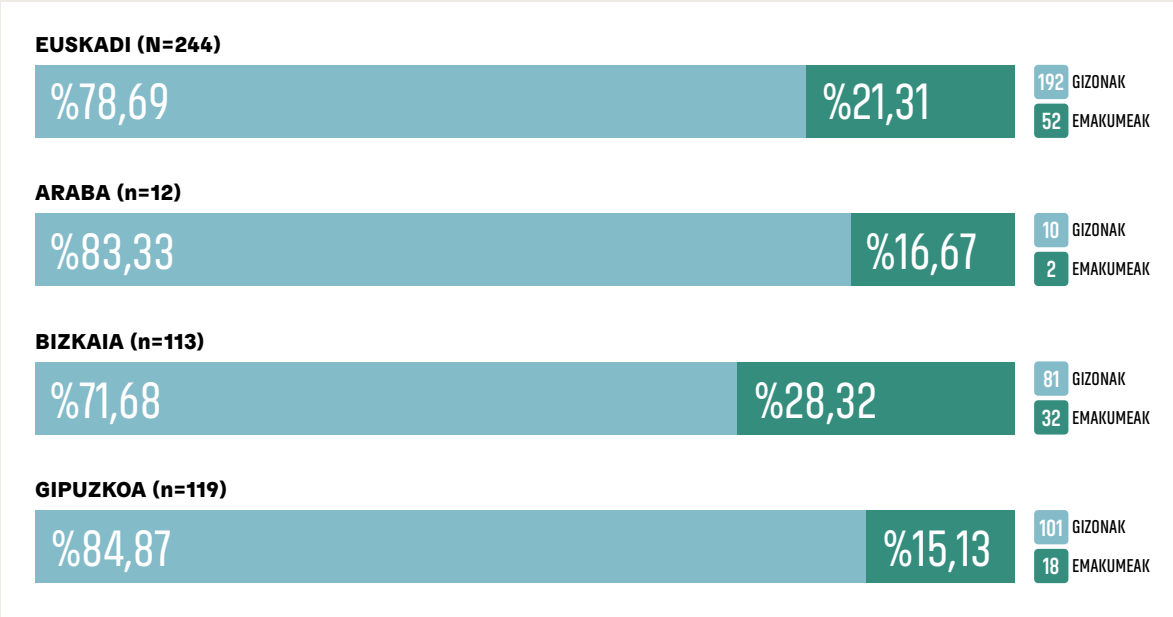
30. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. UDALERRIAREN ARABERA (2024, n=132)

Sexuaren arabera banaketari dagokionez, hurrengo grafikoak erakusten du 2024an proportzioa aurreko urteekin alderatuta zertxobait aldatu dela. Egotzitako gizonen kopurua %80raino heltzen den bezala (n=192, %79), egotzitako emakumeen erregistroak aurreko urteekin konparatutako jaitsiera nabarmenagoa da, 2023ko %25aren azpitik geratuz (n=52, %21).

31. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. SEXUAREN ARABERA (2024)

Egotzitako pertsonen batez besteko adina 30 urtetakoa da, 2023an erregistratutako 34 urteekin alderatuta baxuagoa, egotzitakoen adinaren jaitsierarako joera finkatzen ari dela berretsiz. Gertakarien %80a 49 urte edo gutxiagokoak da. Nabarmena da 18 eta 29 urte bitarteko pertsonen tartea izatea ugariena (n=66, %27), 2023ko egoera alderantzikatuz³³, 30-39 eta 40-49 urteko taldeek erregistro kopuru bera partekatzen duten bitartean (n=48, %20); ondoren 18 urte azpikoak (n=34, %14) eta 50-59 urteko pertsonak (n=30, %12) daude. Gainerakoa nagusiki 60-69 urte arteko taldeak osatzen du (n=13, %5), eta ondoren 69 urte baino gehiagoko lau pertsonako talde txiki batek.

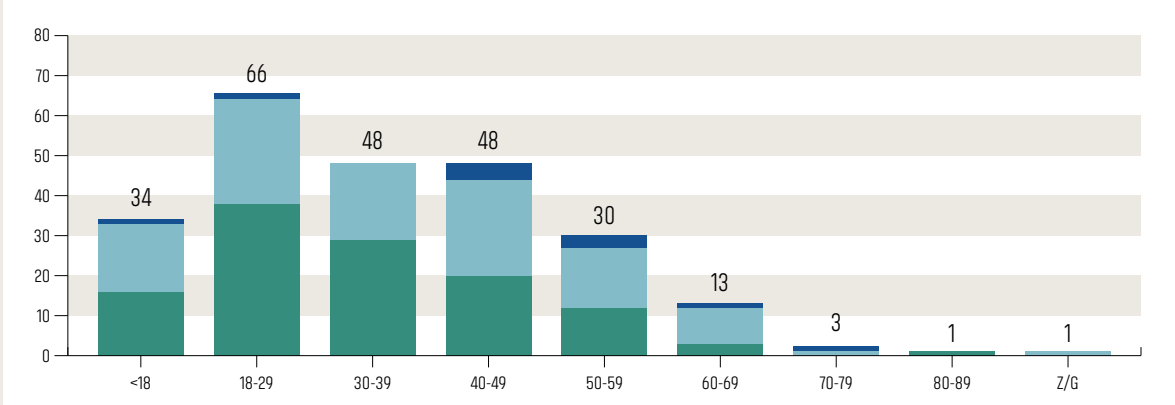
33. 2023an, talderik handiena 18 urtetik beherakoek osatzen zuten (n=78, %29), 2022aren hirukoiztuta, eta haren atzetik 18-29ko taldea zegoen (n=45, %17). Urruti geratzen da 2022an adin txikikoentzat erregistratutako %8a (n=21).

32.1. Irudia

EGOTZITAKO PERTSONAK. ADIN TARTEAREN ARABERA (2024)

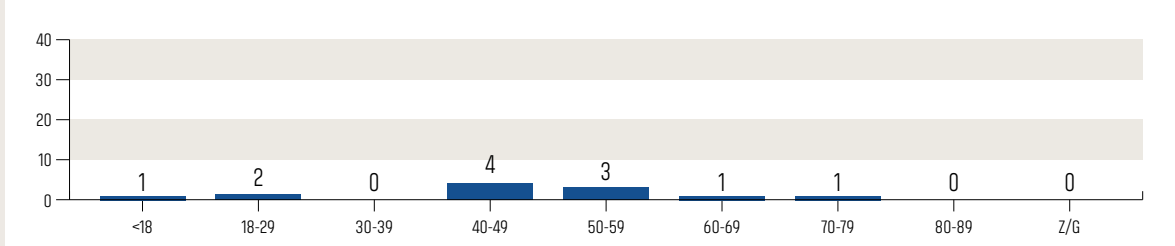
EUSKADI (N=244)

32.2. Irudia

EGOTZITAKO PERTSONAK. ADIN TARTEAREN ARABERA (2024)

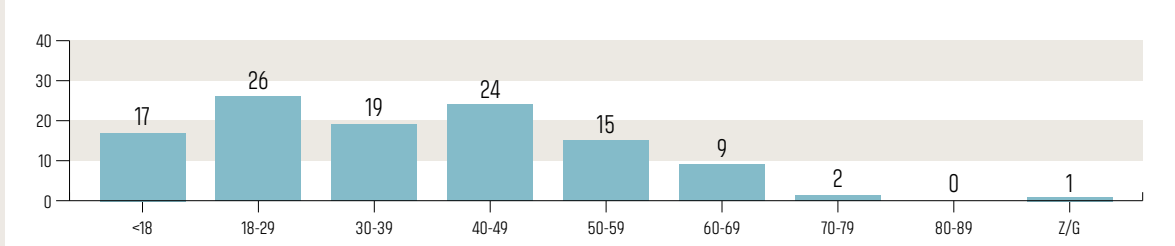
ARABA Araba (n=12)

32.3. Irudia

EGOTZITAKO PERTSONAK. ADIN TARTEAREN ARABERA (2024)

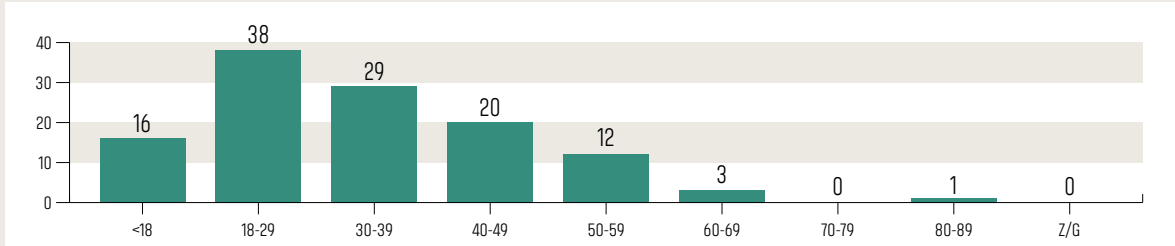
BIZKAIA (n=119)

32.4. Irudia

EGOTZITAKO PERTSONAK. ADIN TARTEAREN ARABERA (2024)

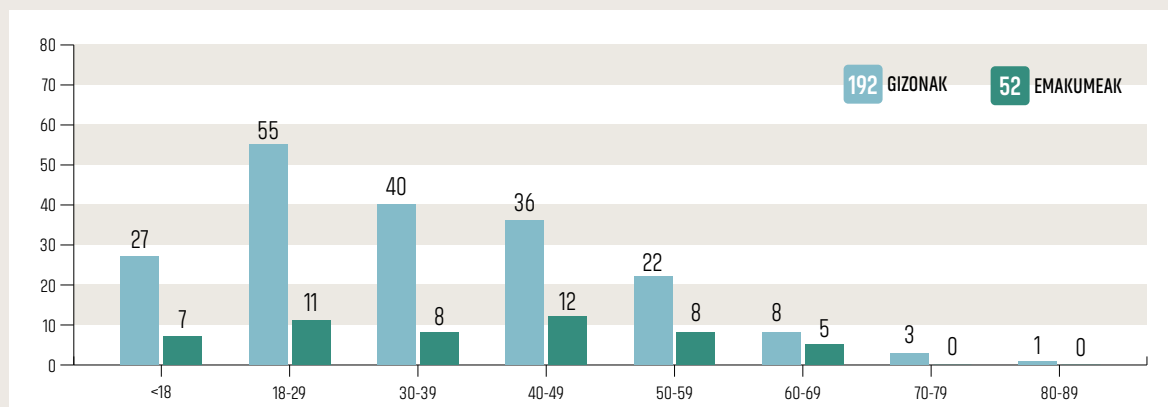
GIPUZKOA (n=113)

Bestalde, egotzitakoen adinari buruzko datuak generoaren arabera aztertzen badira, ikus daiteke, ohikoa den bezala, gizonezkoak direla nagusi adin-tarte guztietan. Aldea txikiagoa da 60-69 urteko tartean, e pertsona kopuru txikiagoa dela eta. Aitzitik, gizonen nagusitasuna bereziki nabarmena da 39 urte edo gutxiagoko pertsonetan: kasu guztietan, proportzioa %80 ingurukoa edo handiagoa da. Proportzio hau neurri txikiagoan betetzen da 40-49 urteko taldeetan (%75 gizon eta %25 emakume) eta 50-59 urteko taldeetan (%73 gizon eta %27 emakume).

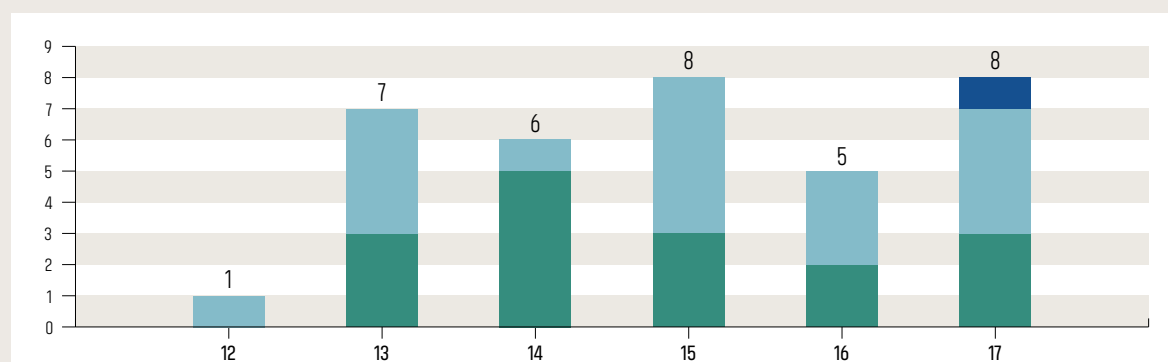
33. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. ADIN TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA (2024, N=244)

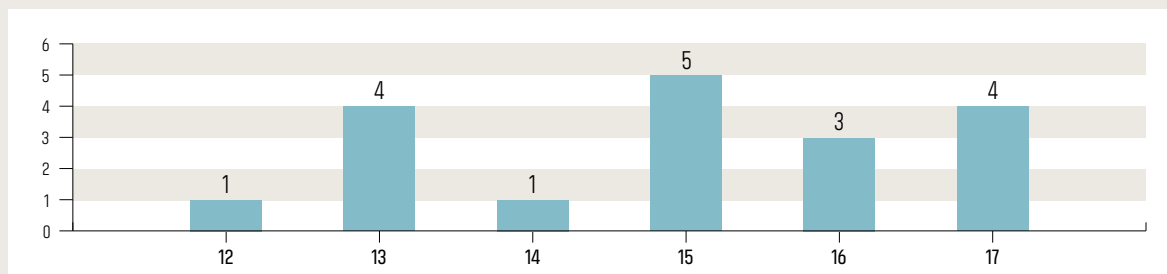
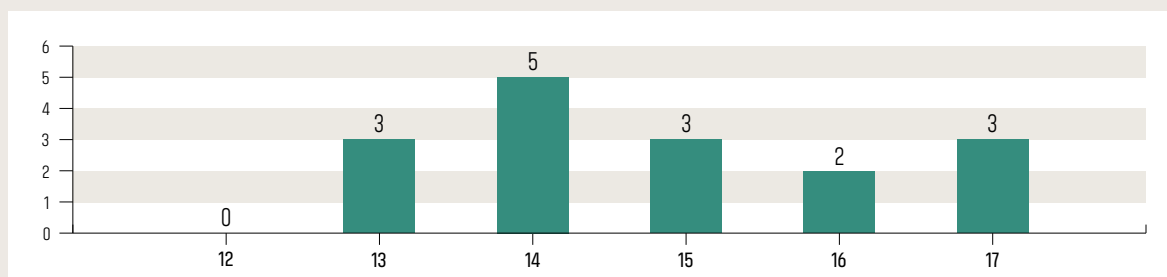

Egotzitako adingabeei (n=35) arreta handiagoz begiratuz gero, ikus daiteke hamarretik lau 15 urte baino gutxiagokoak direla, eta gainerako seiak 15 eta 17 urte bitarteko taldeari dagozkiola. 15 urte baino gutxiagokoek mehatxuekin (n=5), derrigortzeekin (n=5) eta lesioekin (n=4) zerikusia zeukaten delituak egin zituzten, eta delitu horietatik 5 ziberespazioan gertatu ziren, beste 5 kalean eta 4 ikasketxe batean. Nabarmena da Araban egotzitako adingabe bakarra egotea. Azkenik, grafikoetan ikus daiteken bezala, Bizkaian eta Gipuzkoan egotzitako adingabeak banaketa heterogeneoari erantzuten diote: Bizkaian, bi heren (n=12) 15 eta 17 urte bitartekoak dira, Gipuzkoan talde horrek (n=12) delituen erdia suposatzen du.

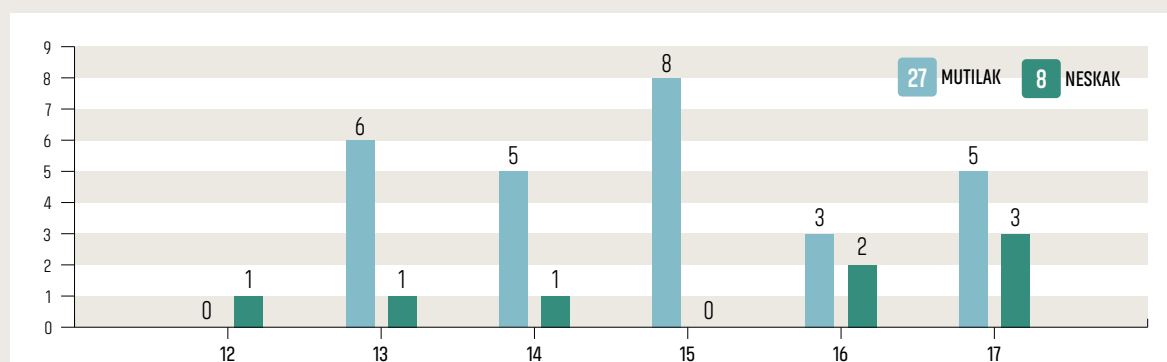
34.1. Irudia EGOTZITAKO ADIN GABEKO PERTSONAK (2024)

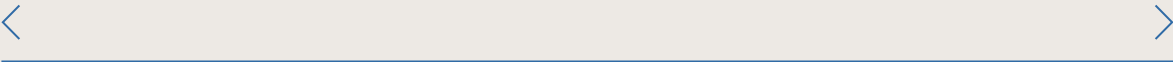
EUSKADI (n=35)

34.2. Irudia EGOTZITAKO ADIN GABEKO PERTSONAK (2024)**BIZKAIA (n=15)****34.3. Irudia EGOTZITAKO ADIN GABEKO PERTSONAK (2024)****GIPUZKOA (n=16)**

Hurrengo grafikoan ikus daiteken bezala, gorroto gertakariengatik egotzitako adingabeen gehiengoa gizonak da (n=27, %77), emakumezkoek %23a baino ez dute suposatzen (n=8). Zehazki, emakumeen presentzia sinbolikoa da 13 eta 14 urteko adin-tartean (n=1), eta 17 urteko taldean soilik hiru erregistro daude, 16 urteko taldean bi.

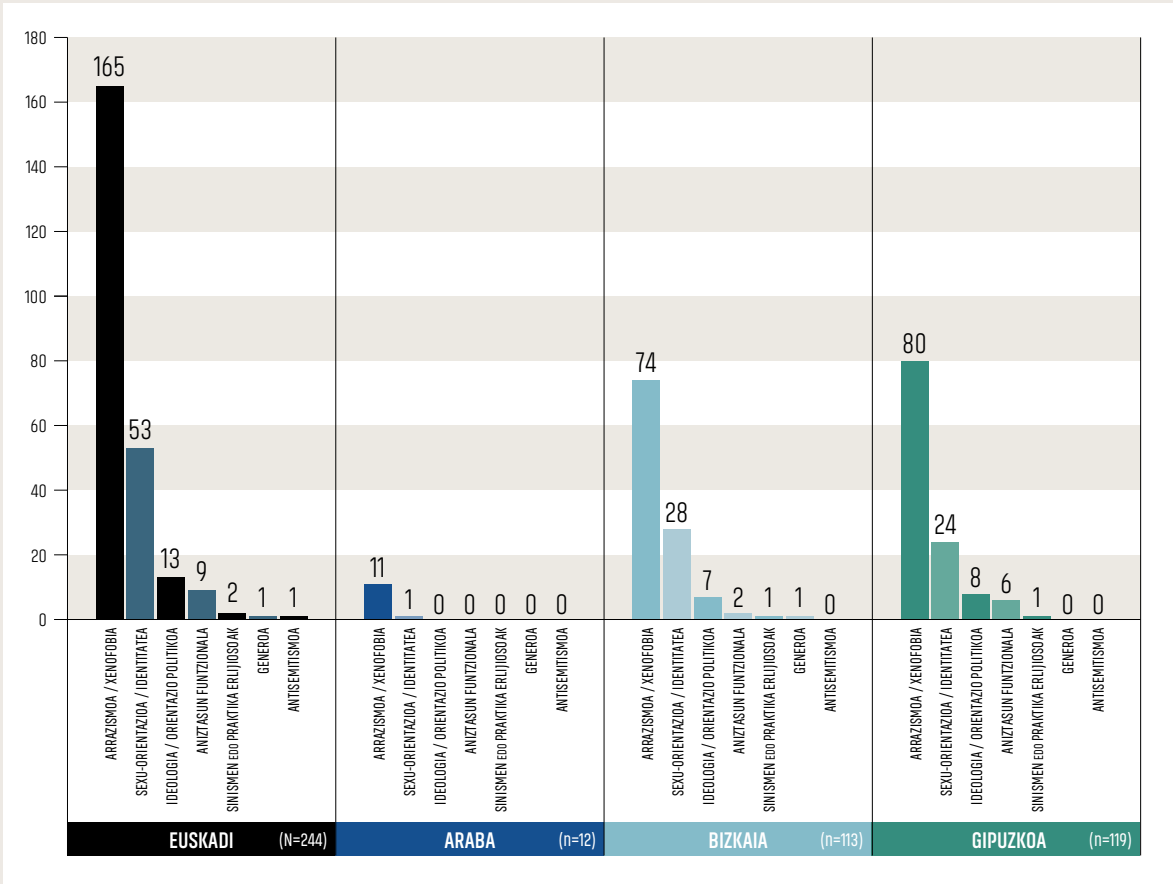
35. Irudia EGOTZITAKO ADIN GABEKO PERTSONAK. SEXUAREN ARABERA (2024, n=35)

Modu berean, hurrengo grafikoan ikus daiteke egozpen gehienak arrazakeriaren arloan gertatu direla (n=165, %68), ez da harritzekoa, gorroto gehienak gehienak motibazio hori dutela (%62) kontuan hartuz gero. Ondoren, biktimaren orientazio eta identitate sexualagatik egindako gorroto delituetan oinarritutako egotzitakoak daude (n=53, %22), ehunekoa gertakari guztien artean talde horrek duen pisuarekin bat datorrelarik. Egoera antzekoa gertatzen da orientazio politiko eta ideologiako taldeekin (n=13, %5), eta generoarekin (n=9, %4), non egozpen tasak talde bakoitzak gertakarien mapan duen pisuarekin bat egiten duten (%7 eta %4 hurrenez hurren).

Lurraldearen arabera banaketa begiratzuz gero, Arabako salbuespenarekin, zeinak bere mapa partikularri jarraituz arrazakeria edo xenofobiako 11 kasu (%91) eta orientazio edo identitate sexualeko bat (%8) erregistratzen duen; Bizkaia eta Gipuzkoak antzeko banaketa islatzen dute. Kontabilizazioan diferentzia minimoekin, ikus daiteke arrazakeriak Bizkaian (n=74, %65) eta Gipuzkoan (n=80, %67) antzeko kopurua dutela. Gauza bera gertatzen da orientazio edo identitate sexualarekin lotutako egotzitakoekin (Bizkaia, n=28, %25; Gipuzkoa, n=24, %20).

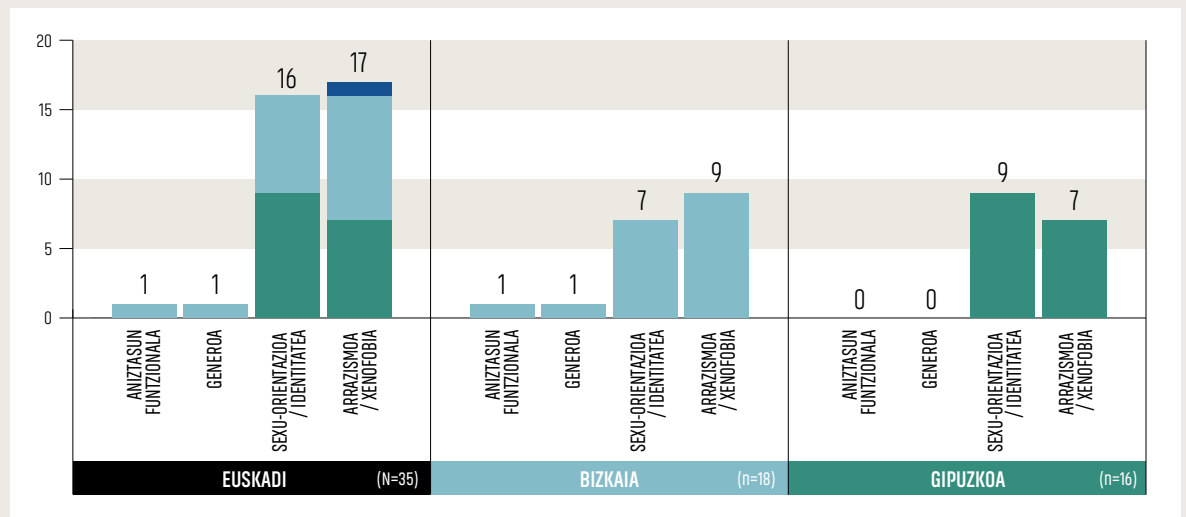
36. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024)

Egotzitako adin gabekoei dagokienez, argi ikus daiteke ia kasu guztietan arrazoi arrazial edo xenofoboengatik edo orientazio edo identitate sexualagatik direla gertakariak, nahiz eta Bizkaian egozpen bat egon funtzionaltasun aniztasunagatik eta beste bat generoagatik. Hemen, bi kategoriek pisu antzekoa dute EAEn, xenofobiak egozpenen %45a ordezkatzeko eta orientazio sexualak %49a. Beraz, orientazio edo identitate sexualagatik gertakariengatik egozpenen proportzioa adingabeen artean ia bikoitza da egotzitako guztien multzoarekin alderatuta, gainerako tipologiek, arrazakeria eta xenofobia salbu, ia erabat galtzen dute garrantzia. Azkenik, Arabako adingabeen artean kasu bat soilik erregistratu zen, arrazoi arrazista edo xenofoboagatik.

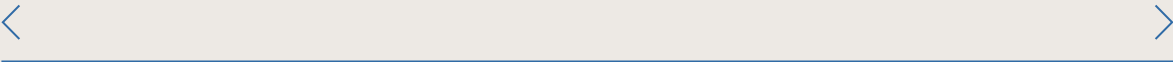
37. Irudia EGOTZITAKO PERTSONAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024)

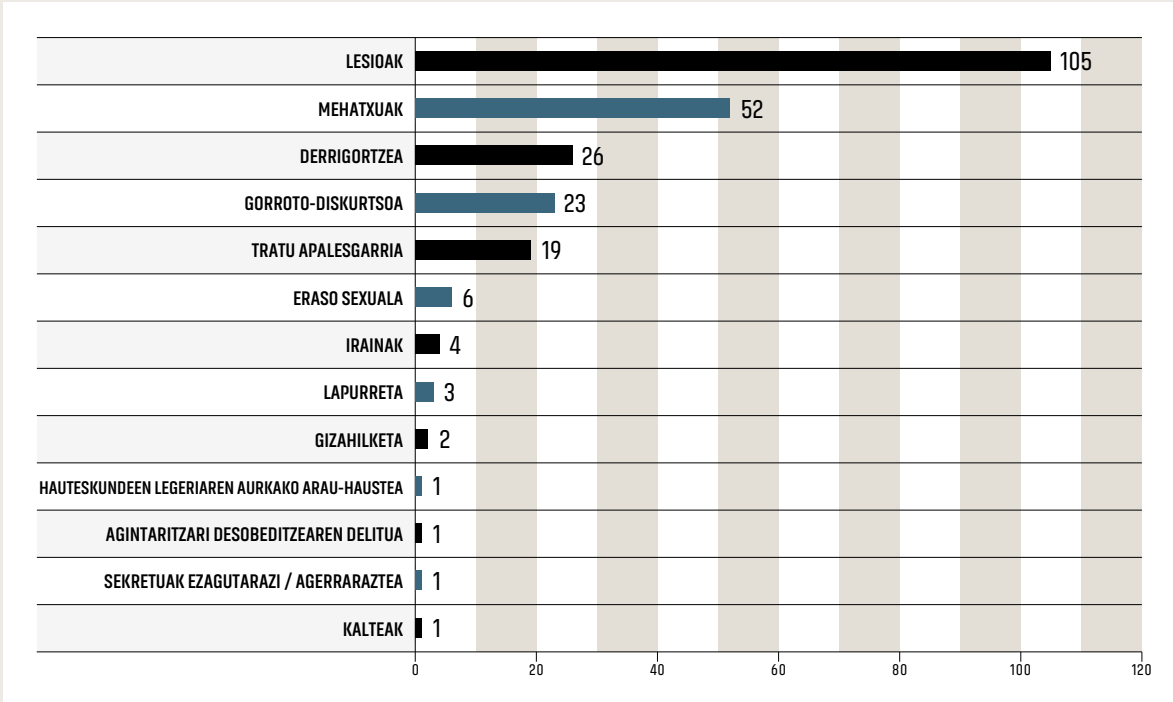
Azkenik, delitu motaren arabera egotzitakoen banaketari dagokionez³⁴, aurreko urteetan bezala, eta 2023arekin alderatuta proportzio handiagoan, lesioekin lotutako egozpenak nagusitzen dira (n=105, %43), aurretik adierazi den bezala, delitu mota ohikoena dena, eta erregistratutako gertakarien %38a ordezkatzeko duena. Bigarren eta hirugarren postuan, mehatxuak (n=52, %21) eta derri-gortzeak (n=26, %11) egiteagatik egotzitako pertsonak daude, aurreko urtean erregistratutakoarekin alderatuta postuak trukatzeko eta elkarren artean distantzia handiagoz, mehatxuen delituen prebalentzia handiagoa dela eta.

Distantzia txikira daude gorroto diskurtsoagatik egozpenak (n=23, %9) eta tratatu apalesgarrienak (n=19, %8). Sexu erasoagatik egozpenak 6 kasura igotzen dira (%2), ondoren irainak (n=4, %2), lapurreta (n=3, %1) eta egozpen marjinalak.

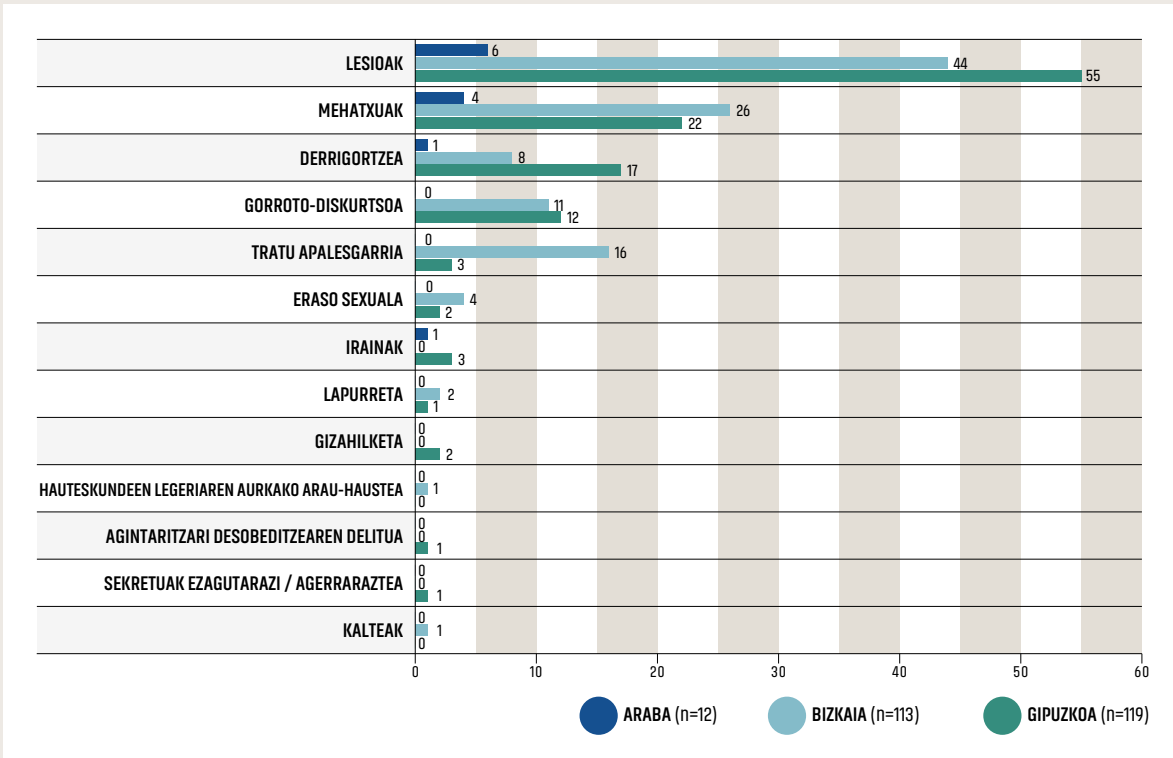
³⁴. Delitu tipologiaren arabera erasotzaile kopuruari buruzko ikuspegi orokorra izateko, atxilotutako pertsonen buruzko grafikoa ere kontuan hartu behar da.

38.1. Irudia EGOZTITAKO PERTSONAK. DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA (2024) EUSKADI (N=244)

38.2. Irudia EGOZTITAKO PERTSONAK. DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA (2024)
Araba (n=12) / Bizkaia (n=113) / Gipuzkoa (n=119)

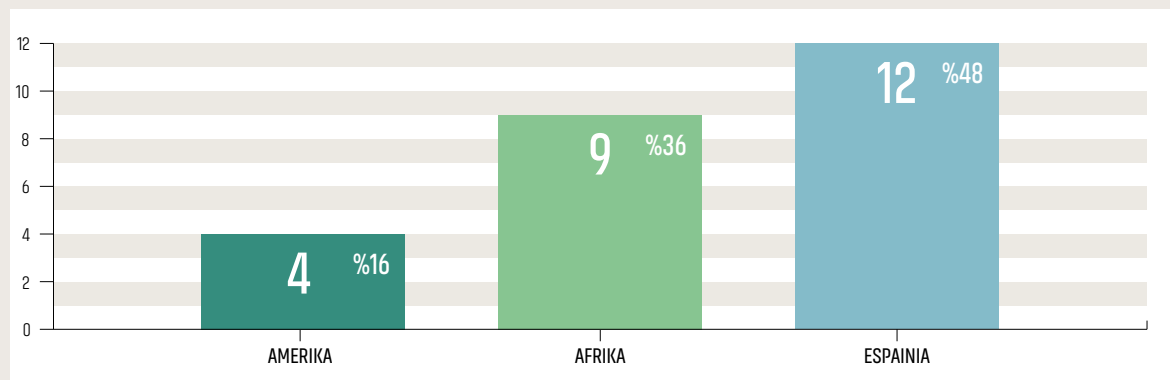

1.3.

Atxiloketen banaketa

2024an Ertzaintzak guztira 25 pertsona atxilotu zituen, 2022an baino bost gehiago³⁵. Jatorriari dagokionez, atxilotuen gehiengoa atzerritarrak dira (n=16, %64), %36ak espainiar hiritartasuna dute³⁶. Atxilotu atzerritarren artean, 12 kontinente afrikarratik datoz (%48) eta 4 Ameriketatik (%16). Atxiloketa gehienak pertsona bakar batek eragindako gertakari batekin lotuta daude. Hala ere, behin hiru pertsona atxilotu zituzten, eta beste kasu batean bi pertsona atxilotu zituzten gertakari berean.

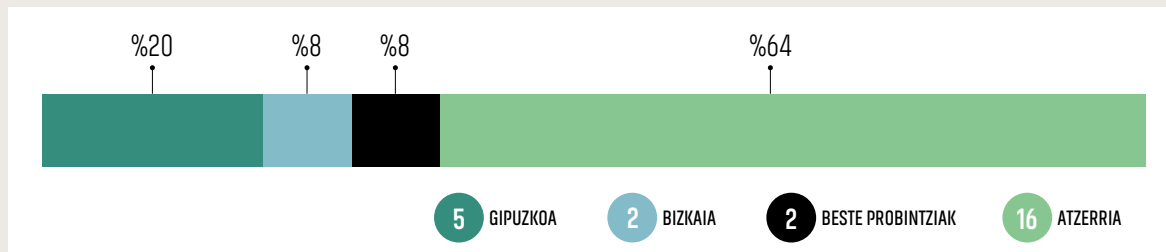
39. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. JATORRI GEOGRAFIKOAREN ARABERA (2024, N=25)

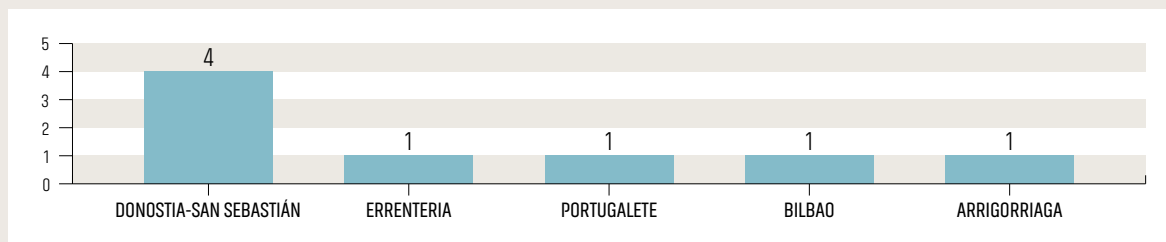
Espainiar nazionalitateko 8 atxilotuetatik, 7 Euskadikoak dira. Euskal jatorriko atxilotuen gehiengoa gipuzkoarra da (n=5, %20), bi bizkaitarrak dira (%8).

³⁵. 2023an beherakada nabarmena izan ondoren, kopuruak gora egin du, baina ez da iritsi 2022an erregistratutako gorenera (n=44). Nolanahi ere, datu hori nabarmen aldatzen da serie historikoan, eta ez dirudi zerikusirik duenik erregistratutako gorroto gertakarien kopuruarekin: 21 atxiloketa 2021ean, 49 2020an, 8 2019an, 29 2018an, eta 7 atxiloketa 2017an.

³⁶. Hiritartasun espainiarreko atxilotuen artean, baten probintzia erregistratu gabe geratu zen.

40. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK . JATORRIKO LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2024, N=25)

Euskadiko atxilotuen jatorrizko lurraldeari dagokionez, gehienak Donostiakoak dira ($n=4$, %50), eta gainerako erdia beste gipuzkoar udalerrri batekoak, Errenteriakoak, eta Bizkaikoak: Bilbo, Portugalete eta Arrigorriagakoak. Azken udalerrri honetan gertatu zen urteko gertakari mediatikoenetako bat³⁷: jatorriz asiarraren euskal herritar batek, denda baten jabeak, gutxienez hiru pertsonako talde baten erasoaren pairatu zuen, erasotzaileetako bat atxilotu zuten, 20 urteko gizon bat, gorroto delituegatik eta lesioengatik akusatuta. Erasotutako herritarra larri zauritu zuten eta ebakuntza kirurgikoa behar izan zuen beso, hanka eta aurpegiko lesioengatik, erasoaren arrazakeriagatik hitzezko mehatxuekin hasi zen. Hitzezko mehatxu hauek denbora luzez jazo izan ziren, baina ez ziren gertakari hau bezain bortitzak izatera iritsi.

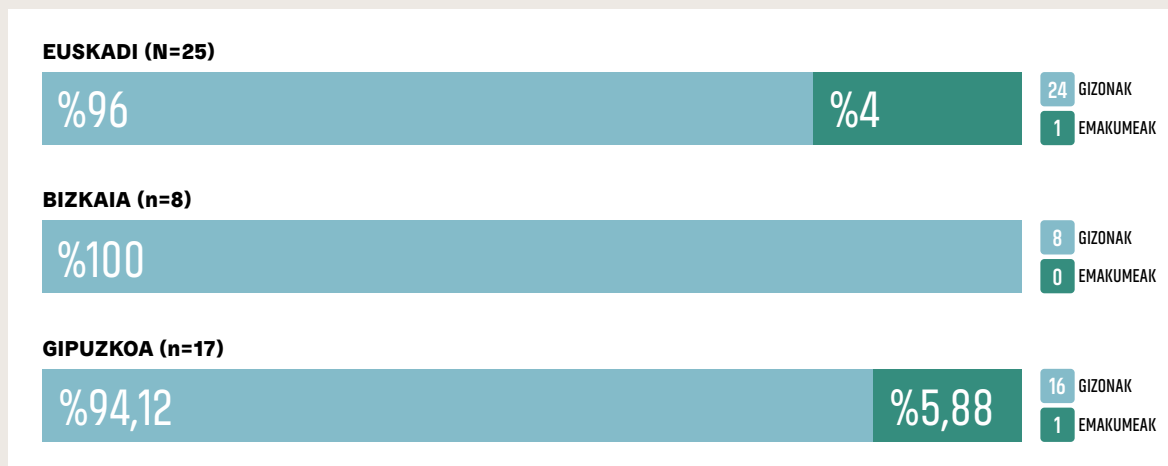
41. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK . JATORRIKO UDALERRIAREN ARABERA (2024, n=8)

Demografiari dagokionez, azpimarratu behar da atxilotutako pertsona guztien artean bi bakarrik izan zirela emakumeak (%90), aurreko urteko portzentaiaren antzekoa, non pertsona bat identifikatu gabe geratu zen.

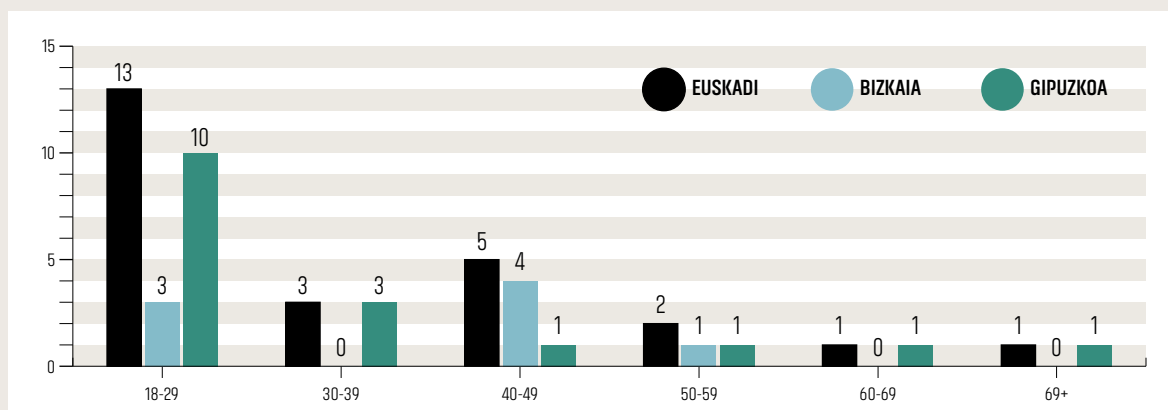
37. Lurralde esparru ezberdinetako hainbat hedabidek eman zuten gertakariaren berri:

<https://www.diariovasco.com/sociedad/investigan-delito-odio-brutal-paliza-hombre-comercio-20241228132857-nt.html>, <https://www.deia.eus/sucesos/2024/12/28/detenido-dar-brutal-paliza-hombre-9102051.html>, <https://www.eitb.eus/es/noticias/sociedad/detalle/9660885/en-libertad-detenido-por-dar-paliza-al-dueno-de-bazar-chino-en-arrigorriaga/>, https://www.eldiario.es/euskadi/insultos-paliza-grupal-propietario-bazar-chino-arrigorriaga-ultimo-delito-odio-euskadi_1_11934465.html, <https://cadenaser.com/euskadi/2024/12/28/investigados-por-delito-de-odio-los-autores-de-una-paliza-que-deja-un-herido-grave-en-arrigorriaga-radio-bilbao/>.

42. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. SEXUAREN ARABERA (2024, N=25)

Atxilotuen batez besteko adina 35 urtekoa da, 2023koa baino bi urte txikiagoa³⁸. Bere mediana, 28 urte, adinaren arabera banaketaren asimetria adierazten du, grafikoan bisualki agertzen den desoreka. Ildo horretan, atxilotuen adin tartea 19 urtetik 83 urtera artekoa da. Adin-tarteen banaketak adierazten duenez, 18-29 urte (n=13, %52) nagusitzen dira nabarmen. Atxilotutako gainerako pertsonen dagokierik, adin-tarte hauen artean banatzen dira: 30-39 urte (n=3, %12), 40-49 urte (n=5; %20), 50-59 urte (n=2, %8), 60-69 urte (n=1, %4) eta 69 urtetik gorako pertsona bat. Atxilotuen %84k 49 urte edo gutxiago dituzte, hau lehenago adin talde honen egozpenen (%80) inguruan esandakoarekin bat dator.

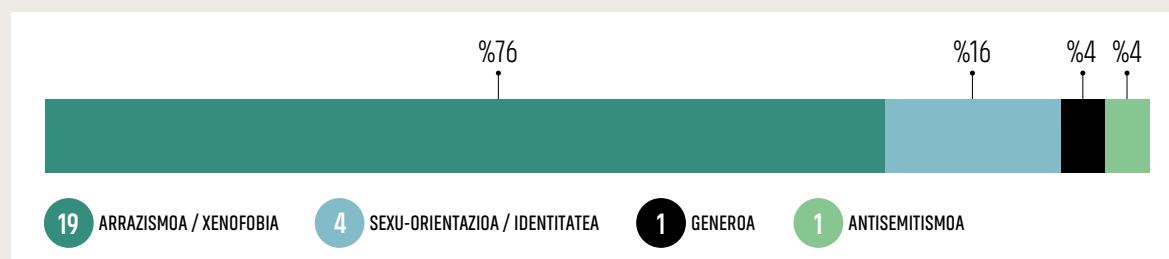
**43. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. ADIN-TARTEAREN ARABERA (2024)
EUSKADI (N=25) / BIZKAIA (n=8) / GIPUZKOA (n=17)**

38. 2023an, batez besteko adina 10 urte igo zen aurreko urtekoarekin alderatuta.

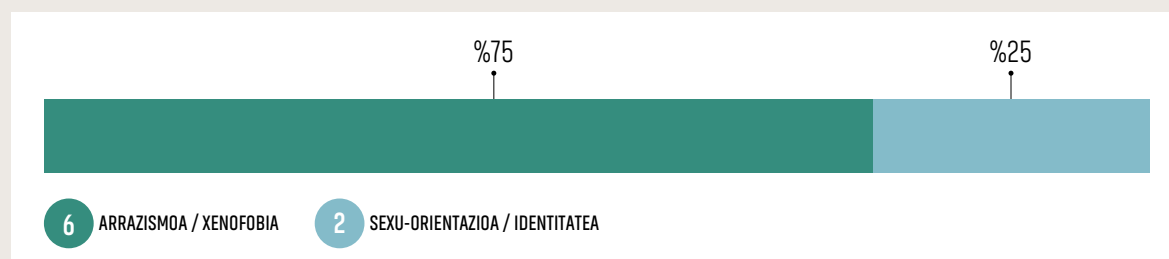

Jarraian, atxiloteta gehien egon diren kategoriei erreparatuz gero, ikus daiteke aurten atxiloteta gehienak arrazakeriaren eta xenofobiaren esparruan izan direla (n= 19, %76), 2023ko datua baino hamar puntu gorago. Motibazio hori Bizkaian (n=6, %75) zein Gipuzkoan (n=13, %76) errepikatzen da. Identitate edo orientazio sexualak askoz proportzio txikiagoan biltzen ditu atxilotetak, bai Bizkaian (n=4, %16), bai Gipuzkoan (n=2, %12) ere.

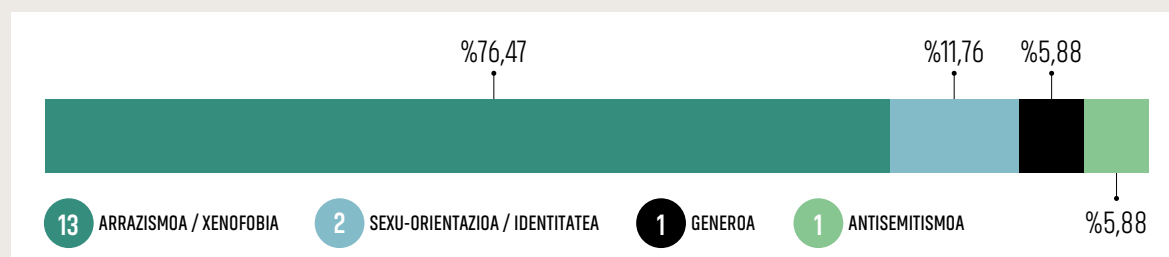
44.1. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024) EUSKADI (N=25)

44.2. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024) BIZKAIA (n=8)

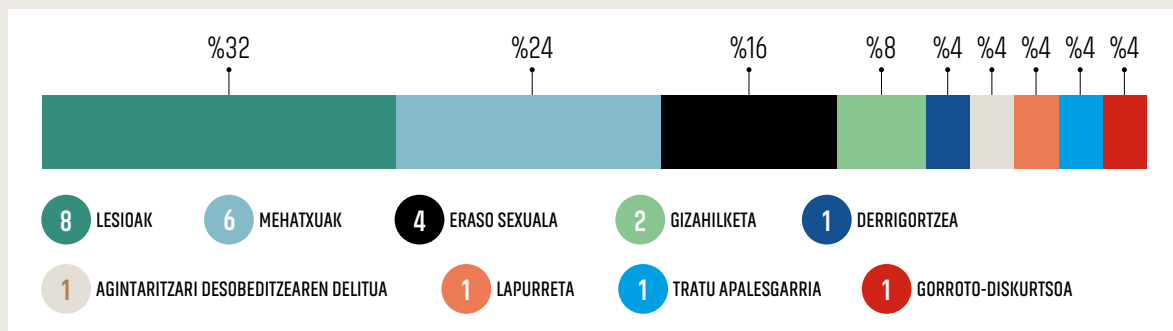
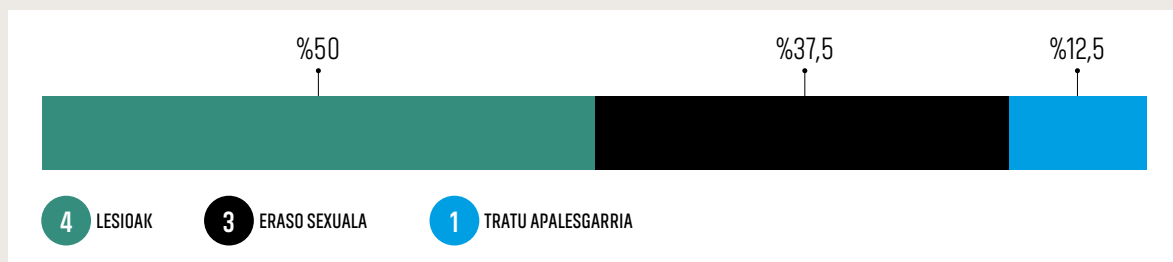
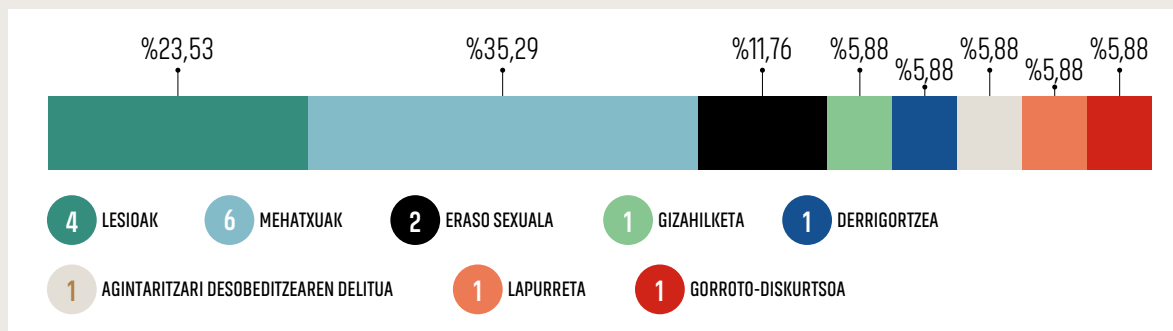

44.3. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024) GIPUZKOA (n=17)

Azkenik, atxilotuak delitu tipologiaren arabera banatzeari dagokionez (n=25), hurrengo grafikoan lesio tipo penalak nabarmentzen dira (n=8, %32), 2023koak baino maila pixka bat altuagoetan mantentzen direnak, eta mehatxuak (n=6, %24), horiek ere pixka bat jaisten bait dira. Atzetik datoz, urrutitik, baina presentzia handi samarrarekin, sexu-erasoa (n=4, %16) eta hilketa-saiakera (n=2, %8). Bizkaian lesioek buruan jarraitzen dute (n=4, %50), jarraian 3 sexu eraso (%37) daudela. Gipuzkoan aniztasuna handiagoa da, nahiz eta mehatxuek (n=6, %35) zein lesioek (n=4, %23) banaketa orokorra errepikatzen duten.

45.1. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK . DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA (2024)**EUSKADI (N=25)****45.2. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK . DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA (2024)****BIZKAIA (n=8)****45.3. Irudia ATXILOTUTAKO PERTSONAK . DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA (2024)****GIPUZKOA (n=17)**

Atxilotutako pertsonen berezitasunetan sakontzeak xehetasun deigarriak eskaintzen ditu, nahiz eta gorroto delituen maparen irudi orokorrarekin bat etorri. Atxilotutako espainiar nazionalitateko 9 pertsonetatik 8 EAEkoak dira eta 8 nagusiki mehatxu delituengatik (9 kasuetatik 4, atxilotutako emakume bakarra barne) eta arrazoi arrazista edo xenofoboengatik egotzi zituzten, biktima atzeritar jatorrikoa baitzen, Afrikarkoak eta Latinoamerikakoak eta, kasu batean, Asiakoak (lehenago aipatutako kasua, lesioengatik atxilotutakoa). Gainerako kasua sexu erasoaren delitua da, bi emakume biktimen orientazio sexuala zela eta gauzatutakoa. Biktimizatutako pertsonen batez besteko adina 33 urte ingurukoa da.

Atxilotutako atzerritar jatorriko pertsonen kasuan, ia erdia lesio delituengatik egotzi zituzten (16 kasuetatik 7), eta horrez gain, 2 mehatxu delitu, 2 sexu eraso delitu, derrigortze delitu 1, tratu apalesgarriagatik delitu 1 eta indarkeriaz egindako lapurreta delitu 1. Hemen kokatzen dira, halaber, hilketa saiakera mailagatik atxilotutako bi lagunak. Biktimak ere atzerritarrak izan ziren, gehienak Ipar Afrikakoak, baina baita hiritartasun espainiarreko 6 pertsona ere (identitate edo orientazio sexualak eragindako 3 delitutan banatuta, arrazakeria edo xenofobiak eragindako 2 delitutan eta generoko batean), eta gainerakoa beste jatorrien artean banatu zen. Azken horien artean motibazio xenofoboa da nagusi, eta biktimizatutako pertsonen batez besteko adina 32 urte ingurukoa da.

1.4. Biktimizazioen banaketa³⁹

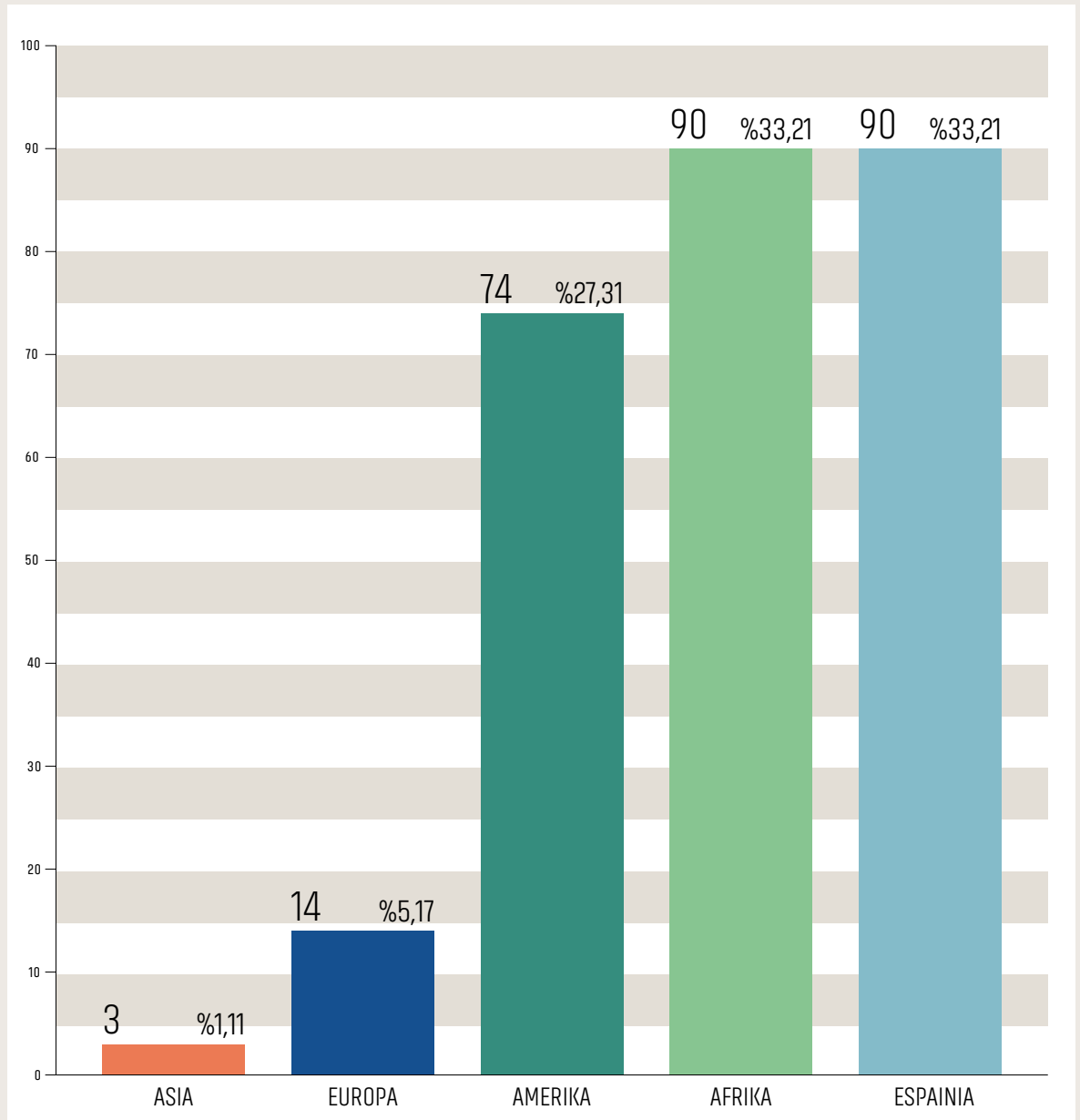
2024an, guztira 271 biktimizazio izan dira Euskadin gorroto gertakariengatik, hau da, 2023an erregistratutako biktimizazioak (n=305) baino gutxiago (-%12)⁴⁰. Bestalde, biktimak atzerritarrak dira biktimizazioen %66an (n=180), 2023koa baino kopuru handiagoa termino erlatiboetan, eta Latinoamerikatik eta Afrikatik etorritako biktimak dira ugariena, %33a eta %26a, hurrenez hurren; proportzio horiek ere hazi egin dira aurreko urtearekin alderatuta. Afrikatik datozen biktimei dagokienez, aurreko urteetan bezala, azpimarratzekoa da Ipar Afrikatik jatorriko pertsonen presentzia urtez urte handitzen ari dela (n=52); izan ere, 2024an gorroto delituen biktimen % 19 ziren⁴¹. Biktimen gainerako %33a espainiarrak dira (n=91), eta lagin orokorraren %27 Euskadikoak (n=74).

³⁹. Kasu honetan, ikertuen eta atxilotuen kasuan gertatzen zen bezala, biktimizazio kopurua ez dator bat gorroto delituen kopuru errealekin, hainbat arrazoiengatik: GERTAKARI batzuek biktima zuzen bat baino gehiago izan zuten; beste batzuetan, ez dago biktima zehatzik, EHUko irakaslearen kasuan, adibidez, gorrotoa delituaren jomuga kolektibo oso bat izan zen.

⁴⁰. Aurreko urtean jada biktimizazioak proportzio handiago batean murriztu ziren, zehazki, %47an, 2022an 572 erregistratetik 2023an 305 erregistratera pasatuz.

⁴¹. Ipar Afrikako jatorriko biktimen presentzia nabarmena izan da azken urteetan: 2023an %16, 2022an %15, 2021ean %13, 2020an %11, 2019an %9, 2018an %13, 2017an %12.

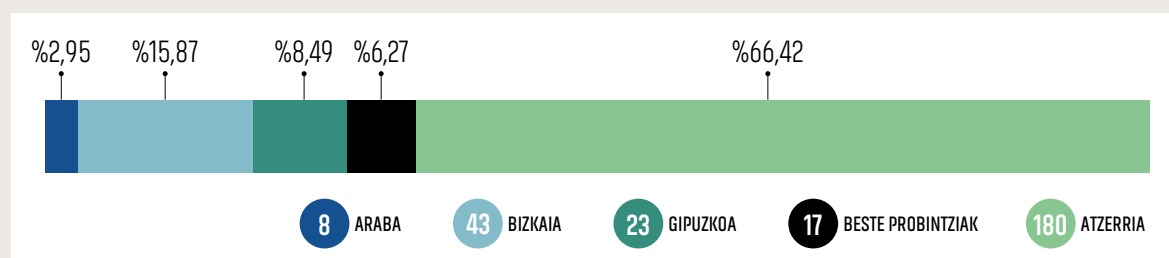

46. Irudia BIKTIMAK. JATORRI GEOGRAFIKOAREN ARABERA (2024, N=271)

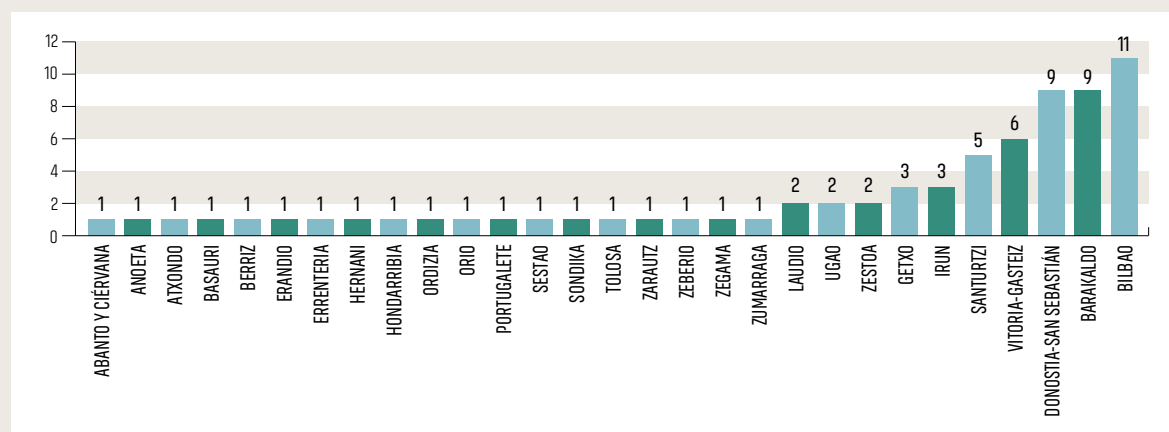
Ondoren, biktimen banaketa aztertzen da jatorrizko lurralde historikoaren edo probintziaren arabera, biktimizazio guztiak kontuan hartuta. Espainiako Estatutik etorritako biktimen artean, ia gehienak Arabakoak, Bizkaikoak edo Gipuzkoakoak (n=74, %81) ziren, eta biktimen %19a bakarrik zen beste probintzietakoa (n=19). Lurralde historikoen arteko banaketari erreparatuz gero, datuek erakusten dute jatorria Bizkaian duten biktimek biltzen dituztela berriro biktimizazio gehienak (n=43, %47; guztizkoaren %16a)⁴²; Euskadin jatorria duten biktimen beste erdia, berriz, Gipuzkoan (n=23, % 25; guztizkoaren %8a) eta Araban (n=8, % 9; guztizkoaren % 3a) banatzen dira.

47. Irudia BIKTIMAK. JATORRIKO LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2024, N=271)

Euskadiko biktimen jatorrizko udalerriari dagokionez, ohikoa den bezala, hiriburuak nabarmentzen dira: Bilbo (n=11, %15), Donostia (n=9, %12) eta Barakaldo (n=9, %12)⁴³, azken honek Gasteiz lekualdatzen du (n=6, %8). Gainerakoen artean nabarmentzen dira Santurtzi (n=5, 7%) eta Getxo (n=3, 4%) Bizkaian; Irun (n=4, %4) Gipuzkoan; eta Laudio (n=2, %3) Araban.

48. Irudia BIKTIMAK. JATORRIKO UDALERRIAREN ARABERA (2024, n=71)

Jarraian, biktimen sexuari erreparatzen badiogu, biktima gehienak gizonezkoak direla ikusiko dugu (n=162, %60), 2023an baino apur bat gehiago. Hala ere, ikusten da biktima diren emakumeen kopurua hazi egin dela, 2019an erregistratu zuen %30eko minimotik, 2024an %40ra (n=109), nahiz eta termino

⁴² Bizkaiko biktimak %53a ziren 2023an, kopuru %47a 2022an, eta %53a 2021ean.

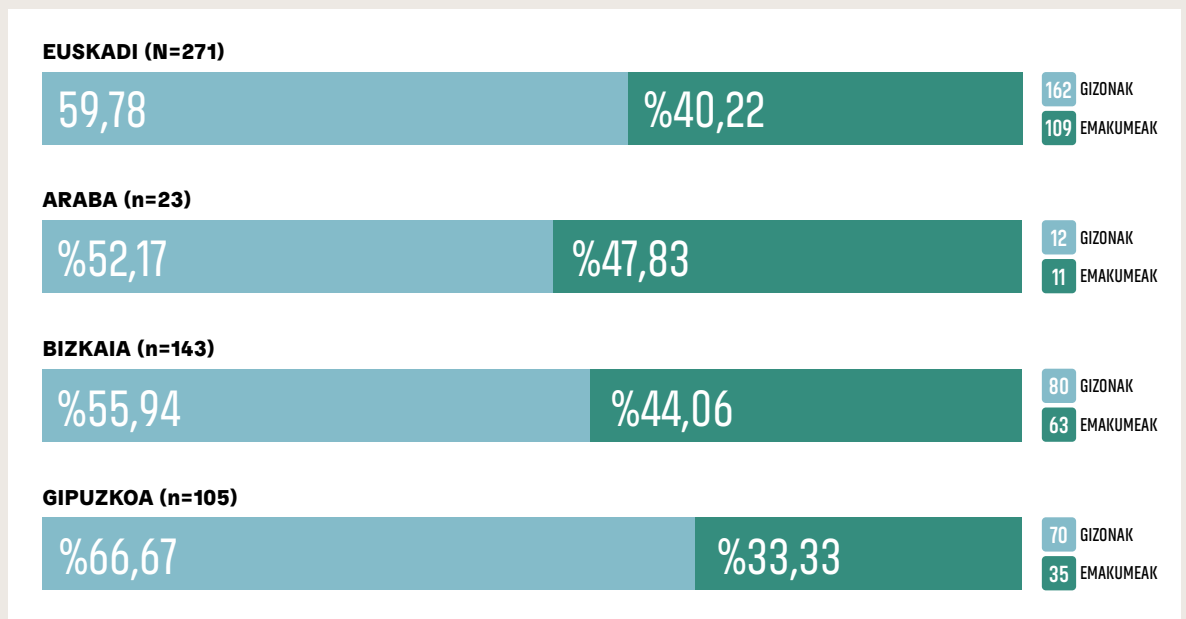
⁴³ 2023an Barakaldo lehen postuan zegoen biktimen jatorrizko udalerri gisa (n=20, %22).

absolutuetan jaitsi egin den 2023koarekin alderatuta. Aldakuntzak ez dira bereziki esanguratsuak, Gipuzkoan izan ezik, non gizonen proportzioa handiagoa den; biktimizazioen bi heren gizonezkoak dira ($n=70$) eta gainerako herena emakumezkoak ($n=35$, %33).

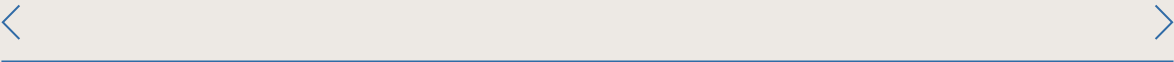
49. Irudia BIKTIMAK. SEXUAREN ARABERA (2024)

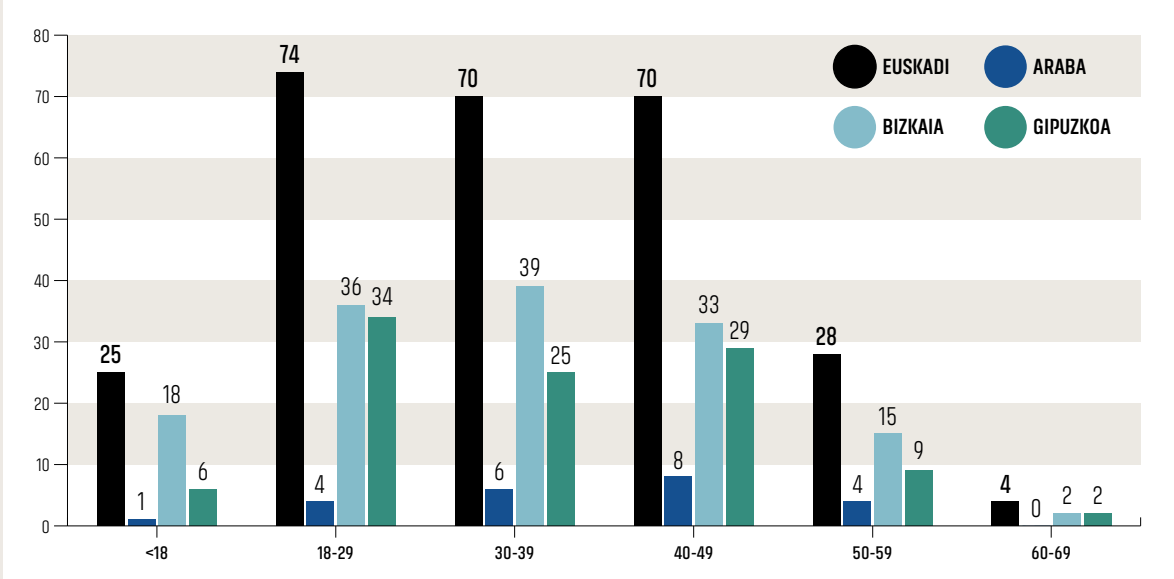
Biktimen batez besteko adina 35 urtekoa da, 2023ko⁴⁴ batez besteko adina ($\bar{x}=34$) baino urtebete gehiago. Adin-tartea 5 urtetik 67 urtera bitartekoa da, nahiko simetrikoki banatuta; izan ere, batez bestekoa eta mediana bat datoz balioan. Hiru biktimatik ia bik 39 urte edo gutxiago dituzte ($n=56$, %62), proportzioa ia 10etik 9ra igotzen da 49 urte edo gutxiagoko pertsonak kontuan hartzean ($n=238$, %88), eta horiek adin-tarte hauetan kontzentratzen dira: 18 urte baino gutxiago ($n=25$, %9), 18-29 urte ($n=74$, %27), 30-39 urte ($n=69$, %25). Gainerako tarteei dagokienez, 50 eta 59 urte bitartekoek kasuen %10a dira ($n=28$), eta 60 urtetik gorakoek ($n=5$) berriz, %2a. Aurreko urtearekin alderatuta, 40-49 urteko adin-tartean jasan du aldaketarik nabarmenena, 2023an ehuneko sei puntu beherago baitzegoen ($n=59$, % 19).

Banaketak ezberdinak dira, nahiz eta Bizkaiak eta Gipuzkoak nolabaiteko harremana izan. Bi kasuetan, batezbestekoak 34 urte ingurukoak dira, eta 39 urte edo gutxiagoko biktimak guztizkoaren %60 inguru dira, nahiz eta Bizkaian ($n=92$, %64) proportzioa Gipuzkoan ($n=26$, %62) baino pixka bat handiagoa izan talde horrentzat. Dagokion grafikoan ikus daitekeen bezala, Araban batez bestekoa handiagoa da ($\bar{x}=38$), baina banaketak adin handiago batera desplazatzen du mediana ($\bar{x}=41$). Arabako biktima gehienak 30-59 urte bitartekoak dira ($n=18$, %78).

⁴⁴. Biktimen batez besteko adina, serie historiko osoan, 32-37 urte bitartekoa izan da, 2020a izan ezik, orduan batez bestekoa 28 urtera jaitsi baitzen bat-batean.

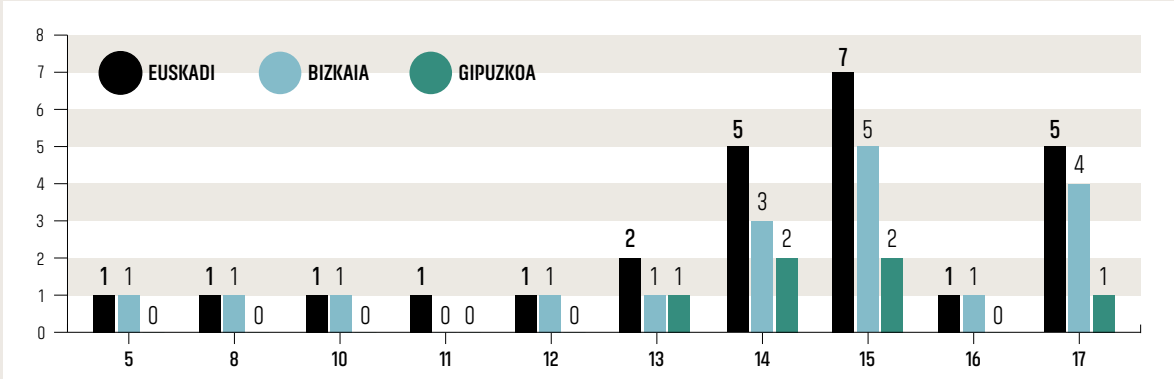
50. Irudia **BIKTIMAK. ADIN TARTEAREN ARABERA (2024)**
EUSKADI (N=271) / ARABA (n=23) / BIZKAIA (n=143) / GIPUZKOA (n=105)

Arreta biktima adingabeengan jarritz gero (n=25, %9), 2023ko datuekin alderatuta jaitsiera nabarmena hautemateaz gain (n=42, %24), biktima gehienak 14 eta 18 urte bitarteko nerabeak direla ikus daiteke (n=18, %72), aurreko urtekoan bezala (n=27, %64), nahiz eta mutur horretan proportzio eta metaketa handiagoan izan. Gainerako biktima adingabeak 5 eta 13 urte bitartekoak dira (n=7, %28).

Araban biktimizazio bakarra egon zen, 11 urteko pertsona bat. Bizkaian, %72a 14 urtetik gorakoak ziren (n=13); Gipuzkoan, berriz, banaketa guztiz simetrikoa da (n=6), 15 urteko batez bestekoaren ingurukoa.

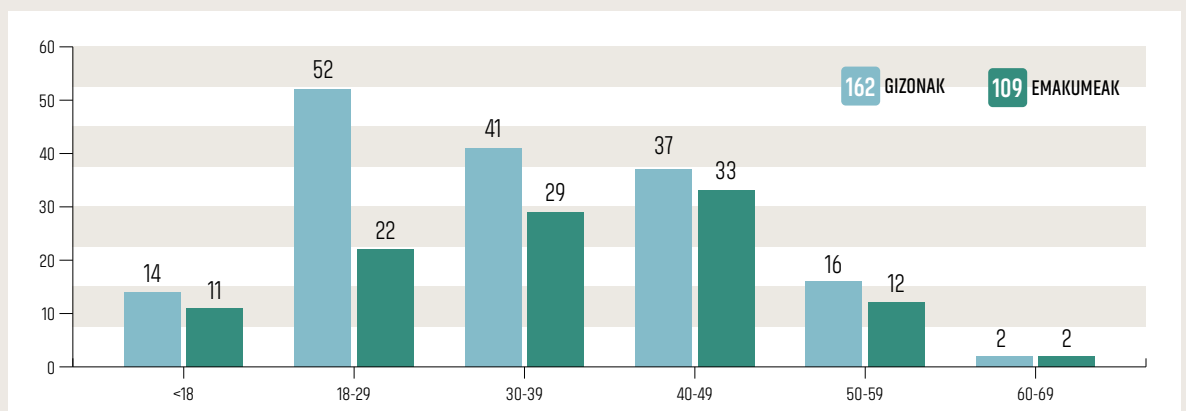
51. Irudia **BIKTIMAK - ADIN GABEKOAK. ADINAREN ARABERA (2024)**
EUSKADI (n=23) / BIZKAIA (n=18) / GIPUZKOA (n=6)

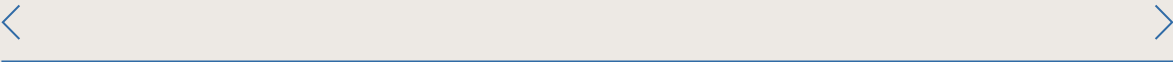
Aurreko urtean bezala, adin-tarteak sexuaren arabera banatuta, berriro ere ikusten da gizonak direla nagusi talde guztietan, bereziki 18 eta 29 urte bitartekoetan. Gizonezkoen batez besteko adina 34 urtekoa da, eta emakumezkoena, berriz, bi urte luzeagoa ($\bar{x}=36$). Gehiengoak bere horretan jarraitzen duen arren, 40-49 urteko tartean aldea txikiagoa da, 37 gizon eta 34 emakumekin.

52. Irudia BIKTIMAK. ADIN TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA (2024, N=271)

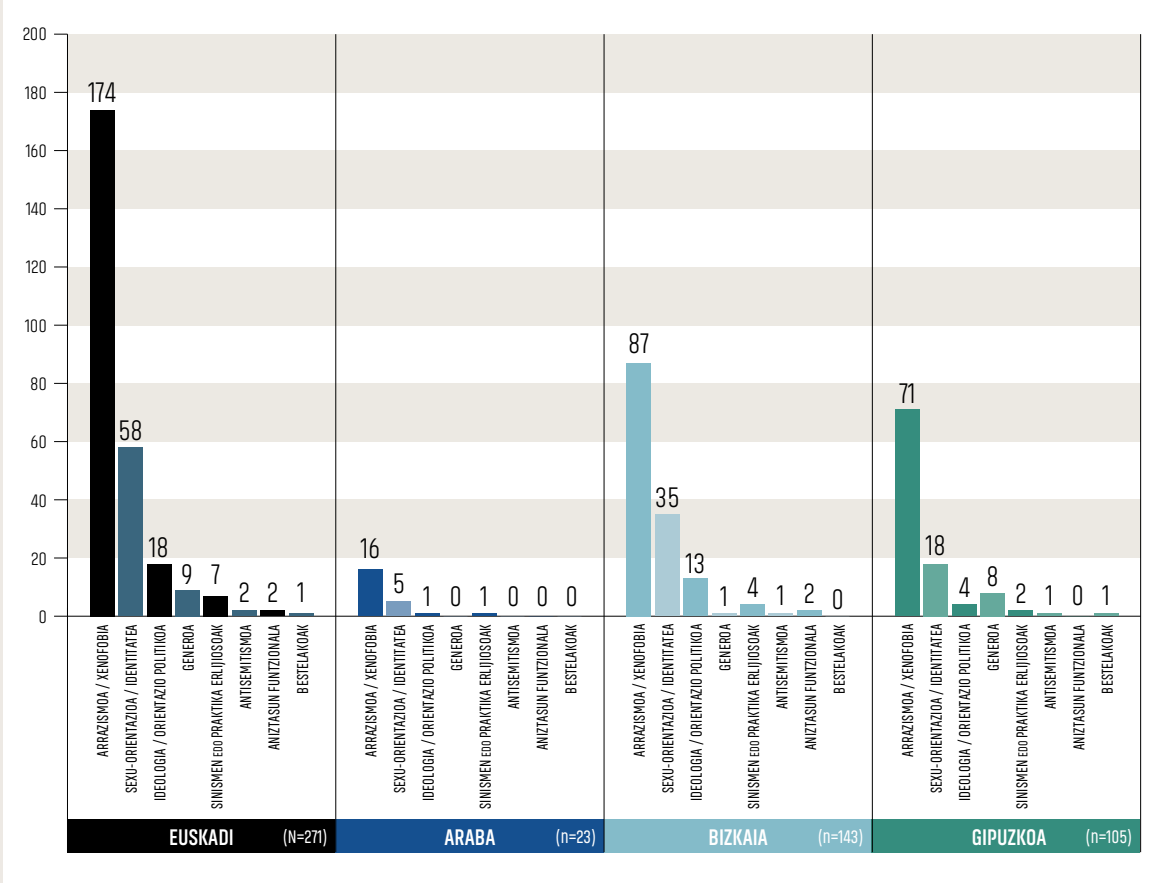

Bestalde, hurrengo grafikoak adierazten duen bezala, biktimizazioen ia bi heren arrazakeriaren esparruan gertatu dira ($n=174$, %64), hau da, 2023. urtearekin alderatuta, ehunekoetan 2 puntu igo dira. Horien atzetik, biktimaren orientazio eta identitate sexualaren ondorioz sortutako biktimizazioak daude ($n=58$, %21), aurreko urtearekin alderatuta zertxobait gora egin dutenak. Bi kolektiboak batuz gero, biktimizazioen %86 dira, bi kolektiboek gertakarien mapa globalean duten pisuaren oso antzeko ehunekoa. Hirugarren eta laugarrenik, ideologia eta orientazio politikoagatik ($n=18$, %7) eta generoagatik ($n=9$, %3) egindako biktimizazioak ditugu. Generoaren arabera biktimizazioak murriztu egin dira 2023ko datuekin alderatuta ($n=19$, %6). Distantzia txikiagora agertzen dira sinesmen edo praktika erlijiosoak ($n=7$, %3); antisemitismoa ($n=2$, %1) eta desgaitasuna ($n=2$, %1), zeina nabarmen jaisten baita.

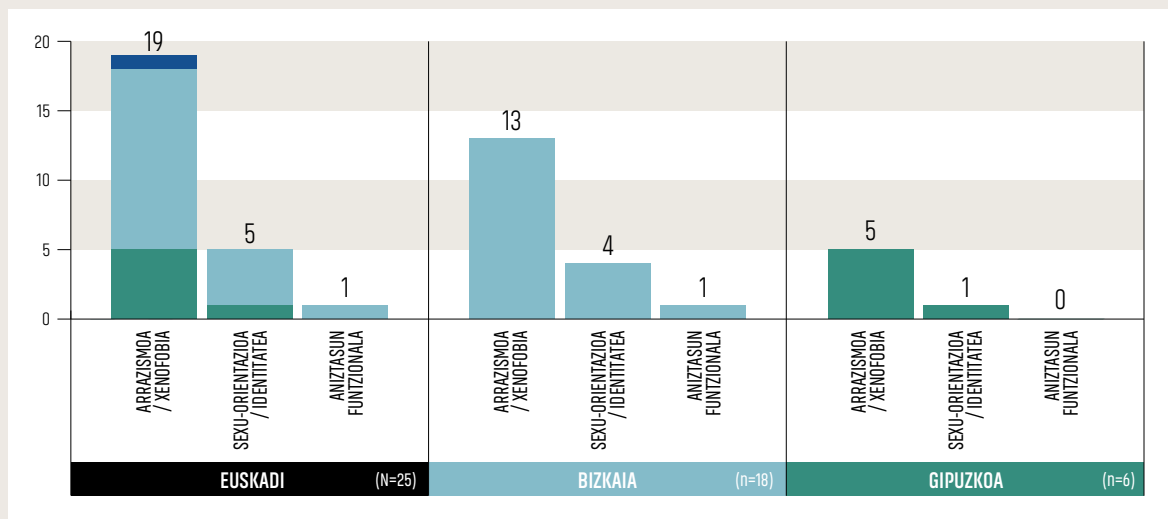
Lehenengo bi postuak hiru lurralde historikoetan errepikatzen diren arren, arrazakeria eta xenofobiaren ezberrik gabeko nagusitasuna tartean, ondorengo postuak orientazio politiko edo ideologikoaren, sinesmen eta praktika erlijiosoaren, eta generoaren artean pibotatzen dute, Gipuzkoan nabaritasun berezia lortuz ($n=8$, %8).

53. Irudia **BIKTIMAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024)**

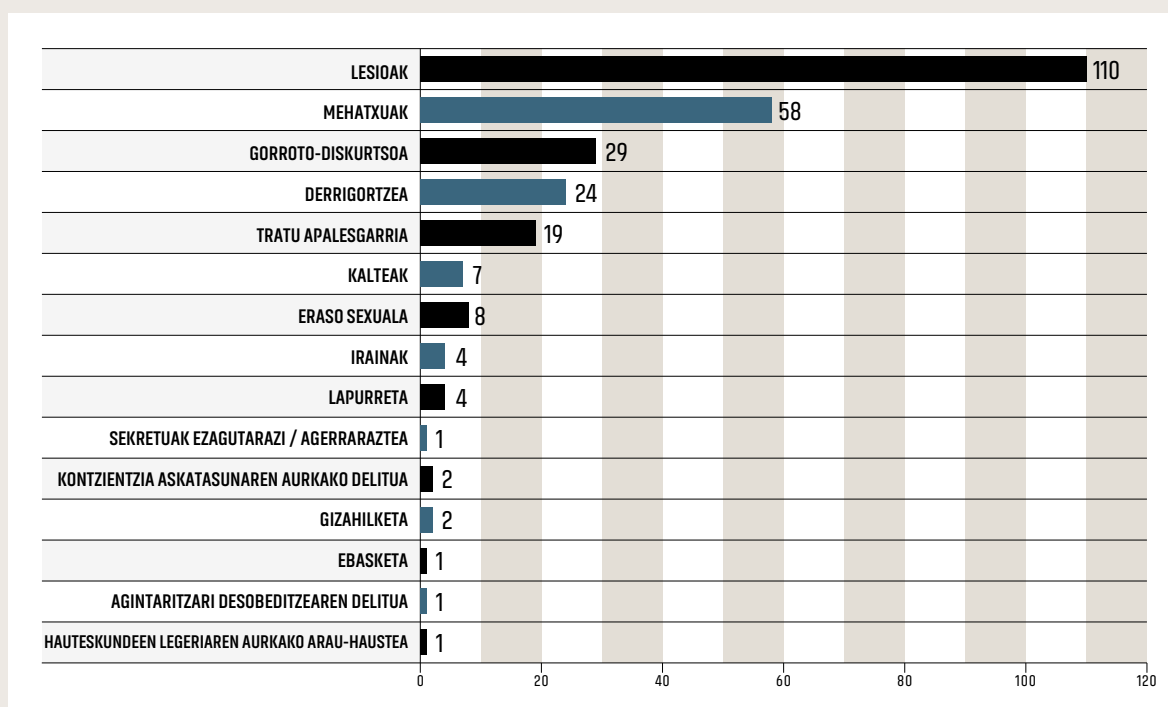
Kolektibo babestuen eredua antzekoa da arreta biktima adingabeengan jarritz gero (n=25). Kasu hone-tan, arrazakeria edo xenofobia kolektiboaren pisua nabarmentzen da (n=19, %76), biztanleriaren batez bestekoaren gainetik kokatuz (%62). Hala ere, orientazio edo identitate sexualagatiko biktimizazioak batezbestekoaren azpitik daude (n=5, %20). Azpimarratzekoa da Araban biktimizazio bakarra egon zela arrazakeria edo xenofobiagatik.

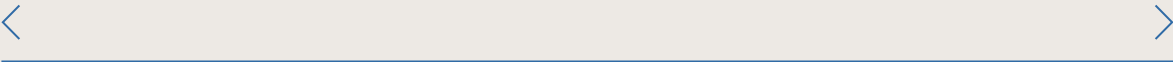
54. Irudia **BIKTIMAK – ADIN GABEAK. BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2024)**

Azkenik, delitu-tipologiaren arabera biktimen banaketari dagokionez, hurrengo grafikoak erakusten du lesioak (n=110, % 41) eta mehatxuak (n=58, % 21) jasan dituzten biktimak 10etik 6 direla (%62), bi delituertako 2023koa baino proportzio handiagoan. Hirugarren, laugarren eta bosgarrenik, gorroto diskurtsoa (n=29, %10), derrigortzeak (n=24, %9) eta tratu apalesgarria (n=19, %7) ikusten ditugu, termino absolutu zein erlatiboetan behera egiten dutenak, nahiz eta tratu apalesgarria kopuru txikian igotzen den.

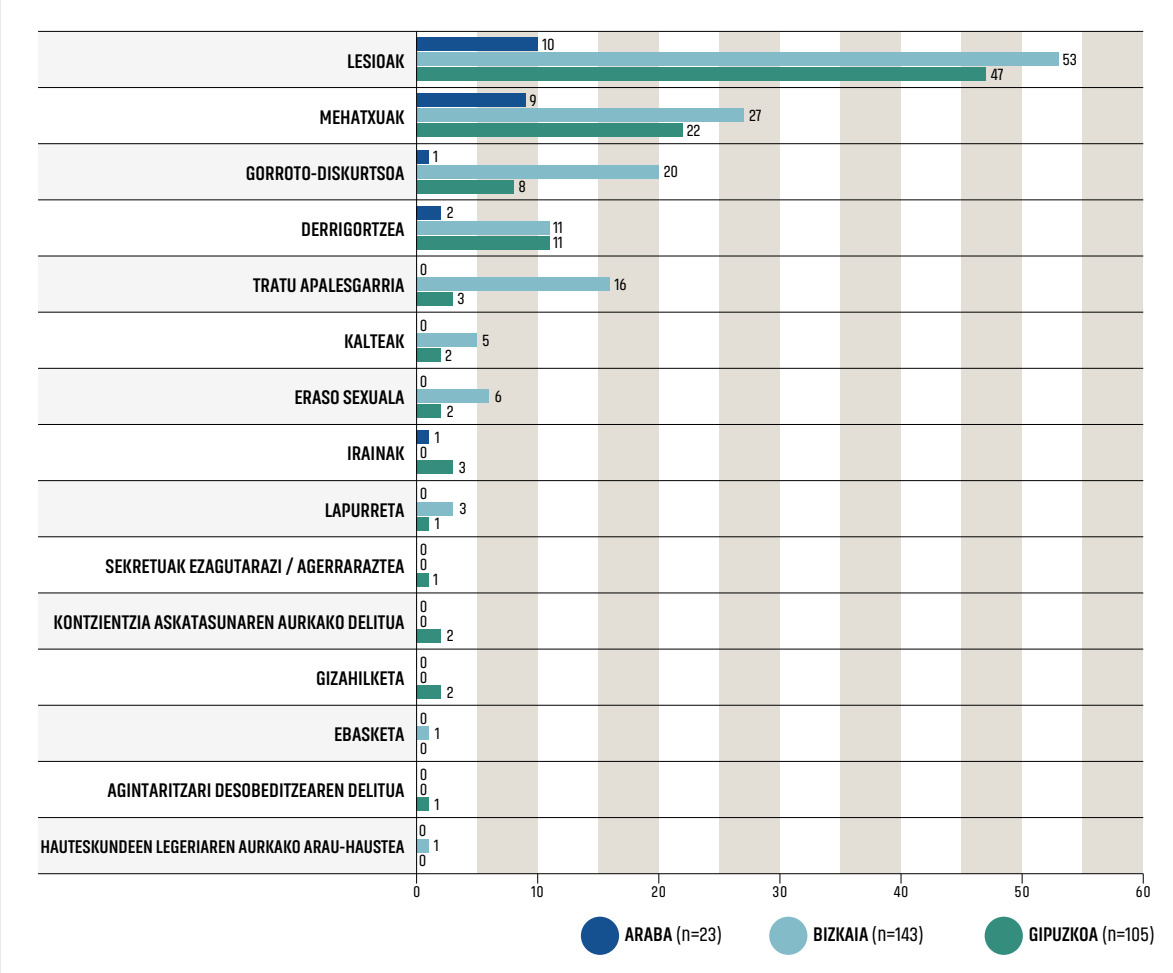
55.1. Irudia **BIKTIMAK. DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA**

EUSKADI (N=271)

55.2. Irudia **BIKTIMAK. DELITU TIPOLOGIAREN ARABERA** **Araba (n=23) / Bizkaia (n=143) / Gipuzkoa (n=105)**

1.5.

Ondorioak

1.5.1. GERTAKARIEN KOPURUA, GUZTIRA

2024. urtean delituak izan daitezkeen 236 gorroto gertakari erregistratu dira Euskadin.

Azken urteetako gertakarien erregistro historikoa kontuan hartzen badugu, hau da, 2016 (124), 2017 (129), 2018 (130), 2019 (105), 2020 (241), 2021 (277), 2022 (435) eta 2023 (281), 2024 honetan, aurreko urtean bezala, nabarmen jaitsi dira. 2021etik 2022ra emandako datuek gorakada nabarmena izan zuten (%57), eta 2022tik 2023ra %35 jaitsi ondoren, 2024an %16 jaitsi da. Azken hau ez da ausazkoa. Pandemia aurreko garaiarekin alderatuta, gertakari zifra nahiko altua izaten jarraitzeaz gain, berrikuntza operatibo garrantzitsu bat dago, zeinak lagundu baitezake gertakari kopuru horren murrizketa absolutua azaltzen, iazko txostenean adierazi bezala, eta, bereziki, “genero-arrazoiei” buruzko gertakarien murrizketaren kausa ere badena. Izan ere, 2023an, aldaketa bat gertatu zen Ertzaintzan gorroto delituak eta gertakariak aztertzeari eta kudeatzeari dagokionez, eta, lehen aldiz, Ertzaintzaren Koordinazio eta Lan-kidetzaren Unitatearen barruan dagoen Ertzaintzaren Koordinazio Operatibo eta Teknikorako Atala (SCOTI) arduratu zen horretaz. Jauzi kualitatibo hau erabaki estrategikoa da kriminalitate mota honen aurkako borroka eta prebentzioa indartzeko. SCOTIk zeregin hori bere gain hartu zuenean, gainera, Fiskaltzak helburu bikoitza zuten gorroto gorabeherak ikertzeko eta erregistratzeko emandako orientabideetan oinarritutako zenbait doikuntza-irizpide eman zituen: alde batetik, iraganean atzematzen ziren eta itxuraz baino ez ziren gorrotozko gertakariak kontuan hartu gabe uztea; bestetik, bereziki genero-arrazoiei dagokienez, koordinazio-lanari ekitea talde horretako gorroto delituen erregistroaren eta, zentzu hertsian, juridikoki eta penalki genero-indarkeria (indarkeria matxista) deitu izan denaren artekoan.

2023 Txostenean jada adierazi genuen gorroto gertakari tradizionalen (xenofobia-etnofobia, homofobia, transfobia...) estatistikaren funtsezko egitura aldatzeko arriskua zekarrela genero (indarkerien) gertakariekin modu desegokian gurutzatzeak. Hori dela eta da komenigarria da estatistika horiek — emakumearen aurkako indarkeria versus (beste) gorroto delituak— zorrotz bereizteko joera. Alde horretatik, badirudi egokiena dela bi txosten desberdinetan bereiztea emakumearen aurkako indarkeria gertakari guztien multzo estatistikoaren azterketa, alde batetik; eta, bestetik, modu independentean, gorroto gertakariena. Hala ere, honi gehitu behar diogu genero-arrazoiengatik gorroto gertaeretatik isolatutako estatistika batek Euskadiko indarkeria matxistaren irudia, osatugabea izateagatik, desitxuratu dezakeela, eta baita gai honen inguruko hutsalkeria transmititzeko arriskua plazaratu. Hori dela eta, hausnartu egin beharko litzateke txosten honek genero-arrazoiengatik gorroto gertakariak testuinguruan jartzen lagunduko lukeen indarkeria matxistaren ikuspegi orokor bat jasotzearen behararen inguruan.

1.5.2. GERTAKARIEN JOMUGA-KOLEKTIBOEN MAPA

Erregistratutako delituen % 62a (146 kasu) biltzen dituzte 2024an izaera arrazista edo xenofoboko gertakariak, gorroto maparen bi heren izatera gerturatuz; horrek esan nahi du gisa horretako gertakarien ehuneko pisua jaitsi egin dela aurreko urtearekin alderatuta (%64 2023an). Edonola ere, gertakari arrazisten kopuruak ere behera egin du kopuru absolutuetan, 146 kasu erregistratu baitira, iazko 180 kasuen aldean (-%19). Azken kasu horretan, euskal poliziak horri buruz emandako jarraibide berrien araberrako polarizazio-faktoreen aplikazio zorrotzagoak ere eragina izan dezake.

Bestalde, sexu-orientazioaren eta sexu-identitatearen eremuak gertakarien %23a erregistratu ditu (54 kasu), eta 2022ko pisu erlatibora itzuli da, nahiz eta, termino absolutuetan, urte haren erdia izan (96, 2022an). Nolanahi ere, aurtan (n=54; % 23) ehuneko eta kopuru absolutuetan igo da 2023. urtearekin alderatuta (n=45; % 16). Hirugarrenik, ideologian eta orientazio politikoan oinarritutako gorroto delituak daude; gorroto delituen ia %7a biltzen dute (16 kasu), eta pixka bat jaitsi dira (ia ehuneko puntu bat), bai pisu erlatiboan, 2023koarekin alderatuta, bai kasu kopuru absolutuan (6 kasu jaitsi dira, n=22tik, 2023an, n=16ra).

Laugarrenik, generoagatiko delituek nabarmen egin dute behera, erregistratutako gertaeren %4raino (n=18; 2023; n=9; 2024 -%50) eta, hala, 2022 urtean izandako hirugarren lekua galdu dute. Urte horretan, termino absolutuetan, 88 kasutik 18ra jaitsi zen (-%80). 2023ari dagokionez, jaitsiera mantendu egin da, baina proportzio txikiagoan, ehuneko 2 puntuko jaitsierarekin.

Bestalde, pisu handiena duten kolektiboetatik oso urrun egon arren, mapa dibertsifikatu egiten da neurri bateraino; hala, ia %4a dira sinesmen edo praktika erlijiosoen (n=6), aniztasun funtzionalaren (n=2) eta beste kategoriatzatzen (n=1) kategoriatzatzen gertakariak. Aporofobia eta adinaren kategoriek, aldiz, ez dute gertakaririk izan 2024an.

2022ko gertakarien gorakadaren ondoren, gorroto gertakarien kopuru globalak behera egiten jarraitzen du 2024an, serie historikoaren urteko batez bestekoaren gaintetik mantentzen bada ere (121 kasu batez beste 2016tik), eta krisi pandemikoaren aurreko urteetan izandako gertakarien kopuruaren bikoitzaren gaintetik mantentzen bada ere. Badirudi murrizketa-fase bat egonkortu dela, 2022ko maximo historikoaren erreferentea (N=435) eta aurreko urtearekiko jaitsiera handia (N=277) kontuan hartuta..

Nolanahi ere, gertakarien murrizteak ez die berdin eragiten babestutako kolektibo guztiei. Hala, kolektibo etnikoaren (arrazakeria, xenofobia, sinesmen erlijiosoak, orientazio politikoa eta antisemitismoa) in extenso aintzat hartuta %72koa da, hau da, gorroto maparen hiru laurden inguru. Ikuspegi horretatik ez dago aldaketa nabarmenik iazkoarekin alderatuta. Hala ere, espektro horren barruan arrazakeriak eta xenofobiak, zentzu hertsian, nolabaiteko egonkortasuna dute, kolektibo ideologikoak beherantz jarraitzen du eta orientazio/identitate sexuala ezaugarri duen taldea erreuperatu egin da, eta gora egin du, bai portzentaian, bai eta gertakari kopuru absolutuan ere. Aitzitik, sexu-taldeak in extenso kontuan hartzeak (sexu orientazio eta identitatearen eta genero identitate/arrazoien ondorioz egindako delituak bilduz)⁴⁵ ez du islatzen LGBTIQ+ fobiaren igoera nabarmena, neurri

45. UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariak buruzko 2017ko txostena", Eusko Jaurilaritza-Gobierno Vasco, 2018, 26. orr. Eta hurrengoak.

handi batean, genero-arrazoiengatik egindako gorroto delituek nabarmen egin dutelako behera. In extenso (zerrenda etnikoa, sexu-kolektiboen zerrenda...) ikuspegia, itxuraz, egonkortu egin da (%70a baino gehiago etnia, %22a baino gehixeago sexu-taldeak), baina aldaketa nabarmenekin azpitalde bakoitzeko barne-dinamikei begira.

Azkenik, nabarmendu behar da gertakari gutxien izan dituzten kategorietan berreskuratu egin direla sinesmenen eta erlijioaren arabera gertakarien erregistroak (n=6; aurreko urtekoan ez zen gertakariirik egon). Hala ere, bai azken hori zein aniztasun funtzionalari dagokiona (n=2) bere horretan mantentzen dira, adinarengatik edo zero erregistrodun aporofobiaren gertakarien kasuan bezala, horrek arazo larri batera garamatza: urtez urte zailtasunak daude gertakari horiek zifra beltzetik ateratzeko.

1.5.3. DELITU TIPOLOGIAK

I. TALDE PREBALENTEAK.

Zortzigarren txosten honetan, delitu gertakarien bi taldeak mantentzen dira, lesioak (90 kasu: %38) eta mehatxuak (48 kasu: %20), delituzko talde hauek besteeikiko distantzia nabarmenera daude. Haien arteko distantzia aurreko urtekoa baino handiagoa da, eta lesioek pisu handiagoa dute. Biek batera delituzko gertakarien %58 hartzen dute, hau da, gorroto maparen erdia baino gehiago.

II. INDARKERIAZKO GERTAKARIAK.

Lesioak multzoaren herena baino gehiago dira (90 kasu: %38), aurreko txostenetan aipatu den bezala, jokabideen erreferentzia-nukleoa izango lirateke, ZKko 22.4 artikuluko erantzukizun kriminala aldatzen duen inguruabarraren arabera kontuan hartuta. Aurten, gainera, gehiago erregistratu dira mehatxuen (48 kasu: %20), derrigortzeen (22 kasu: %9) eta tratu apalesgarrien (19 kasu: %8) aurrean. ZKren 22.4 artikulua larrigotzea aukera jasotzen duten tipologia horien guztien artean, delitu guztien hiru laurden baino gehiagoren kuota lortzen du (% 76).

Nolanahi ere, ohartarazi behar da larritasun handieneko gorroto indarkeria hilketen, erailketen, lesio larrien eta sexu-eraso larrien inguruan kontzentratuko litzatekeela. Urte honetan, 7 sexu-eraso delitu (2023an baino 4 gehiago) eta hilketa-kasu bat (burutu gabeko delitua) daude barne hartuta. Alde horretatik, egoerak erakusten du aurreko txostenen ildo bereko larritasun-mailak daudela, eta oraingoz alarma-seinalerik ez dagoela.

Ekintzeko delituekin lotutako dinamika bateragarria duten beste delitu batzuekin in extenso aintzat hartuz gero (hurrengoak batuta: lesio-delituak n=90, lapurretak n=2, sexu-erasoak n=7, kalteak n=8, sekretuak ezagutarazi eta agerraraztea n=1, hilketa n=1, ebasketa n=1), %46ko (n=110) portzentaia ematen dute potentzialki delituzko gertakariei dagokienez. Hala ere, (ekintzen) delitu-mapa gertakari larrien inguruan egonkortzeko joera leheneratu egin da, adierazpen-motako gertakariekin (adierazpen-delituak) alderatuta, nahiz eta aurreko urtearekin alderatuta moderatuki alderantzikatu da. Hala ere, azpimarratu behar da, berriro ere, adierazpen-delituak edo hitzez egindako delituak nagusitzen direla.

III. "HITZEZKO" GORROTO DELITUAK («hate speech» zentzu zabalean).

Ekintzeko gorroto delitu zorrotzekin alderatuta, gorroto propagandako gertakariak urte honetan berriro nagusi bihurtu dira. Mehatxuak (n=48), gorroto hizkuntza zorrotza (n=30) eta irainak (n=4) batuz, %35era (n=82) iritsi dira, eta %52ra (n=123) ere irits daitezke kategoria orokorrak baina hurbilak diren derrigor-
tzeak (n=22) eta tratu apalesgariak (n=19) batuta.

Azken txostenetan jada jakinarazi den bezala, tratu apalesgarriko kasuen taldea xehetasunez aztertzeak zalantzak eta/edo zigortzeko hutsune posibleak estali nahia islatu dezake, mehatxatzeko, iraintzeko eta humiliatzeko/arbuiatzeko jokabideen tipifikazioa testuinguru lausotan kokatuta gorrotozko gertakariak tipifikatzeko orduan.

Delitu-mapak, beraz, berriro baieztatzen du adierazpeneko gertakarien %22ko "gainordezkaritza" neurritsua, 2023ko norabidearen aurkakoa, urte horretan lehen aldiz gailendu bait ziren ekintzazko gertakariak propaganda-jokabideen aurrean⁴⁶.

1.5.4.

ESPazio-DENBORAREN BANAKETA, IKERTUTAKO PERTSONAK, ATXILOTUAK ETA GORROTO DELITUEN BIKTIMAK

Zazpigarren urtez jarraian, Bizkaia da gorroto delituen gehiengoa biltzen duen lurraldea (%51). Udalerrien aldetik, zazpigarren urtez jarraian ere, lurralde historikoetako hiriburuak nabarmendu dira: Bilbo (n=47) eta Donostia (n=35), nahiz eta Gasteiz (n=14) laugarren postura mugitu den, batez ere kasuen jaitsieragatik (25 2023an), eta, bigarrenik, Irunen (n=20) kasuen igoera txikiagatik. Azken udalerrri hori hirugarren postuan geratu da, beraz. Halaber, Bizkaian Barakaldo (n=9) eta Santurtzi (n=8), eta Gipuzkoan Errearteria (n=7) eta Hernani (n=6) nabarmendu dira.

Nabarmentzekoa da Arabako lurralde historikoan eta, zehazki, hiriburuan, oso gertakari gutxi izan direla. Etorkizunari begira, Ertzaintzak lurralde horretan duen jarduera areagotzea komeniko litzateke, hurrengo txostenetan baieztatu edo baztertu ahal izateko gertakari kopuru txikia ez dela haiek zifra beltzetik ateratzeko zailtasunen ondorioa, baizik eta prebentzio eta disuasio jardueren emaitza.

Delituen lekuari dagokionez, hiriko bide publikoan (%38) egiten dira gorroto delitu gehien, eta horren atzetik daude ostalaritzako espazioak (%19), bizilekuaren inguruak (%8) eta etxea bera (%8). Deigarria da ziberespazioaren bidez izandako gertakari kopuru txikia⁴⁷.

Azken elementu horiei dagokienez, komeni da adieraztea aurreko urteekiko irizpide-aldaketak xehetasun-maila handiagoa eman diola gorroto delituen banaketa espazialaren azterketari. Etxeko

⁴⁶. Gorroto delituen inguruko 2018 eta 2022 urteen artean egindako epaietako ikerketa batean, nabarmendu da 510. artikulua (Zigor Kodea) modu zabalagoan aplikatzeko joera, 2015ean egin zen erreformaren ondoren delitu-motaren testu literala zabaldu izanak bultzatuta dagoela dirudi (LO 1/2015). GIMÉNEZ-SALINAS FRAMIS, A. (dir.)/LANDA GOROSTIZA, J.M. (dir.)/FERNÁNDEZ OGALLAR, B./GORDON BENITO, I./MARTÍN SILVA, U./MONTÓYA BAÑOS, M., "Análisis de casos y sentencias en materia de racismo, xenofobia, LGTBifobia y otras formas de

intolerancia 2018-2022", Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones - Observatorio Español del Racismo y la Xenofobia, Madrid, 2023, 89. Or. Nahiz eta ikerketak balizko delituzko gertakariak baino epaiak aztertzen dituen, badirudi epaileek eta Fiskaltzak adierazpeneko gorroto delitu mota portzentiaia oso handian hautatzen jarraitzen dutela.

espazioa (barnekoa eta pribatua) eta haren inguruak (kanpoko eta publiko) bereizteak, itxuraz, xehetasun garrantzitsuak ematen ditu tartean diren gertaeren inguruabarrei dagokienez. Gauza bera gertatzen da, eta baita maila handiagoan ere, ostalaritzako lokalak eta merkataritzakoak bereizterakoan. Lehenengoetan interakzio utilitarioak eta nahiko laburrak nabarmentzen dira; bigarrenetan, berriz, kontingentzia handiagoa da eta erregularitasun handiagoa du gorroto gertaerei dagokienez; beraz, espazioen karakterizazioak gertakarien probabilitateetan eragina duela uler daiteke.

Denbora-banaketari dagokionez, gertakari gehienak asteburuan gertatzen dira (ostiralean, larunbatean eta igandean); gertakarien %50a asteburuan gertatzen dira, eta arratsaldean eta gauean gertatzen dira (%71).

Egozpenei dagokionez, 244 dira guztira, gehienak (n=160) espainiarrak (%66), eta horietatik %84 Euskadikoak dira, batez ere Bizkaikoak (%46) eta Gipuzkoakoak (%35). Atzerriar jatorriko egotzitakoen artean (%34), Afrikatik (%59) eta Erdialdeko eta Hego Amerikatik (%36) etorritakoak nabarmentzen dira. Udal mailan, egotzitako pertsona gehienak Donostiatik (n=26), Bilbotik (n=25) eta Barakaldotik (n=21) datoz. Auzipetu gehienak gizonezkoak ziren (%79), 39 urtetik beherakoak (%60). Egotzitako adin txikikoen artean (%14), gehienak (%77) arrazoi arrazistengatik (%49) edo biktimaren sexu-orientazio edo identitateagatik (%46) egindako delituengatik egotzitako gizonak dira.

Bestalde, 2024an 25 pertsona atxilotu zituzten, aurreko urtean baino 5 gehiago, baina 2021eko kopuruaren antzekoa. Gehienak gizonezkoak ziren (%96), ia hirutik bi atzerritarrak (%64), ia heren bat (%28) Euskadikoak.

Gorroto delituen biktimei dagokienez, 2024an guztira 271 biktimizazio erregistratu dira, hau da, aurreko urtean erregistratutako biktimizazioak baino %11 gutxiago. Biktima gehienak, %67a, atzerritarrak dira, eta Afrikakoak eta Latinoamerikakoak dira ugariak (biktima guztien %33 eta %26, hurrenez hurren).

Euskaditik datozen biktima gehienak Bizkaikoak dira (%58), batez ere Bilbokoak (%15) eta Barakaldokoak (%9), gehienak gizonezkoak (%60) eta 18 eta 29 urte (%27) eta 30-39 (%25) eta 40-49 urte (%26) bitartekoak.

47. Are gehiago kontuan hartzen bada Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2023ko urteko memoriaren arabera (ikus II. eranskina) ikerketa-eginbideak esponentzialki hazi direla, neurri handi batean, IKTen bidez izandako gertakarien ondorioz.

1.5.5.

EUSKADIREN GORROTO MAPA ESTATUAREN TESTUINGURUAN

I. DATU GLOBALAK ETA JOMUGA KOLEKTIBOAK.

Euskadin 2024an delituzkoak izan daitezkeen 236 gorroto gertakari erregistratu diren arren, 2023an Euskadin delituzkoak izan zitezkeen 281 gorroto gertakariak kontuan izatea da interesgarria⁴⁸. Estatu osoko datuei dagokionez, Espainiako Gorroto Delituekin lotutako Gertakarien Bilakaerari buruzko 2023ko Txostena abiapuntutzat hartuta⁴⁹, Euskadin, Estatu osoan polizia-instantzietara iritsi ziren gorroto gertakarien %12a gertatu ziren (erregistratutako 2.268 gertakarietatik 271, aurreko urtean baino askoz gutxiago; zehazki, %33 jaitsi zen gertaera-kopurua). Ildo horretatik, datu horiek testuinguruan jartzeko, 2023 urtearen amaieran, Euskadik 2.216.302 biztanle zituen —Bizkaiak (1.159.368 biztanle), Gipuzkoak (729.722 biztanle) eta Arabak (338.594 biztanle)—, Estatuak dituen 48.619.695 biztanleetatik⁵⁰.

Ondorioz, Barne Ministerioak bildutako Estatuko datuek nolabaiteko sintonia islatzen dute, termino kuantitatiboetan, Euskadin 2023an izango ziren gorroto gertakariei dagokienez. Estatu osoari dagokionez, 2021ean eta 2022an gertakari horiek erregistratutako guztien %15 eta %22 baziren, ehuneko hori 2023an %12koa izatera pasatzen da.

Bestalde, beste urte batez, Barne Ministerioak idatzitako txostenak Estatuan egindako arau-hauste administratiboak islatzen ditu: 2023an 118 izan ziren (horietatik 1 Euskadin).

Espainiaren kasuan, 2023an, erregistratutako 2.268 gertakarietatik ia bi heren (% 65) biltzen dituzte jomuga-kolektiboen kategoria nagusiek (sexu-orientazioa, genero-identitatea eta arrazakeria-xenofobia). Era berean, kopuru hori askoz nabarmenagoa da Euskadin (2023ko zifretan, Barne Ministerioaren txostenaren arabera erregistratutako 271 gertakarien %79). Euskadin izandako gertakarien bi heren arrazakeria-xenofobiazkoak dira (%66), eta Espainian, berriz, %42 (%43, antigitanismoa gehitzen bazaio). Sexu eta genero identitateari dagokionez, aldea nabarmena da (%14a Euskadin eta %23a Espainian). Ideologiari dagokionez, kategoria hori hirugarren jomuga-talde kaltetuena da, bai Espainian (%16), bai Euskadin (%10); talde horretan, Espainia 3 puntu hazi da, aurreko urtearekin (%13) alderatuta. Alde hori aurreko serieetan baino txikiagoa da, eta joera bereizgarria moteldu du Estatuarekiko, ideologia/orientazio politikoak eragindako gertakariak hedatzeari dagokionez.

Aurreko urtekoaren aldean, Barne Ministerioaren txostenean hainbat kategoriek goranzko joera izan dute. Bereziki deigarria da desgaitasuna duten pertsonen aurkako gorroto delituen kasua, %113ko igoera izan baitu (23 2022an, 49 2023an). Antisemitismoak ere gora egin du (13 2022an, 23 2023an; %77ko igoera), eta horren atzetik datoz ijitoen aurkakoa (22 2002an, 37 2023an; %68ko igoera) eta belaunaldien arteko diskriminazioa (15 2022an, 21 2023an; %40ko igoera). Gora egin dute, halaber, neurri txikiagoan, ideologiagatikoak (2022an 245, 2023an 352; %44ko igoera), sinesmen edo praktika erlijio-soengatikoa (2022an 47, 2023an 55; %17ko igoera) eta, ia proportzio berean, sexu-orientazioagatikoa.

⁴⁸. Kontuan izan behar da Euskadi-Estatua konparazio hori 2023ko zifretan oinarrituta egingo dela, eta, hala, aldi baterako lerrokatuko direla gaur egun eskuragarri dauden datuak, bai Barne Ministerioarenak (Espainiako Gobernua-renak), bai Euskadiko gorroto gertakariei buruzko txostenen bilduma honenak.
⁴⁹. MINISTERIO DEL INTERIOR, "Informe sobre la evolución de los incidentes relacionados con los delitos de odio en España 2023", Ministerio del Interior - Gobierno de España, 2024.

⁵⁰. Informazio gehiago nahi izanez gero, ikus INEren web orria. Bertan, biztanleria egoiliarren zifra ofizialak jasotzen dira, kontsultatzeko: <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=56946&L=0>.

⁵¹. 2024an, Euskadin, oro har, behera egin du gertakarien kopuruak, sexu-orientazio edo identitateak eta sinesmen edo erlijio-praktikek eragindako kasuan izan ezik. Hala ere, murrizketa horrek eragin txikiagoa du arrazakeriaren eta xenofobiaren kolektiboan, gorroto gertaeren %62 baitira, Espainiako %42aren gainetik.

eta genero-identitateagatikoak (2022an 459, 2023an 522; %14ko igoera) eta arrazakeria-xenofobiagatikoak (2023an 856 eta 2022an 755; %13ko igoera). Sexuagatiko edo generoagatiko diskriminazioak gora egin du pixka bat (189 2022an, 206 2023an; %9ko igoera). Gaixotasunagatiko diskriminazioak ez du aldaketarik izan (2022an 11, 2023an 11).

Euskadin, ordea, 2023an, oro har, jaitsi egin zen gertakarien kopurua kategoria guztietan. Hala ere, murrizketa horrek eragin txikiagoa du arrazakeriaren eta xenofobiaren kolektiboan, gorroto gertakarien %64 baitira dagoeneko, Espainiako %40 baino askoz gehiago⁵¹.

Ondorio gisa esan daiteke, oro har, bi txostenetan kolektiborik biktimizatuenak arrazakeria/xenofobia, sexu-orientazio eta identitatea eta ideologia direla (nahiz eta kopuru desberdinekin Euskadiren kasuan eremu ideologikoarekin alderatuta txikiagoak izan); joera komun gisa ikusten da oraindik ere aporofobiak biktimizatutako kolektiboek dagokienez biktimizazio eskasa dagoela, eta sinesmen eta praktika erlijiosoak ikerketa akademikoek adierazten duten zifra beltzetik ateratzeko zailtasun edota erresistentziak daudela.

II. DELITU TIPOLOGIAK.

2023an⁵², delitu-tipologiei dagokienez, bi txostenetan lesioak (%17 Espainian eta %32 Euskadin) eta mehatxuak (%19 Espainian eta % 24 Euskadin) dira tipologiarik nagusienak. Estatu mailan, gorroto diskurtsoa (%9), irainak (%7), kalteak (%6) eta tratu apalesgarria (%6) ere nabarmendu dira, neurri txikiagoan bada ere. Nolanahi ere, nabarmendu behar da Estatuko txostenean gertakarien laurdena baino gehiago (%27) “gainerakoak” tipologian jasotzen direla, eta horrek fideltasuna kentzen diola delitu-tipologiei buruz ematen den irudiari. Tipologien maparen zati handi baten zehaztugabetasun horrek eragina du, halaber, Euskadirekin alderatuta, azken horretan gorrotoaren diskurtsoa (%15), derrigortzeak (%13) eta tratu apalesgarria (%7) gailentzen baitira; irainak, berriz, delituzko maparen %3 baino ez dira.

III. BESTELAKOAK: BIKTIMAK, ERASOTZAILEAK, BANAKETA ESPAZIALA ETA KOMISIO-LEKUAK.

Biktimen profil demografikoari dagokionez⁵³, bi txostenetan, gehienak 18 eta 50 urte bitarteko gizonenak izan ziren (%59 Espainian eta %55 Euskadin) (kasuen bi heren baino gehiago, %68 Espainian eta %69 Euskadin). Jatorriari dagokionez, harrigarria da Espainian biktimen 62 espainiarrak izatea, eta Euskadin, berriz, kopuru hori %41era jaitea. Era berean, jatorri atzeritarreko biktimei dagokionez, bi kasuetan biktimizazio gehien pairatu zuten kolektiboak Afrikatik (%13 Espainian eta %33 Euskadin) eta Amerikatik (%16 Espainian eta %27 Euskadin) etorritako pertsonak izan ziren.

Erasotzaileen profil demografikoari dagokionez⁵⁴ bai Espainian, bai Euskal Autonomia Erkidegoan, gorroto gertakariak batez ere gizonezkoek (% 78 Espainian eta % 79 Euskadin), gazte-helduek (% 63 Espainian

⁵². Nahi izanez gero, delitu-tipologiei buruzko Euskadiko zifren (2024ko zifrak) eta Estatuko zifren (2023ko zifrak) arteko konparazio “ezohiko” batean, lesioak (%17 Espainian eta %38 Euskadin) eta mehatxuak (%19 Espainian eta 20 Euskadin) dira tipologiarik nagusienak. Estatu mailan, gorroto diskurtsoa (%9), irainak (%7), kalteak (%6) eta tratu apalesgarria (%6) nabarmendu dira, neurri txikiagoan bada ere. Nolanahi ere, nabarmendu behar da Estatuko txostenean gertakarien laurdena baino gehiago (27) “gainerakoak” tipologian jasotzen direla, eta horrek fideltasuna kentzen diola delitu-tipologiei buruz ematen den irudiari. Tipologien maparen zati handi baten zehaztugabetasun horrek eragina du, halaber, Euskadirekin alderatuta, azken horretan gorrotoaren diskurtsoa (%13), derrigortzeak (%9) eta tratu apalesgarria (%8) gailentzen baitira; irainak, berriz, delituzko maparen %2 baino ez dira.

⁵³. Biktimen profil demografikoari buruzko Euskadiko (2024) eta Estatuko

(2023) zifren arteko alderaketa honetan, bi txostenetan gehienak 18 eta 50 urte bitarteko gizonenak izan ziren (%59 Espainian eta %60 Euskadin) (kasuen bi heren baino gehiago, %68 Espainian eta %78 Euskadin). Jatorriari dagokionez, harrigarria da Espainian biktimen %62 espainiarrak izatea, eta Euskadin, berriz, kopuru hori %34ra murriztea. Era berean, atzeritar jatorriko biktimei dagokionez, bi kasuetan biktimizazio gehien pairatu zuten kolektiboak Afrikatik (%13 Espainian eta %33 Euskadin) eta Amerikatik (%16 Espainian eta %27 Euskadin) etorritako pertsonak izan ziren.

⁵⁴. Erasotzaileen profil demografikoari buruzko Euskadiko (2024) eta Estatuko (2023) zifren arteko alderaketa honetan, Espainian eta Euskadin, gorroto gertakariak batez ere gizonezkoek (%78 Espainian eta %79 Euskadin), gazte-helduek (40 urtetik beherakoak: %63 Espainian eta %61 Euskadin) eta nazionalitate espainiarrekoek (%79 Espainian eta %65 Euskadin) eragin zituzten.

eta % 58 Euskadin) eta nazionalitate espainiarrekoek (% 79 Espainian eta % 78 Euskadin) izan zituzten.

Gertakari horien banaketa espazialari dagokionez⁵⁵ Barne Ministerioaren txostenak jasotzen duenez, maiatzean eta ekainean izan ziren gisa horretako gertakari gehien: 269 eta 227, hurrenez hurren. Euskadin, aldiz, gertakari gehien izan ziren hilabeteak maiatzean (30), abuztuan (26) eta irailean (30) izan ziren.

Bestalde⁵⁶, Espainian eta Euskadin, gertakari gehienak kalean gertatu dira (% 36 Espainian eta % 39 Euskadin)⁵⁷. Eredu pribatuan, aldiz, etxebizitzak (%20 Espainian eta %8 Euskadin) dira, neurri txikiagoan bada ere, gertakarien kokapen nagusiak. Azkenik, Internet bidez egindako gorroto delituak oso desberdinak dira, eta Espainiako proportzioa (%10) Euskadikoarekin (%4) alderatuta bikoiztu egiten da⁵⁸.

55. Euskadi (2024) eta Estatuaren (2023) arteko alderaketa horretan, Barne Ministeritzaren txostenak islatzen du istilu gehien izan ziren hilabeteak maiatza eta ekaina izan ziren, 269 eta 227 istilurekin, hurrenez hurren. Euskadin, aldiz, azaroan (27) eta abuztuan (25) jazo ziren istilu gehien.

56. Euskadi (2024) eta Estatuaren (2023) arteko alderaketa horretan, bai Espainian bai Euskadin, gertakari gehienak bide publikoan kokatzen dira (%36a Espainian eta %39a Euskadin). Eredu pribatuan, aldiz, etxebizitzak (%20 Espainian eta %8 Euskadin) dira, neurri txikiagoan bada ere, gertakari horien kokapenak. Azkenik, Internet bidez egindako gorroto delituak oso desberdinak dira, eta Espainiako proportzioa (%10) Euskadikoarekin (%4) alderatuta bikoiztu egiten da.

57. Honi dagokionez, esan beharra dago bi txostenetan erabilitako kategoriak ez direla homogeneoak. Espainian gorroto delituek izan duten bilakaerari buruzko 2023 txostenari dagokionez, ez dago "bide publikoa" kategoriarik zentzu hertsian, beraz, konparazioak egiteko erabili direnak dira "komunikazio-bideak" (hiriko bide publikoa, hiriko komunikazio-bidea, hiriartekoa, autobidearen zerbitzu-eremua, atsedeen-eremua, autobidea edo autobia, abelbidea/bidea/pista, beste komunikazio-bide bat eta trenbidea), eta "gune irekiak" (parke naturala edo gune babestua, hiri-eremu zabala, itsasoa, parkea edo hiri-lorategia, ibaiak, hondartza, landa-eremua, landa-eremua).

58. Gogorazi behar da Estatuaren eta Euskadiren arteko konparazioa urtero egin izan dela Barne Ministerioaren txosteneko datuekin. Txosten hori beti aurreko urtekoa denez, "egiturazko" jauzia eragin du, urte desberdinak direlako. Hala ere, emandako informazioa baliagarria da, txosten honen historiaren hasieratik bertatik alderaketaren metodologia berdina berdina mantentzen den heinean. Hala ere, aurreko, lehen aldiz, urte bereko bi txostenen arteko konparazioa egin da testu nagusian (Ministerioaren 2023ko txostena eta Euskadiren 2023ko txostena), baina orri-oineko konparazio "ezohikoa" ere mantendu da, "jauzian" dauden aldaketak ere ikusteko (Ministerioaren 2023ko txostena, Euskadiko Txostenaren 2024koaren -gaur egungoaren- aldean).

2.

Datu ofizial eguneratuen esparru konparatua

Nazioarteko joeren eta joera konparatuen azterketak⁵⁹, aurreko txostenetan aipatu zen bezala, aukera ematen du gaiaren egoera eta etxeko ahaleginen balizko aurrerapena testuinguruan jartzeko eta modu egokiagoan neurtzeko. Jarraian, beraz, eskura dauden datu guztiak biltzen dira, gure kultura juridikoaren arloko herrialde garrantzitsu batzuek polizia-erregistroaren jarduera ez ezik haren trazabilitatea identifikatzeko egindako ahaleginak erakusteko. Beste behin ere, aurreratu daiteke trazabilitate osoko agertoki ideal bat oraindik ezin dela eskaini aztertzen ari diren herrialdeetako bati dagokionez. Baina, aldi berean, agerikoa da norabide horretan egindako bide bat dutela, deskribatzea komeni dena, etorkizuneko ereduak markatzen baitu. Informazio-bloke honen helburua da, nolana ere, Euskadiko gorroto gertakarien bilakaerari buruzko ondorioen oinarria eguneratzea, ikuspegi konparatu batean (ikus behan 4. atala).

2.1. Erresuma Batua

2.1.1. Errealitate enpirikoa, ESLA/OSCEtik ateratako datuen arabera

Europako Segurtasun eta Lankidetzarako Erakundeak (ESLA/OSCE) Erresuma Batuko gorroto delituei buruz itzultzen duen azken estatistika-informazioa, herrialde horretako agintari nazionalak erakundeari berari emandako datuen arabera, 2023. urteari dagokiona da⁶⁰. Guztira, **148.735 gorroto delitu** erregistratu dituzte polizia-erakundeek, hau da, aurreko urtean baino % 1 gutxiago. 148.735 gorroto delituetatik 140.561 Ingalaterran eta Galesen erregistratu ziren (%95), 6.257 Eskozian (%4) eta 1.917 Ipar Irlandan (%1).

Delitu kategoria zehatzei dagokionez⁶¹, nahiz eta onartu Erresuma Batuak dagokion banakapena bidali duela (hau da, delitu-tipologien arabera burututako delituen kopurua), OSCEk ez ditu zifrak publiko egin, eta, beraz, 2020tik lehen aldiz ez dago horri buruzko informazio gehiagorik. ESLAk argitu du hori Ingalaterran eta Galesen, Eskozian eta Ipar Irlandan erabilitako esparru juridiko eta arauemaile desberdinek eragin dutela.

⁵⁹. Ikus LANDA GOROSTIZA, Jon-Mirena, "Delitos de odio y estándares internacionales: una visión crítica a contra corriente", Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología, RECPC, 2020, 22-19 zk., passim.

⁶⁰. Sarbidea online: <https://hatecrime.osce.org/united-kingdom>

⁶¹. Aurreko urteetan bezala, argitu da poliziak erregistratutako gorroto delituek – ESLA/OSCEra bidaltzen direnak – ordena publikoko delituak barne hartzen

dituztela (public order offences), baina horietako batzuk erakunde horrek gorroto delitutzat hartu behar denari buruz ematen duen definiziotik kanpo geratuko lirateke. Hori dela eta, Erresuma Batuan 148.735 gorroto delitu erregistratu dira ESLA/OSCEren arabera, poliziak erakunde horri bidalitako gorroto delitu guztiak baino gutxiago (157.125).

Egilearen motibazioari dagokionez, 157.125 aurreiritzizkoak diren motibazioak aurkitzen dira erregistratutako delituetan, motibazio anizkoitzak zenbatu dira. Ondorengo sailkapenak delitu horietan dauden aurreiritzizko motibazioaren prebalentzia handienetik txikienera ordenatzen du:

- Arrazakeria eta xenofobia (103.405; 66%)
- Aniztasun funtzionala (12.375; 8%)
- Antisemitismoa (3.282; 2%)
- Zehaztu gabe (730; 0,5%)
- LGBTIren aurka (29.706; 19%)
- Musulmanen aurkakoa (3.866; 2%)
- Beste erlijio edo sinesmenak (3.059; 2%)
- Kristauen aurkakoa (702; 0,5%)

Aurreko urteetan ez bezala, eta polizia-egoitzan erregistratutako gorroto delituak alde batera utzita, OSCEk ez du daturik jasotzen Erresuma Batuan 2023an auzipetutako kasuen kopuruari eta emandako kondenen kopuruari buruz.

2.1.2.

Datuen eguneratzea: Eskozia⁶²

2023an, Eskoziako Gobernuak gorroto delituei aurre egiteko ekintza-plan edo estrategia berri bat jarri zuen abian (*Hate Crime Strategy for Scotland*, 2023-2026). Helburuen artean, Eskoziako poliziak erregistratutako gorroto delituei buruzko urteko lehen txostenaren argitalpena nabarmentzen da, 2024/25eko datuak jaso bezain laster ezagutaraziko dena⁶³. Lehen aldiz argitaratuko da osorik Eskoziako poliziak erregistratutako gorroto delituei buruzko informazio guztia. Izan ere, Eskoziako gorroto delituen aurkako lege integrala, *Hate Crime and Public Order (Scotland) Act* 2021, 2024ko apirilaren 1ean sartu zen indarrean. Hain zuzen ere, Legearen 15. artikulua arabera, Eskoziako poliziak erregistratutako gorroto delituei buruzko etorkizuneko txostenak argitaratuko dira, aurreiritziek larriagotutako delituak eta Legean jasotako gainerako delituak barne (adibidez, gorrotoa sustatzeko delituak edo *stirring up hatred offences*).

Orain arte, Eskoziako Gobernuak bi ikerketa baino ez zituen argitaratu – 2021ean eta 2023an –, Eskoziako poliziak erregistratutako gorroto delituen izaerari buruzko ondorio eta estatistika giltzarriak ematen zituztenak⁶⁴. Hala ere, 2024ko maiatzean datuak eguneratu ziren Eskoziako poliziak 2022/23an erregistratutako gorroto delituen bolumena eskaini ahal izateko⁶⁵. Hala, **Eskoziako poliziak 6.257 gorroto delitu erregistratu ditu 2022/23an** (2021/22ko datuekin alderatuta, %10eko beherakada).

Delitu bakar batek gorroto marka ugari izan ditzakeela argi utzita (guztira, 6.671), badakigu %56 (3.767) arraza-larriagotzeak zirela, %25 (1.637) sexu-orientazioagatiko larriagotzeak, %9 (598) desgaitasunagatiko larriagotzeak, %7,5 (501) erlijioagatiko larriagotzeak, eta %2,5 (168) identitate transgeneroagatiko larriagotzeak.

⁶². Atal honetan jasotakoaz gain, ikus Eskoziako gorroto gertakariak ALLEN/ZAYEDen duten ibilbidearen laburpen bat, "Hate crime statistics (Number 8357)", House of Commons, 2024, 43-48 or.

⁶³. SCOTTISH GOVERNMENT, "Hate Crime Strategy for Scotland. Delivery Plan", Scottish Government, 2023, 14 or.

⁶⁴. SCOTTISH GOVERNMENT, "An updated study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", Justice Analytical Services (Scottish Government), 2023. Egia esan, aurreko txostenaren jarraipen-azterlan bat da: SCOTTISH GOVERNMENT, "A study into the characteristics of police recorded

hate crime in Scotland", Justice Analytical Services (Scottish Government), 2021.

⁶⁵. SCOTTISH GOVERNMENT, "Hate crimes recorded by the police in Scotland, 2022-23", Scottish Government, 2024. Kontuan izan 2025eko udaberrian antzeko beste txosten bat argitaratuko dela 2023/24an erregistratutako gorroto delituen bolumenari buruz. Horren ondoren, urteko txostenak egingo dira lehen aldiz, eta txosten horiek, *Hate Crime and Public Order (Scotland) Act* 2021aren 15. artikulua eskatzen duen azterketa zehatza izango dute 2024/25 urtetik aurrera.

Delitu-tipologiaren arabera, jokabide mehatxagarri edo iraingarri gisa erregistratutako gorroto delituak nabarmentzen dira (*threatening or abusive behaviour*), gorroto delitu guztien erdia baino gehiago biltzen baitute (3.450; %55). Jarraian, arrazagatik jokabide larriagotua (*racially aggravated conduct*) nabarmentzen da gainerakoen gainetik (643; %10). Azkenik, eraso arruntaren delitua (*common assault*) nabarmendu behar da, gorroto delitu gisa erregistratutako gainerako delituetatik kuantitatiboki ere aldentzen baita (639; %10)⁶⁶.

Azken datuen arabera⁶⁷, 2023/24 urtean, polizia 299.780 delitu edo crimes erregistratu zituen guztira, eta 174.073 delitu edo offences erregistratu zituen. Delituen edo offences-en barruan hainbat delitu-familia daude, eta horien artean dago gizalegearen aurkako delituak (*antisocial offences*), delitu edo offence guztien %27 hartzen dutenak (47.808). Eta, gizalegearen aurkako delituen artean, arraza-kontuengatik larriagotutako jokabidea azpikategoria (*racially aggravated conduct*) 1.572 delitu edo offences izango litzateke guztira. Hau da, arraza-kontuek areagotutako jokabidea gizalegearen aurkako delitu guztien %3 da, eta Eskoziako polizia 2023/24an erregistratutako delitu edo offences guztien %0,9.

Inputazio kopurua⁶⁸ Eskoziako Fiskaltzari (*Crown Office and Procurator Fiscal Service* edo, bere sigletan, *COPFS*) jakinarazi zaizkionak, Eskoziako polizia edo beste agentzia batzuek, **5.992 inputazio izan dira gorroto delituengatik 2023/24an**⁶⁹.

Inputazio horietan jasotako aurreiritzizko astunketen kopuruagatik⁷⁰, zera topatzen dugu: arraza (3.392 egozpen astunduak); sexu-orientazioa (1.818 egozpen astunduak); aniztasun funtzionala (903 egozpen astunduak); erlijioa (523 egozpen astunduak); eta identitate transgeneroa (84 egozpen astunduak).

Arrazagatik astundutako jazarpen eta portaera-delituak (*racially aggravated harassment and behaviour*) 930 inputazio hartzen ditu (%27). Gainerako 2.462 egozpenak (%73) arraza-larriagotzea dakarten beste delitu batzuei lotuta daude, hala nola mehatxu- edo irain-portaerari (*threatening or abusive behaviour*), hau da, delitu guztien %51ri (1.734 inputazio).

Azkenik, komeni da ikustea zenbat inputaziok bultzatzen duten fiskalek jarduketa judizialak hasteko erabakia hartzea (*Court proceedings*). Kategorien arabera:

- Arrazak larriagotutako 3.392 inputazioetatik, 2.592 (%76) judizializatu egin ziren. Gainera, beste 380 inputaziotan (%11) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, baina akusatu beraren aurkako beste inputazio bat egon zen, eta kasu beraren barruan, eroritako lehen inputazioan jasotako informazioa erabili ahal izan zuen. Nahi izanez gero, termino erlatiboagoetan bada ere, 2.972 egozpenez (%88) hitz egin daiteke, jarduketa judizialek bideratu dutenak.

66. «Eraso arrunta» kategoria izan ezik, hori delitutzat edo crime-tzat hartzen baita, aurreko biek delitu edo offences modalitate bana adierazten dute. Gogoan izan txosten mota horietan crime erabiltzen dela larritzat jotzen diren zuzenbide penalaren urraketei dagokienez (adibidez: giza hilketak edo eraso larriak), eta offence, berriz, larritasun txikiagoko beste urraketa batzuei dagokienez (adibidez: ordena publikoaren alterazioa edo jazarpena). Larritasunaren irizpidea ezar litekeen gehieneko kondenarekin lotuta egongo da.

67. Xehetasunez, ikus SCOTTISH GOVERNMENT, "Recorded crime in Scotland, 2023-24", Scottish Government, 2024.

68. Gogoan izan behar da ez dela inputatutako pertsonen kopurua edo inputazio horien oinarri diren gertakarien kopurua, baizik eta ematen diren gorroto

delituen egozpen kopurua (hate crime charges). Beraz, pertsona bakarrak kar-gu bat edo gehiago ekar ditzake berarekin.

69. Xehetasunez, datu honetarako eta ondoren garatuko diren beste batzuetarako, ikus CROWN OFFICE & PROCURATOR FISCAL SERVICE, "Hate crime in Scotland 2023-24", COPFS, 2024.

70. Kontuan izan egozte bakoitzak zentzuzko larritze bat baino gehiago ekar dezakeela; beraz, datuak kategoria babestuen arabera banakatzeko orduan, egozpen bakar bat zenbatuko da tartean dauden kategoria guztietan (adibidez: biktimak beltz eta homosexual batek arraza-egozpen eta sexu-orientazioagatik egozpen gisa kontatzen du).

- Orientazio sexualak larriagotutako 1.818 inputazioetatik 1.469 (%81) azkenean judizializatu egin ziren. Gainera, beste 172 inputaziotan (%9) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 1.641 egozpen (% 90) jarduera judizialetera bideratu direla esan daiteke.
- Aniztasun funtzionalak larriagotutako 903 egozpenetatik 760k (%84) azkenean judizializatu egin ziren. Gainera, beste 71 inputaziotan (%8) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 831 egozpen (%92) jarduera judizialetera bideratu direla esan daiteke.
- Erlijioak larriagotutako 523 inputazioetatik 417k (%80) azkenean judizializatu egin ziren. Gainera, beste 41 inputaziotan (%8) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 458 inputazio (% 88) jarduketa judizialetera bideratu direla esan daiteke.
- Azkenik, identitate transgeneroari buruzko 84 inputazioetatik 60k (%71) azkenean judizializatu egin ziren. Gainera, hiru inputaziotan (%4) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 63 inputazio (%75) jarduketa judizialetera bideratu direla esan daiteke.

2022/23an 79.173 pertsonaren aurkako karguak aurkeztu ziren Eskozian, eta horrek 68.067 kondena eragin zituen⁷¹. Horien guztien⁷² artean, arraza astundua/adierazlea⁷³ duten 708 kondena zenbatu ziren, **588 sexu-orientaziokoa⁷⁴, 214 aniztasun funtzionalekoa⁷⁵, 208 erlijioakoa⁷⁶, eta 24 identitate transgenerokoa⁷⁷**. Hazkundera orokorra da guztietan, 2021/22ko datuekin alderatuz gero. Berezik deigarria dirudi aniztasun funtzionalaren kasuan %80ko igoerak, eta %71koak identitate transgeneroaren kasuan.

Delitu-tipologiaren arabera banaketari dagokionez, non aurreko astuntze/adierazleetako bat agertzen den, kondena gehienak delitu multzo zehatz batean biltzen dira (*antisocial offences*). Horien artean, kategoria nagusia mehatxuzko edo erasoko portaerarena izango litzateke (*threatening and abusive behaviour*), honako banaketa hau duena astuntze/adierazle bidez:

- Arrazagatiko astundua/adierazlea duten kondena guztien 550. Hau da, arrazagatiko astundua/adierazlea duten delitu guztien –*offences eta crimes* (708)– %78.
- Sexu-orientazioko astundua/adierazlea duten kondena guztien 525. Hau da, sexu-orientazioko astundua/adierazlea duten delitu guztien –*offences eta crimes* (588)– %89.
- Aniztasun funtzionaleko astundua/adierazle dutenak kondena guztien artean 180 dira. Hau da, aniztasun funtzionaleko astundua/adierazle duten delitu guztien –*offences eta crimes* (214)– % 84.

⁷¹. Xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikusi SCOTTISH GOVERNMENT, "Criminal proceedings in Scotland 2022-23", Justice Analytical Services (Scottish Government), 2024.

⁷². Kontuan izan behar da jasotzen diren datuek legez jasotako eta egoitza judizialean frogatu eta baloratu diren astuntzeak ez ezik, aniztasun funtzionalari, arrazari, erlijioari, sexu-orientazioari edo identitate transgeneroari buruzko beste adierazle batzuk ere jasotzen dituztela, inputazioen baten testuingurua hobeto ulertzen laguntzen dutenak, eta delituaren izaera zehazteko giltzarri izan daitekeen informazioa gehitzen dutela. Criminal History System (CHS) izeneko datu-basean, polizia eta fiskaltzak edozein unetan sar ditzakete adierazle horiek. Beraz, ondorengo datuek astuntze eta identifikatzaileen bolumen homogeneoa adierazten dute. Era berean, nabarmendu behar da delitu bategatik (crime/offence) ezarritako kondena bati astuntze/adierazle bat baino gehiago lotzen bazaio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astundua/adierazle horiek zenbatuko direla.

⁷³. 575 kondenatan, kondenatua eta arraza-astundua/adierazlea hautematen zaion pertsona gizonakoa da (%81), eta 133tan, berriz, emakumezkoa (% 19).

⁷⁴. 493 kondenatan, kondenatua eta sexu-orientazioaren astundua/adierazlea hautematen den pertsona gizona da (%84), eta 95, berriz, emakumea (%16).

⁷⁵. 177 kondenatan, kondenatutako pertsona eta aniztasun funtzionalaren astundua/adierazlea hautematen den pertsona gizonakoa da (% 83), eta 37tan, berriz, emakumezkoa (%17).

⁷⁶. 191 kondenatan, kondenatutako eta erlijio-astundua/adierazlea duen pertsona gizonakoa da (%92), eta 17 emakumezkoa (%8).

⁷⁷. 21 kondenatan, kondenatua eta nortasun transgeneroaren astundua/adierazlea hautematen zaion pertsona gizonakoa da (% 87,5), eta 3 emakumetan, berriz, gizonakoa (%12,5).

- Erliziozko astundua/adierazlea duten kondena guztien 174. Hau da, erlijiozko astundua/adierazlea duten delitu guztien *–offences eta crimes* (208)– %84.
- Desgaitasuneko astundua/adierazlea duten kondena guztien 19. Hau da, desgaitasuneko astundua/adierazlea duten delitu guztien *–offences eta crimes* (24)– %79.

2.1.3.

Beste datu batzuen eguneratzea: Ipar Irlanda⁷⁸

Ipar Irlandako Polizia Zerbitzuak (*Police Service of Northern Ireland* edo, bere siglen arabera, PSNI) argitaratutako azken txostenean, Ipar Irlandako poliziak berak 2023ko urriaren 1etik 2024ko irailaren 30era bitartean izandako gorrotoaren ondoriozko gertakari edo delitu guztiak jasotzen dira⁷⁹.

Hala, datu horiek geroago garatu aurretik, 2023/24an **3.347 gorroto gertakari** zenbatu ziren (%11ko igoera), eta guztira **2.125 delitu** erregistratu ziren gertakari horiei lotuta (%3ko igoera).

Motibazio arrazistari dagokionez, 1.787 gorroto gertakari zenbatu ziren (%53), eta 1.161 delitu (%55) gertakari horiei lotuta. Hain zuzen ere, poliziak 2023/2024an erregistratu zituen delitu guztien % 1,2 dira 1.161 delitu arrazistak. Horietatik 641 pertsonen aurkako indarkeria-delituen kategorian sartzen dira (*violence against the person offences*), hau da, (%55); 488 delitu lapurreta-kategoriarekin (bizilekua bortxatuz egindako lapurreta barne) eta kalteekin (*theft [including burglary] & criminal damage*) lotzen dira, hau da, (%42); eta 32 delitu gainerako delituen kategorian generikoarekin (*all other offences*) bat datoz, hau da, (%3).

Arrazoi sektarioei dagokienez, 951 gorroto gertakari zenbatu ziren (%28), eta 597 delitu (%28) gertakari horiei lotuta⁸⁰. Hain zuzen ere, 597 delitu sektarioak 2023/2024an poliziak erregistratu zituen delitu guztien %0,6 dira. Horien artean, 313 delitu pertsonaren aurkako indarkeria-delituen kategorian sartzen dira, hau da, %52; 268 delitu lapurreta-kategoriarekin (bizilekua bortxatuz egindako lapurreta barne) eta kalteekin, hau da, %45; eta 16 delitu gainerako delituen kategorian generikoarekin bat datoz, hau da, %3.

⁷⁸. Atal honetan jasotakoaz gain, ikus, halaber, Ipar Irlandako gorroto gertakarien ibilbidearen datu eguneratuak dituen laburpen bat: ALLEN/ZAYED, "Hate crime... op. cit., 49-50. or.

⁷⁹. Aurrerantzean, PSNI, "Incidents and crimes with a hate motivation recorded by the Police in Northern Ireland. Update to 30th September 2022", Police Service of Northern Ireland (PSNI) Statistics Branch, 2022-an jasotako datu estatistikoaren zerrenda emango da. Kontuan izan behar da txosten hau hiru hillean behin egiten dela, eta izaera bereko aurreko txostenak ordeztzen dituela. Era berean, urteko txosten bat ere egiten da – pixka bat zehatzagoa azterketan (adibidez, biktimaren adina eta sexua)–, 2022ko abenduan argitaratu dena, eta azken urte fiskalean (financial year) lortutako datuetan oinarritzen dena, hau da, 2021eko apirilaren 1etik 2022ko martxoaren 31ra. Azken txosten honi ere aipamen puntualak egingo zaizkio: PSNI, "Trends in hate motivated incidents and crimes recorded by the Police in Northern Ireland 2004/05 to 2021/22", Police Service of Northern Ireland (PSNI), 2022.

⁸⁰. Xehetasun handiagoz, 1.787 gorroto gertakari arrazisten artean, Poliziak 1.062 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%59); 725ean, berriz, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delitu bat burutu zela ondorioztatzea (%41). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 1.062 gertakarietatik, aurrez aipatutako 1.161 delituak ateratzen dira. Aldiz, urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila eta 2024ko martxoa), 1.353 gorroto gertakari arrazista zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 839 delitu erregistratu ziren. 1.353 gorroto gertakari arrazisten artean, poliziak 754 erregistratu zituen horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%56), eta 599an, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delitu bat burutu zeal ondorioztatzea (%44). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 754 gertakarietatik, aurrez aipatutako 839 delituak ateratzen dira.

Motibazio homofoboari dagokionez, 358 gorroto gertakari zenbatu ziren (%11), eta 218 delitu (%10) gertakari horiei lotuta⁸². Hain zuzen ere, 218 delitu homofoboak 2023/2024an poliziak erregistratu zituen delitu guztien %0,2 dira. Horien artean: 186 delitu pertsonaren aurkako indarkeria-delituen kategorian sartzen dira, hau da, %85; 28 delitu lapurreta-kategoriarekin (bizilekua bortxatuta egindako lapurreta barne) eta kalteekin, hau da, %13; eta 4 delitu gainerako delituen kategoria generikoarekin bat datoz, hau da, % 2. *Fedearen/erlijioaren, aniztasun funtzionalaren eta transfobiaren motibazioari* dagokionez, hiru hilean behingo argitalpen-txosten honetan jasotako datuak apalagoak dira. *Fedeari/erlijioari* dagokionez, 111 gorroto gertakari zenbatu ziren (%3), eta 75 delitu (%4) gertakari horiei lotuta⁸³.

Aniztasun funtzionalari dagokionez, 79 gorroto gertakari zenbatu ziren (%2), eta 43 delitu (%2) gertakari horiei lotuta⁸⁴. Transfobiari dagokionez, 61 gorroto gertakari zenbatu ziren (%2), eta 31 delitu (%1) gertakari horiei lotuta⁸⁵.

Eskurgarri dagoen azken txostena kontutan izanik⁸⁶ Ipar Irlandako Fiskaltza Publikoko Zerbitzuarena (*Public Prosecution Service for Northern Ireland* edo, bere siglengatik, PPS edo PPSNI). Zerbitzu horrek 2023ko apirilaren 1etik 2024ko martxoaren 31ra bitarteko epea hartzen du, eta jasota dago PPSk 340 kasu jaso zituela,⁸⁷ poliziak gorroto delitu gisa identifikatuko zukeela (%19ko beharakada aurreko aldiarekin alderatuta). Kategoriatan babestuaren arabera, polizia-sailkapenaren irizpideei jarraiki, 127 kasu arrazari lotu zitzaizkion (%37), 88 sektarismoari (%26), 42 homofobiari (%12), 42 fedeari/erlijioari (%12), 20 motibazio anizkoitzari (%6), 16 aniztasun funtzionalari (%5) eta 5 transfobiari (%2). Inplikaturako kategoriatan nagusiaren arabera⁸⁸, kasuen % 49 pertsonaren aurkako indarkeria gisa sailkatuta egongo lirarteke (*violence against the person*), %20 kalte-delitu gisa (*criminal damage*), %18 ordena publikoko delitu gisa (*public order*) eta % 13 zehaztu gabeko beste delitu-talde batzuk bezala (*all other offence groups*).

Gainerakoan, kasu bakoitzean pertsona batek baino gehiagok parte hartu ahal izan duten heinean, norbait formalki akusatzeko erabakia pertsona horietako edozeinen aurka zuzendu daiteke. Beraz,

81. Xehetasun handiagoz, 951 gorroto gertakari sektarioen artean, poliziak 561 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%59), 390an, berriz, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delitu bat burutu zeel onorioztatzea (%41). Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), gorroto sektarioko 1.091 gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 730 delitu erregistratu ziren. 1.091 gorroto gertakari sektarioetatik, poliziak 670 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%61); 421etan, berriz, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delituri burutu izana onorioztatzea (%39). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 670 gertakarietatik, aurrez aipatutako 730 delituak ateratzen dira.

82. Xehetasun handiagoz, gorroto homofoboko 358 gertakariaren artean, poliziak 201 erregistratu zituen horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%56), 157tan berriz, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delitu bat burutu zeel onorioztatzea (%44). Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), gorroto homofoboko 384 gertakari zenbatu ziren, eta 241 delitu gertakari horiei lotuta. Gorroto homofoboko 384 gertakarietatik, poliziak 213 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%55); 171n, berriz, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten ahalbidetzen delituri burutu izana onorioztatzea (%45). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 213 gertakarietatik, aurrez aipatutako 241 delituak ateratzen dira.

83. Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), fedeari/erlijioagatik 77 gorroto gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 48 delitu. Fedeari/erlijio bidezko 77 gorroto gertakarietatik, poliziak 44 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%57); aldez, 33an, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten inolako delituri onorioztatu (%43). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregis-

tratutako 44 gertakarietatik aurretik aipatutako 48 delituak ateratzen dira.

84. Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), aniztasun funtzionalagatik 97 gorroto gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 58 delitu. Aniztasun funtzionalaren ondoriozko 97 gorroto gertakariaren artean, poliziak 56 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%58), eta 41ean, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten inolako delituri onorioztatu (%42). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 56 gertakarietatik, aurrez aipatutako 58 delituak ateratzen dira. Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), aniztasun funtzionalagatik 97 gorroto gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 58 delitu. Aniztasun funtzionalaren ondoriozko 97 gorroto gertakariaren artean, poliziak 56 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%58), eta 41ean, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten inolako delituri onorioztatu (%42). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 56 gertakarietatik, aurrez aipatutako 58 delituak ateratzen dira.

85. Urte fiskalean oinarritutako urteko txostenaren arabera (2023ko apirila - 2024ko martxoa), transfobiagatik 68 gorroto gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotutako 41 delitu. Transfobiaren ondoriozko 68 gorroto gertakarietatik, poliziak 36 erregistratu zituen, horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin (%53), eta 32an, gertakariaren inguruko inguruabarrek ez zuten inolako delituri onorioztatu (%47). Horiei lotutako delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 36 gertakarietatik aurrez aipatutako 41 delituak ateratzen dira.

86. Aurrerantzean, estatistika-erreferentzia guztiak honako argitalpen honi egindakotzat jo behar dira: PPSNI, "Statistical bulletin: cases involving hate crime 2023/24", Policy and Information Unit. Public Prosecution Service for Northern Ireland (PPSNI), 2024.

jarraian datorren sailkapenak PPSk⁸⁹ kasuren batean inplikaturako pertsona guztiei (guztira, 486) buruz hartutako erabaki larrienari egiten dio erreferentzia⁹⁰. Guztira, 486 erabaki hartu dira. Larritasun handienekotik txikienera, **19 erabaki (%4) Koroako Auzitegian (Crown Court) epaituak izan zitezen pertsonen aurkako karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution); 226 (%46,5) Magistratu-Auzitegietan (Magistrates' Courts) epaituak izan zitezen pertsonen aurkako karguak aurkezteko (summary prosecution)**⁹¹, 50 (%10) neurri alternatiboak hartzeko (adibidez: mota horretako beste delituren bat eginez gero, neurriak hartuko direla formalki ohartaraztea) auzitegietara jo gabe (*diversion*), eta 191 (%39) karguak ez aurkezteko (*decision for no prosecution*), dela behar adina frogamaterial ez dagoelako, dela karguak aurkezteak interes publikoaren aurka joatea ekarriko lukeelako. *Summary prosecution*-ari delakoa ardatz hartuta, pertsona gehien barne hartzen dituen erabaki-mota izanik, 165 akusatu gutxienez delitu batengatik kondenatu zituztela jasotzen da.⁹² [arraza: 71; sektarismoa: 41; homofobia: 22; fedea/erlijioa: 13; hainbat arrazoi: 10; dibertsitate funtzionala: 4; transfobia: 4], kondena-tasa %70 izanik. Bestalde, 22 akusatu (%9) absolbitu egin zituzten, eta gainerako 48 akusatuei (%20) dagokienez, beste egoera batzuk gertatu ziren (adibidez: akusatuaren heriotza, akusazioak atzera egitea, etab.).

Azkenik, fiskal batek, lege-xedapen baten arabera, eta ez izaera polizialeko definizio baten arabera, aurreko guztiaren kasuan bezala, etsaitasunagatik astundutako gorroto-delitutzat (*aggravated by hostility*) hartutako kasuei buruzko datuei dagokienez, 281 erabaki hartu dira. Berriz ere, larritasun handienetik txikienera, **18 erabaki (%6) Koroako Auzitegian (Crown Court)**⁹³ epaituak izan zitezen pertsonen aurka karguak aurkezteko izan ziren (*indictable prosecution*), 174 erabaki (%62) Magistratu-Auzitegietan (*Magistrates' Courts*) epaituak izan zitezen pertsonen aurka karguak aurkezteko (*summary prosecution*), 30 (%11) neurri alternatiboak hartzeko auzitegietara jo gabe (*diversion*), eta 59 (%21), karguak ez aurkezteko erabakiak (*decision for no prosecution*) izan ziren. Berriro ere *summary prosecution* delakoa ardatz hartuta, **141 akusatu kondenatu zituzten** gutxienez delitu batengatik [arraza: 77; erlijioa: 39; sexu-orientazioa: 18; motibazio batzuk: 6; dibertsitate funtzionala: 1], kondena-tasa %77,5ekoa izanik. Bestalde, 13 akusatu (%7) absolbitu egin zituzten, eta gainerako 28 akusatuei (%15) dagokienez, beste egoera batzuk gertatu ziren (adibidez: akusatuaren heriotza, akusazioak atzera egitea, etab.).

87. Kontuan izan kasu horietan pertsona bat edo gehiago egon daitezkeela.

88. Delitu-kategoria nagusia (primary offence) delitu larrienarekin lotutakoa izango da normalean, lege ezar daitezkeen zehapen penalen arabera zehaztuko dena.

89. Hau da, Ipar Irlandako poliziak gorrotozkoak bezala markaturako gertakarien kopuru osoa hartuko da erreferentziazat.

90. Hau da, gorrotoak eragindako gertakari guztiak, Ipar Irlandako poliziak hala direla ulertzen badu, erreferentzia-puntu izango dira.

91. Lehen auzialdian larritasun txikiagoko kasu penalak ezagutzen dituen behe-ragoko auzitegiak dira (inferior courts).

92. Gutxienez delitu batengatik kondenatuak izan direnak aipatzean (convicted

of at least one offence), kontuan hartu behar da akusatu batzuk delitu desberdinengatik kondenatuak izan daitezkeela, eta kategoria horren barruan sartzen direla –hala badagokio– gorrotoak eragindako delitutik (hate motivated offence) absolbituak baina beste delitu batengatik kondenatuak izan diren akusatuak ere.

93. Batzuetan bigarren auzialdi gisa jardun badezake ere, goi-mailako auzitegi bat da (superior edo senior court), hein bateko larritasuneko prozesu penalen berri izaten du.

2.1.4.

Beste datu batzuen eguneratzea: Ingalaterra eta Gales⁹⁴

Arazoak baditu ere, baina Ingalaterran eta Galesen gorroto delituei buruzko informazio estatistikoaren irudi osoagoa lortzeko bi datu-iturri ofizial kontutan hartuko ditugu, oso desberdinak beraien artean, bakoitza bere mugekin.

Lehenik, *Crime Survey for England and Wales* (CSEW)⁹⁵. Biktimizazio-inkesta bat da, aurrez aurre, eta Ingalaterran eta Galesen bizi direnen esperientzia pertsonalei buruzko informazioa ematen du. Horretarako, urteko azken hiru inkestetako datuak konbinatzen dira, lagin handiagoa lortzeko eta zentzuzko fidagarriagoak egiteko⁹⁶. Eskura dugun azken datu-zerrenda 2017/18, 2018/19 eta 2019/20ko inkesten datu-konbinazioari buruzkoa da⁹⁷. CSEWren hurrengo hiru urteko datuak 2025eko uneren batean argitaratuko dira⁹⁸.

Kalkuluen arabera, CSEWk islatzen dituen datu konbinatuek (2017/18tik 2019/20ra) urteko 190.000 gorroto delituen intzidentziak adierazten dituzte (*hate crime incidents*). Horrek esan nahi du CSEWk bere lana egiten duen delituekin lotutako gertakari guztien % 3 (6,1 milioi). Era berean, CSEWk erregistratutako gorroto delituen gertakarien %47 poliziari jakinaraziko zaizkio. Kategorien arabera, urteko 104.000 gertakari inguru izan ziren erasotzaileak biktimaren arrazarekiko izan zuen jarreragatik, 50.000 gertakari biktimaren dibertsitate funtzionalagatik, 42.000 biktimaren erlijioagatik, 23.000 biktimaren sexu-orientazioagatik eta 7.000 biktimaren genero-identitateagatik⁹⁹. Delitu-tipologiaren arabera, lehenik eta behin, nabarmentzekoa da gorroto gertakariaren biktimak pertsonen aurkako delitu bat (*personal*) jasateko arrisku handiagoa duela ondasun errealekin lotutako delitu bat baino (*household crime*)¹⁰⁰. Horrela, pertsonen aurkako delituek guztizkoaren % 59 hartzen dute (120.000 gertakari)¹⁰¹ [lesiorik gabeko indarkeria (*violence without injury*), %28; lesioekiko indarkeria (*violence with injury*), %17; pertsonari ebastea (*theft from person*), %7; indarkeriaz edo larderiez egindako lapurreta (*robbery*), %5; jabetza pertsonalarekin lotutako beste ebasketa batzuk (*other theft of personal property*), %2], ondasun errealekin lotutako delituak guztizkoaren %41 dira (70.000 gertakari)¹⁰² [kaltea (*criminal damage*), %20; indarra erabiliz egindako lapurreta eta amore ematea (*burglary*), %10; ibilgailuaren ebasketa (*vehicle-related theft*), % 5; ondasun errealeen beste ebasketa bat (*other household theft*), % 5; bizikletaren ebasketa (*bicycle theft*), % 1].

⁹⁴. Atal honetan jasotakoaz gain, ikus, halaber, Ingalaterra eta Galeseko gorroto gertakarien ibilbidearen datu eguneratuak dituen laburpen bat: ALLEN/ZAYED, "Hate crime...op. cit., 5-42. or.

⁹⁵. CSEWren datuak Barne Ministerioaren (Home Office) gorroto delituei buruzko txostenen barruan daude, eta, beraz, CSEWri buruzko erreferentzia oro horri buruz eskuragarri dagoen azken txostenari egindakotzat hartu behar da: HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, year ending March 2024", Home Office, 2024.

⁹⁶. Datu konbinatu hauen arazoa da, joera orokorrak eta epe luzeak islatzeko potentziala baino ez dutela. Gainera, nahiz eta teoriari poliziaren eskuetara iristen ez diren delituak jaso daitezkeen, CSEWk ez ditu barne hartzen enpresa edo erakundeen aurka egindako delituak, Ingalaterran eta Galesen bizi ez diren (adib.: turistak) edo 16 urtetik beherakoak diren pertsonen aurka egindako delituak, edo «biktimarik gabeko krimenak» (*victimless crimes*) gisa katalogatuta daudenak, hau da, gizabanako identifikagarriak ez duten arau-hauste penalei dagozkienak, ordena publikoko delituak (*public order offences*) izan daitezkeen bezala.

⁹⁷. Xehetasunez, ikus HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2019/20", Home Office, 2020, 19-29. or.

⁹⁸. Egia esan, CSEWren zifren argitalpena 2023rako aurreikusita zegoen, baina azkenean baieztatuta egin da atzerapena, aurrez aurreko inkesta bertan behera

geratu ostean – 2020ko martxotik 2021eko urrira arte –, Covid-19aren pandemiaren osasun publikoaren murrizketak direla eta.

⁹⁹. Batuketak 190.000 gertakariaren kopurua gainditzen du, 190.000 gertakari hauen baitan biktimak delitua babestutako kategoria batek baino gehiagok eragin duela adierazi ahal izan duelako.

¹⁰⁰. Delitu pertsonalak (*personal crimes*) pertsonari zuzentzen zaizkionak dira, norberaren esperientziarekin lotzen direnak, eta ez etxe bereko beste batzuen esperientziarekin. Ondasun errealekin lotutako delituek (*household crimes*) jabetza batean kalteak edo lapurretak eragiten dituztenak dira, eta momentuan toki horretan bizi den beste edozein pertsonari eragiten diote.

¹⁰¹. 120.000 gertakari hauetako bakoitza babestutako kategoria bat baino gehiagok eragin ahal izan duela kontuan hartuta, ikus honako datu banaketa hau babestutako kategoriaren arabera: arraza (66.000), erlijioa (30.000), aniztasun funtzionala (27.000), sexu-orientazioa (19.000) eta genero-identitatea (4.000).

¹⁰². 70.000 gertakari hauetako bakoitza babestutako kategoria bat baino gehiagok eragin ahal izan duela kontuan hartuta, ikus honako datu banaketa hau babestutako kategoriaren arabera: arraza (39.000), aniztasun funtzionala (23.000), erlijioa (12.000), sexu-orientazioa (4.000) eta genero-identitatea (3.000).

Hala eta guztiz ere, ondasun errealekin lotutako delituen biktimen %27k gutxienez beste biktimizazio bat jasan dute gorroto delituaren gertakari-mota beragatik azken urtean, pertsonen aurkako delituen %16ren aldean.

Bigarrenik, CSEWren zenbait datu aztertu ondoren, gorroto delituen polizia-erregistroei buruzko informazioa ere aipa daiteke (*police recorded hate crimes data*). Informazio hori ez dator bat CSEWk emandakoarekin; izan ere, besteak beste, urtean behin argitaratzen da, eta biktimizazio-inkestan kanpoan geratzen ziren kasu guztiak estaltzen ditu¹⁰³. Beraz, fokua eskuragarri dauden azken datuetan jarritz (2023/24)¹⁰⁴, Ingalaterrako eta Galesko poliziak **140.561 gorroto delitu erregistratu** zituen, hau da, 2022/23 urtearekin alderatuta, %5 jaitsi zen. Urteko bigarren beherakada da jarraian, Barne Ministerioak datu alderagarriak biltzen dituenetik.

Delitu horietako bakoitza eragin zuten arrazoiak bat baino gehiago izan daitezkeela jakinda, 148.621 faktore motibazional sartzen dira guztira aipatutako 140.561 delituetan. Prebalentziaren arabera, kategoria hauek daude: arraza (98.799 – %67), sexu-orientazioa (22.839 – %15), aniztasun funtzionala (11.719 – %8), erlijioa (10.484 – % 7) eta transgeneroa (4.780 – %3). Erlijioaren kasua da deigarriena, 2022/23 urtearekiko handitu den bakarra baita (+%25). Izan ere, gorroto delituei buruzko datuak biltzen hasi zirenetik lortu duen mailarik altuena lortu du. Neurri handi batean, Israelen eta Hamasen arteko gatazka hasi zenetik komunitate juduaren aurka – eta, neurri txikiagoan, komunitate musulmanaren aurka – arrazoi erlijiosoek eragindako erasoek eragin dute iguera hori¹⁰⁵.

Delitu-tipologiaren arabera, Ingalaterrako eta Galesko poliziak erregistratutako gorroto delitu guztien erdia baino gehiago ordena publikoaren aurkako delituengatik izan ziren (%51). Ordena publikoaren aurkako delituak, hori bai, poliziari erregistratzeko jakinaraz dakizkiokeen delitu guztien % 9 baino ez dira. Jarraian, pertsonen aurkako indarkeria-delituak (-%42) eta kalteen eta suteen delituak (-%4) daude. Poliziak egindako ikerketaren ondoren, poliziak berak hasieran gorroto delitu gisa markatutako delituen %90ek azken emaitza bat dute esleitura (gainerako %10a ikerketa amaitu zain dago emaitza hori esleitzeko). Bada, gorroto delitu guztien %7k akusazioak/zitazioak eragin dituzte (*charges/summons*). Delitu-tipologiaren arabera, ordena publikoaren aurkako delituen %10ek akusazioak/zitazioak eragin ditu, pertsonen aurkako indarkeria-delituen %5ek eta kalteen eta suteen delituen %4k.

Estatuko Fiskaltza Nagusia (*Crown Prosecution Service* edo, siglen arabera, CPS) arduratzen da Ingalaterran eta Galesen gorroto delituengatik aurkeztu diren akusazio formalen kopurua errazteaz. Zehazki, 2023/24an¹⁰⁶ **12.866 salaketa** aurkeztu ziren gorroto delituengatik, hau da, %3 gehiago 2022/23 delituen aldean. Aurkeztutako **12.866 akusazioen emaitza 10.964 kondena-epaia izango litzateke**, hau da, %85eko kondena-tasa. Zehazki:

¹⁰³. Polizia-erregistroei buruzko informazioak duen arriskua, ordea, bikoitza da. Lehenik eta behin, CSEWrekin gertatzen zenaren kontrara, datu hauek ez dute National Statistics-en estatusa, zeina, azken finean, Erresuma Batuko Estatistiken Kontseilu Nazionalak (UK Statistics Authority) ematen duen –bere ardurapeko organoen bitartez –, estatistika horiek Code for Practice for Statistics delakoarekin bat datozen. Horrela bakarrik gainditzin da argitaratzen den informazio estatistikoaren fidagarritasun, kalitate eta balioaren estandarrik altuena. Bigarrenik, gogorazi behar da gorroto gertakari asko poliziaren ezagutzatik kanpo geratzen direla, hau muga handi bat delarik gorroto kriminalitatearen benetako eragina ezagutu ahal izateko. Ikus OSR, "Code for Practice for Statistics. Ensuring official statistics serve the public", UK Statistics Authority, 2018.

¹⁰⁴. Datu hauek lurraldeko hainbat polizia-indarretatik datoz. Hemendik aurrera, hurrengo argitalpenean jasotako datu estatistikoaren zerrenda emango da: HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales...op. cit.

¹⁰⁵. Zehazki, 3.282 gorroto delitu erregistratu dira juduen aurka arrazoi erlijiosoengatik 2023/24an, aurreko urteko kopuruaren bikoitza baino gehiago. Gertakari horiek erlijio-arrazoiengatik egindako gorroto delitu guztien %33 izan ziren. Bestalde, musulmanen aurkako erlijio-arrazoiengatik gorroto delituak 3.866 izan ziren 2023/24an, hau da, aurreko urtean baino %13 gehiago. Gertakari horiek erlijio-arrazoiengatik egindako gorroto delitu guztien %38 izan ziren.

- Arrazari dagokionez aurkeztutako 9.267 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien %72) 7.848 kondenatzaileak izan ziren, hau da, %85eko kondena-tasa.
- Homofobiari dagokionez aurkeztutako 2.742 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien %21) 2.433 kondenatzaileak izan ziren, hau da, %89ko kondena-tasa.
- Erljioari dagokionez aurkeztutako 428 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien %3,5) 351 kondenatzaileak izan ziren, hau da, % 82ko kondena-tasa.
- Aniztasun funtzionalari dagokionez aurkeztutako 306 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien %2,5) 233 kondenatzaileak izan ziren, hau da, %76ko kondena-tasa.
- Transfobiari dagokionez aurkeztutako 123 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien %1) 99 kondenatzaileak izan ziren, hau da, %80,5eko kondena-tasa.

Azkenik, adierazi behar da oraindik ez direla argitaratu gorroto delituen arloan CPSk aurkeztutako akusazioen oinarri diren delitu-tipologia espezifikoak azaltzen dituzten txosten berriak¹⁰⁷.

¹⁰⁶. Aurrerantzean egiten den erreferentzia oro honako hauei egindakotzat hartuko da: CPS, "CPS data summary Quarter 4 2023-2024", CPS, 2024. Zehazki, ikus Prosecution Crime Type Data Tables Q4 23-24 deskargagarria. Esteka: https://www.cps.gov.uk/sites/default/files/documents/publications/Prosecution_Crime_Type_Data_Tables%20Q4%201.1.xlsx

¹⁰⁷. Ikus orain arte argitaratutako txosten guztiak dituen fitxategia esteka honetan: <https://www.cps.gov.uk/publication/hate-crime-reports>.

2.2. Frantzia

2.2.1.

Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera

Frantziako gorroto delituei buruzko OSCEk itzultzen duen azken estatistika-informazioa, herrialde horretako agintari nazionalak erakundeari berari emandako datuen arabera, 2023. urteari dagokiona da¹⁰⁸.

Guztira, **6.211 gorroto delitu** erregistratu dituzte polizia-erakundeek, aurreko urtean baino %63 gehiago¹⁰⁹. 2023an polizia-erakundeek erregistratutako 6.211 gorroto delituetako bakoitza delitu-tipologia zehatzen arabera bereizita dago. Hurrengo sailkapena delitu-tipologiaren intzidentzia handienetik txikienera ordenatuta dago:

- **Mehatxuak eta mehatxuzko portaera** (2.257; %36). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria (1.693; %75) eta anti-LGBTI kategoria (564; %25) agertzen dira.
- **Bakearen asaldura larria** (1.086; %17). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria (988; % 91) eta anti-LGBTI kategoria (98; %9) agertzen dira.
- **Eraso fisikoa** (1.010; %16). Motibazioaren arabera, anti-LGBTI kategoria (580; %57) eta arrazakeria eta xenofobia kategoria (430; %43) agertzen dira.
- **Jabetzaren aurkako kalteak** (555; %9). Motibazioaren arabera, arrazakeriaren eta xenofobiaren kategoria (360; %65) eta anti-LGBTI kategoria (195; %35) agertzen dira.
- **Hilobien profanazioa** (531; %9). Motibazioaren arabera arrazakeria eta xenofobia kategoriaren parekoa da (531; %100).
- **Indarkeriara bultzatzea** (299; %5). Motibazioaren arabera, arrazakeriaren eta xenofobiaren kategoria (236; %79) eta anti-LGBTI kategoria (63; %21) agertzen dira.
- **Zehaztu gabe** (240; %4). Motibazioaren arabera, LGBTIren aurkako kategoriaren baliokidea da hemen (240; %100).
- **Sexu-erasoa** (228; %4). Aurreiritzizko arrazoia LGBTIren aurkako kategoriaren parekoa da hemen (228; %100).
- **Hilketa** (5; %0). Aurreiritzizko arrazoia LGBTIren aurkako kategoriaren baliokidea da hemen (5; %100).

Egilearen arrazoiari edo arrazoiari dagokienez, zenbatutako delituetan inplikaturako 6.211 aurreiritzizko arrazoiak egongo lirake guztira, eta horrek iradokitzen du ez direla zenbatu motibazio anitzezkoak. Ondorengo sailkapenak delitu horietan dauden aurreiritzizko arrazoiaren agertzearen prebalentzia handienetik txikienera ordenatzen du:

- **Racismo y xenofobia** (4.238; %68)
- **LGBTIren aurka** (1.973; %32)

¹⁰⁸. Online sarbidea: <https://hatecrime.osce.org/france>

¹⁰⁹. Argitzen denez, aurreko urteekin alderatuta, gorakada nabarmen hori honako hauen emaitza izango litzateke: biktimei, delituei eta poliziarekin harre-

man formala izan duten pertsonen buruzko datu-basea eguneratzea, eta erabiltako metodologia eguneratzea.

Azkenik, ESLAK prozesatutako gorroto delituen kopuruari eta Frantzian izandako kondenei buruzko datuak eman ditu. Zehazki, 1.557 gorroto delitu prozesatu dira, eta 1.736 zigor gorroto delituengatik.

2.2.2.

Errealitate enpirikora hurbilketa: beste datu batzuk

Giza Eskubideen Aholku Batzorde Nazionalaren (CNCDH) txostenaren 34. edizioak 2023. urteko datuak biltzen ditu arrazakeriaren eta xenofobiaren arloan¹¹⁰. CNCDHk Frantziako diskriminazio arrazistari buruz egiten duen diagnostikoa, batez ere, Hezkuntza Nazionaleko Ministerioak, Barne Ministerioak eta Justizia Ministerioak urtero ematen dizkioten balantze estatistikoetan oinarritzen da. Balantze horiek Ministerio bakoitzak arrazismoaren aurka borrokatzeko duen jarduerari buruzko informazioa ematen dute. Urteko txostenetan ohikoa den bezala, 2023ko txostenak bi arlo nagusi ditu ardatz: batetik, aurreiritzi, ekintza eta diskriminazio arrazista, antisemita eta xenofoboaren ikuspegi orokorra eskaintzen du, bai eta Frantzian duten tratamendu judizialarena ere, eta, bestetik, datuak egiteko erabilitako tresnen azterketa kritikoa egiten du.

CNCDHk berriro ohartarazi du bere txostenean jasotzen dituen datu estatistikoak zuhurtziaz interpretatu behar direla, kontuan hartuta zifra beltzaren arazoaren eragin berezia, gertakari arrazisten ezaugarri dena, eta kapitulu espezifiko bat eskaini dio gutxiespenaren arazoaren azterketari¹¹¹.

Lehenik eta behin, gertakariak jasotzeko metodoan dauden hutsuneak aipatzen dira. Metodo hori ez dago diseinatuta fiskaltzaren eta segurtasun-indarren arteko informazio-trukerako, eta horrek fidagarritasuna kenduko lieke Barne Ministerioak emandako kopuruei. Bigarrenik, Batzordeak salatu gabeko ekintza arrazisten "kopuru handiaren" arazoa aipatzen du, "biktimentzat mingarria eta gizarte-kohe-sioarentzat kaltegarria den asegabetasun eta bidegabekeriaren sentimendua elikatzen duena, baita ia zigorgabetasunaren ideia arriskutsua ere"¹¹².

Interes berezia dute Barne eta Justizia Ministerioen jarduera-balantzeek, CNCDHren txostenak jasotzen dituenak, eta garrantzi penala duen arrazakeriaren zatia erakusteko balio dutenak. Adierazi behar da urteko txostenak ez dituela soilik jasotzen dituen balantze estatistikoak islatzen, baizik eta interpretatu

¹¹⁰. COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie", 34ème ed., CNCDH, Paris, 2024. Giza Eskubideen Aholku Batzorde Nazionalak (CNCDH) urtero txosten bat aurkeztzen dio Gobernuari, arrazakeriak Frantzian duen egoera aztertzeko, eta 1990etik arrazakeriaren, antisemitismoaren eta xenofobiaren aurkako borrokaren kontalari independente gisa dihardu. 2023ko txostenean, CNCDHk arrazakeriak lan-eremuan duen eraginean fokua jartzea erabaki du. Azterketa honek enplegua lortzeko diskriminazioen egoera eta lanbide-progresioa aztertzen ditu, eta, horrez gain, zeregin edo lanbide jakin batzuetarako sarbidea mugatzen duten estereotipoen iraunkortasuna aztertzen du. Batzordeak kritikoki berrikusten ditu fenomeno horiei aurre egiteko hartutako neurriak, prebentzioaren, zehapenaren eta konponketaren eremuetan.

¹¹¹. COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme...", op. cit., 75-93 or.

¹¹². Ibid., 75. or. Gertakari arrazisten irudi fidagarriagoa emateko, estatistika-datu ofizialak osatzen dituzten izaera soziologikoko beste iturri batzuk islatzen ditu txostenak. Alde batetik, duela gutxi egindako biktimizazio-inkesta aipatzen du, "Sentimenduak eta esperientziak segurtasunaren arloan" izeneko (Res-senti et vécu en matière de sécurité, VRS). Inkesta horrek "Bizitza- eta segurtasun-koadroa" (Cadre de vie et sécurité, CVS) inkesta ordeztu du, 2007tik INSEE-

ren eskutik egiten zena. Bi inkestean helburua da aurreko bi urteetan herritarrek pairatu dituzten delitu-egitateak ezagutzea eta segurtasun-gabezia subjektiboaren pertzepzioa identifikatzea. Barne Segurtasuneko Estatistika Zerbitzuak (SSMSI) biktimizazioari buruz egiten duen erreferentziako inkesta da SRS. Protokolo berriak datuak biltzeko hainbat metodo konbinatzen ditu (online eta paperean egindako galdetegiak, telefonoz eta aurrez aurreko elkarrizketak), biztanleriaren lagin zabal baten informazioa biltzeko helburuarekin: 200.000 bat adinez nagusi (CVS inkestan 25.000), Frantzia metropolitarrean eta itsasoz haraindiko lurraldeetan bizi direnak. Diskriminazioaren eremu zehatzean, 2022ko VSRren arabera, biztanleriaren % 2,4k diskriminazio-ekintzak jasan ditu, batez ere lan-eremuan eta arrazoi arrazistengatik edo erlijio-sinesmenei dagokienez; biktimen % 2k baino ez du salaketa jarri. Zehazki, herritarren % 1,6k indarkeria fisikoko ekintzak, mehatxuak edo irain arrazistak jasan ditu, eta biktimen % 4k baino ez du salaketa formala jarri poliziaren aurrean. VRS inkesta hemen kontsulta daiteke: SERVICE STATISTIQUE MINISTÉRIEL DE LA SÉCURITÉ INTÉRIEURE, "Rapport d'enquête «Vécu et ressenti en matière de sécurité» 2022, victimation – délinquance et sentiment d'insécurité", SSMSI, Paris, 2023.

¹¹³. Polizia Nazionalaren egitura 2023an berrantolatzearen ondorioz, Lurralde Informazioko Zerbitzu Zentrala (LKS) ordeztu zuen Lurralde Informazioko Zuzendaritza Nazional berriak (Direction Nationale du Renseignement Territorial, DNRT), aurreko txostenetan maiz aipatzen zena.

eta testuinguruan kokatzen dituela, Frantziako gorroto gertakari arrazisten gutxi gorabeherako irudia emateko. Era berean, aipagarria da Barne Ministerioak bi balantze osagarri aurkezten dituela: alde batetik, Barne Segurtasuneko Ministerioaren Estatistika Zerbitzuarena (SSMSI), zeinak polizia-zerbitzuen eta jendarmeria-zerbitzuen benetako jarduera islatzen baitu; bestetik, Polizia Nazionalearen Lurralde Informazioko Zuzendaritza Nazionalearena (DNRT)¹¹³, tokiko homologoei informatzen dituzten gertakarien jarraipena egitea ahalbidetzen duena. Aurrekoari salaketak harmonizatzeko, aztertze, berreskuratzeko eta orientatzeko plataformak (PHAROS) bildutako datuak gehitu behar zaizkio¹¹⁴. Informazioaren eta komunikazioaren teknologietan oinarritutako kriminalitatearen aurkako borrokaren Bulego Nagusiarena (OCLTIC/SDLC), Frantziako diskriminazioaren aurkako egoeraren irudi osoago batera hurbiltzen gaituztenak, gorroto delituak eta diskriminazio-portaerak eta online egindakoak jasotzean.

SSMSIko 2023ko balantze estatistikoa¹¹⁵ **Polizia Nazionaleak eta Jendarmeriak erregistratutako gertakari polizialei buruzko datuak** biltzen ditu, Zigor Kodean «*arraza, jatorri, etnia edo erlijio arrazoiengatik*» egindakotzat definitutako arau-hauste multzo batean oinarrituta (krimenak, delituak eta 4. eta 5. klaseetako arau-haustek)¹¹⁶. Nolanahi ere, ohartarazi behar da SSMSIk fiskalari bidalitako polizia-gertakariak jaso besterik ez duela egiten (salaketak, irekitako polizia-eginbideak). Ondorioz, salatu ez ziren diskriminazio xenofoboko egintzak eta Fiskaltzari helarazi ez zitzaizkion prozedurak ez daude SSMSIk ematen dituen datuetan sartuta¹¹⁷. Zehaztapen hori eginda, 2023an, Frantziako poliziak eta jendarmeriak 14.918 gorroto gertakari erregistratu zituzten; horietatik 8.542 (%57) krimenak edo delituak ziren, eta 6.376 (%43) kontrakotasunak edo hutsegiteak¹¹⁸, horrek esan nahi du 2022an baino %18 gehiago izan direla jatorria, etnia, nazioa, ustezko arraza edo erlijioa dela-eta izandako polizia-gertakari guztiak. Igoera askoz adierazgarriagoa da krimen eta delituen arau-hausteen kategoria larrienean, %32 igo baita 2022tik, 2020tik izan den goranzko joera bizkortuz¹¹⁹. Gertakarien kopuru osoaren igoera metatua %260ra iristen da 2019an erregistratutako zifrarekin alderatuz gero (n=5.730), eta kontu handiz interpretatu behar da hori, CNCDHk ohartarazi duenez, kontuan hartuta poliziako eta jendarmeriako agenteak gero eta hobeto prestatuta daudela eta arreta handiagoa dutela gertakariak arrazakeria-ekintzatzat identifikatzeko eta kalifikatzeko¹²⁰. Bestalde, arau-haustek – printzipioz, larritasun txikiagoko gertakariak islatuko lituzkeen kategoria – arinki igo dira aurreko urtearekin alderatuta (+%4), eta nabarmen jaitsi dira 2022an (-%12 2021arekin alderatuta).

Arreta poliziak erregistratutako delitu-tipologietan jarritz gero, 2023an erregistratutako delitu eta krimen arrazistetan irainak, difamazioak edo probokazioak nabarmentzen dira oraindik, aurreko ekitaldietan baino zertxobait gutxiago (delitu guztien %61). Bigarrenik, deigarriak dira %55eko hazkundera izan duten mehatxuak eta xantaiak, orain erregistratutako delitu guztien ia %20 baitira. Larritasun handiagoko beste kategoria batzuk, hala nola "bizitzaren eta indarkerien aurkako atentatuak", nahiko ohikoak ez izan arren,

¹¹⁴. Salaketak Harmonizatzeko, Aztertze, Berreskuratzeko eta Orientatzeko Plataforma (PHAROS) 2009an sortutako online plataforma bat da. Bertan, herriarrek Interneten detektatutako legez kanpoko edukia edo jokabideak sala ditzakete, indar polizialek azter ditzaten.

¹¹⁵. Ondorioz, urteko txostenean (37-40 or.) jasotako datuen laburpenaz gain, MINISTÈRE DE L'INTÉRIEUR "Info Rapide n° 34: Les atteintes à caractère raciste, xénophobe ou antireligieux en 2023", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2024.

¹¹⁶. Ondorioz, delituak eta kontrakotasunak dira Frantziako zigor-legedian aurreikusitako zigor-arloko hiru arau-hauste motak. Urratzeak edo faltak (contraventions) astuntasun txikiagoko arau-haustek dira, eta isun-zigorra dute; 5 kategoriatan sailkatzen dira, astuntasun txikienetik (1. mailako urratzea) astunenera (5. motako urratzea). Aldiz, krimenak eta delituak (crimes et délits)

arau-hauste penal astunagoak dira, eta krimen kategoria 10 urtetik gorako espetxe-zigorra duten arau-haustentzat gordetzen da.

¹¹⁷. Ondorioz, SSMSIk ohartarazten du benetan egindako gertakarien proportzio txiki bat baino ez dutela estaltzen, biktimizazio-inkestaren emaitzek urteroko berresten duten bezala (Ibid., 38. or.).

¹¹⁸. GIZA ESKUBIDEEN AHOLKU BATZORDE NAZIONALA (CNCDH), "Arrazakeriaren aurkako borroka... op. cit., 40. or.

¹¹⁹. GIZA ESKUBIDEEN AHOLKU BATZORDE NAZIONALA (CNCDH), "Arrazismoaren, antisemitismoaren eta xenofobiaren aurkako borroka", 29. ed., CNCDH, Paris, 2020, 151. or.

¹²⁰. GIZA ESKUBIDEEN AHOLKU BATZORDE NAZIONALA (CNCDH), "Arrazakeriaren aurkako borroka... op. cit., 38. or.

gora egiten jarraitzen dute nabarmen (%18 2022tik, n=430). Motibazio arrazistako gorroto gertakarien biktimaren profilari dagokionez, txostenak adierazten du gehiegi ordezkatura daudela gizonen, 25-54 urteko pertsonen eta Afrikako herrialdeetatik etorritako atzeritarren artean¹²¹. Bestalde, CNCDHren txostenak gorroto gertakariei buruz xurgatzen duen bigarren informazio-iturria Polizia Nazionalaren Lurralde Informazioko Zuzendaritza Nazionaletik (lehen SCRT) dator¹²². Polizia Nazionalak **erlijioaren aurkako ekitaldietan** jarri du arreta, hiru kategoriatan banatuta: antisemitak, musulmanen aurkakoak eta "beste ekintza arrazista eta xenofobo batzuk". DNRTk emandako datuen urte arteko aldakortasun handia gorabehera¹²³, 2023k erlijioaren aurkako gertakarien kopuruaren hazkunde zorrotza izan du (n=3.139), eta zifra horrek ia bikoiztu egin du 2022an erregistratutakoa, hau da, serie estatistikoaren maximoa hiru hamarkadatan (1992-2023). Zalantzarik gabe, gertakari kopuruaren gorakada nabarmen hori 2023an ekintza antisemitek izandako hazkunde esponentzialak eragin du (n=1.676, guztizkoaren %53), eta arrazakeria-gertakarien hazkunde orokorrak azken hiruhilekoan¹²⁴. Aitzitik, musulmanen aurkako gertakariak guztizkoaren %8 baino ez dira, eta arrazakeriaren edo xenofobiaren kategoria orokorra erregistratutako gertakarien %39ra iristen da. Nolanahi ere, musulmanen aurkako ekintzak %29 handitu ziren urtean zehar (igoera nabarmenagoa izan zen azken hiruhilekoan), eta gainerako ekintza arrazistak eta xenofoboak %21. Delitu-tipologiari eta erregistratutako gertakarien larritasunari dagokienez, DNRTk ez du ezer adierazten 2023an, eta, beraz, ezin da egiaztatu gertakarien larritasunak gora egin duen eta pertsonen aurkako erasoek oro har gora egin duten 2023an¹²⁵.

Bestalde, **LGTBI kolektiboaren aurkako gorroto gertakariei** buruzko informazio-iturri nagusia Barne Segurtasuneko Ministerioaren Estatistika Zerbitzuaren (SSMSI) balantzetik dator. Balantze horrek datuak biltzen ditu txosten batean, eta urteko inbentario bat egiten du segurtasun-indarrek (poliziak eta jendarmeriak) erregistratutako krimen eta delituen biktimei buruz, biktima horien orientazio sexuala edo genero-identitatea, benetakoa edo ustezkoa, oinarri hartuta egiten direnean¹²⁶.

Txosten hau ixteko datan, datuak ditugun azken ekitaldia 2023koa da. Ildo horretan, polizia-indarrek eta jendarmeria-indarrek 4.560 gorroto gertakari erregistratu zituzten LGTBI kolektiboaren aurka: 2.870 krimen edo delitu izan ziren, eta 1.690 arau-hauste edo falta, hau da, aurreko urtean baino %13 gehiago. Horrela, Frantziak goranzko joerarekin jarraitzen du, 2016. urteaz geroztik erregistratzen ari dena; izan ere, urteko batez besteko igoera %13koa izan da delituetan eta %10ekoa arau-hausteetan. Horrek esan nahi du urteko gertakarien kopurua bikoiztu baino gehiago egin dela 2016az geroztik (+%152).

Hala ere, azpimarratu egin behar da, DILCRAHK bere aurreko txostenetan egin duen bezala¹²⁷, erregistratutako arau-hausteen kopuruaren gorakada hori ulertzeko, testuinguruari erreparatu behar zaiola¹²⁸.

¹²¹. GIZA ESKUBIDEEN AHOLKU BATZORDE NAZIONALA (CNCDH), "Arrazakeriaren aurkako borroka... op. cit., 39. or.

¹²². COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme... op. cit., 28-37. or.

¹²³. Aurreko txostenean adierazi zen bezala, 2022an 1.636 gertakari erregistratu ziren, 2021ean 2.128 (-%23) eta 2019an 1.983 (-%17).

¹²⁴. Zehazki, egiaztatu da urte batetik bestera % 284ko igoera izan dela, eta %144ko hazkunde metatua (2019-2023) eman diren gertakari antisemitetan. CNCDHk, neurri handi batean, Israelen 2023ko urriaren 7an izandako erasoaren ondorengo egoerari egoten dio igoera, eraso horiek Frantziako gorroto ekintzen gorakada nabarmena eragin baitzuten urteko azken hiruhilekoan (ibid., 31. or.).

¹²⁵. Horren ordezkari, CNCDHk Service de protection de la communauté juive (SPCJ) delakoak emandako zenbait datu biltzen ditu. Datu horien arabera, gertakariak pertsonen aurkako erasoak izan ohi dira (kasuen %60), gehienak irainak edo mehatxuzko keinuak.

¹²⁶. MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info Rapide, 38. zk. - 2023an, augmentation des infractions anti-LGBT enregistrées par les services de sécurité", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2024. Txosten honen aurreko ediziotik eguneratu ez bada ere, interesgarria da CNCDHk LGTBI kolektiboari buruz egindako lehen txostena, "LGBTren aurkako gorrotoaren eta diskriminazioaren aurkako borroka" politika publikoaren ebaluazio independentea egiteko agindua betez egindakoa. Bertan, eremu horretako gorroto gertakariei buruzko datuak biltzen dira, 2020ra arte eguneratuta. Ikus COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "Orientation sexuelle, identité de genre, intersexuation: de l'égalité à l'effectivité des droits", Direction de l'information légale et administrative, Paris, 2022, 97-113 or.

¹²⁷. MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info rapide n°20: Les atteintes «anti-LGBT+» enregistrées par les forces de sécurité en 2021", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2022, 2. or.

SSMSlren balantze estatistikoak 2023an erregistratutako krimen edo delituetara itzuliz, bertan jasotako delitu-tipologiek aurreko urteetako banaketaren oso antzeko argazkia erakusten dute. Ildo horretan, irain- eta difamazio-delituak 2023an erregistratutako delituen %34 dira, baita ia kontraktasun guztiak ere (%94). Ondoren, eraso fisiko ez-sexual larriak (%19) eta mehatxuak (%19) datoz. Sexu-delituek presentzia handiagoa dute, eta orain gertakarien %8 dira; jazarpena, berriz, %5ean mantentzen da. Jabetzaren aurkako erasoak (indarkeriarekin edo gabe) sartzen dira banaketan; erregistratutako gertakarien %6 dira. Delinkuentzia larrienaren espektroan, 2023an ez da islatzen bizitzaren aurkako deliturik; aurreko urteko datuek, berriz, "anti-LGBT+" gisa identifikatutako bost hilketa erakusten zituzten.

2023an, datuek erakusten duten gorroto delituen biktimaren profila oso antzekoa da: erregistratutako LGBT+ kolektiboaren aurkako gorroto delituen biktimen %72 baino gehiago gizonezkoak dira, eta %49k 30 urte baino gutxiago ditu, 15 urte bete ez dituen %7 deigarriarekin. Bestalde, delitu horien erantzule gehienak gizonak dira (%80), eta ia erdiek (%49) 30 urte baino gutxiago dituzte. Bestalde, oraindik ere horrelako gertakariak intzidentzia handiagoa dute hiri handietan¹²⁹, 100.000 biztanleko 6,7 arau-hauste, batez beste, Frantziako Estatuan. Landa-eremuetan, aldiz, gertakari-tasa erdira jaisten da (3,6 100.000 biztanleko).

Gorroto gertakariak ezagutzeko beste iturri garrantzitsu bat PHAROS plataforma da¹³⁰ (Interneteko legez kontrako edukiak salatze atari ofiziala). Internet bidez buruturiko gorroto delituak erregistratzen ditu, eta datuak CNCDHren urteko txostenean ere jasotzen dira¹³¹. 2023an, 22.895 salaketa jaso zituen PHAROSek, gertakari diskriminatzaileengatik¹³², eta horrek %81eko igoera ekarri du urte bakarrean¹³³. Urte arteko igoera horrek aise gainditzen du txostenen bolumenaren hazkunde orokorra, 175.924tik 211.543ra igaro baita (+%20). Hala, diskriminazio-arrazoiengatik salaketek gero eta pisu handiagoa dute, eta dagoeneko txostenen %12 dira¹³⁴, 2022ko %7aren aldean.

Kualitatiboki, diskriminazioagatik salaketa gehienak arraza, etnia edo erlijioagatik gorrotoa eta diskriminazioa publikoki eragiten duten kasuei buruzkoak dira (%60), baina garrantzia galtzen dute irain eta difamazio xenofobo edo diskriminatzaileen alde (%30). Presentzia txikiagoarekin (%6), baina 2022an erregistratutako salaketak hirukoizten dituen hazkunde nabarmenarekin, sexu-orientazioagatik gorrotoaren eta diskriminazioaren aurkako probokazioa agertzen da. Azkenik, gerra-krimenen eta gizateriaren

^{128.} Zehazki, poliziaren eta jendarmeriaren zerbitzuen biktimen harrera hobetzeko testuinguru berezi bat alpatzen zen, eta horrek biktimak jasandako biktimizazioak salatzea bultzatzen: polizia-etxeetan eta jendarmerietan "harrera-erreferente" espezifikoa sartzea, langileei emandako prestakuntza espezifikoa, etab. Hori guztia delinkuentzia-mota batean, gorroto mota batean, non, txosten horrek azpimarratzen duen bezala, LGTBfoboen ekintzen biktima gehienek ez salatzea erabakitzen dute. Horri dagokionez, "Cadre de vie et sécurité" inkesta alpatu zen. Inkesta horren arabera, 2012 eta 2018 artean, 14 urte-tik gorakoen artean mota horretako gertakarien 7.000 biktima identifikatu ziren batez beste; irainen biktimen %5ek baino ez zuen salaketa jarri, eta LGTBren aurkako mehatxuen edo indarkeriaren biktimen %20k.

^{129.} MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info Rapide, 38. zk.... op. cit., 3. or. Parisko metropoli-eremuan eta 200.000 biztanle-tik gorako hirietan poliziak eta jendarmeriak erregistratutako LGBT+ aurkako gertakarien erdia baino gehiago (%54) biltzen dira, nahiz eta hirigune horiek Frantziako biztanleriaren %43 baino ez izan. Parisko metropoli-eremuan, 79 arau-hauste erregistratu dira 100.000 biztanleko, eta 200.000 biztanle-tik gorako hirietan, 8,1 arau-hauste erregistratu dira 100.000 biztanleko.

^{130.} 2009an sortua, PHAROS (Plateforme d'harmonisation, d'analyse, de recoupement et d'orientation des signalements) Barne Ministerioaren mendeko lineako sistema bat da, Interneteko edukiak edo legez kanpoko jokabideen salaketak jasotzen dituen (https://www.internet-signalement.gouv.fr/PharosSI). Segurtasun-indarrek salaketa horiek aztertzen dituzte, eta ikerketa-zerbitzu eskudunei bidal diezazkiekete, beharrezkotzat jotzen badute. Plataformak

online egindako edozein arau-hausteri buruzko salaketak jasotzeko eskumena du, baina sortu zenetik lehentasun berezia eman dio diskriminazioaren eta gorroto diskurtsoaren aurkako borrokari.

^{131.} COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme... op. cit., 41-48 or.

^{132.} "Diskriminazio" etiketa zabal horren barruan, PHAROSek honako diskriminazio-kategoria hauek bereizten ditu: gizateriaren aurkako krimenak ukatzea; gorrotoa eta arrazagatik, etniagatik edo erlijioagatik diskriminazioa publikoki bultzatzea; gorrotoa eta sexu-orientazioagatik edo desgaitasunagatik diskriminazioa publikoki bultzatzea; konnotazio xenofoboak dituzten pertsonen aurkako erasoen irudiak zabaltzea; gerrako eta gizateriaren aurkako krimenen apologia; irain eta difamazio xenofobo edo diskriminatzaileak; pertsona baten arraza, etnia, iritzi politiko, filosofiko edo erlijiosoak, sexu-orientazioa edo afiliazio sindikala adierazten dituzten datu pertsonalak zabaltzea; sexuagatik edo genero-identitateagatik diskriminazioa.

^{133.} Nolanahi ere, datu horrek aldakortasun handia erakusten du, eta Plataforma 2020an jasotako 23.525 diskriminazio-intzidentziaren errekorretik gertu dago.

^{134.} PHAROSen iruzurren eta estortsioen salaketak dira jasotako salaketa gehienak, baina diskriminazio-salaketak ere jasotzen ditu, besteak beste eduki arrazistak dituztenak.

aurkako krimenen apologiatatik jarritako salaketen kopuruak nabarmen egin du gora, eta kategoria hori laukoiztu egin da, eta hori Palestinaren eta Israelen arteko gatazkari egotzi zaio¹³⁵.

Urtez urte diskriminazio-ekintza horiek egiteko biderik ohikoena sare sozialak dira (2023an, 10etik ia 6). Bereziki, X sare sozialak (Twitter) pisu handia izaten jarraitzen du PHAROSek diskriminazioagatik egin-dako seinalamenduetan (%35), eta %61era igotzen da soilik sare sozialen bidez egindako diskriminazioei erreparatzen bazaie.

CNCDHren txostenak Justizia Ministerioak emandako datuak ere jasotzen ditu, azaletik bada ere, gorroto gertakari arrazistei buruzko informazioa ematen baitute,¹³⁶ **fiskaltzak eta epaileek** auzipetuak¹³⁷ 2022an (orain arte ez da 2023ari buruzko daturik argitaratu). 2022an, motibazio arrazistako 7.614 prozeduren berri izan zuen Fiskaltzak.¹³⁸ 2021arekin alderatuta, % 17ko jaitsiera ekarriko zukeen horrek, aurreko erregistro-mailetara itzuliz. 6.607 pertsona prozesatu ziren (aurreko urtean baino %16 gutxiago), eta %7 adingabeak izan ziren.

Prozesatutako pertsona guztien %45 (2.994 kasu) irainak, difamazioak eta gorrotoaren probokazioak izan ziren; ondoren, pertsonen aurkako atentatuak, %44 (2.884 kasu). Diskriminazioak gutxiago dira, auzipetu guztien %9 (595 kasu); eta gainerako %2a (152 kasu) ondasunen aurkako erasoak dira. 2022ko datuekin alderatuz gero, diskriminazio arrazistaren kasuak %2 murriztu ziren, irainak, difamazioak eta gorrotoaren probokazioak %21 murriztu ziren eta pertsonen aurkako erasoak %14 jaitsi ziren. Jabetzaren aurkako delituak, aldiz, %6 baino gehiago hazi ziren. Prozedura judizialak aurrera jarraitzeari dagokionez, esan behar da, aurreko urteetako joera berean, akusazioen %49 artxibatu egin zituela fiskaltzak "epaitzea ezinezkoa zelako", eta ezintasun hori, kasu gehienetan, arau-haustea behar bezala oinarritu gabe geratu izanari egotzen zaio (adibidez, motibazio arrazista ezin izan zelako ezarri)¹³⁹.

2022an (ez dago datu berriagorik), 1.249 kondena zenbatu ziren izaera arrazistako delituengatik eta arau-hausteengatik, eta horrek jaitsiera txiki bat dakar 2021arekin alderatuta, nahiz eta kondenen kopurua 2016-2022 aldiko urteko batez bestekoaren gainetik egon. Irain arrazisten eta difamazioaren delituak dira oraindik garrantzitsuenak kuantitatiboki, zehatutako delituen %63 baitira (792 arau-hauste zehatu ziren 2022an). Bigarren tokian pertsonen aurkako beste delitu batzuk daude (231 arau-hauste, zehatutako arau-hauste guztien %18); ondoren mehatxuak daude (99 arau-hauste, guztizkoaren %8); bizitzaren aurkako eta indarkeriazko delituak (49 arau-hauste, guztizkoaren %4); eta diskriminazioa, gorrotoa edo indarkeria bultzatzea (60 arau-hauste, guztizkoaren %5).

¹³⁵. COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme... op. cit., 42. or.

¹³⁶. Fiskaltzaren esparruan, gertakari arrazistei buruzko datuak baino ez dira ematen, eta ezin izan da gorroto gertakari buruzko daturik lortu, beste arrazoi batzuekin. Aldiz, lehen auzialdiko auzitegiaren zigor penalei buruzko datuek gorroto delituen panoramika osatuagoa eskaintzen dute, eta diskriminazio-arrazioak bereizten dituzte.

¹³⁷. COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme... op. cit., 55-67 or. Ikus, halaber, Justizia Ministerioak CNCDHren txostena dela-eta aurkeztu duen balantze estatistikoa: MINISTÈRE DE LA JUSTICE, "Contribution du Ministère de la Justice au Rapport 2023 de la CNCDH: Bilan Statistique de la lutte Contre Le Racisme

Et Les Crimes De Haine", Direction des affaires criminelles et des grâces-Pôle d'évaluation des politiques pénales (DACG-PEPP), Paris, 2023.

¹³⁸. Ohartarazi behar da 2021ean erregistratutako gaietako buruzko datuak gorantz zuzendu zituela atzeraeraginez Justizia Ministerioak. Ildo horretan, CNCDHren Txostenak ohartarazten du, datuen kontsolidazioak urtero jarraitzen duenez, aurreko ekitaldietako datuak aurreko txostenetan argitaratutakoe-tatik apur bat ezberdinak izan daitezkeela. Aurreko txostenak 7721 prozedura eta 7812 egile jasotzen zituen, eta txosten honek, berriz, 9.167 prozedura eta 7.886 egile.

¹³⁹. COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme... op. cit., 59. or.

2.3. Alemania

2.3.1. Errealitate enpirikoa, ESLA/OSCEtik ateratako datuen arabera

Alemaniko gorroto delituei buruzko ESLA/OSCEk itzultzen duen azken estatistika-informazioa, herrialde horretako agintari nazionalek erakundeari berari emandako datuen arabera, 2023. urteari dagokiona da¹⁴⁰. Guztira 17.007 gorroto delitu erregistratu dituzte polizia-erakundeek, hau da, aurreko urtean baino %48 gehiago.

Zehazten denaren arabera, delitu-kategoriaren arabera datu bereizietan ESLA/OSCEri jakinarazitako delituak sartuko dira, baita erakunde horrek gorroto delitutzat hartu behar denari buruz ematen duen definiziotik kanpo geratzen badira ere. Era berean, argitu da gorroto gertakari bakarra hainbat aldiz erregistra daitekeela, atzean aurreiritzizko motibazio bat baino gehiago badu. Beraz, aurrerantzean, erreferentzia-zifra 25.038 delitu izango da, aurreiritzizko motibazio kopuru berdinarekin.

Jarraian, ESLA/OSCEk erabiltzen dituen delitu-tipologien arabera egindako delitu-kopurua adieraziko dugu. Hurrengo sailkapena delitu-tipologien intzidentzia handienetik txikienera ordenatuta dago:

- **Zehaztu gabe**¹⁴¹ (19.927; %80). Motibazioaren arabera, argi eta garbi gailentzen da arrazakeria eta xenofobia kategoria (12.200; %61). Haren atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (4.325; % 2), anti-LGBTI (1.411; %7), anti-musulmana (1.252; %6), generoa (269; %1), anti-kristaua (194; %1), anti-erromaniak (139; %1), aniztasun funtzionala (91; %0,5) eta beste erlijio edo sinesmen batzuk (% 46; %0,5).
- **Ondasunei egindako kalteak** (2.021; %8). Motibazioaren arabera, argi eta garbi gailentzen da arrazakeria eta xenofobia kategoria (1.017; %50). Haren atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (554; %27), anti-LGBTI (292; %14), anti-musulmana (71; %4), anti-kristaua (55; %3), generoa (11; %1), beste erlijio edo sinesmen batzuk (9; %0,5), anti-erromaniak (7; %0,3) eta aniztasun funtzionala (5; %0,2).
- **Eraso fisikoa** (1.743; 7%). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia dira nagusi argi eta garbi (1.121; %64). Haren atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: anti-LGBTI (377; %22), antisemitismoa (91; %5), anti-musulmana (87; %5), generoa (26; %1,5), anti-erromaniak (16; %1), aniztasun funtzionala (11; %0,6), anti-kristaua (10; %0,6) eta beste erlijio edo sinesmen batzuk (4; %0,3).

¹⁴⁰. Online sarbidea: <https://hatecrime.osce.org/germany>

¹⁴¹. "Jostun-kaxa" moduko kategoria bat da, Alemaniako poliziak erregistratutako delituak ESLA/OSCEren beste kategoria batean sartzen ez diren kasue-

tarako. Gainera, ESLA/OSCEren gorroto delituaren definiziotik kanpo dauden delituak sar daitezke.

- **Mehatxuak eta jokabide mehatxugarria** (954; 4%). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia dira nagusi argi eta garbi (604 eta %63, hurrenez hurren). Haren atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: anti-LGBTI (138; %14), antisemitismoa (96; %10), anti-musulmana (50; %5), generoa (24; %3), anti-kristaua (15; %2), beste erlijio edo sinesmen batzuk (11; %1), anti-erromaniak (9; %1) eta aniztasun funtzionala (7; %1).
- **Ebasketa/lapurreta** (319; 1%). Motibazioaren arabera, honako kategoria hauek gailentzen dira: anti-LGTBI (128; %40), arrazakeria eta xenofobia (105; %33) eta antisemitismoa (76; %24). Horien atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: anti-musulmana (3; %0,9), generoa (3; %0,9), anti-kristaua (2; %0,6) eta beste erlijio edo sinesmen batzuk (2; %0,6).
- **Hilobi profanazioak** (24; %0). Motibazioaren arabera, argi eta garbi gailentzen dira arrazismoa eta xenofobia (11; %46) eta antisemitismoa (11; %46). Horien atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: anti-LGTBI (1; %4) eta anti-kristau (1; %4).
- **Sutea** (24; %~0). Motibazioaren arabera, argi eta garbi gailentzen dira arrazismoa eta xenofobia (17; %71). Horien atzetik, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (5; %21), anti-LGTBI (1; %4) eta generoa (1; %4).
- **Bakearen asaldura larria** (15; 0%). Motibazioaren arabera, arrazismoa eta xenofobia (6; 40%), antisemitismoa (6; 40%) eta anti-LGTBI (3; 20%) kategorien baliokidea da.
- **Gizahilketa/Erahilketa** (11; 0%). Motibazioaren arabera, argi eta garbi gailentzen dira arrazismoa eta xenofobia (6; %55). Horren atzetik, anti-LGTBI (2; %18), beste erlijio edo sinismenak (2; %18) eta anti-musulman (1; %9) kategoriak aurkitzen ditugu.

Ondorengo sailkapenak delitu horietan dauden aurreiritzizko eragileak agertzearen prebalentzia handietik txikienera ordenatzen du:

● Arrazakeria eta xenofobia (15.087; %60)	● Antisemitismoa (5.164; %21)
● LGBTI kolektiboaren aurkakoa (2.353; %9)	● Musulmanen aurkakoa (1.464; %6)
● Generoa (334; %1)	● Kristauen aurkakoa (277; %1)
● Erromanien aurkakoa (171; %1)	● Aniztasun funtzionala (114; %0,5)
● Beste erlijio edo sinismenak (74; %0,5)	

Azkenik, aurten ere, ESLAk ez du oraindik daturik eman **prozesatutako gorroto delituen** kopuruari buruz edo Alemanian **izandako kondenei buruz**.

2.3.2.

Errealitate enpirikora hurbilketa: beste datu batzuk

Alemanian, estatistika-datuei dagokienez, erreferentzia ofizial nagusia Alemaniako Barne Ministeriotik datorrena da (*Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat*), eta Motibazio Politikoko Indarke-

riaren kategorია orokorraren barruan (*Politisch Motivierte Kriminalität* – PMK) gorroto kriminalitatea (*Hasskriminalität*) izeneko azpikategoria bat zehazten du.

Motibazio politikoko krimenen kategorია zabalagoari dagokionez, *Verfassungsschutzbericht 2023* txostenaren azken definizioari jarraiki¹⁴², halakotzat hartuko dira Estatuaren aurkako delituen multzo klasikokoak diren zigor-arloko manu¹⁴³, motibazio politikoa kasu indibidualetan zehazterik ez balego ere. Kategorია orokor horrek ulergarria egiten du 2023an, guztira, 60.028 delitu-gertakari izatea motibazio politikoa; horien artean, 19.905 propaganda-delitu (%33) eta 3.561 indarkeria-delitu bereiz daitezke¹⁴⁴ (6%)¹⁴⁵. Horrela, Alemanian, 2023an, arrazoi politikoengatik delituen kopurua %2 igo zen aurreko urtearen aldean.

28.945 delitu-gertakari daude, politikoki eskuinekoak diren kriminalitateari atxikitzen zaizkionak (%48; %23ko igoera aurreko urtearekin alderatuta), eta horietatik 16.698 propaganda-delituak izango lirateke. Gainerakoan, 7.777 gertakari ezkerreko politikoki motibatutako kriminalitateari atxikitzen zaizkio (%13; %11,5eko igoera), 1.458 erlijio-ideologiari (%2; %203ko igoera) eta 5.170 atzerriko ideologiari (%9; %33ko igoera). Azkenik, 16.678 delitu-gertakari (%28; %31ko beherakada) ezin zaizkio egotzi aurreko kategorietako bati ere¹⁴⁶.

Guztira, 39.433 delitu-egitate egiaztatu dira, atzealde estremista dutenak. Hau da, demokraziarako oinarritzko printzipio konstituzionalak urratzeko asmoz egin zirela pentsatzeko zantzuak dauden gertaerak; bestela esanda, bizitza demokratikorako ezinbestekoak direnak. Estremismoak eragindako 39.433 delitu horietatik 25.660 politikoki eskuinekoak diren kriminalitateari atxikitzen zaizkio (%65; %22ko igoera aurreko urtearekin alderatuta), 4.248 ezkerreko kriminalitateari (%11; %10eko igoera), 1.250 ideologia erlijiosoak politikoki eragindako kriminalitateari (%3; %9ko igoera) eta 3.092 politikoki atzerriko ideologiak eragindako kriminalitateari (%8; %57ko igoera). Azkenik, muturreko atzealde dute 5.183 gertakari (%13; %37ko beherakada) ezin izango ziren aurreko kategorietara atxiki¹⁴⁷.

Gorroto delituen ikuspegi mugatuago eta zehatzagoak (*Hasskriminalität*), zentzu hertsian, adierazi berri diren zifrak **17.007 gertakari guztizko zifra** batera murrizten ditu 2023an. Horrek esan nahi du aurreko urtean baino %48 gehiago izan dela. Xede-kolektiboen arabera, baina egon daitezkeen motibazio anitzak zenbatuta¹⁴⁸, honako hauek ditugu: xenofobia (15.087; aurreko urtearekiko %50eko igoera), atzerritarren aurkakoa (6.978; %30eko igoera), antisemitismoa (5.164; %96ko igoera), arrazakeria

¹⁴². BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2024.

¹⁴³. Gogoratu behar da Estatuaren babeserako delitu klasikotzat hartzen direla honako tipo penal hauek: StGB-ko ondorengo atalak: §§ 80-83, 84-91, 94-100a, 102-104a, 105-108e, 109-109h, 129a, 129b, 130, 234a edo 241a. Kriminalitate arruntaren arloan egiten diren delituak (esaterako, giza hilketa, lesio delituak, sutea, jarkitzea eta kalteak) "arrazoi politikoengatik burututako kriminalitatea" kategoriaren barruan sartzen dira honako kasuetan: egitatearen edo araua hausten duenaren ezaugarrien ebaluazio globala egin ostean, horiek motibazio-politikoaren arrazoi direla ondorioztatu daitekeenean, bere xedea borondate demokratikoan eragina izatea edo helburu politikoak lortu edo eragozteko delako; edo erabaki politikoak gauzatzea eragotzi nahi dutenean, ordena libre eta demokratikoa edo bere oinarritzko ezaugarrien baten aurka, edo Federazioa edo bere Estatuaren egonkortasun edo segurtasunaren aurka; legekontrako kaltea eragiten dutenean konstituzio edo estatu federalen organoetako kideen jardutean, indarkeriaren edo horren prestakuntza-ekintzen bitartez Alemaniako Errepublikara arriskuan jarrit; pertsona bati zuzendutako daudenean ideologia politikoa, nazionalitatea, etnia, arraza, azalaren kolorea, erlijioa, munduaren ikuspegia, jatorria edo kanpoko itxura, desgaitasuna, sexu-orienta-

zioa edo estatus soziala dela eta (gorroto delituak deritzonak). Aldi berean, kategorია honek pertsona baten aurka zuzenean bideratuta ez dauden egitateak barnean hartzen ditu; hau da, erakunde edo objektu baten aurkakoak aurreko kasuetan kokatzen diren neurrian. Ikus BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023... op. cit., 26-27. or.

¹⁴⁴. Indarkeriazko 3.561 delituetatik, 2.352 lesio-kasuei dagozkie; 20 bizitzaren aurkakoak dira, horietatik 3 burutu ziren eta 17 saiakuntza-mailan. BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Bundesweite Fallzahlen 2023. Politisch motivierte Kriminalität", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2024, 9-10. or.

¹⁴⁵. Datu horietarako eta ondoren emango diren beste batzuetarako, ikus laburpen bat: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023... op. cit., 27. or.

¹⁴⁶. Ikus: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023... op. cit., 27. or.; BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Bundesweite Fallzahlen 2023... op. cit., 4-5. or.

¹⁴⁷. Ikus: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023... op. cit., 27. or.; BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Bundesweite Fallzahlen 2023... op. cit., 29. or.

(3.786; %19ko igoera), sexu-orientazioa (1.499; %49ko igoera), islamofobia (1.464; %140ko igoera), genero-aniztasuna (854; %105eko igoera), alemaniarren aurkakoa (344; %1eko igoera), misoginia (322; %56ko igoera), kristauen aurkakoa (277; %105eko igoera), ijitoen aurkakoa (171; %18ko igoera), estatus-soziala (167; %12ko igoera), aniztasun funtzionala (114ko igoera), beste erlijio bat (%74; %111), bestelako etnia-kidetasunak (52; %47)¹⁴⁹, gorroto delituak¹⁵⁰ (22; %89ko jeitsiera) eta misandria (13; %13ko jeitsiera).

2.4.

Laburpena eta hausnarketa konparatuak

Gorroto gertakariak (polizia) eta gorroto delituak (fiskaltza eta epaileak/auzitegiak). Ondoren, erreferentziako esparru konparatuari (Erresuma Batua, Frantzia eta Alemania) dagozkion datu eguneratuen laburpen sintetiko bat egingo da, ESLA/OSCEk ematen dituen datuak barne.E.

2.4.1. Erresuma Batua

2.4.1.1. ESLA/OSCE

Polizia. 2023an **148.735 gorroto delitu** erregistratu ziren. Horietatik 140.561 Ingalaterrari eta Galesi dagozkie (%95), 6.257 Eskoziari (%4) eta 1.917 Ipar Irlandari (%1). Aurreiritzizko motibazioari dagokionez, 157.125 zio daude tartean, honela banakatuta: arrazakeria eta xenofobia (103.405; %66), LGTBiren aurkakoa (29.706; %19), aniztasun funtzionala (12.375; %8), musulmanen aurkakoa (3.866; %2), antisemitismoa (3.282; %2), beste erlijio edo sinesmen batzuk (3.059; %2), zehaztu gabe (730; %0,5) eta antikristianoa (702; %0,5).

Fiskaltza. Ez da daturik eman.

Epaileak/Auzitegiak. Ez da daturik eman.

2.4.1.2. BESTE DATUAK

A) ESKOZIA

Polizia. 2022/23an, **6.257 gorroto delitu** erregistratu ziren.

Gorroto marka ugari egon daitezke gorroto delitu bakarrari lotuta, baina jakina da %56 (3.767) arraza-larriagotzeak zirela, %25 (1.637) sexu-orientazioagatiko larriagotzeak, %9 (598) desgaitasunagatiko larriagotzeak, %7,5 (501) erlijioagatiko larriagotzeak eta %2,5 (168) identitate transgeneroagatiko larriagotzeak.

Fiskaltza. 2023/24an, polizia eta beste agentzia batzuek 5.992 egozpenen berrieman zioten fiskaltzari (banaketarik gabe biktimizazio anizkoitzagatik). Egozpen bakoitzean parte hartzen duen kategoria bakoitza zenbatuta (biktimizazio anizkoitzaren arabera banatuz), arraza gailentzen da (3.392 egozpen), ondoren sexu-orientazioa (1.818), aniztasun funtzionala (903), erlijioa (523) eta identitate transgeneroa (84).

Arrazak larriagotutako egozpenetatik, ziur dakigu gutxienez 2.592 (-%76) judizializatu zirela. Sexu-orientazioak astundutako egozpenetatik 1.469 (%81) judizializatu egin ziren. Aniztasun funtzionalak astundutako egozpenetatik, 760 (%84) judizializatu egin ziren. Erlijioak larriagotutako egozpenetatik, 417k (%80) azkenean judizializatu egin ziren. Identitate transgeneroak astundutako egozpenetatik, 60k (%71) azkenean judizializatu egin ziren.

Epaileak/auzitegiak. 2022/23 urtean 708 kondena kontabilizatu ziren, arraza adierazle/ astuntzearekin, 588 sexu-orientazioko batekin, 214 aniztasun funtzionaleko batekin, 208 erlijioa batekin eta 24 identitate transgeneroko batekin.

B) IPAR IRLANDA

Polizia. 2023/24an, **3.347 gorroto gertakari** izan ziren. Horien artean, motibazio arrazista (1.787 – %53), sektarioa (951 – %28), homofobia (358 – %11) eta fedeari/erlijioari (111 – %3), aniztasun funtzionalari (79 – %2) eta transfobiari (61 – %2) dagozkienak nagusitzen dira. Bestalde, **gertakari horiei lotutako 2.125 delitu** daude (arraza: 1.161 – %55; sektarismoa: 597 – %28; homofobia: 218 – %10; fedea/erlijioa: 75 – %4; aniztasun funtzionala: 43 – %2; transfobia: 31 – %1).

Fiskaltza. 2023/24an, fiskaltzak **gorroto delituekin lotutako 340 kasu** jaso zituen poliziaren aldetik, eta kasu bakoitzean pertsona bat edo gehiago sar zitezkeen. Babestutako kategoriaren arabera, arraza da nagusi (127-%37), ondoren sektarismoa (88-%26), homofobia (42-%12), fedea/erlijioa 42-%12), aniztasun funtzionala (16-%5) eta transfobia (5-%2). Gainera, 20 kasu (%6) motibazio anizkoitzarekin lotuta daude.

151. Kontuan hartu behar da kondena ezarrita dagoen prozedura berean hainbat astungarri/adierazle agertzen badira, guztiak hartuko direla kontuan eta ondorengo datuetan jasoko direla. Gainera, adierazle bat edukitzeak ez du esan nahi kondena bat dagoenik lege-astuntze batengatik; aitzitik, gerta liteke prozeduran informazio gehigarria eta interesgarria emateko balio duten adierazleak kontuan hartu izana ere. Poliziak eta fiskaltzak irauli dezakete in-

formazio hori. Laburbilduz, delitu batengatik kondena bati astuntze/adierazle bat baino gehiago lotzen bazaizkio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astuntze/adierazle horiek zenbatuko dira. Informazio hori poliziak eta fiskaltzak eman dezakete. Laburbilduz, delitu batengatik kondena bati astuntze/adierazle bat baino gehiago gehitzen bazaizkio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astuntze/adierazle horiek zenbatuko dira.

Fiskaltzak hartutako azken erabakiaren arabera, bi datu mota aurkitzen ditugu.

Lehenik eta behin, karguak igotzeko erabakiari buruzko datuak, Ipar Irlandako Poliziak gorrotoak eragindako gertakari guztiak erreferentziazat hartuta, 486 kasuetatik¹⁵², **19 erabaki (%4) (indictable prosecution) pertsonen aurka karguak aurkezteko izan ziren, Koroaren Auzitegian (Crown Court) epai ditzaten**. Aldiz, **226 erabaki (%46,5) karguak (summary prosecution) aurkezteko izan ziren, magistratu-auzitegietan (Magistrates' Courts) epai ditzaten**.

Bigarrenik, fiskal batek, lege-xedapen baten arabera (eta ez polizia-definizio baten arabera), etsaitasunagatik astundutako gorroto-delitutzat hartutako kasuei buruzko datuak. **281 erabakietatik 18 (%6) Koroaren Auzitegian (Crown Court) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution)**. Aldiz, **174 erabaki (%62) Magistratu-Auzitegietan (Magistrates' Courts) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko (summary prosecution)**.

Epaileak/Auzitegiak. 2023/24an, *summary prosecutions* delakoetan zentratuta, pertsona gehien hartzen dituen erabaki mota delako, datu mota hauek jasotzen dira:

Ipar Irlandako poliziak gorrotoak eragindako gertakari guztiak erreferentziazat hartuta karguak igotzeko erabakiari buruzko datuei dagokienez, **165 akusatu** gutxienez delitu batengatik **kondenatu zituzten** [arraza: 71; sektarismoa: 41; homofobia: 22; fedea/erlijioa: 13; motibazio batzuk: 10; aniztasun funtzionala: 4; transfobia: 4]. Kondena-tasa: %70.

Karguak aurkezteko erabakiari buruzko datuei dagokienez, erreferentzia gisa hartuta fiskal batek areriotasunez larriagotutako gorroto delitu bat benetan egin dela ulertzen duen gertakariak, legezko xedapen baten arabera (eta ez polizia-definizio baten arabera), **141 akusatu** gutxienez delitu batengatik **kondenatu zituzten** [arraza: 77; erlijioa: 39; sexu-orientazioa: 18; hainbat arrazoi: 6; aniztasun funtzionala: 1]. Kondena-tasa: %77,5.

C) INGALATERRA ETA GALES

Polizia. 2023/24an, **140.561 gorroto delitu erregistratu** ziren. Era berean, 148.621 motibazio-faktore daude jasota aipatutako delituetan. Kategoriaren arabera eta prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek nabarmentzen dira: arraza (98.799 – %67), sexu-orientazioa (22.839 – %15), aniztasun funtzionala (11.719 – %8), erlijioa (10.484 – %7) eta transgeneroa (4.780 – %3).

Fiskaltza. 2023/24an **12.866 akusazio aurkeztu ziren gorroto delituengatik**. Kategoriaren arabera eta prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek nabarmentzen dira: arraza (9.267-%72), homofobia (2.742-%21), erlijioa (428-%3,5), aniztasun funtzionala (306-%2,5) eta transfobia (123-%1).

Epaileak/Auzitegiak. 2023/24an, **aurkeztutako 12.866 akusazioetatik 10.964** kondena epaia lortu zuten. Zehazki: 7.848 zigortuak izan ziren arrazari dagokionez; 2.433 kondenatzaileak homofobiari dagokionez; 351 kondenatzaileak erlijioari dagokionez; 233 kondenatzaileak aniztasun funtzionalari dagokionez; eta 99 kondenatzaileak transfobiari dagokionez.

¹⁵². Kontuan izan erabaki bat baino gehiago egon daitezkeela, adibidez, banako ezberdinak kasu berean.

2.4.2. Frantzia

2.4.2.1. ESLA/OSCE

Polizia. 2023an, **6.211 gorroto delitu erregistratu** ziren. Aurreiritzizko motibazioari dagokionez, inplikaturako motibazio kopuru bera egongo litzateke, eta honela banakatzen dira: arrazakeria eta xenofobia (4.238; %68) eta anti-LGBTI (1.973; %32).

Fiskaltza. 2023an, 1.557 gorroto delitu prozesatu ziren.

Epaileak/Auzitegiak. 2023an **1.736 kondena jaso** ziren gorroto delituengatik.

2.4.2.2. BESTE DATU BATZUK

Polizia. 2023an, arrazari, jatorriari, etniari eta erlijioari lotutako **14.918 arau-hauste** jaso ziren Frantziako lurralde osoan, hau da, urtean %18ko igoera izan zen 2022an baino polizia-gertakari gehiago izan zirelako. Horietatik 8.542 (%57) krimen eta delitutzat hartu ziren, eta 6.376 (%43) 4. eta 5. mailako kontrakotasuntzat hartu ziren. Gainera, 2023an izugarri hazi da **erlijioaren aurkako gertakarien kopurua (3.139 gertakari)**, eta zifra horrek ia bikoiztu egiten du 2022an erregistratutakoa, hau da, gertakari antisemitak **esponentzialki areagotu direlako (1.676 gertakari)**. Era berean, **4.040 gertakari homofobo edo transfobo erregistratu** dira.

Beste erakundeak. PHAROS plataformaren eskutik Internet bidez egindako **gorroto delituei** soilik erreparatzen badiegu, **22.895 salaketa** erregistratu dira 2023an diskriminazio-gertakariengatik, eta horrek % **81eko igoera** ekarri du urte bakarrean.

Fiskaltza. 2022an, arraza, etnia, jatorri eta erlijioarekin lotutako 7.614 kasu iritsi ziren Ministerio Fiskalaren eskuetara. Kasu horietan, azkenean **6.607 pertsona auzipetu** ziren.

Epaileak/Autegiak. 2022an, 1.249 kondena zenbatu ziren delitu eta izaera arrazistako urraketagatik; beraz, jaitsiera txiki bat izan da 2021arekin alderatuta, nahiz eta kondena kopurua 2016-2022 aldiko urteko batez bestekoaren gainetik egon.

2.4.3. Alemania

2.4.3.1. ESLA/OSCE

Polizia. 2023an **17.007 gorroto delitu erregistratu** ziren. Motibazioari dagokionez, 25.038 eragin-garri daude tartean, honela banakatuta: arrazakeria eta xenofobia (%60), antisemitismoa (%21), LGTBI kolektiboaren aurkakoa (%9), musulmanen aurkakoa (%6), generoa (%1), kristauen aurkakoa (%1), erromanien aurkakoa (%1), aniztasun funtzionala (%0,5) eta beste erlijio edo sinesmen batzuk (74; %0,5).

Fiskaltza. Ez dira daturik eman.

Epaileak/Auzitegiak. Ez dira daturik eman.

2.4.3.2. BESTE DATU BATZUK

2023an, motibazio politikoaren ondoriozko 60.028 delitu-gertakari daude, eta horien artean 19.905 propaganda-delitu (%33) eta 3.561 indarkeria-delitu (%6) bereiz daitezke. Gainerakoan, 28.945 delitu-gertakari atxikitzen zaizkio politikoki motibatuta dagoen eskuineko kriminalitateari (%48), 7.777 politikoki motibatuta dagoen ezkerreko kriminalitateari (%13), 1.458 erlijio-ideologiari (%2) eta 5.170 atzerriko ideologiari (%9). Aldiz, 16.678 delitu-gertakari (%28) ezin zaizkio egotzi aurreko kategorietako bati ere.

Gorroto delituen (*Hasskriminalität*) ikuspegi murriztago eta zehatzagoak, motibazio politikoko indarkeriaren azpikategoria gisa (*Politisch Motivierte Kriminalität*), aurreko zifrak **17.007 gertakari** murrizten ditu 2023an. Xede-kolektiboen arabera, baina egon daitezkeen motibazio anitzak kontuan hartuta, honako sailkapen hau ezar daiteke, prebalentziaren arabera: xenofobia -Fremdenfeindlich- (15.087), atzerriarren aurkakoa -*Ausländerfeindlich*- (6.978), antisemitismoa (5.164), arrazismoa (3.786), sexu-orientazioa (1.499), islamofobia (1.464), genero-aniztasuna (854), alemanen aurkakoa (344), misoginia (322), kristauen aurkakoa (277), ijitoan aurkakoa (171), gizarte-estatusa (167), aniztasun funtzionala (114), beste erlijio (74), bestelako etnia-kidetasunak (52), gorroto delituak (22) eta misandria (13).

3.

Eraberean sarearen txostenak

Atal honetan, tratu-berdintasunaren aldeko eta diskriminazioaren aurkako Eraberean sareak argitaratutako azken txostena jorratuko da, Euskadiko gorroto gertakariei buruzko txosten honen aurreko edizioetan egin den bezala. Txosten honen aurreko edizioetan berretsi den bezala, kontua ez da poliziaren logikaz bestelako bati dagozkion datuak baloratzea, baizik eta lankidetzaren handiagoko sustatzea gorroto gertakariak antzemateko orduan dagoen zifra beltz handia murrizteko¹⁵³.

Eraberean Sarea 2015ean sortu zuen Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak, politika publikoen eremuan eta euskal gizarte zibilean tratu-berdintasuna eta diskriminaziorik eza lortzeko helburuarekin. Hiru ikuspegiarekin lan egiten duten Eusko Jaurlaritzako eta hirugarren sektoreko elkarteetako ordezkariak osatzen dute: migratzaileak, ijito-herria eta LGTBI kolektiboa. Zehazki, hauek dira elkarte horiek: Aldarte, Zehar Errefuxiatuekin¹⁵⁴, Gurutze Gorria, CITE-CC.OO. Bizkaia, Errespetuz, Kale Dor Kayiko, Nevipen, AGIFUGI, Gehitu eta SOS Arrazakeria. Duela gutxi, Anitzak, AMUGE eta Bizi-gay gehitu zaizkie.

Sarea osatzen duten elkarteek diskriminaziorako eta eragindako pertsonen eta taldeen arreta emateko detekzio-gune ("antena") gisa funtzionatzen dute. Eraberean elkarteak arreta espezializatutako zerbitzu bat eskaintzen du, arrazagatik, jatorri etnikoagatik edo nazionalagatik, sexu-orientazioagatik edo sexu-identitateagatik eta genero-identitateagatik diskriminazioaren biktima izan daitezkeen pertsonen laguntza eta orientazioa emateko. Era berean, laguntza ematen die horrelako diskriminazio-egoeren berri dutenei.

Sarearen aurreko txostenak, batera argitaratu zituen 2021eko eta 2022ko ekitaldiei buruzko datuak¹⁵⁵. Eskuragarri dagoen azken txostenak, berriz, 2023. urteko jardura islatzen du. Sarea osatzen duten erakundeek artatutako diskriminazio-kasuei buruzko datuak emateaz gain, txostenak kasu espezifikoaren azterketa kualitatibo bat ere jasotzen du, jardura-eremuen edota sektoreen arabera multzokatutako diskriminazio-kasuetan sakontzen duena¹⁵⁶. Gainera, txostenak Sareak 2023an egindako jardukera esanguratsuenak jasotzen ditu, prozedura penalen esparruan taldeko identifikazio-saioetan pertsonak hautatzearen arazoaren azterketa espezifikoarekin¹⁵⁷.

Eraberean osatzen duten elkarteek artatutako diskriminazio-kasuei buruz txostenak eskaintzen dituen datu garrantzitsuenak laburki azaltzera mugatuko gara hemen.

Txostenak 2023an Sareak artatutako 65 diskriminazio-kasu islatzen ditu, eta zifra hori aurreko urteetako baino pixka bat handiagoa da¹⁵⁸. Beraz, zifra horiek aurreko ekitaldietan islatzen zirenen oso antzekoak dira, eta urtean 60 kasu inguru artatzen ditu Sareak¹⁵⁹. Kasuen ia erdiak Bizkaian artatu dira, eta laurden bat baino gehiago Araban. Kasu gehienak biktimaren etniam, nazionalitatean edo jatorrian oinarritutako balizko diskriminazio-ekintzei dagozkie, %54 baitira, eta aurreko ekitaldietan baino pisu handixeagoa dute¹⁶⁰. Bigarren lekuan ijitoen kolektiboa dago presentzia handiagoarekin, arreta jaso duten

¹⁵³. Horri dagokionez, Europako Giza Eskubideen Agentziak (FRA, ingelesezko sigletan) gorroto delituen zifra beltza batez beste %80 inguruan kokatzen du, baina zifra hori aldatu egiten da erreferentzia kolektiboaren arabera. Gorroto delitu arrazisten eta xenofoboen kasuan, %82ra arte igo da, eta arrazo homofoboen kasuan, berriz, % 70era arte jaitsi da, gutxi gorabehera.

¹⁵⁴. CEAR Euskadi izena zuena orain arte.

¹⁵⁵. ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ETA DISKRIMINAZIORIK EZAREN ALDEKO SAREA, "Informe 2023 de Actividad de la Red Eraberean", Servicio de Publicaciones del Gobierno Vasco, Vitoria-Gasteiz, 2024

¹⁵⁶. Ibid., 41-62. or.

¹⁵⁷. Ibid., 87-92. or.

¹⁵⁸. 2021ari eta 2022ari buruzko aurreko txostenean ez bezala, 2023ko urteko txostenak ez du adierazten diskriminazio bikoitzeko kasuak erregistratu diren ala ez.

¹⁵⁹. Hala, aurreko txostenetan aztertzen bada, ikusiko da 2022an 60 pertsona artatu zirela, 61 2021ean, 63 2020an, 65 2019an, 65 2018an, 76 2017an eta 49 2016an.

¹⁶⁰. Zehazki, migratuen aurkako diskriminazioa kasuen % 41 zen (2021ean) eta % 48 (2022an).

kasuen laurdena osatzen duelarik (%26)¹⁶¹. Aitzitik, LGTBI kolektiboa artatutako kasuen %20 baino ez zen izan 2023an, eta beherakada hori LGTB kolektiboaren aldetik "errepresalien beldurrari" egotzi dakioke¹⁶².

Modu berean, 2023ko txostenak nabarmentzen du, erregistratutako diskriminazio-kasuen barruan, LGTBI kolektiboa dela eremu publikoan banakako eraso zuzen gehien jaso dituen, eta ohikoa dela kideek hitzeko erasoak jasatea, baita, kasurik muturrekoenetan, eraso fisikoak ere¹⁶³.

Nabarmendu daiteke, ohi bezala, Sareak erregistratutako kasu gehienek "diskriminazio-zantzu objektiboak" zituztela (%95 2023an)¹⁶⁴; horrek aukera ematen du, hala badagokio, aholkularitza juridikoa eskaintzeko eragindako pertsonen. Aurreko ekitaldietako ildo beretik, egiaztatu da 2023an erregistratutako ia diskriminazio guztiak zuzenekoak izan zirela (%85), hau da, pertsona edo kolektibo jakin batzuekiko diskriminazio-tratua sustatzen duten egoerak¹⁶⁵.

Sareak artatutako pertsonen profilari erreparatzen bazaio, aurreko urteetan ez bezala, 2023ko datuek erakusten dute diskriminazioak gehiago eragin ziela emakumeei (%55) gizonei baino (%42)¹⁶⁶.

Oro har, artatutako pertsonen adin-tarte prebalenteena 18-30 (%40) eta 31-40 (%40) urte artekoa da; beraz, artatutako hamar pertsonatik zortzi 40 urte edo gutxiagokoak dira. Artatutako pertsonen jatorriari dagokionez, murriztu egin da Espainiako estatuko jatorrizko pertsonen proportzioa, orain kasuen erdia baino gehixeago baitira¹⁶⁷. Beraz, artatutako atzeritarren kopuruak gora egin du (%46), bereziki Magrebetik etorritakoenak (%17), Latinoamerikatik etorritakoen proportzioa (%17) berdintzen baitute. Aldiz, Afrika beltzeko pertsonak guztizkoaren %9 dira. Ijito-herriaren eta LGTB kolektiboaren aurkako diskriminazio-kasuetan, eragindako pertsona guztiak espainiarrak izan ziren.

Diskriminazio-kasuak (publikoak edo pribatuak) gertatu diren eremuari edo espazioari dagokionez¹⁶⁸, 2023an, espazio pribatua nagusitzen da berriz ere (%57), hautemandako diskriminazio-kasuen agertoki gisa¹⁶⁹. Zehazki, eremu publikoan, diskriminazio-eremu ohikoenak osasunaren, enpleguaren edo hezkuntzaren eremuak dira; eremu pribatuan, berriz, diskriminazio gehienak etxebizitzan bertan, banketxeetan edo lanpostuan gertatzen dira. Zehazki, migratutako pertsonen kasuan, gizonak dira kaltetuenak, batez ere kontratuei eta haien lan-eskubideekiko errespetuari dagokienez. Emakumeen kasuan, lan-esparrua ere foku garrantzitsua den arren, espazio publikoetako diskriminazioak gero eta garrantzi handiagoa hartzen du.

¹⁶¹. Aurreko urteetan, ijitoen kolektiboa hirugarren postuan zegoen, 2021ean arreten % 11 erregistratuz eta 2022an %18ra igoz.

¹⁶². Ibid., 12. or.

¹⁶³. ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ETA DISKRIMINAZIOARIK EZAREN ALDEKO SAREA, "Informe 2023... op. cit., 41-50. or.

¹⁶⁴. Diskriminazioaren objektibazioa, Sareak ulertzen duenez, "hainbat elementuren bidez frogatu daiteke (lekukoak, atestatuak, txosten medikoak, grabazioak...)" (Ibid., 13. or.).

¹⁶⁵. Aldiz, kasuen %15 zeharkako diskriminazioari dagozkio, eta, txostenaren arabera, "itxuraz neutroa den lege- edo kontratu-xedapen bati, banakako itun bati edo aldebakarreko erabaki bati dagokio; horrek desabantaila berezia eragin diezaiokete pertsona bati beste pertsona batzuekiko, arraza- edo etnia-jatorria, erlijioa edo sinesmenak, desgaitasuna, adina edo sexu-orientazioa direla-eta, baldin eta objektiboki helburu legítimo bati erantzuten ez badiote eta helburu hori lortzeko bitartekoak egokiak eta beharrezkoak ez badira" (Ibid., 29-30. or.).

¹⁶⁶. Binarioa ez den pertsona bati eta pertsona intersexual bati emandako arreta soilik islatzen da, 2023an bildutako kasu guztien %3 baino ez baitira.

¹⁶⁷. Aurreko urteetan, hamar kasutik zazpi ziren, gutxi gorabehera.

¹⁶⁸. Zehazkiago, txostenak darabilen espazio publikoaren nozioak bide publiko eta internet hartzen ditu, baita edozein dependentzia edo zerbitzu publiko ere (Segurtasun Indar eta Kidegoak, Hezkuntza, Osasuna, Gizarte Zerbitzuak, Justizia, Garraioa). Espazio pribatuaren kontzeptuan etxebizitza sartzen da, baina baita beste eremu batzuk ere, hala nola bankuak, merkataritzako eta aisialdi-eko lokalak edo enplegua.

¹⁶⁹. Pandemiaren hasierako aldian ere (2020), eremu pribatuan atzemandako kasuak erdiaren gainetik egon dira beti (%64 2019an, %56 2020an, %67 2021ean). Hala ere, 2022an, espazio pribatuak kasuen % 38 baino ez zituen hartu, eta % 62 eremu publikoan garatu ziren.

Urratuko liratekeen eskubideei dagokienez, berriz ere intimitaterako eskubidea da nagusi (kasuen %28)¹⁷⁰. Ondoren, osotasun fisikorako eskubidea dago, 2023an kasuen %15eraino igotzen dena, eta bigarren tokian kokatzen da, diskriminazio-foku gisa etxebizitzarako sarbidearen aurretik (%13) eta "beste batzuk" kategoriaren aurretik (%13). Azken kategoria honek hainbat motatako kasuak hartuko lituzke, hala nola atzerritarrek banku-kontuak irekitzeko ezintasuna. Aldiz, duintasuna kaltzetzen duten erasoek (adibidez, pintaketa homofoboak, arrazistak, xenofoboak edo ijituaren aurkakakoak), aurreko urteetan pisu nabarmena zutenak, %8ra jaitsi dira 2023an. Halaber, kasuen %8 lan-eremuko diskriminazio-arazoekin lotzen dira, %7 osasunarekin lotutako diskriminazioekin eta %6 hezkuntza-esparruarekin¹⁷¹.

Azkenik, txostenak 2023an hautemandako diskriminazio-gertakarien banakapen interesgarria eskaintzen du, jazozen diren eremuaren edo testuinguruaren arabera¹⁷².

Hala, ondorengo diskriminazio eremuak identifikatzen dira, eragindako kolektiboekin gurutzatzen direnak (beheranzko prebalentziaren hurrenkeran): banku-erakundeak (11), enplegua (11), auzotasun-harremanak (9), dendak eta aisialdirako lokalak (8), etxebizitza (5), segurtasun-indar eta -kidegoak (4), komunikabideak eta gizarte-sareak (4), bide publikoa (4), hezkuntza (3), herritarren arretarako bulegoak (3), osasuna (2), familia-harremanak (1).

Azkenik, Eraberearen txostenak hainbat ondorio biltzen ditu¹⁷³ aipatzea komeni dena. Lehenik eta behin, adierazi du aisialdiko establezimendu eta lokaletako diskriminazioa arazo bat dela oraindik ere, sarrera eskubidea helburu baztertzailerekin behar ez bezala erabiltzeagatik, eta horrek araudia gehiago betetzea eta sentibilizatzeari eskatuko lukeela. Gainera, etxebizitza eskuratzea gero eta mugatuagoa da prezioen igoeragatik eta eskariaren igoeragatik, eta zenbait kolektibori eragiten die bereziki.

LGTBI kolektiboaren aurkako erasoak dagokienez, ikusten da irain bidezko eraso fisiko gehienak herriko jaietan gertatzen direla, batez ere gauez eta gizonezko gazteen aurka. Bestalde, profil etnikoaren arabera identifikazio polizialek mesfidantza sortzen jarraitzen dute sistema polizial eta judizialean, eta, beraz, beharrezkoa da arlo horretako prestakuntza eta sentibilizazioa. Azkenik, EAEko hainbat udalerri tokiko protokoloak garatzen ari dira gorroto gertakariei modu integralean aurre egiteko, erantzun zehatzak sentibilizazio-, prestakuntza- eta esku-hartze instituzionaleko neurriekin konbinatuz.

¹⁷⁰. Txostenak ez ditu zehazten kategoria horretan sartzen diren jokabide diskriminatzaileak, baina aurreko txostenak honako hau zehazten zuen: "Intimitate hori gerta daiteke bai bizipenen eremuan (bikote-harremanak, familia edo pisukideak), bai lan-merkatuari eta lankideekiko tratuari dagokienez". Ikus ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ETA DISKRIMINAZIOARIK EZAREN ALDEKO SAREA, "Eraberean Sarearen jarduerari buruzko 2021-2022 txostena", Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzua, Vitoria-Gasteiz, 2023. 65.or.

¹⁷¹. Azkenik, deigarria da urratutako eskubidea "bizitzeko eskubidea" izango litzatekeen kasu bakarra jasotzea, horri buruzko datu gehiagorik eman gabe.

¹⁷². ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ETA DISKRIMINAZIOARIK EZAREN ALDEKO SAREA, "Informe 2023... op. cit., 41-50. or.

¹⁷³. Ibid., 60-62. or.

4.

Laburpena eta azken ondorioak

Ikuspegi konparatutik, ibilbide historikoa egin duten eta gorroto gertakarien bilketa gehiago sendotu duten herrialdeak (Alemania, Erresuma Batua, Frantzia) kontuan hartuta, bada **erregistro-metodologiari** arreta handiagoa jartzen dion beste gogoeta-bloke bat, honela laburbildu behar dena:

4.1. Kolektiboen arabera datu bilketa

Datuak biltzeko Europako esperientzia konparatuak ia aldatu gabe mantentzen du – erlijioari dagokionez izan ezik – urte hauetan eskaini duen irudia¹⁷⁴.

Beste behin ere, kolektibo etnia eta arraza /xenofobia kolektiboak osatzen duten taldeen aurkako gorroto gertakarien bilketa nabarmentzen da. Zehazki, biktimaren arraza/etniaren arabera definitutako taldea nabarmentzen da bereziki. Kategoria horrek distantzia hartzen du – gainerakoekiko –, kontrol juridiko formaleko instantziek (polizia, fiskaltza eta epaileak/auzitegiak) gertakaria detektatu eta erregistratu ondoren gertatzen diren faseetan. Hau da, gertakarien kopuruak, egozpenen kopuruak eta berriro izandako kondenen kopuruak nolabaiteko simetria dute arrazaren prebalentziaren inguruan.

Maila konparatuan, halaber, erlijio-azpikategoriek (musulmanen aurkakoak, kristauen aurkakoak...) aurrekaririk ez duten protagonismoa nabarmendu behar da. Ez da kasualitatea erlijio-motibazioak gorroto-gertakarien polizien erregistroetan maila historikoetara iristea, Ingalaterran, Galesen edo Frantzian ikusten den bezala, ezta kasu batzuetan aurreko urtearekin alderatuta % 200erainoko igoera erregistratu izana ere, Alemanian bezala. Joera hori, neurri handi batean, komunitate juduaren (antisemitismoa) eta komunitate musulmanaren (islamofobia) aurkako erasoen ondorio da, bereziki Israelen eta Hamasen arteko gatazkaren hasieratik. ECRIk, Europako Kontseiluko giza eskubideen erakunde gisa, Erresuma Batuari buruzko 2024ko jarraipen-txostenean ere ohartarazi du¹⁷⁵.

Gainerakoan, erresistentziak jarraitzen du (Alemania eta Ipar Irlandako "sektarismoaren" espezifikotasuna izan ezik), hala ere, "erabat" ideologikoa dena sartzeko.

¹⁷⁴. GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzko 2019ko txostena", Eusko Jaurlaritza, 2020, 67. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOAREN UNESCO KATEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzko 2019ko txostena" Eusko Jaurlaritza, 2020, 114. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzko 2020ko txostena", Eusko Jaurlaritza, 2021, 75-76. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzko 2021eko txostena", Eusko Jaurlaritza, 2022, 151-153. or. GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KA-

TEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzko 2022ko txostena", Eusko Jaurlaritza, 2023, 82-83. rr.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Euskadiko gorroto gertakariei buruzkoa 2023ko txostena" Eusko Jaurlaritza, 2024, 89. or.

¹⁷⁵. ECRI, "ECRI Report on the United Kingdom (sixth monitoring cycle)", Europako Kontseileua, Estrasburgo, 2024, 60 eta 67-68. atalak.

Erlijioari eskainitako arreta horretan bi faktorek eragiten dute: batetik, antisemitismoaren pisuak (Frantzia eta Alemanian, behintzat), eta, bestetik, hainbat belaunaldietako immigrazio-ibilbidea duten gizar-teak izateak eta erlijio-praktikak eremu publikoan askoz ere hedatuago egoteak. Bigarren faktore horrek talde erlijioso bakoitzaren monitorizazioa (antimusulman-a, antikristianoa...) eta fede-arrazoiengatik gertakarien bolumena (nahiko handia) azal lezakeena da. Hori izan liteke, hain zuzen ere, Euskadin (eta baita Espainian ere) gertaeren estatistikaren etorkizuneko bilakaeraren eszenatokia, eta, horregatik, erlijioak edo sinesmenek eragindako gertakarien erregistroa txikia izateak ez du potentzial kezagarria ezkutatu behar, ispilu konparatuan begiratzen badugu.

Oro har, berriz ere, kolektibo "sexuala" (batez ere homofobia, transfobia, LGBTiren aurkakoa...) bigarren maila gisa finkatu da biktimizatutako kolektiboei dagokienez. Halaber, badirudi sexu-orientazioa erreferente nagusi dela kolektibo horretan. Genero-gertakariak, ordea, gorroto delituen xede-kolektiboen mapan sartzeari uko egiten diote, baina joera da, sartzen hasiko direla (adibidez, Alemanian).

Nabarmendu behar da, gainera, jardunbide egoki gisa, homofobiak eta transfobiak jarraipen eta estatistika bereiztua izan ohi dutela Erresuma Batuan, fenomeno bakoitza bere berezitasunen arabera ikusarazteko aukera ematen duena.

Aipatutako xede-kolektiboen aldean, gainerako taldeei buruzko informazioa hondar gisa edo erregistrotik kanpo dagoela dirudi, herrialdeen arabera salbuespenarekin (hala nola Erresuma Batua) non aniztasun funtzionalari dagokionez pixkanaka finkatzen ari den – nahiz eta zailtasunak izan zifra beltzetik ateratzeko –.

4.2. Trazabilitatea

Nekez konpara daitezkeen terminoetan bada ere, ezinbestekoa da baieztatzea kultura-orbita anglosaxoiaren barruan dauden herrialdeek (Ingalaterra eta Gales, Eskozia eta Ipar Irlanda) itzultzen duten informazioa askoz gardenagoa eta finagoa dela Europa kontinentaleko herrialdeena baino (Frantzia eta Alemania). Adibide gisa, Alemania aipatu behar dugu; izan ere, duela gutxi – hau da, 2019ko urtarrilaren 1etik aurrera – orokortu eta zentralizatu egin da Länderren gorroto delituen judizializazioari buruzko estatu-mailako datu-bilketa. Eta, hala ere, ECRik adierazi zuen 2020an Alemaniako agintarien aldetik inolako argibiderik jaso ez izana, barne-datuen bilketaren funtsezko hobekuntzarekin batera, trazabilitate-ariketa bat egin ote zitekeen, gorroto gertakari bakoitzaren urratsak gertutik jarraitzeko.

Argitasunik ezaz eta norabide horretan ahaleginak areagotzeaz hitz egiten da. Hala eta guztiz ere, common law delakoaren berezko jurisdikzioetan ere, datuak itzultzen dituzten faseez hitz egingo genuke (adibidez: polizia eta judiziala) (adibidez: erregistratutako gorroto gertakarien kopurua eta gertakari

horietatik eratorritako prozesamendu edo kondena kopurua), eta ez dira nahitaez koordinatuta edo behagarriagoak, urtez urteko konparaketetan.

Nolanahi ere, oro har hartuta, prozesamenduen eta kondenen zifrak eskuragarriagoak dira, sendoago dago eta trazabilitate-elementu gehiago ditu Britainia Handian, eredu aurreratuago gisa. Adibidez, Ingalaterran eta Galesen, 2023/24an, gorroto delituengatik akusazioen kopurua erregistratutako gertakari guztien %9 ingurukoa da. Akusazio horietatik, jakina da kasuen %85ean, gutxi gorabehera, akusatuak erruduntzat jo zirela gorroto delitu batengatik edo gehiagorengatik (hau da, hasieran erregistratutako polizia-gertakari guztien %8 inguruk zigorra jaso zuten).

Nolanahi ere, Alemanian edo Frantzian, nahiz eta Erresuma Batuan aipatutakoarekin alderatu daitekeen trazabilitaterik ez izan, polizia-datuen bilketarekin batera prozesamenduei eta kondenei buruzko beste informazio-erreferentzia batzuk ere agertzen dira, egoeraren analisi enpirikoa aberasten dutenak.

4.3. ESLA/OSCE

Agintari nazionalen ESLA/OSCEk bereganatzen dituen datuak, neurri handi batean, barneko trazabilitate-arazo guztiek baldintzatzen dituzte. Alemaniaren kasuan, adibidez, gorroto delituei buruzko informazio judiziala – hau da, egindako auzipetzeak eta zigorrak – oraindik ez da publiko egin.

Aldiz, Frantziaren kasuan (eta hirugarren urtez jarraian), ESLA/OSCEk prozesatutako gorroto delituen kopuruari eta 2023. urtearekin alderatuta izandako kondenei buruzko datuak ematen jarraitzen du.

Nolanahi ere, erakunde horri informazioa emateko orduan, badirudi homogeneotasuna eta koherentzia falta direla herrialdeen arteko konparagarritasun enpirikoari dagokionez. Horrek guztiak, zalantzarik gabe, nabarmen ahultzen du hausnarketa orokorrerako ahalegin oro, edo baita elkarren arteangutxienez aldera daitezken joerak islatzeko ahalegin oro ere. Datu falta nabarmena da, baina itzultzen diren zifra globalak ere herrialde bakoitzaren barne garapenaren eta hobekuntzaren egoeraren sintoma dira, gertakarien bilketan eta jarraipenean.

4.4.

Estadistika Espainian

Espainiako estatistika judizialari dagokionez, gorroto delituen tratamendu judizialari buruzko datu fidagarriak lortzea eragotzen duten egiturazko arazoek jarraitzen dute.

Datu falta horren arrazoia da, alde batetik, Justizia Administrazioaren prozesu-kudeaketako sistemek ez dutela ahalbidetzen judizializatutako gertakariak gorroto delitu gisa identifikatzea, ezta sistema judizialeko polizia-gertakarien trazabilitatea ere. Beraz, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren eta EAeko Fiskaltza Nagusiaren memoriak dira eskuragarri dauden iturri bakarrak. Memoria horiek gutxienez urteko erreferentzia bat eskaintzen duten arren, haien datuak ez datoz lurralde-fiskaltzetan biltzeko sistema homogeneo batetik, gorroto gertakarien erregistroa eta jarraipena eskuz eta modu desberdinean egiten baitute fiskal delegatu bakoitzak. Estadistika judizial sendorik eza gaingitu gabeko gaia da oraindik, eta jokabide horiek prebenitzeko eta jazartzeko politika eraginkorrak garatzea zailtzen du Espainian¹⁷⁶.

Nolanahi ere, Fiskaltzaren datuek erakusten dutenez, 2023an hasitako ikerketa-eginbideen kopuruak nabarmen egin zuen gora, ia hirukoiztu egin zen urtebetean, eta 511 prozeduratik gorako zifra errekorra iritsi zen¹⁷⁷. Igoera hori bat dator Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Gorroto eta Diskriminazio Delituen Unitate berriaren sorrerarekin. Urteko hazkundera bereziki handia da ziberdelituen esparruan, eta kolektibo etnikoen aurkako delituetan kontzentratzen da zentzu zabalean (arrazismoa, antisemitismoa, antigitanismoa eta nazionalitatea), 2023an irekitako hiru eginbideetatik bi baitira.

Erregistratutako hazkundera, batez ere, gorroto diskurtsoaren moduak gehiago aplikatzearen ondorio da, bereziki gorrotoa bultzatzeko modalitate larriena (510.1 artikulua), hasitako hamar eginbideetatik lau baino gehiago baitira. Ikusteko dago Ministerio Fiskalak ekintza penala indartu ezker, datozen urteetan, kondenak areagotzea dakarren.

¹⁷⁶. LANDA GOROSTIZA, J.M./GIMÉNEZ-SALINAS FRAMIS, A., "Las decisiones judiciales de delitos de odio en España: un estudio de casos de 2018 a 2022", InDret, 2025.

¹⁷⁷. FISCALÍA GENERAL DEL ESTADO, "Memoria elevada al Gobierno de S.M. Presentada al inicio del año judicial por el Fiscal General del Estado Excmo. Sr. Don Álvaro García Ortiz" [Ejercicio 2023], Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2024, 871-876. or.

5.

Bibliografia eta irudien aurkibidea

Bibliografia

ACHUTEGUI OTALAURRUCHI, P., "Victimización de los delitos de odio. Aproximación a sus consecuencias y a las respuestas institucional y social", *Revista de Victimología/Journal of Victimology*, 5, 2017.

ALLEN, G./ZAYED, Y., "Hate crime statistics (Number 8357)", House of Commons, 2024.

BAKALIS, C., "Chapter 20. United Kingdom", en HEINZE, E. (ed.), *Criminalising hate speech. A comparative study*, Asser Press/Springer, La Haya/Berlín, 2024, 423-431. or.

BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Bundesweite Fallzahlen 2023. Politisch motivierte Kriminalität", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2024.

BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2023", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2024.

CALVÈS, G., "Chapter 9. France", en HEINZE, E. (ed.), *Criminalising hate speech. A comparative study*, Asser Press/Springer, La Haya/Berlín, 2024, 195-217. or.

CHAKRABORTI, N./GARLAND, J., "Reconceptualising hate crime victimisation through the lens of vulnerability and 'difference'", *Theoretical Criminology*, 16. Bol. 4ena. 2012.

CHAKRABORTI, N./GARLAND, J./HARDY, S. J., *The Leicester hate crime project: Findings and conclusions*, University of Leicester, Leicester, 2014.

CHAKRABORTI, N., "Framing the boundaries of hate crime", en HALL, N./CORB, A./GIANNASI, P./GRIEVE, J., *The Routledge International Handbook on Hate Crime*, Routledge, Oxon, 2015.

COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie", 29ème ed., CNCDH, Paris, 2020.

COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "Orientation sexuelle, identité de genre, intersexuation: de l'égalité à l'effectivité des droits", Direction de l'information légale et administrative, Paris, 2022.

COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie", 34ème ed., CNCDH, Paris, 2024.

CPS, "CPS data summary Quarter 4 2023-2024", CPS, 2024.

CROWN OFFICE & PROCURATOR FISCAL SERVICE, "Hate crime in Scotland 2023-24", COPFS, 2024.

ECRI, "ECRI Report on the United Kingdom (sixth monitoring cycle)", Consejo de Europa, Estrasburgo, 2024.

ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ALDEKO ETA DISKRIMINAZIOAREN AURKAKO SAREA, "Eraberean Sarearen jarduerari buruzko 2021-2022ko txostena", Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzua, Vitoria-Gasteiz, 2023.

ERABEREAN, TRATU-BERDINTASUNAREN ALDEKO ETA DISKRIMINAZIOAREN AURKAKO SAREA, "Eraberean Sarearen jarduerari buruzko 2023ko txostena", Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzua, Vitoria-Gasteiz, 2024.

ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria elevada al Gobierno de S.M. Presentada al inicio del año judicial por el Fiscal General del Estado Excmo. Sr. Don Álvaro García Ortiz" [Ejercicio 2023], Estatuko Fiskaltza Nagusia, Justizia Ministerioa, Madril, 2024.

ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIA, GORROTO ETA DISKRIMINAZIOARI BURUZKO UNITATEA, "Repertorio de Jurisprudencia Año 2023", Fiscalía General del Estado, Madrid, 2025.

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, "Encouraging hate crime reporting – The role of law enforcement and other authorities", FRA, Viena, 2021.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria de la Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco de 2024 (Ejercicio 2023)", Euskal Autonomia Erkidegoko Fiskaltza Nagusia, Bilbo, 2024.

GARCÍA ESPAÑA, E./DÍEZ RIPOLLÉS, J.M./PÉREZ JIMÉNEZ, F./BENITEZ JIMÉNEZ, M.J./CEREZO DOMÍNGUEZ, A.I./, "Evolución de la delincuencia en España: Análisis longitudinal con encuestas de victimización", Revista Española de Investigación Criminológica, 8ena, 2010.

GARRO CARRERA, E., "Hate crimes and hate speech in Germany: mapping of legal provisions an the interpretation of case law", en **LANDA GOROSTIZA, J.M./GARRO CARRERA, E./ANDEREZ BELATEGI, M./GORDON BENITO, I.** (eds.), Hate crimes in comparative legal perspective, Edward Elgar Publishing, Cheltenham/Northampton, 2024, 39-77.or.

GIMÉNEZ-SALINAS FRAMIS, A. (dir.)/LANDA GOROSTIZA, J.M. (dir.)/FERNÁNDEZ OGALLAR, B./GORDON BENITO, I./MARTÍN SILVA, U./MONTOTOYA BAÑOS, M., "Análisis de casos y sentencias en materia de racismo, xenofobia, LGTBifobia y otras formas de intolerancia 2018-2022", Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones - Observatorio Español del Racismo y la Xenofobia, Madril, 2023.

GORDON BENITO, I., Delitos de odio y ciberodio. Una revisión acerca de las posibilidades de filtrado penal del discurso a través de los arts. 22.4 y 510 CP, Tirant lo Blanch, Valencia, 2023.

GORDON BENITO, I., "Ciberodio: una propuesta para optimizar el marco penal español y garantizar una fundamentación de su castigo ajustada a derecho", en **RIQUERT, M.A. (dir.)/SUEIRO, C.C. (coord.)**, Sistema penal e informática. Ciberdelitos. Evidencia digital. Tics. Bol. 7ena Hammurabi, Buenos Aires, 2024, 281-305. or.

GORDON BENITO, I., "Public order offences: how feasible is their applicability to online hate?", Oñati Socio-Legal Series (OSLS), Vol. 14(6) (The influence of new technologies on law), 2024, 1598-1622.or.

HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2019/20", Home Office, 2020.

HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, year ending March 2024", Home Office, 2024.

IGANSKI, P., Hate crime and the city, Policy Press, Bristol, 2008.

LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio en el País Vasco. A la vez una reflexión sobre delitos de odio y violencia política en Euskadi, Catalunya e Irlanda del Norte", InDret. 4ena, 2018, 1-29. or.

LANDA GOROSTIZA, J.M., "Delitos de odio y estándares internacionales: una visión crítica a contra corriente", Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología, RECP, 22-19 zbk, 2020, 1-34. or.

LANDA GOROSTIZA, Jon-Mirena, "Delitos de odio en España: estado de la cuestión", Indret Penal 4/2024

LANDA GOROSTIZA, J.M., "Hate crimes in Spain: the state of affairs", en **LANDA GOROSTIZA, J.M./GARRO CARRERA, E./ANDEREZ BELATEGI, M./GORDON BENITO, I.** (eds.), Hate crimes in comparative legal perspective, Edward Elgar Publishing, Cheltenham/Northampton, 2024, 1-38.or.

LANDA GOROSTIZA, J.M./GARRO CARRERA, E./ANDEREZ BELATEGI, M./GORDON BENITO, I. (eds.), Hate crimes in comparative legal perspective, Edward Elgar Publishing, Cheltenham/Northampton, 2024.

LANDA GOROSTIZA, J.M./GIMÉNEZ-SALINAS FRAMIS, A., "Las decisiones judiciales de delitos de odio en España: un estudio de casos de 2018 a 2022", InDret, 2025, 297-330. or.

LEVIN, J./MCDEVITT, J., Hate Crimes. The Rising Tide of Bigotry and Bloodshed, Plenum Press: Nueva York, 1993.

MASON, G., "Being hated: Stranger of familiar?", Social & Legal Studies, 14. Bol. 4ena, 2005.

MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., Policing hate crime. Understanding communities and prejudice, Routledge, Oxon, 2017.

MCDEVITT, J./BALBONI, J./GARCIA, L./GU, J., "Consequences for victims: A comparison of bias- and non-bias-motivated assaults", *American Behavioral Scientist*, 4. Bol. 4 ena. 2001.

MCNEELEY, S./OVERSTREET, S. M., "Lifestyle-routine activities, neighbourhood context, and ethnic hate crime victimization", *Violence and Victims*, Bol. 33ena. 2018.

MINISTÈRE DE LA JUSTICE, "Contribution du Ministère de la Justice au Rapport 2023 de la CNCDH: Bilan Statistique de la lutte Contre Le Racisme Et Les Crimes De Haine", Direction des affaires criminelles et des grâces-Pôle d'évaluation des politiques pénales (DACG-PEPP), Paris, 2023.

MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info rapide n°20: Les atteintes «anti-LGBT+» enregistrées par les forces de sécurité en 2021", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2022.

MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info Rapide n°34 : Les atteintes à caractère raciste, xénophobe ou antireligieux en 2023", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2024.

MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info Rapide n°38 - En 2023, augmentation des infractions anti-LGBT enregistrées par les services de sécurité", Service Statistique Ministériel de la Sécurité Intérieure (SSMSI), Paris, 2024.

MINISTERIO DEL INTERIOR, "Informe sobre la evolución de los incidentes relacionados con los delitos de odio en España 2023", Ministerio del Interior - Gobierno de España, 2024.

OSR, "Code for Practice for Statistics. Ensuring official statistics serve the public", UK Statistics Authority, 2018.

PERRY, B./SCRIVENS, R. "The Maturation of Hate Crime Scholarship", en BEAN, P., *Hate Crime: Critical Concepts in Criminology*, Routledge, Oxon, 2017.

PSNI, "Incidents and crimes with a hate motivation recorded by the Police in Northern Ireland. Update to 30th September 2024", Police Service of Northern Ireland (PSNI) Statistics Branch, 2024.

PSNI, "Trends in hate motivated incidents and crimes recorded by the Police in Northern Ireland 2004/05 to 2023/24", Police Service of Northern Ireland (PSNI), 2024.

PPSNI, "Statistical bulletin: cases involving hate crime 2023/24", Policy and Information Unit. Public Prosecution Service for Northern Ireland (PPSNI), 2024.

SCHEPPELE, K. L./ BART, P. B., "Through women's eyes: Defining danger in the wake of sexual assault", *Journal of Social Issues*, 39. Bol. 2ena, 1983.

SCOTTISH GOVERNMENT, "A study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", Justice Analytical Services (Scottish Government), 2021.

SCOTTISH GOVERNMENT, "Recorded crime in Scotland, 2023-24", Scottish Government, 2024.

SCOTTISH GOVERNMENT, "An updated study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", Justice Analytical Services (Scottish Government), 2023.

SCOTTISH GOVERNMENT, "Hate Crime Strategy for Scotland. Delivery Plan", Scottish Government, 2023.

SCOTTISH GOVERNMENT, "Hate crimes recorded by the police in Scotland, 2022-23", Scottish Government, 2024.

SERVICE STATISTIQUE MINISTÉRIEL DE LA SÉCURITÉ INTÉRIEURE, "Rapport d'enquête «Vécu et ressenti en matière de sécurité» 2022, victimation – délinquance et sentiment d'insécurité", SSMSI, Paris, 2023.

SIVARAJASINGAM, V./ READ, S./SVOBODOVA, M./WIGHT, L./SHEPHERD, J., "Injury resulting from targeted violence: an emergency department perspective", *Criminal Behaviour and Mental Health*, 28.ena, 3.zka, 2018.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Nafarroako Gorroto-gertakariei buruzko txostena 2016-2020", Gobierno de Navarra, 2021.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2023ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2024.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2022ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2023.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2021eko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2022.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2020ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2021.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2019ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2020.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2018ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2019.

UPV/EHUKO GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA /ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2017ko txostena", Eusko Jaurlaritza-Gobierno Vasco, 2018.

VALERIUS, B., "Chapter 10. Germany", en **HEINZE, E.** (ed.), *Criminalising hate speech. A comparative study*, Asser Press/Springer, La Haya/Berlín, 2024, pp. 219-260.

VOZMEDIANO SANZ, L./SAN JUAN GUILLÉN, C., *Criminología ambiental: ecología del delito y de la seguridad*. UOC argitaletxea: Bartzelona, 2010.

Irudien aurkibidea

1. Irudia	Gorroto delituak (2016-2024)	12
2. Irudia	Motibazio anizkoitza (2024, n=19)	15
3. Irudia	Delituak talde babestuaren arabera (2016-2024)	16
4. Irudia	Delituak babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=236)	17
5. Irudia	Arrazakeria-xenofobia delituak kolektiboaren arabera (2024, n=144)	19
6. Irudia	Delitu tipologiak (2024, N=236)	20
7. Irudia	Delitu tipologiak (2016-2024)	22
8. Irudia	Delitu tipologiak babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=236)	23
9. Irudia	Delituak lurralde historikoaren arabera (2024, N=236)	24
10. Irudia	Delituak lurralde historikoaren arabera (2018-2024)	24
11. Irudia	Gorroto delituak, Araba (2018-2024)	25
12. Irudia	Gorroto delituak, Gipuzkoa (2018-2024)	26
13. Irudia	Delituak udalerriaren arabera (2024, N=236)	26
14. Irudia	Delituak lurralde historikoaren eta kolektiboaren arabera (2024, N=236)	27
15. Irudia	Delituak lekuaren arabera (2024, N=236)	29
16. Irudia	Delituak lekuak eta babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=236)	30
17. Irudia	Delituak ziberespazio edo telefonian (2018-2024)	32
18. Irudia	Delituen hileroko banaketa (2024, n=228)	32
19. Irudia	Delituak urtaroaren arabera (2024, n=228)	34
20. Irudia	Delitu tipologia urtaroaren arabera (2024)	35
21. Irudia	Babestutako kolektiboa urtaroaren arabera (2024)	36
22. Irudia	Delituak asteko egunaren arabera (2024, N=236)	36
23. Irudia	Delitu tipologia astegun edo asteburuaren arabera (2024)	37
24. Irudia	Delituak eguneko aldiaren arabera (2024, N=236)	38
25. Irudia	Delitu tipologia egunaren aldiaren arabera (2024)	38
26. Irudia	Delituak ordu-tarteen arabera (2024, N=236)	39
27. Irudia	Babestutako kolektiboa ordu-tarteen arabera (2024, N=236)	39
28. Irudia	Egotzitako pertsonak, jatorrizko herriaren arabera (2024, N=244)	40

29. Irudia	Egotzitako pertsonak, lurralde historikoaren arabre (2024, N=244)	41
30. Irudia	Egotzitako pertsonak, udalerriaren arabera (2024, n=132)	41
31. Irudia	Egotzitako pertsonak, sexuaren arabera (2024, N=244)	42
32. Irudia	Egotzitako pertsonak, adin tartearen arabera (2024, N=244)	43
33. Irudia	Egotzitako pertsonak, adin tartea eta sexuaren arabera (2024, N=244)	44
34. Irudia	Egotzitako adin gabeko pertsonak (2024, n=35)	44
35. Irudia	Egotzitako adin gabeko pertsonak, sexuaren arabera (2024, n=35)	45
36. Irudia	Egotzitako pertsonak, babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=244)	46
37. Irudia	Egotzitako adin gabeko pertsonak, babestutako kolektiboaren arabera (2024, n=35)	47
38. Irudia	Egotzitako pertsonak, delitu tipologiaren arabera (2024, N=244)	48
39. Irudia	Atxilotutako pertsonak, jatorriko herriaren arabera (2024, N=25)	49
40. Irudia	Atxilotutako pertsonak, jatorriko lurralde historikoaren arabera (2024, N=25)	50
41. Irudia	Atxilotutako pertsonak, jatorriko udalerriaren arabera (2024, n=8)	50
42. Irudia	Atxilotutako pertsonak, sexuaren arabera (2024, N=25)	51
43. Irudia	Atxilotutako pertsonak, adin-tartearen arabera (2024, N=25)	51
44. Irudia	Atxilotutako pertsonak, babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=25)	52
45. Irudia	Atxilotutako pertsonak, delitu tipologiaren arabera (2024, N=25)	53
46. Irudia	Biktimak, jatorriko herriaren arabera (2024, N=271)	55
47. Irudia	Biktimak, jatorriko lurralde historikoaren arabera (2024, N=271)	56
48. Irudia	Biktimak, jatorriko udalerriaren arabera (2024, n=71)	56
49. Irudia	Biktimak, sexuaren arabera (2024, N=271)	57
50. Irudia	Biktimak, adin tartearen arabera (2024, N=271)	58
51. Irudia	Biktimak - adin gabekoak, adinaren arabera (2024, n=25)	58
52. Irudia	Biktimak, adin tartearen eta sexuaren arabera (2024, N=271)	59
53. Irudia	Biktimak, babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=271)	60
54. Irudia	Biktimak - adin gabeak, babestutako kolektiboaren arabera (2024, N=271)	61
55. Irudia	Biktimak, delitua tipologiaren arabera (2024, N=271)	61

6.

I. Eranskina

Prentsan nabarmendu
diren kasuak 2024ean

I. ERANSKINA

Prentsan nabarmendu diren kasuak 2024ean

Atal honetan, gorroto gertakariak Euskal Autonomia Erkidegoan argitaratutako ondoko egunkarietan BERRIA, DEIA, DIARIO DE NOTICIAS de ÁLAVA, EL CORREO, EL DIARIO VASCO, GARA, NOTICIAS DE GI-PUZKOA izan duten islaren lagin bat aurkezten da, bai eta Euskal Herriko edizioa duten edo izan duten estatu-eremuko egunkarietan ere: EL MUNDO, EL PAÍS, EL DIARIO.ES. 2024ko urtean.

Ez da ikerketa sakon bat, baizik eta kazetaritza-berrikuspen bat, zeinak adierazi nahi baitu zer helden zaion gizarteari gorroto delitu/gertakari terminoarekin edo gorroto diskurtso terminoarekin, bitarteko inprimatu horien bidez, gertakari horien izaera zehazten duten lege-manuetatik harago.

Prentsan islatutako interpretazio horiek ez ditu nahitaez baliozkotu txosten hau idatzi duen taldeak; aitzitik, ustezko gorroto delitu gisa parekatzen diren gertakariei buruz egindako kazetaritza-informazioz hartu behar dira.

Izan ere, askotan, goiburuetan arauari guztiz egokitzen ez zaizkion ustezko gorroto delitu edo -gertakari gisa islatzen dira, eta hori askotan gertatzen da izaera ideologikoko eta orientazio politikoko gorroto gertakariekin.

Jarraian, eranskinean, azterlan honetan erabilitako kategoria babestuen sailkapenaren arabera banatutako kasuak laburbildu ditugu. ↪

PRENTSAN NABARMENDU DIREN KASUAK 2024ean

Kasuen laburpena babestutako kategoriaren arabera

1.

ARRAZAKERIA-XENOFOBIA

- EL CORREO apirilaren 1a.
Investigan por un delito de odio a un aficionado del Sestao que insultó al portero rival
- GARA apirilaren 4a.
Reclaman una investigación “neutra” del incidente “racista” de Barakaldo
- EL PAIS apirilaren 27a.
Nico Williams: “No es normal que todavía te insulten por tu color de piel”
- GARA maiatzaren 29a.
Dolor y silencio en memoria del joven acuchillado en Algorta
- DIARIO DE NOTICIAS DE ÁLAVA ekainaren 15a.
“Negro cagón”: El exbaskonista Jayson Granger vuelve a denunciar insultos racistas
- NOTICIAS DE GIPUZKOA urriaren 17a.
Aparecen pintadas racistas en un centro foral para adolescentes de Aia
- DEIA abenduaren 15a.
Polémica en el derbi de Urritxe por un supuesto insulto racista a Sannadi, jugador del Barakaldo
- EL DIARIO VASCO abenduaren 28a.
Investigan un posible delito de odio en Arrigorriaga tras la brutal paliza al dueño de un bazar chino

2.

SEXU-ORIENTAZIOA ETA IDENTITATEA

- DEIA maiatzaren 15a.
La Ertzaintza investiga una denuncia por agresión homófoba en Getxo
- NOTICIAS DE GIPUZKOA maiatzaren 16a.
Zarautz se concentra contra la agresión homófoba ocurrida en el municipio
- NOTICIAS DE GIPUZKOA ekainaren 17a.
Agresión homófoba a una pareja en Errezil durante las fiestas del pueblo
- EL CORREO ekainaren 19a.
Orden de búsqueda internacional al joven que llamó “maricones” y pegó a una pareja gay en Vitoria
- GARA uztailaren 2a.
Herritar batek eraso homofoboa jasan duela salatzeke elkarretaratzea egingo dute Anoetan
- BERRIA uztailaren 2a.
Ekainaren 28an egindako bi eraso LGBTIfobo salatu dituzte
- EL DIARIO VASCO urriaren 14a.
La Fiscalía encarga a la Ertzaintza investigar los comentarios machistas y homófobos del profesor despedido de la UPV/EHU

3. IDELOGIA/ORIENTAZIO POLITIKOA

- **EL MUNDO** urtarilaren 6a.
La Justicia vasca ordena a Bilbao que identifique a autores de carteles contra la Guardia Civil
- **EL DIARIO VASCO** martxoaren 22a.
Cinco ultras del Athletic detenidos por los incidentes previos al partido de Copa frente al Atlético
- **EL DIARIO VASCO** martxoaren 28a.
El grupo punk oiartzuarra Yakovlev 42 es investigado por un delito de odio: “Es un ataque a la libertad de expresión”
- **BERRIA** uztailaren 10a.
Gizon bat atxilotu du Guardia Zibilak Gasteizen, gorroto delitua leporatua
- **EL CORREO** uztailaren 18a.
La Ertzaintza investiga a los jóvenes que arrancaron la bandera de España del cuello a una mujer en San Sebastián por un delito de odio

4. SEXUA-GENEROA

- **ELDIARIO.ES** urtarilaren 29a.
Detenido un osteópata por dos denuncias de agresiones sexuales en su consulta de Tolosa
- **GARA** ekainaren 21a.
Detenido en Irún por agredir sexualmente a una mujer y por vejaciones transfobas a otra
- **BERRIA** abuztuaren 22a.
Gizon bat atxilotu dute Bilboko Aste Nagusian, sexu eraso bat egitea leporatuta
- **NOTICIAS DE GIPUZKOA** urriaren 25a.
Denuncian una agresión sexual en el gimnasio del polideportivo de Tolosa
- **EL CORREO** azaroaren 5a.
7 años de prisión al hombre que violó a una joven que volvía de fiesta en Vitoria
- **EL DIARIO VASCO** azaroaren 18a.
El acusado de la agresión sexual de Intxaurren es multirreincidente
- **DEIA** azaroaren 24a.
Investigan una agresión sexual a una menor en Leioa
- **EL DIARIO VASCO** abenduaren 30a.
Piden 18 años para el exentrenador de un equipo de Gernika por agresión sexual continuada

5. SINISMEN EDO PRAKTIKA ERLIJIOSUAK

- **EL DIARIO VASCO** otsailaren 6a.
Abogados Cristianos denuncia a la Gazte Asanblada de Zestoa por irrumpir en la iglesia durante la misa

1. ARRAZAKERIA / XENOFOBIA

EL CORREO

2024ko apirilaren 1a

La Ertzaintza investiga por un delito de incitación al odio a un aficionado del Sestao River que presuntamente insultó al portero del Rayo Majadahonda, Cheikh Kane Sarr, en el partido celebrado el pasado sábado en Las Llanas. El guardameta senegalés interpuso una denuncia contra el seguidor del equipo vizcaíno en la comisaría de la Policía autonómica de la localidad de la margen izquierda, y éste a su vez otra contra el primero por zarandearle con violencia. Kane Sarr adjuntó a la denuncia un vídeo que grabó el equipo técnico del Majadahonda en el que supuestamente se recogen los hechos.

Según el testimonio del portero, los insultos se produjeron en dos momentos del partido. En el minuto 50 de la segunda parte, cuando cambiaron de campo, cerca de la portería donde se encontraba, en la grada norte, escuchó como «numerosos aficionados» se dirigían a él llamándole «mono», según el atestado policial al que ha tenido acceso este periódico. Posteriormente, en el minuto 84, cuando el River marcó el segundo gol y la afición celebraba el tanto, el portero acudió a por agua junto a uno de los palos y volvieron a tratarle «de forma hostil», llamándole «mono» y «negro de mierda».

GARA
2024ko apirilaren 4a

Dos semanas después del desalojo de varias personas que se cobijaban en un túnel en desuso que comunica los barrios de Lutxana y Cruces, en Barakaldo, la versión oficial se tambalea al desvelar uno de los heridos por disparos de un policía local que no hubo ataque con armas blancas y sí la amenaza de una de esas personas de «rajarse el cuello si no nos dejaban en paz». En ese escenario, 70 organizaciones sociales, sindicales y políticas reclaman una investigación «profunda y neutra» de lo que sindicales que consideran una actuación «desproporcionada y racista». La versión oficial sigue sosteniendo que el agente repelió un supuesto ataque con un «cuchillo de grandes dimensiones» ante el «grave riesgo para su vida». La defienden los sindicatos Esan y ErNE, así como el concejal de Seguridad Ciudadana, Ángel Madrazo (PSE), que imputa la violencia a las personas que iban a ser desalojadas de uno de los antiguos túneles, ahora tapiados, del parque Lurkizaga.

Muy diferente es el relato de una de las dos personas heridas, que niega que él y su amigo, que continúa hospitalizado, intentaran atacar con un cuchillo al policía que les disparó. El sin techo aseguró, en declaraciones a “El Correo”, que la otra persona que se cobijaba con ellos «sacó una navaja y amenazó con rajarse el cuello si no se iban».

La versión oficial no la secundan las decenas de organizaciones que se concentraron el martes en la Herriko Plaza de Barakaldo para condenar una actuación que califican de «desproporcionada y racista».

EL PAÍS
2024ko apirilaren 27a

Al borde del descanso, Nico Williams se dirigió al córner situado en la esquina derecha del fondo sur del estadio Metropolitano. Allí, el extremo del Athletic tuvo que soportar la sinrazón y la barbarie de un grupo de aficionados del Atlético de Madrid que simulaban la onomatopeya del mono con un deleznable “uh,uh,uh”. El capitán rojiblanco Koke se fue hacia el pequeño de los Williams y le mostró su apoyo antes de que por megafonía se cumpliera con el protocolo de tratar de detener los vergonzantes insultos.

El bochorno fue amplificado por los pitos que brotaron del centro del fondo sur, donde se ubican los ultras del Atlético, mientras se difundía el admonitorio mensaje desde los altavoces. A los pocos minutos del incidente, el club rojiblanco condenó públicamente lo sucedido: “El Atlético de Madrid está en contra de cualquier tipo de racismo o de odio”.

GARA
2024ko maiatzaren 29a

Cientos de personas se concentraron en silencio a las siete de la tarde en la plaza Satistegi de Getxo para condenar el apuñalamiento mortal de Juan Felipe García, de 23 años, en el barrio de Algorta, ocurrido en la madrugada del domingo.

El joven falleció poco después como consecuencia de las heridas de arma blanca recibidas. La Ertzaintza, con la colaboración de la Policía Local, detuvo a cinco menores de edad y halló en las inmediaciones dos cuchillos con sangre. Los detenidos pasaron el lunes ante la Fiscalía de Menores, pero anoche, a la hora de redactar esta información, se desconocía si se había adoptado alguna decisión.

Convocados por el Consistorio, cientos de vecinos secundaron en silencio este acto, celebrado en las inmediaciones del lugar donde se produjo el apuñalamiento. La Junta de Portavoces del Ayuntamiento aprobó el lunes, por unanimidad, un texto en el que mostraba su «más rotunda condena» por lo sucedido y reclamaba que no se utilizase el hecho «como pretexto para fomentar la xenofobia, el racismo y el odio».

El Consistorio trasladó su «más profundo pesar y solidaridad con la familia y amistades de la víctima» y rechazó «el uso de la violencia para resolver cualquier disputa».

«Este lamentable suceso no debe ser utilizado como pretexto para fomentar el odio, la xenofobia, racismo o cualquier forma de discriminación. Getxo es una ciudad diversa y multicultural».

DIARIO DE NOTICIAS DE ÁLAVA
202ko ekainaren 15a

"Negro cagón" y "sos mío mono" son algunos de los insultos racistas que el exjugador del Baskonia Jayson Granger ha denunciado este sábado mediante su cuenta de Instagram.

El actual jugador del Peñarol Uruguayo ha publicado un comunicado lamentando los gritos de odio que sufrió durante la cuarta final de la Liga Uruguaya de Básquetbol entre su equipo y Aguada, acompañado de una foto de juego en la que se besa la piel.

Incidente

"Por el bien de la competición y como así se me asesoró, he guardado silencio hasta ahora sobre lo que pasó el día de mi incidente con el compañero Vidal", empieza diciendo en el comunicado. El jugador hace referencia a un conflicto que protagonizó hace unos días en uno de los partidos de las finales, en el que Jayson Granger dedicó unos desafortunados gestos hacia uno de sus rivales.

Tras el incidente, el exbaskonista salió a pedir perdón por sus acciones: "Me gustaría pedir disculpas por cómo perdí los nervios, no estoy acostumbrado a lidiar con el racismo y ciertas situaciones que no deberían darse dentro de una cancha de baloncesto", mencionó. "Pero después de lo que pasó ayer en el partido, una vez más vuelvo a sufrir el racismo y el odio gratuito de una cancha llena en un espectáculo deportivo y me veo obligado a hablar", ha comentado en el comunicado de esta tarde.

Jayson Granger denuncia que tuvo que escuchar "negro cagón a voz en grito de todo un estadio, más otros insultos racistas de todo tipo". "Acá nadie hace nada. Se mira para otro lado", sigue el exbaskonista. Además, ha justificado que los gestos del otro día tuvieron un detonante: "Vinieron por cúmulo de racismo y odio al que me he visto sometido en ciertas canchas como la de ayer, de forma reiterada e injusta", dice. También deja claro que insultos como 'sos mío mono' y 'negro cagón' procedían "repetidamente" de la boca del propio jugador rival.

NOTICIAS DE GIPUZKOA

2024ko urriaren 17a

LAB ha denunciado este jueves la aparición de pintadas racistas junto a un recurso residencial foral para adolescentes ubicado en la localidad guipuzcoana de Aia.

"Etorkinak kanpora!"

Este sindicato ha expresado en un comunicado su "preocupación" por estas inscripciones con contenidos "claramente xenófobos" como "Etorkinak kanpora! (Inmigrantes fuera)", dirigidos contra las personas usuarias de este equipamiento.

Las pintadas han aparecido en los "últimos días" junto al centro Iturriotz-Azpi, que gestiona IRSE y que, al parecer, pertenece al programa especializado de apoyo a adolescentes con problemas de conducta. Rechazo absoluto de LAB

La sección sindical de LAB en IRSE ha expresado su preocupación por estas "pintadas fascistas" que, según recalca, reafirman, por un lado, su necesidad de luchar en favor de unas "condiciones de vida y de trabajo dignas, con igualdad de acceso a derechos y oportunidades para todas las personas", y, por otro, su "rechazo absoluto a todo de tipo de mensaje y práctica de odio".

DEIA
2024ko abenduaren 15a

Fueron unos instantes que generaron incertidumbre. Algo ha debido decir fulanito a menganito, es lo que pensó gran parte de la grada de Urritxe cuando el colegiado paró un par de minutos el derbi que protagonizaron el sábado el Amorebieta y el Barakaldo, saldado con tablas (2-2), para hablar con Maroan Sannadi, delantero del equipo galdinegro, y Jon Ander Amilibia, como “interlocutor” de los azules, sin que se conociera in situ el motivo de ese episodio.

Lo desveló el propio trencilla, el navarro Morilla Turrión, en una anexo del acta del partido. “En el minuto 86 del partido, el jugador número 9 del Barakaldo nos informa que ha recibido un insulto racista por parte del jugador número 19 (Mauro Bravo) del equipo local en los siguientes términos: “PUTO MENA”, sin poder ser escuchado por ningún integrante del equipo arbitral. Tras ello se ha activado el protocolo anti racismo de la RFEF, llamando al jugador número 9 del Barakaldo y al designado como interlocutor del Amorebieta (n5), informándoles de la activación del protocolo, y se ha seguido jugando el partido sin más incidencias. El juego ha estado detenido durante un minuto. Tras finalizar el partido, el jugador n19 local se dirige a mí en el terreno de juego, comunicándome que lo que ha dicho es “PUTO NENA”, recoge literalmente el acta.

Se trataba de la palabra de uno y la del otro, pero lo cierto es que la polémica no fue más allá, según las fuentes consultadas. Sea como fuere, Imanol de la Sota, técnico del Barakaldo, afirmó en rueda de prensa que “en la sociedad que vivimos hay cosas que no se pueden permitir”.

EL DIARIO VASCO
2024ko abenduaren 28a

Investigan un posible delito de odio en Arrigorriaga tras la brutal paliza al dueño de un bazar chino

La Policía Municipal ha detenido a un joven y se busca a otros dos tras la agresión a la víctima, que espera a ser intervenida quirúrgicamente por las lesiones que presenta

La Policía Municipal de Arrigorriaga ha detenido a un joven de 20 años por propinar una brutal paliza a un hombre durante la noche de este viernes. El acusado habría actuado junto a otras dos personas y la Ertzaintza trata ahora de localizarlas. Además, se está investigando un posible delito de odio por los hechos. La víctima precisó atención médica y está a la espera de ser intervenida quirúrgicamente en un centro sanitario tras las lesiones que le provocaron varias fracturas en el cuerpo, brazo, tobillo y un lado de la cara.

El suceso ocurrió pasadas las nueve y media de la noche de este viernes, según confirman fuentes del departamento de Seguridad del Gobierno vasco. La Ertzain-etxea de Ibaizabal tuvo conocimiento de la agresión a un hombre en un comercio asiático, dedicado a la venta de ultramarinos y chucherías, de Arrigorriaga. Los ertzainas dieron aviso a los agentes de la Policía Municipal, que se personaron en el lugar y localizaron a la víctima, que presentaba «múltiples lesiones por todo el cuerpo».

Los efectivos municipales asistieron al hombre y solicitaron la presencia de los servicios sanitarios. Los agentes recabaron información sobre lo ocurrido y la autoría de la agresión, que se habría producido en un grupo «de, al menos, tres personas», apuntan las mismas fuentes. Con la información obtenida, se iniciaron las labores de investigación que dieron como resultado que el autor principal de la agresión, un hombre de 20 años, se acabase personando en dependencias municipales donde se procedió a su arresto acusado de un delito de lesiones.

El arrestado fue trasladado a la Ertzain-etxea de Ibaizabal, donde ha pasado a disposición judicial. La Ertzaintza mantiene la investigación abierta por delito de odio a la espera de la localización del resto de autores.

2. SEXU-ORIENTAZIOA ETA IDENTITATEA

DEIA

2024ko maiatzaren 15a

La Ertzaintza ha abierto una investigación por una supuesta agresión homófoba cometida el pasado domingo durante las fiestas de Andra Mari, en Getxo.

Los hechos ocurrieron cuando dos chicas paseaban por el recinto festivo y un joven se dirigió a ellas y comenzó a insultarlas debido a su orientación sexual. Una de ellas le recriminó su actitud y el individuo le propinó un puñetazo en el oído.

El Departamento vasco de Seguridad ha confirmado que, una vez denunciados los hechos, la Ertzaintza ha abierto una investigación por una presunta agresión homófoba.

NOTICIAS DE GIPUZKOA
2024ko maiatzaren 16a

Decenas de vecinos de Zarautz secundaron este viernes la concentración convocada por los colectivos Zarauzko Morroxxak, Bilgune Feminista y Ehgam en repulsa por la agresión homófoba ocurrida en la madrugada del pasado sábado en esta localidad.

A ella también se sumó el Ayuntamiento, que hizo pública una declaración institucional en la que trasladó su “total apoyo y cercanía” a la víctima, a la vez que manifestó su “más rotunda condena” ante los hechos denunciados.

Según informó este periódico, un hombre denunció durante la madrugada del sábado al domingo pasado haber sido agredido en un establecimiento hostelero de la localidad.

Los hechos habrían ocurrido entre las 4.00 y las 5.00 horas, cuando otro hombre le habría agarrado y empujado por las escaleras exteriores del local. Al parecer, el agresor habría increpado a la víctima en más de una ocasión a lo largo de esa noche y en días anteriores.

La Ertzaintza ha abierto una investigación para esclarecer lo ocurrido y determinar si se trata de una agresión homófoba.

Por su parte, grupos LGTBIQ de Zarautz y de Orio y el grupo Gazte Feminista de Urola Kosta han realizado un llamamiento a movilizarse este sábado a las 13.00 horas en la Herriko plaza de Orio en apoyo a la víctima de esta presunta agresión homófoba bajo el lema ¡No a las agresiones homófobas!

NOTICIAS DE GIPUZKOA
2024ko ekainaren 17a

Una pareja ha sufrido este fin de semana una agresión homófoba por parte de un grupo de jóvenes durante las fiestas de Errezil, un suceso que el Ayuntamiento de esta localidad guipuzcoana ya ha rechazado.

Los hechos ocurrieron el viernes entre las diez y las once de la noche cuando los agresores se acercaron al domicilio de la pareja y comenzaron a dar violentas patadas a la puerta y a lanzar piedras contra las ventanas, según ha relatado a Efe el alcalde de Errezil, Luis María Arzalluz.

El regidor ha explicado que cuando una de las víctimas se dirigió a ellos desde una ventana para recriminarles esa actitud violenta, los chicos, que ocultaban sus rostros tras sus jerséis, comenzaron a proferir insultos como "maricón" y "español de mierda".

"No sabemos quiénes eran, pero sabían dónde iban, sabían dónde vivían y han ido a por ellos", ha destacado.

A la Ertzaintza no le consta que se haya interpuesto una denuncia por esta causa, han indicado fuentes del Departamento vasco de Seguridad.

Los responsables municipales supieron de lo ocurrido al día siguiente, tras lo cual el alcalde y la concejala con representación en la Comisión de Fiestas se pusieron en contacto con ellos para expresarles su solidaridad y ofrecerles la ayuda del consistorio.

Es la primera vez que la pareja, que reside en este pueblo de apenas 600 habitantes desde hace cuatro o cinco años, sufre un ataque de este tipo, aunque algunas veces desconocidos tocan el timbre de la casa y desaparecen.

EL CORREO
2024ko ekainaren 19a

Poco ha durado la vista oral en la Audiencia Provincial de Álava de este miércoles. En esta ocasión iba a oficiarse un juicio por un presunto delito de odio. Debía comparecer un joven desarraigado acusado de amenazar y agredir a una pareja gay en los carnavales de 2017 en Vitoria. No ha aparecido. Su paradero se desconoce «desde hace años». Su ausencia ha obligado a suspender el juicio 'sine die', mientras que los magistrados de la sala emitirán en breve una orden de busca y captura internacional contra este varón.

Se le acusa de abordar a una pareja gay en la calle Correría de la capital alavesa. Según el escrito fiscal, tres varones con máscara se dirigieron a las víctimas y les espetaron: «maricones de mierda, mariconazos, ¿por qué sois maricones?». Acto seguido, el ahora fugado se quitó la careta y presuntamente les propinó «diversos golpes y puñetazos al tiempo que manifestaba 'maricones, hijos de puta'».

Durante el ataque, a este joven se le cayó el móvil, lo que «permitió su identificación», según el ministerio público. A partir de ahí, fue localizado y detenido. Se desconoce quiénes eran sus compinches en este caso de homofobia.

El caso entró entonces en fase de instrucción (investigación) y fue derivado al Juzgado de lo Penal número 1 de Vitoria, quien acabó inhibiéndose en favor de la Audiencia Provincial de Álava por tratarse de un delito mayor. Durante ese intervalo, el joven desapareció del radar vitoriano.

La Fiscalía de Álava reclama para él un año de prisión -el mínimo para ingresar serían dos años y un día-, una multa de 2.640 euros así como una inhabilitación de un lustro para cualquier cargo o empleo relacionado con la educación de menores.

BERRIA

2024ko uztailaren 2a

Ekainaren 28a LGBTI Komunitatearen Nazioarteko Eguna da, aldarrikapen eta ospakizun eguna, baina egun horretan ere eraso LGBTIfoboak egiten dituzte. Aurtan, bi eraso LGBTIfobo salatu dituzte: bat Bilbon izan zen, eta bestea Zarautzen (Gipuzkoa).

Zarauzko eraso txosnagunea antolatzen ibili diren eragileek salatu dute. Sanpelaioak bukatu eta bihar ramunean gertatu zen, txosnagunean Transpelayak festa ospatu zutenean. Eragile horiek adierazpen batean jakinarazi dute erasoak «egiturazko indarkeriari erantzuten» diola, eta ez dutela onartuko kolektiboaren kontrako erasorik. Ez da aurtan Zarautzen izandako lehen eraso LGBTIfoboa, martxoan gizon batek beste bat salatu baitzuen.

Bilboko eraso LGBTIfoboaren biktima Anoetakoa da (Gipuzkoa), eta, hain zuzen, Anoetako Udalak eraso gaitzesteko adierazpen instituzionala argitaratu du: «Herriko gazte bati eraso homofoboa egin izana arbuiatzen eta gaitzesten dugu». Gainera, «LGTBI+fobia gero eta presenteago» dagoela eta «indar politiko batzuek aniztasun sexualaren eta genero aniztasunaren kontra botatzen dituzten gorroto diskurtsoek ondorio larriak» dituztela gogorarazi du udalak.

Elkarretaratzea Anoetan

Bilbon izandako eraso LGBTIfoboa salatzeke, Anoetako Udalak eta Adi eta So eraso matxisten aurkako behatokiak elkarretaratzea antolatu dute. Herriko plazan egingo da, gaur, 19:00etan. Herritarrak elkarretaratzean parte hartzera deitu ditu udalak, eraso salatzeke eta biktimari eta haren ingurukoei elkartzuna erakusteko. «Gure gizarteak ezin baitu normalizatu basakeria hau», ohartarazi du adierazpenean.

EL DIARIO VASCO
2024ko urriaren 14a

La Unidad de Investigación Criminal y Policía Judicial de la Ertzaintza prepara un informe sobre los mensajes de contenido machista y homófobo vertidos en redes sociales por el profesor de la UPV/EHU que a finales de septiembre sufrió un escrache por parte de sus alumnos. La Fiscalía ha encargado este análisis a la Policía autonómica, pesquisas que permitirán determinar además si sus manifestaciones son constitutivas de un delito de odio por su tono misógino, homófobo, racista... El caso, de hecho, ha sido remitido a la delegada especializada para este tipo de incidentes en Gipuzkoa, donde reside el docente.

El Ministerio Fiscal dispone de seis meses para concluir las diligencias de investigación y decidir si se interpone denuncia ante el juzgado o se archiva el caso. Fuentes de esta autoridad pública puntualizan que, probablemente, «antes de los seis meses habremos tomado la decisión»

3. IDEOLOGIA/ORIENTAZIO POLITIKOA

EL MUNDO

2024ko urtarrilaren 6a

El juzgado de Instrucción número 1 de Bilbao ha ordenado al Ayuntamiento de la capital vizcaína que aporte toda la documentación necesaria para identificar a los promotores de un concierto en el que se utilizaron imágenes ofensivas contra agentes de la Guardia Civil. La Justicia investiga dos posibles delitos de odio y de injurias graves con publicidad contra dos mujeres del Instituto Armado que aparecían en uno de los carteles junto a los nombres de los grupos y el título de una canción *We are all prostitutes* (Todas somos prostitutas) situada debajo de las imágenes reales de las agentes. El juez titular del juzgado de instrucción número 1 de Bilbao mantiene abierta la investigación tras la denuncia efectuada por el asociación profesional Justicia para la Guardia Civil (Jucil). Las diligencias judiciales pretenden determinar quiénes son los responsables de un concierto alternativo celebrado durante las pasadas fiestas de Bilbao denominado Festival Kallejero. El concierto tuvo lugar el pasado 22 de agosto durante la celebración de la Semana Grande de Bilbao en una zona junto al espacio festivo que utilizan las comparsas bilbaína.

El evento cumplía su 21 edición y unos días antes de su celebración se hicieron públicos dos carteles en los que se utilizaba, en uno de ellos, las fotografías de dos agentes femeninas de la Guardia Civil y, en otro, una del presidente de Vox Santiago Abascal. La imagen de Abascal aparecía con una gran mancha de sangre tras su cabeza, como si hubiera recibido un tiro en la nuca. Jucil denunció en representación de una de las agentes a los organizadores por dos presuntos delitos de odio y de injurias graves con publicidad al vincular a las dos mujeres con la prostitución. Y reclamó la comparecencia del alcalde de Bilbao Juan María Aburto (PNV) para aclarar los vínculos del Consistorio con este concierto. El juzgado de Instrucción número 1 de Bilbao advierte en un auto dictado que identifique a la "persona que hizo la solicitud" para la realización del evento y "al menos por el momento" no cita a declarar al alcalde Aburto.

EL DIARIO VASCO
2024ko martxoaren 22a

La Ertzaintza ha detenido este viernes a cinco miembros de Herri Norte, de entre 23 y 41 años, acusados de desórdenes públicos, delito de odio, lesiones, amenazas y daños en el restaurante Farketa de Bilbao en las horas previas al partido de Copa entre el Athletic y el Atlético de Madrid. Además, otro hombre está siendo investigado por estos mismos hechos, ocurridos el pasado 29 de febrero.

Una veintena de ultras, con bufandas y banderas del Athletic, según los testigos, irrumpió en el local hostelero, ubicado en la calle Rodríguez Arias de Bilbao, alrededor de las ocho menos cuarto de la tarde de aquel jueves, poco antes del encuentro. En ese momento, se encontraban en su interior varios aficionados del Atlético de Madrid. A uno de ellos le asestaron puñetazos provocándoles lesiones en la cara y otras partes del cuerpo, que obligaron a su traslado al hospital de Basurto. También causaron daños en el establecimiento.

Además de este ataque hubo otro en una pensión de Bilbao, que también ha sido investigado por la Ertzaintza. Dos individuos encapuchados entraron por la fuerza de madrugada en una de las habitaciones en busca de hinchas madrileños. El asalto se produjo alrededor de las tres de la madrugada, horas después de que terminara la semifinal que enfrentó al Athletic y al Atlético en San Mamés.

EL DIARIO VASCO
2024ko martxoaren 28a

«Pon una pistola en tu sien / Esta vez no saldrá bien / La bala ya se metió / Tu cabeza reventó». Esos son los versos de 'Ruleta rusa', tema publicado en 2018 por la banda oiartzuarra Yakovlev 42 y uno por los que ahora están siendo investigados por presuntamente alimentar un delito de odio. Seis miembros del grupo punk han recibido la cédula de citación judicial y deberán acudir el próximo 6 de mayo al Juzgado de Instrucción de Donostia a declarar. Aunque ahora está bajo investigación, si terminara por a presentarse como una acusación formal, cada integrante del grupo podría enfrentarse a penas de cárcel de entre uno y cuatro años.

Tal y como declara el grupo en un comunicado en el que hace referencia al informe elaborado por la Guardia Civil de Gipuzkoa, los integrantes serán oídos en concepto de investigados como responsables de hechos constitutivos por un delito de odio. Se les investiga por haber escrito «letras profundamente ofensivas e intolerantes, además de exhibir determinadas conductas» en el transcurso de sus conciertos, así como de llevar a cabo «una continua exaltación de la violencia».

«Una vez más, y esta vez en primera persona, somos testigos de un ataque a la libertad de expresión y a la libertad cultural que todas las personas y los artistas deberíamos tener», aseguran en su nota. Un presunto delito de odio del que, consideran, les acusa «todo aquel que no comparte nuestra misma visión ideológica». Las redes sociales se han hecho eco de la noticia y se han acumulado los mensajes de apoyo publicados en las últimas horas. El nombre del grupo hace referencia al accidente del avión Yak-42, ocurrido el 26 de mayo de 2003 en Tabzon (Turquía). En el siniestro fallecieron 62 militares que regresaban a España después de cuatro meses y medio de misión en Afganistán y Kirguistán, junto a doce tripulantes ucranianos y un ciudadano bielorruso.

BERRIA
2024ko uztailaren 10a

Guardia Zibilak gizon bat atxilotu du Gasteizen, San Prudentzio jaietan lanean ari zen saltzaile ibiltari bat «umiliatzeagatik eta mehatxatzeagatik». Apirilaren 28an gertatu zen, Armentian, eta, polizia iturriek jakinarazi dutenez, atxilotutako gizonaren ideologia izan zen haren eragilea. Gorroto delitu bat egitea leporatu diote.

Sare sozialetan zabaldutako bideo baten bitartez izan zuen Guardia Zibilak eraso horren berri. Ikus-entzunezkoan ageri denez, atxilotutakoak iraindu egin zuen saltzaile lanetan ari zen gizona, eta Leongo (Espainia) Deportiva Leonesa futbol taldeko Orgullo Cazorro ultren kidea izatea leporatu zion.

Poliziak bideoa ikusi zuenerako, ordea, saltzailea Euskal Herritik kanpo zegoen jada. Aurkitu zutenean, erasoa jasandako langileak salaketa jartzea erabaki zuen, Guardia Zibilak zabaldu duenez.

Sareetan zabalduriko mezuetan, ustez saltzailea talde ultretako hainbat kidearekin agertzen da, tartean agur faxista egiten ari diren batzuekin.

Iazko otsailean, Deportiva Leonesa taldeko zuzendaritzak Orgullo Cazorro taldeari futbol zelaian sartzea debekatu zion eta horrekiko harremanak hautsi zituen, egun batzuk lehenago istiluak eragin zituztelako Pontevedran (Galizia). Edonola ere, urte bereko uztaietan, berriz eman zien baimena, ultra taldeak zelaira «ikur politikorik gabe» joatea agindu ostean.

EL CORREO
2024ko uztailaren 18a

La Ertzaintza investiga a los jóvenes que arrancaron la bandera de España del cuello a una mujer como presuntos autores de un delito de odio, según ha podido saber este periódico y ha confirmado el Departamento de Seguridad. Los hechos sucedieron el domingo, día de la final de la Eurocopa, en la Plaza de la Constitución.

En un primer momento, y en las primeras horas después de conocerse lo sucedido, el Departamento de Seguridad negó, a preguntas de este periódico, que hubiese una actuación abierta por la Ertzaintza sobre ese incidente. Posteriormente, estas mismas fuentes han reconocido que sí se abrió una investigación y que la pesquisa «está en una fase inicial». No está cerrada. Por ahora, no hay detenciones y se trabaja para identificar a los autores. Aunque en un principio dos agentes que se encontraban en la plaza retuvieron a dos personas que intimidaron y agredieron a la persona que portaba la bandera, la marabunta que se formó a favor de los jóvenes con el ánimo de calmar los ánimos y que la acción no tuviera consecuencias mayores evitó que los ertzainas pudieran proceder a su identificación.

4. SEXUA-GENEROA

ELDIARIO.ES

2024ko urtarrilaren 29a

Detenido un osteópata por dos denuncias de agresiones sexuales en su consulta de Tolosa

La Ertzaintza sospecha que puede haber más víctimas y pide a las personas afectadas que presenten denuncia en comisaría

— Cuatro horas de media pero casi siete en casos graves: Osakidetza publica los datos de la estancia en Urgencias

Un hombre fue detenido la pasada semana por un presunto delito de agresión sexual tras la interposición este mes de enero de dos denuncias por parte de dos mujeres por tocamientos y comportamientos contra la libertad sexual durante sesiones de masaje que les daba en una consulta de osteopatía del municipio de Tolosa.

Según ha explicado el Departamento de Seguridad, en los dos casos denunciados el presunto autor de los hechos comenzaba su sesión de osteopatía en zonas como la espalda, el cuello, o los lumbares, pero, una vez transcurrido cierto tiempo, sin ningún consentimiento ni autorización previa de las víctimas, la manipulación del hombre llegó hasta zonas íntimas, informa Europa Press.

En el momento en que ocurrieron los hechos, el presunto agresor y su víctima se encontraban solos en la consulta, que llegaron a sentir miedo por el comportamiento del hombre durante la sesión de masaje. Esta pasada semana, agentes de la comisaría de Oria procedieron a detener al implicado por un presunto delito de agresión sexual.

Los ertzainas también realizaron posteriormente una entrada y registro en la consulta del detenido en busca de evidencias relacionadas con los hechos que se investigan.

BERRIA
2024ko abuztuaren 22a

Bilboko Udaltzaingoak jakinarazi duenez, bart gauean beste gizonezko bat atxilotu dute, sexu eraso bat egitea egotzita. Udaltzaingoaren esanetan, gizona neska talde batengana gerturatu zen, eta horietako bati muxu eman zion. Ertzaintza ikertzen ari da, zer gertatu den argitzeko. Beste bi pertsona ere atxilotu dituzte. Genero indarkeria edo «etxeke indarkeria» leporatu diete.

Horrez gain, Anitzak LGTBI eskubideen aldeko elkarteak X sare sozialean mezu bat partekatu du, adingabe batek Bilboko metroan eraso bat jasan duela esanez. Eraso gaitzetsi dute, eta askatasuna aldarrikatu.

Amaiurko bestetan (Baztan, Nafarroa) hainbat eraso egon direla salatu dute Amaiurko herriak eta besta batzordeak, Baztango Udalak, Harro Baztan taldeak eta Iñarrosi talde feministak. «Egun gutxi batzuk pasatu dira Amaiurko bestak akitu direnetik, eta hainbat muga gaingitu dira gure herrian», erran dute.

Azaldu dute ekintza horiek «gero eta gazteagoak diren biztanleriatik» heldu direla, eta hori «kezkagarria» dela. «Gure herrian gertatutakoa eta gero, Baztanen eta gizartean bertze behin ere aldaketaren beharra dagoela erakutsi da», borobildu dute. Herritarrei «kontzientziarekin jokatzeari» eskatu diete, eta beharrezkoak diren neurriak hartzeko.

BERRIA

2024ko abuztuaren 22a

Bilboko Udaltzaingoak jakinarazi duenez, bart gauean beste gizonezko bat atxilotu dute, sexu eraso bat egitea egotzita. Udaltzaingoaren esanetan, gizona neska talde batengana gerturatu zen, eta horietako bati muxu eman zion. Ertzaintza ikertzen ari da, zer gertatu den argitzeko. Beste bi pertsona ere atxilotu dituzte. Genero indarkeria edo «etxeke indarkeria» leporatu diete.

Horrez gain, Anitzak LGTBI eskubideen aldeko elkarteak X sare sozialean mezu bat partekatu du, adingabe batek Bilboko metroan eraso bat jasan duela esanez. Erasoa gaitzetsi dute, eta askatasuna aldarrikatu.

Amaiurko bestetan (Baztan, Nafarroa) hainbat eraso egon direla salatu dute Amaiurko herriak eta besta batzordeak, Baztango Udalak, Harro Baztan taldeak eta Iñarrosi talde feministak. «Egun gutxi batzuk pasatu dira Amaiurko bestak akitu direnetik, eta hainbat muga gainditu dira gure herrian», erran dute.

Azaldu dute ekintza horiek «gero eta gazteagoak diren biztanleriatik» heldu direla, eta hori «kezagarria» dela. «Gure herrian gertatutakoa eta gero, Baztanen eta gizartean bertze behin ere aldaketaren beharra dagoela erakutsi da», borobildu dute. Herritarrei «kontzientziarekin jokatzeari» eskatu diete, eta beharrezkoak diren neurriak hartzeko.

NOTICIAS DE GIPUZKOA

2024ko urriaren 25a

El Ayuntamiento de Tolosa ha rechazado el último caso de violencia machista ocurrido en la localidad después de que una mujer haya denunciado haber sido agredida sexualmente cuando estaba entrenando en el gimnasio del polideportivo Usabal. Una concentración convocada esta tarde en la plaza del Triángulo por el movimiento feminista, a la que han asistido numerosas personas, ha denunciado estos hechos.

Según ha informado el Consistorio, tras tener conocimiento de estos hechos se ha activado el protocolo interinstitucional para la atención a las mujeres víctimas de violencia de género y agresiones sexuales.

Al parecer, la agresión tuvo lugar cuando la mujer estaba entrenando en el gimnasio del polideportivo municipal. Según la denuncia, en ese contexto fue agredida sexualmente por un varón.

Esto ha generado la activación del protocolo, por el cual, entre otras medidas, el Consistorio tolosarra ha puesto a disposición de la víctima de la agresión asistencia psicológica y/o jurídica a través de los Servicios Sociales y Andragora, la Casa de las Mujeres de Tolosaldea. Otra de las medidas ha sido prohibir la entrada al polideportivo al supuesto agresor.

ELCORREO
2024ko azaroaren 5a

La Audiencia Provincial de Álava ha condenado a siete años de prisión a un hombre con tres identidades por seguir hasta su portal, asaltar y agredir sexualmente a una joven que regresaba a casa tras una noche de fiesta. Según ha sabido este periódico, esta pena será sustituida por la expulsión a su país cuando la sentencia sea firme.

Los hechos ocurrieron la noche del 26 de noviembre de 2022. Esta joven volvía sola a su hogar, en el centro de Vitoria, tras disfrutar con su cuadrilla de los bares del Casco Viejo. Ya en su calle aceleró durante los últimos metros hasta su portal porque «uno o dos» desconocidos con los que se cruzó le espetaron algo «en árabe y en castellano». Cuando abrió la puerta, uno le empujó al interior. Le agarró del cuello. «Sólo sé que el último pensamiento que tuve fue: 'me va a violar'. Me hizo de todo lo que le dio tiempo», contó la víctima durante la vista oral, celebrada hace un par de semanas en el Palacio de Justicia de la Avenida de Gasteiz.

Sus gritos fueron escuchados por su chico, que estaba en su vivienda y afortunadamente se había desvelado por el ruido del ascensor gracias a que su pareja había apretado el botón. Bajó corriendo por las escaleras. Apenas un minuto desde la octava planta al portal, donde encontró a su novia en el suelo y a un desconocido que trataba de escapar. Mucho más fornido, este joven le inmovilizó hasta la llegada de la primera patrulla de la Ertzaintza.

Desde entonces, el sospechoso permanece como preso preventivo en la prisión de Zaballa. Es decir, lleva casi dos años entre rejas. Ahí seguirá hasta que la sentencia sea firme y se decida en qué momento será deportado a su país de origen. Este tipo de destierros suelen durar una década. Además, este fallo judicial, que puede ser recurrido al Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (TSJPV), le aplica una pena menor al beneficiarse de la ley del 'sí es sí', más laxa en este tipo de episodios.

EL DIARIO VASCO
2024ko azaroaren 18a

El joven de 26 años que fue detenido el pasado viernes acusado de un presunto delito de agresión sexual contra una mujer el jueves a las 22.00 horas en el barrio donostiarra de Intxaurreondo continúa en prisión. Según ha podido conocer este periódico a través de fuentes municipales, el varón en cuestión es multirreincidente en materia de delitos. Ha sido detenido hasta en ocho ocasiones por la Guardia Municipal de Donostia y en otras tantas por otros cuerpos policiales que actúan en el País Vasco. La víctima de la presunta agresión sexual es una joven mayor de edad.

Según informó el Departamento vasco de Seguridad, los hechos tuvieron el lugar el pasado jueves, sobre las 22.00 horas, en el barrio donostiarra de Intxaurreondo. Una joven paseaba por el paseo de Txaparrene, que discurre en paralelo a las vías del tren, y de pronto fue abordada por un hombre que la amenazó con una navaja y la obligó a mantener relaciones sexuales. La víctima acudió a su domicilio alertando a su familia de lo sucedido, y desde ese momento se activó el protocolo de servicio integral a las víctimas de agresiones sexuales, siendo acompañada tanto para su asistencia hospitalaria como para la interposición de denuncia ante la Ertzaintza.

Los agentes de la Ertzain-etxea de Donostia iniciaron una investigación con los datos aportados por la víctima y con los vestigios obtenidos de la inspección ocular de los hechos. A primera hora de la tarde del viernes se detuvo al presunto agresor sexual, de origen extranjero, que fue conducido a dependencias policiales para continuar con las diligencias pertinentes. Una vez finalizadas, el arrestado pasó el sábado ante la autoridad judicial, que ordenó su ingreso en prisión.

DEIA
2024ko azaroaren 24a

La Ertzaintza se encuentra investigando una presunta agresión sexual a una menor ocurrida el pasado viernes, 22 de noviembre, en Leioa. Según han detallado desde el departamento de Seguridad del Gobierno vasco se trata de una investigación en curso por lo que no han facilitado ningún dato con el fin de que estos no interfieran en ella.

Lo que sí han detallado, es que, por el momento, no ha habido ningún detenido.

EL DIARIO VASCO
2024ko abenduaren 30a

La mujer que ha denunciado haber sido víctima de agresiones sexuales continuadas durante tres años y desde que tenía 13 por parte del exentrenador del Lointek de Gernika Mario López pide para él 18 años y 9 meses de prisión. El juicio por estos hechos se celebrará entre los próximos días 14 a 16 de enero en la Audiencia vizcaína.

Según el escrito de la acusación particular al que ha tenido acceso este periódico, durante ese periodo, la víctima asegura que sufrió ataques contra su libertad sexual en más de cincuenta ocasiones, generalmente en el domicilio de los padres de él, que entonces tenía 31 años, en la localidad vizcaína. Aprecian en el delito las agravantes de abuso de superioridad y de confianza y consideran que la víctima era especialmente vulnerable. La Fiscalía reclama para el extécnico 14 años de prisión por abusos sexuales y que se le prohíba acudir a Gernika durante 10 años.

La mujer se decidió a denunciar los hechos 23 años después, a finales del año pasado, tras someterse a terapia y revelárselo a una psicóloga en su consulta de Bilbao.

Según el relato de hechos de esta parte, Mario López fue entrenador de la víctima en el equipo del colegio y en la selección de Euskadi Infantil de baloncesto, además de en el cadete del Gernika. Las agresiones se produjeron desde julio de 1998, cuando la joven tenía 13 años, aprovechando que los padres de ella no se encontraban en casa, y de una manera más habitual durante el verano.

La joven le tenía un «miedo horrible», ya que «la violencia y la intimidación siempre estuvieron presentes en el comportamiento» del entrenador, con «gritos, golpes con los balones de baloncesto, lanzamiento de manojos de llaves y empujones», relata esta parte. «En los partidos, la insultaba y gritaba, la miraba agresivamente y llegó a cogerla del pecho y a tirarla al suelo, delante de todo el mundo». La acusación particular propone la declaración de varias compañeras como testigos de estos hechos en el juicio.

5. SINISMEN EDO PRAKTIKA ERLIJIOSOAK

EL DIARIO VASCO
2024ko otsailaren 6a

La Fundación Española de Abogados Cristianos ha presentado una denuncia ante el Juzgado de Primera Instancia e Instrucción de Azpeitia (Gipuzkoa) contra los responsables de la Gazte Asanblada de Zestoa por irrumpir en la iglesia de la localidad el pasado domingo 21 de enero e interrumpir la celebración de la Misa. La organización de juristas, según ha explicado, considera que los activistas que accedieron al templo «podrían haber incurrido en los delitos de interrupción de culto, profanación, incitación al odio y manifestación ilícita».

Así, ha recordado que un total de siete personas irrumpieron en la misa mayor del pasado domingo 21 de enero con los rostros ocultos tras caretas blancas y vestidos con buzos, y desplegaron una pancarta en la que acusaban a la Iglesia de «avariciosa» («diruzale») y «especuladora» («espekulatzaille»), al tiempo que reivindicaban la suspensión del proceso judicial que pesa sobre el 'gaztetxe' del municipio. Estas personas llegaron hasta el altar, y a su paso entre los bancos, «arrojaron billetes de euros falsos».

El conflicto se produce porque el gaztetxe, en el inmueble Elizondo, es un edificio adosado a la iglesia de Zestoa, que pertenece a la Diócesis de Gipuzkoa. El pasado 22 de febrero la Ertzaintza identificó a seis personas en el gaztetxe y el Obispado presentó una denuncia contra los miembros de la asamblea. Un joven fue juzgado el pasado 18 de abril pero fue absuelto. No obstante, a finales de mayo la Iglesia instó a la asamblea a abandonar el gaztetxe y en julio, inició un proceso judicial para desalojarlos. La sentencia llegó el pasado 26 de enero y la jueza falló a favor del Obispado y la Gazte Asanblada deberá desalojar el gaztetxe de Zestoa. Ante esta sentencia, que no es firme, los demandados podrán recurrir a la Audiencia de Gipuzkoa.

7.

II. Eranskina

**EAeko Fiskal Nagusiaren
eta Estatuko Fiskaltza
Nagusiaren 2024ko
Memorien laburpenak
(2023ko ekitaldia)**

II. ERANSKINA

Atal honetan, 2024. urteko memorien berri ematen da, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren (FGE) esparruan¹⁷⁸, EAEko Fiskaltza Nagusiarenean bezala¹⁷⁹, 2023ko ekitaldiari buruzko datuak jasotzen dituzte. Bi memoriek, ohi bezala, atal berezi bat eskaintzen diete gorroto eta diskriminazio-delituei. Berrikuntza gisa, aipatzekoa da Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Gorroto eta Diskriminazio Delituen aurkako Unitateak 2023an emandako jurisprudentzia nabarmenena bildu eta laburbildu duela, gorroto-delinkuentziari buruzko jurisprudentziaren eta doktrina-artikuluaren lehen errepertorioan¹⁸⁰. Bestalde, memoriak nabarmentzen du Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Gorroto eta Diskriminazio Delituen Unitate berria eratu dela, eta 2023ko ekainean Gorroto eta Diskriminazio Delituak Koordinatzeko Salako fiskal bat izendatu dela¹⁸¹.

FGEren Memoriak berriro ohartarazten du Fiskaltzak eta Justizia Administrazioak, oro har, zailtasun ugari dituztela gorroto delituen espezialitateari buruzko datu judizialak biltzeko eta horien jarraipena egiteko orduan¹⁸² Fiskaltzaren Estatutu Organikoan sartu zuen gorroto eta diskriminazio-delituekin lotutako prozeduren erregistro zentrala ezartzeko legezko betebeharra. Gorroto gertakariak kontrolatzeko eta horien jarraipena egiteko erregistro hori sortzeko beharrari dagokionez, idea hau behin eta berriz errepikatu da FGEren aurreko memorietan, baina gaur egun ez da gauzatu.

2023ko Memoriak, ordea, Estatu mailan erregistro bateratu bat sortzeko "lehen urratsak" eman direla adierazten du, "Fiskaltzaren prozesuareko ikerketa-eginbideei, akusazio-idazkiei, kereilei eta behin-behineko ondorioei, artxibatze edo largesteko eskaera-txostenei – edozein modalitatetan – eta ematen diren epaiei" buruzko informazioa sistematizatzea ahalbidetuko lukeena¹⁸³.

Beraz, eta Estatuko Fiskaltza Nagusiak bere urteko memorietan Fiskaltzak gorroto eta diskriminazio-delituen arloan egindako jarduerari buruzko informazio estatistikoa jaso arren, datuak probintziako fiskal espezialistek eskuz egindako bilketatik datoz, sistema judizialean tresna informatiko egokirik ez dagoelako. Beraz, sistema judizialaren egiturazko arazo bat da, Fiskaltzaren eremutik haratago doana, eta gorroto delituei buruzko datuen bilketa eta jarraipen eraginkorra egitea eragozten duena, bai eta polizia-gertakarien trazabilitatea ere, errealitate kriminal horren kuantifikazio zehatza eta osoa lortzea eragozten duena¹⁸⁴.

Aurrekoa ikusita, FGEk bere Memorian eskaintzen dituen datu estatistikoak tentuz irakurri behar dira. Memoriak hasitako eginbideen, egindako akusazio-idazkien eta emandako epaien banakapena

178. ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria elevada al Gobierno de S.M. Presentada al inicio del año judicial por el Fiscal General del Estado Excmo. Sr. Don Álvaro García Ortiz" [Ejercicio 2023], Estatuko Fiskaltza Nagusia, Justizia Ministerioa, Madril, 2024, 850-881. or.

179. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria de la Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco de 2024 (Ejercicio 2023)", Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco, Bilbao, 2024, 97-103. or.

180. ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIA, GORROTO ETA DISKRIMINAZIOARI BURUZKO UNITATEA, "Repertorio de Jurisprudencia Año 2023", Estatuko Fiskaltza Nagusia, Madril, 2025. Webgune horretan bertan, Unitateak egindako "informazio-kapsulak" kontsulta daitezke. Kapsula horiek fiskalei, erakundeei eta hirugarren sektoreko erakundeei zuzenduta daude, eta berritasun garrantzitsuak biltzen dituzte, hala nola gomendioak, ebazpenak, epaiak eta doktrina-artikuluak, Estatukoak zein nazioartekoak, delitu horien gaineko ezagutza eta borroka hobetzeko.

181. Memoriak azaldu duenez, gorroto delituen espezialitateak probintzietako 50 fiskal delegatu ditu estatu mailan, bat probintziako fiskaltza bakoitzeko, eta biztanle eta gai-bolumen handiena duten fiskaltzek fiskal espezialista gehigarriak dituzte. (FISCALÍA GENERAL DEL ESTADO, "Memoria de 2023... op. cit., 851. or.)

182. Hala, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 18.3 artikulua, 15/2022 Legeak emandako idazketan, honako agindu hau jasotzen du, Probintzia Fiskaltza bakoitzean gorroto delituen aurkako atal bat kontatzeko beharraz gain, espezialitate horretako zigor-prozeduretan zuzenean koordinatzeaz edo esku hartzeaz arduratuko dena: "Gorroto delituen aurkako atalean, gertakari horiekin zerikusia duten prozeduren erregistro bat eraman beharko da, eta horrek aukera emango du fiskalei kontsulta egiteko, kasu bakoitzean horretarako eskumena esleituta duten prozeduren berri dutenean".

183. ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria de 2023... op. cit., 871. or.

eguneratzen du, fiskal espezialistek emandako informaziotik abiatuta. Aurreko memorian gertatzen zen bezala, atzemandako delituez gain, gorroto delituengatik prozedura judizialen fase bakoitzerako (hasitako eginbideak, akusazioak eta epaiak) diskriminazio-arrazoien banaketari buruzko datuak ere ematen dira. Jarraian, Estatuko Fiskaltza Nagusiak bildutako estatistika-datuen taula ageri da. Taula horretan, Espainiako epaitegi eta auzitegien 2023 eta 2022 ekitaldietan gorroto eta diskriminazio-delituei buruzko prozedura judizialak zerrendatzen dira¹⁸⁵:

1.

Hasitako ikerketa-eginbideak:

	2023	2022
Talde jakin batzuk mehatxatzea. 170.1 art.	–	1
Osotasun moralaren aurkako delitua (diskriminazio-eragilea) 173.1 art.	11	3
LHko torturak, arrazoi diskriminatzaileengatik. 174. art.	–	–
Diskriminazioa enpleguan. 314. art.	–	–
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa bultzatzea. 510.1.a.b. eta c.	218	35
Duintasun-lesioa. 510.2.a art.	210	109
Gorroto delituak goratzea edo justifikatzea 510.2.b	3	–
Prestazioak ukatzea. Art. 511-512	22	3
Diskriminazioa eta gorrotoa sustatzea zilegi ez den elkarteak. 515.4. art.	–	–
Sentimendu erlijiosoaren eta kontzientziaren aurka. Art. 522-525	5	1
Astungarri diskriminatzailea duten delituak. 22.4. art.	42	13
Bestelakoak	6	1
GUZTIRA	511	166

Akusazio-idazkien kopurua eta auzitegiek emandako epaiak nahiko egonkor mantendu diren bitartean, 2023an hasitako ikerketa-eginbideek (n=511) urte arteko % 300eko hazkunde handia erakusten dute. Diskriminazio-arrazoiei begiratuz gero, 2023an irekitako hiru eginbideetatik bi kolektibo etnikoari lotuta daude zentzu zabalean (arrazismoa, antisemitismoa, antigitanismoa eta nazionalitatea, n=342). Aitzitik, sexu-kolektiboak (zentzu zabalean: sexu- edo genero-orientazioa eta genero-identitatea, eta genero-arrazoiak) bigarren lekuan dago, eta hasitako eginbideen % 20 da (n=104)¹⁸⁶.

Hasitako eginbideen hazkunde nabarmena, batez ere, ZKren 510. artikuluko delitu-portaerak gehiago aplikatzearen ondorio da. Berezik, izugarri handitu da gorrotoa eragitearen modalitate larrienaren aplikazioa (510.1), hasitako eginbideen %43 hartzen dituelarik (n=218), horrela diskriminazio-arrazoiengatik duintasunaren lesioa gaindituz (510.2.a). Azken hau baita ere nabarmen hazi da, eta eginbideen %41

¹⁸⁴. Memoriak berriz ere adierazten du arazoaren funtsezko zati bat dela justizia-administrazioan erabiltzen diren prozesu-kudeaketako sistemek ez dutela ahalbidetzen gorroto delituengatik jarraitzen diren prozedurak erregistratzea: "[...] prozesu-kudeaketako sistemek, bai baliabide materialen esku-menak transferituta dituzten autonomia-erkidegoenak, bai ez dituztenenak, ez diete uzten informatikoki eta behar den moduan erregistratzen gorroto eta

diskriminazio-delituak ikertzen diren prozedura guztiak, eta ezin dituzte lortu epaitegiek eta auzitegiek ematen dituzten epaiak, prozedura horien oinarritzko kontrola eginez" (Ibid., 870. or.).

¹⁸⁵. Ibid., 871-876. or.

biltzen ditu (n=210). Laburbilduz, 510. artikuluko gorrotoaren diskurtsoak eginbideen %84 hartzen du 2023an, eta diskriminazio-astungarria aplikatuz hasten diren eginbideak %8 dira (n=42), nahiz eta aurreko urtearekin alderatuta ere gorakada nabarmena izan. Azkenik, deigarria da ia bikoiztu egiten dela gertakariak Interneten edo sare sozialen bidez egin ziren ikerketa-eginbideen proportzioa (%37, n=191). Bestalde, hasitako prozedura guztien %33 artxibatu egin ziren (n=171), eta horrek nabarmen murrizten du artxibatutako eginbideen proportzioa (%60 2022an). Bat etorri, ikerketa-eginbideetan aurkeztutako salaketan edo kereilen kopurua ia boskoiztu egin da aurreko urtearekin alderatuta (n=204)..

2. Fiskaltzak egindako akusazio-idazkiak:

	2023	2022
Talde jakin batzuk mehatxatzea. 170.1 art.	2	1
Osoetasun moralaren aurkako delitua (diskriminazio-eragilea) 173.1 art.	4	10
LHko torturak, arrazoi diskriminatzaileengatik. 174. art.	-	-
Diskriminazioa enpleguan. 314. art.	-	-
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa bultzatzea. 510.1.a.b. eta c.	26	6
Duintasun-lesioa. 510.2.a art.	85	79
Gorroto delituak goratzea edo justifikatzea 510.2.b	1	-
Prestazioak ukatzea. Art. 511-512	3	3
Diskriminazioa eta gorrotoa sustatzea zilegi ez den elkartea. 515.4. art.	-	-
Sentimendu erlijiosoen eta kontzientziaren aurka. Art. 522-525	-	1
Astungarri diskriminatzailea duten delituak. 22.4. art.	89	91
GUZTIRA	210	191

Aldiz, dagokion instrukzio judizialaren ondoren Fiskaltzak aurkeztutako akusazio-idazkiek % 10eko igoe-
ra txiki bat erregistratu dute aurreko urtearekin alderatuta (n=210)¹⁸⁷. Kolektiboen arabera banaketa
eta akusazio-idazkien tipologia berdintsuak dira 2022tik, eta gorroto diskurtsorik larrienak ere gora egin
du (510.1). Tipologia horrek boskoiztu egiten du aurreko erregistroa (n=26). Horrela, gorrotoaren diskurt-
soa akusazio-idazkien erdia baino gehiago da orain (%53, eta %44 2022an).

¹⁸⁶. Ildo horretan, sexu-orientazioagatik eta genero-arrazoiengatik hasitako eginbideen urte arteko hazkundera (% 62), garrantzitsua izanik, kolektibo etni-koan erregistratutakoa baino askoz txikiagoa da (% 300).

¹⁸⁷. FGEk dioen bezala, ez dira alderatu behar hasitako eginbideen zifrak 2023an aurkeztutako idazkien kopuruekin, epaitze-fasean dauden akusa-
zio-idazkiak urte batzuk lehenago gertatutakoak baitira.

3. Kondena-epaiak¹⁸⁸:

	2023	2022
Talde jakin batzuk mehatxatzea. 170.1 art.	3	–
Osotasun moralaren aurkako delitua (diskriminazio-eragilea) 173.1 art.	5	8
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa bultzatzea. 510.1.a.b. eta c.	9	12
Duintasun-lesioa. 510.2.a art.	51	53
Gorroto delituak goratzea edo justifikatzea 510.2.b	–	–
Prestazioak ukatzea. Art. 511-512	–	–
Diskriminazioa eta gorrotoa sustatzea zilegi ez den elkarte. 515.4. art.	–	–
Sentimendu erlijiosoaren eta kontzientziaren aurka. Art. 522-525	–	–
Astungarri diskriminatzailea duten delituak. 22.4. art.	61	73
GUZTIRA	129	152

Gorroto eta diskriminazio-delituengatik emandako epaiei dagokienez, aurreko urtean erregistratu-tako kondena-epaien tasa altuari eutsi zaio 2023an. Zehazki, 2023ko ekitaldian 157 epai identifikatu dira, eta horietatik 110 kondena-epaiak izango lirateke (% 80). Beraz, kondena tasa eta emandako epai kopurua egonkor mantendu dira. Kolektibo babestuei dagokienez, kondenen ia erdiak kolektibo etnikoaren aurkako delituei buruzkoak dira (% 45). Sexu-kolektiboaren ordezkaritza txikiagoa hautematen da kondena-epaien multzoan (% 31 2023an eta % 47 2022an), eta hori genero-arrazoiengatik kondena-epaiak ia laurden batera murriztearen ondorio izan daiteke (n = % 6, 4). Aitzitik, motibazio ideologikoari edo erlijioan oinarritutako motibazioari buruzko kondenek gora egin dute pixka bat (k = 27, % 20). Kondena eragin duten delitu-tipologiei erreparatzen bazaie, irudia aurreko urtekoaren antzekoa da, baina 510. artikuluko gorrotoaren diskurtsoaren igoera txiki bat erregistratu da (% 46, eta 2022an, berriz, % 43), 2022an gora egin ondoren bere posizioa sendotzen duena. Azkenik, 173.1 artikuluko osotasun moralaren aurkako delituagatik kondenek behera egin dute.

¹⁸⁸. 2023ko ekitaldiko Memorian, delitu-tipologien banakapena kondena-epaiei dagokienez baino ez da ematen; aurreko memorietan, berriz, emandako epai guztiei buruz adierazten ziren. Egia esan, epaien kopuru osoa zertxobait igo da (157 2023an eta 152 2022an).

EAEko Fiskaltzaren 2024ko Memoria (2023ko EKITALDIA)

EAEko Fiskaltza Nagusiaren 2024ko memoriak (2023ko ekitaldia) berdintasunaren eta diskriminazioaren aurkako babes penalaren egoera errepasatzen du Euskadiko lurralde-fiskaltzen eremuan¹⁸⁹. Ohikoa denez eta memoriak berak ohartarazten duenez, bertan jasotzen den informazio estatistikoa ez da zehatza, eta Ertzaintzak hasitako atestatuen zerrendaren laguntza duten fiskaltzen atalen eskuzko erregistrotik soilik islatzen da¹⁹⁰. Ildo horretan, Fiskaltza Nagusiak azaldu du Euskadin ezarri berri den prozesu-kudeaketako sistemak ere ez duela ahalbidetzen gorroto eta diskriminazio-delituengatik zigor-prozedurak ezagutzea eta sailkatzea¹⁹¹. Horregatik, fiskal espezialistek eskatu dute prozesu-kudeaketako sistemak gorroto delituen kategoria espezifiko bat izan dezala, prozedura judizialen jarraipen egokia egin ahal izateko.

Aipatutako mugak kontuan hartuta, aipatzen diren prozeduren guztizko kopurua hamar kasu ingurukoa da oraindik 2023an, eta zifra horrek benetan baxua izaten jarraitzen du Euskadin urte horretan detektatutako polizia-gertakarien kopuruarekin alderatuta (281 gertakari). Hala, 2023ko ekitaldiari buruzko atal estatistikoko gorroto delituekin lotutako 12 prozedura judizial baino ez ditu jasotzen, baina prozeduretako 7 baino ez dira gorroto delituak zentzu hertsian. Zehazki, irekitako ikerketa-eginbide baten, EAEko probintzia-fiskaltzek egindako zazpi akusazio-idazkiren eta organo judizialek emandako lau epairen berri eman da¹⁹².

Fiskaltzak irekitako **ikerketa-eginbideei** dagokienez, Bizkaian hasitako prozedura baten berri baino ez da eman, gorrotoa bultzatzeko delitua, 510 artikulua kontrakoa eta sare sozialen bidez egin da, eta Fiskaltzak jarritako salaketa baten ondorio izan da. **Akusazio-idazkiei** erreparatzen bazaie, zazpi idazkiren aurkezpena aipatzen bada ere (guztiak Bizkaian), horietako bi bakarrik dira gorroto eta diskriminazio-delituen espezialitateari buruzkoak, eta gainerako bostak genero-indarkeriaren

¹⁸⁹. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria 2023... op. cit., 97-103 or.

¹⁹⁰. Ibid., 102 or.: "Espezialitate honetako prozeduren kontrola eta jarraipena eskuz egiten dute fiskal espezialistek; izan ere, sistema informatikoa ez du baimentzen espezialitate horrekin zerikusia duten gaiak modu berezian erregistratzea; are gehiago ZKren 22.4 artikuluko inguruabar astungarria aplikagarria den delituetan, edo delitua egitean ZKren 22.4 artikuluan jasotako antzeko diskriminazio-eragile bat dagoen kasuetan. Kontrol- eta jarraipen-lan

horretan, Fiskaltzak, oro har, segurtasun-indar eta -kidegoen laguntza du, gure probintziako lurraldean jarduten duten polizia-kidegoekin koordinazioak eginenez". Ohartarazten da, halaber, gorroto gertakarien kontrola eta jarraipena egitea zailagoa dela, gai asko delitu arinagatik epaiketa gisa hasten direlako.

¹⁹¹. Ibid., 103 or.

¹⁹². Azken atal horretan, memoriak beste hiru prozedura judizial islatzen ditu, baina ez da argitzen prozedura horietan epaia eman ote den.

kasuetan genero-astungarria bikotearen eremuan aplikatzeari buruzkoak dira (genero-indarkeriaren atala). Gorroto delituen ataleko bi idazkietan, sexu-orientazioak eta biktimaren ideologiak eragindako gertakariak jasotzen dira. Prozeduretako batek ere ez luke aipatuko Internet bidez egindako delitu bat.

